

Sejm Śląski

Druk Nr. 220/III

Ustawy Sejmu Śląskiego

1922—1932 r.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Śląskiego
w Księgarni i Drukarni Katolickiej Sp. Akc. w Katowicach
ulica Marszałka Piłsudskiego 58

phublet

~~3508.2~~

~~I~~

386946

I (2.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego.

ROZPORZĄDZENIE*)

**z dnia 28 czerwca 1922 r.
w przedmiocie utworzenia Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Województwa Śląskiego.
(Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 12).**

*) Zmieniono rozporządzeniem z 12. IX. 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 75). Zniesiono ustawą z dnia 9. III. 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 15).

ROZPORZĄDZENIE*)

**z dnia 12 września 1922 r.
w przedmiocie utworzenia Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Województwa Śląskiego.
(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 75).**

*) Zatwierdzono ustawą z dnia 12. XII. 1922 r. (Dz. U. Śl. z 1923 r. nr. 2, poz. 17). Zniesiono ustawą z dnia 9. III. 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 15).

USTAWA*)

**z dnia 9 marca 1927 r.
o organizacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
Województwa Śląskiego.
(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 15).**

*) Ubezpieczenie pracowników umysłowych zostało dla całej Rzeczypospolitej uregulowane rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. XI. 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 106, poz. 911), a Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych utworzono w Królewskiej Hucie rozp. Min. P. i O. z dnia 22. XII. 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 118, poz. 1016).

Art. 1.

W miejsce istniejących na podstawie rozporządzenia z dnia 28 czerwca 1922 r. w przedmiocie utworzenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 12), zmienionego rozporządzeniem z dnia 12 września 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 75) wydziałów dla ubezpieczeń od wypadków, dla ubezpieczeń na starość i na wypadek niezdolności do pracy i pozostałych rodzin i dla ubezpieczeń funkcjonariuszów prywatnych tworzą się:

- a) Zakład Ubezpieczenia od wypadków,
- b) Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa,
- c) Zakład Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych.

Każdy z tych Zakładów posiada osobowość prawną i ma charakter władzy publicznej.

Zakres działania tych zakładów, unormowany istniejącymi przepisami prawnymi, wydanymi dla ubezpieczenia społecznego, obejmuje górnosłaską część Województwa Śląskiego.

Zakłady mają siedzibę w Królewskiej Hucie.

Art. 2.

Dla osiągnięcia i przeprowadzenia wspólnych tym zakładom celów łączy się je w związek, noszący nazwę: „Zakład Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego w Królewskiej Hucie“, który także posiada osobowość prawną i ma charakter władzy publicznej.

Statut dla tego związku wyda Wojewódzki Urząd Ubezpieczeń, który zarazem bliżej określi jego zakres działania.

Art. 3.

Majątek i zobowiązania dotychczasowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego winny ulec rozdziałowi pomiędzy zakłady wymienione w art. 1 niniejszej ustawy. Rozdział uskutecznia Rada Wojewódzka na wniosek zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego (Związek Zakładów).

W rozdziale majątku może partycypować Zakład Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego (Związek Zakładów).

Art. 4.

Czynności zgromadzenia przedsiębiorców w Zakładzie Ubezpieczenia od wypadków po myśli przepisów księgi trzeciej ordynacji ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. wykonywa rada zawiadowcza, wskazana w art. 6 niniejszej ustawy.

Art. 5.

Zarząd Zakładu Ubezpieczenia od wypadków po myśli przepisów księgi trzeciej ordynacji ubezpieczeniowej składa się z urzędników, mianowanych przez Wojewodę, oraz zastępców ubezpieczonych i pracodawców, którzy pełnią każdorazowo obowiązki członków honorowych zarządu Zakładu Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa.

Do zarządu Zakładu Ubezpieczenia od wypadków stosuje się odpowiednio przepisy § 1346 ordynacji ubezpieczeniowej, a do urzędników członków tego zarządu mają zastosowanie także przepisy § 1345 ordynacji ubezpieczeniowej.

Przewodniczącym zarządu jest dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego (Związku Zakładów).

Statut Zakładu Ubezpieczeń od wypadków może postanowić, że do zarządu tego zakładu stosuje się odpowiednio w całości lub częściowo przepisy § 1343 zdanie drugie ordynacji ubezpieczeniowej i § 1347 ordynacji ubezpieczeniowej.

Art. 6.

Czynności wydziału po myśli § 1351 ordynacji ubezpieczeniowej dla Zakładu Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa wykonywuje rada zawiadowcza, składająca się z dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego (Związku Zakładów), lub jego zastępcy jako przewodniczącego, oraz najmniej z 8 zastępców ubezpieczonych i najmniej z 8 zastępców pracodawców.

Zresztą obowiązują dalsze przepisy § 1351 ordynacji ubezpieczeniowej w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 13 kwietnia 1922 r. (Dz. U. Rz. Niem. I. str. 455) i ustawą z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192).

Rada Wojewódzka będzie władną uregulować w drodze rozporządzenia sposób wyboru członków do rady zawiadowczej odmiennie od prze-

pisów § 1351 a. ordynacji ubezpieczeniowej w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 13 kwietnia 1922 r. (Dz. U. Rz. Niem. I. str. 455).

Art. 7.

Zarząd Zakładu Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa po myśli § 1342 ordynacji ubezpieczeniowej składa się z urzędników, mianowanych przez Wojewodę (§ 1344 ordynacji ubezpieczeniowej), oraz z czterech zastępców ubezpieczonych i czterech zastępców pracodawców, którzy wchodzi w skład zarządu jako członkowie honorowi po myśli § 1346 ust. 1 ordynacji ubezpieczeniowej.

Przewodniczącym zarządu jest dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego.

Zresztą obowiązują dalsze przepisy § 1342 do 1347 ordynacji ubezpieczeniowej.

Art. 8.

Obowiązki, wynikające z przepisów § 108 ustawy z dnia 20 grudnia 1911 r. (Dz. U. Rz. Niem. 1911, str. 989), wykonywuje w Zakładzie Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych — rada zawiadowcza, składająca się z dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego lub jego zastępcy jako przewodniczącego, oraz najmniej z 3 zastępców ubezpieczonych i najmniej z 3 zastępców pracodawców.

Art. 9.

Czynności Dyrektorjum w Zakładzie Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych po myśli przepisów wymienionej ustawy z dnia 20 grudnia 1911 roku wykonywuje zarząd, składający się z urzędników mianowanych przez Wojewodę oraz dwóch zastępców ubezpieczonych i dwóch zastępców pracodawców, którzy wchodzi w skład zarządu jako członkowie honorowi po myśli § 100 tejże ustawy.

Przewodniczącym zarządu jest dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego.

Art. 10.

Do czasu przeprowadzenia wyborów członków rad zawiadawczych poszczególnych zakładów sprawować będą funkcje członków honorowych tych organów, oraz członków honorowych zarządów poszczególnych zakładów osoby, mianowane przez Wojewodę po poprzednim wysłuchaniu związków zawodowych.

Art. 11.

Zarząd Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego (Związku Zakładów) składa się z członków zarządu poszczególnych zakładów.

Poszczególne zakłady, jak i związek, mają wspólnego dyrektora, który będzie zarazem przewodniczącym Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego.

Dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego mianuje Wojewoda.

Art. 12.

Dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego, jak również członkowie-urzędnicy zarządów poszczególnych zakładów, mianowani przez Wojewodę, są urzędnikami śląskimi (Wojewódzkiego Związku Samorządowego).

Dotychczasowy dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego obejmuje czynności dyrektora zakładów, wymienionych w art. 1 i 2 niniejszej ustawy, a obecni urzędnicy-członkowie zarządu wspólnego wydziału I. i II. i Dyrektorjum wydziału III. przechodzą w tym samym charakterze do zarządu tego zakładu, w którym pełnią służbę w czasie wejścia w życie niniejszej ustawy.

Inni urzędnicy poszczególnych zakładów są urzędnikami tychże zakładów i posiadają w zasadzie takie same prawa i obowiązki, co urzędnicy śląscy (Wojewódzkiego Związku Samorządowego), a w szczególności prawa uposażeniowe i emerytalne nie mogą być dla nich gorsze, aniżeli odnośne prawa obowiązujące każdorazowo dla urzędników śląskich.

Art. 13.

Urzędników, wymienionych w ust. 3 art. 12 niniejszej ustawy, mianuje zarząd odnośnego zakładu. Co do przyjęcia pracowników kontraktowych stanowi zarząd odnośnego zakładu.

Stosunki służbowe, oraz prawa i obowiązki urzędników, wymienionych w ust. 3 art. 12 niniejszej ustawy, ustalają zarządy poszczególnych

zakładów w osobnych regulaminach, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i niniejszą ustawą. Odnośnie do pracowników kontraktowych obowiązuje regulamin służbowy tylko o tyle, o ile on to wyraźnie przepisuje.

Prawa urzędników, nabyte przed wejściem w życie niniejszej ustawy na zasadzie odnośnych przepisów prawnych w służbie dotychczasowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego lub też poprzednio przed wstąpieniem do służby tegoż zakładu, w szczególności prawa nabyte w podobnych instytucjach ubezpieczenia społecznego, zatrzymują ci urzędnicy nadal.

Urzędników mianowanych przez Wojewodę do czasu wejścia w życie ustawy na podstawie dotychczasowych przepisów prawnych o utworzeniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego — z wyjątkiem urzędników prowizorycznych — uważa się za urzędników stałych w rozumieniu ustaw obowiązujących dla urzędników śląskich.

Art. 14.

Poszczególne zakłady ustalają wysokość, jakoteż ponoszą koszty poborów służbowych i zaopatrzenia emerytalnego (włącznie ze świadczeniami dla pozostałych) dla dyrektora zakładu, urzędników członków zarządu, jakoteż dla innych urzędników zakładu oraz pracowników kontraktowych.

Zobowiązania materialno-prawne (uposażeniowe i emerytalne) dotychczasowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskie-

go przechodzą na jeden z wymienionych w art. 1 zakładów, mianowicie na ten zakład, do którego dany urzędnik, względnie pracownik kontraktowy przechodzi do pełnienia służby z wejściem w życie niniejszej ustawy.

Art. 15.

Dla każdego zakładu winien być ustanowiony osobny statut, który uchwała rada zawiadowcza zgodnie z obowiązującymi dla danego zakładu przepisami prawnymi.

Do czasu uchwalenia pierwszego statutu może Wojewoda wydać odpowiednią instrukcję.

Art. 16.

Statuty (art. 15) jakoteż regulaminy służbowe (art. 13) poszczególnych zakładów zatwierdza Wojewódzki Urząd Ubezpieczeń. O odmowie rozstrzyga Senat Uchwalający z podaniem powodów. Przeciwno rozstrzygnięciu Senatu Uchwalającego o odmówieniu zatwierdzenia przysługuje prawo zażalenia do Rady Wojewódzkiej.

O ile zatwierdzenie zostanie ostatecznie odmówione, winien odnośny organ uchwalić w terminie określonym przez Wojewódzki Urząd Ubezpieczeń nowy statut, względnie regulamin służbowy, a o ile to nie nastąpi, lub o ile zatwierdzenie zostanie ponownie ostatecznie odmówione, wtenczas ustala statut, względnie regulamin służbowy Wojewódzki Urząd Ubezpieczeń.

Zmiany statutu, względnie regulaminu służbowego wymagają zatwierdzenia Wojewódzkiego

Urzędu Ubezpieczeń. O odmowie rozstrzyga Senat Uchwalający z podaniem powodów. Przeciwno rozstrzygnięciu o odmówieniu zatwierdzenia przysługuje prawo zażalenia do Rady Wojewódzkiej.

Art. 17.

Prawo nadzoru nad poszczególnymi zakładami w granicach przewidzianych ustawami, jak również nad Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego jako związkiem tych zakładów przysługuje Wojewódzkiemu Urzędowi Ubezpieczeń.

Art. 18.

Uprawnienie z § 628 ust. 1 i 2 ordynacji ubezpieczeniowej do ustanowienia gmin, związków gmin i innych korporacji prawa publicznego, jako władzy wykonawczej, przysługuje Radzie Wojewódzkiej.

Art. 19.

Rozporządzenie z dnia 28 czerwca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 12) i rozporządzenie z dnia 12 września 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 75), oraz postanowienia ordynacji ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r., ustawy z dnia 20 grudnia 1911 r. i innych przepisów prawnych sprzeczne z niniejszą ustawą, tracą moc obowiązującą.

Art. 20.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 21.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Ordynacja ubezpieczeń (zmiany).

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 12 września 1922 r.

w przedmiocie pobierania rent socjalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 77).

*) Powyższe rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 15 ex 1923 r.).

Na mocy ust. 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. Rz. P. z 1920 r. Nr. 73, poz. 497), uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. Rz. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) i art. 7. tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Rozdział pierwszy.

Klasa płacy, świadczenia i składki w ubezpieczeniu od inwalidztwa.

Art. 1.

Niemiecką Ordynację Ubezpieczeniową z dnia 19 lipca 1911 r. zmienia się jak następuje:

1. § 1245*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Według wysokości rocznego zarobku ustanawia się dla ubezpieczonych następujące klasy zarobkowe:

Klasa zarobkowa 1	do 660 zł
„ „ 2	ponad 660 do 960 „
„ „ 3 „	960 do 1320 „
„ „ 4 „	1320 do 1620 „
„ „ 5 „	1620 zł.

*) Liczba 1 podana w brzmieniu ustawy z dnia 3-go czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

Na mocy art. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49) może Wojewoda za zgodą Rady Wojewódzkiej ustanowić dalsze klasy zarobkowe. Uczynił to rozporządzeniem z dnia 28 lipca 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 37).

2. § 1287*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Przy rentach inwalidzkich przypada jako część świadczeń na Zakład Ubezpieczeń Społecznych płacenie kwoty podstawowej i kwoty wzrostu, zaś przy rentach na korzyść pozostałych część kwoty podstawowej i część kwoty wzrostu.“

*) Podano w brzmieniu ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

Art. 2.

Od 1 sierpnia 1922 r. podwyższa się renty, które zostały ustalone przed tym dniem:

u tych, którzy pobierają rentę od inwalidztwa, starości, dla wdów lub wdowców o dwieście marek,

u tych, którzy pobierają rentę sierocą o sto marek miesięcznie.

Art. 3.

Przepisy art. 1, ust. 2 i art. 2, wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1922 r., reszta przepisów z dniem 1 października 1922 r.

Renty za czas przed dniem 1 sierpnia 1922 r. oblicza się według dotychczasowych przepisów.

Rozdział drugi.

Wsparcia dla pobierających inwalidzką rentę ubezpieczeniową i dla funkcjonariuszów prywatnych.

Art. 4.

Ustawa o nadzwyczajnych zarządzeniach dla wspomagania pobierających rentę z ubezpieczenia inwalidzkiego lub funkcjonariuszów prywatnych z dnia 7 grudnia 1921 r. (R. G. Bl. strona 1533) w brzmieniu ustawy o wspomaganiu osób pobierających inwalidzką rentę ubezpieczeniową i funkcjonariuszów prywatnych z dnia 24. IV. 1922 r. (R. G. Bl. część I. strona 464) zmienia się jak następuje:

1. § 2 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

Inwalidzkie wsparcia ubezpieczeniowe należy według okoliczności i w wysokości maksymalnej tak oznaczyć, aby całkowity dochód roczny odbiorcy renty inwalidzkiej lub renty na starość osiągnął sumy siedemtyśięcydwieście marek, odbiorcy renty dla wdów i wdowców pięćtyśięcy-siedmset marek, odbiorcy renty sierocej sumy trzytyśięcedwieście marek.

2. § 2, ust. 4 otrzymuje następujące brzmienie:

Przy obliczaniu całkowitego dochodu rocznego zalicza się osobom pobierającym rentę z ubezpieczenia od inwalidztwa rentę inwalidzką lub na starość w wysokości trzytyśięceczterysta

marek, rentę dla wdów i wdowców w wysokości trzytysiącdwieście marek, rentę sierocą w wysokości tysiącsześćset marek. Kwoty przekraczające wyżej wymienione sumy należy pominąć. Przy obliczaniu dochodu rocznego należy pominąć zarobek roczny osób pobierających rentę w wysokości 4000 mk.

3. § 2 a skreśla się.

Art. 5.

Przepisy art. 4 wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1922 r.

Art. 6.

Upoważnia się Wojewodę do ogłoszenia ustawy wspomnianej w art. 4 pod nagłówkiem: „Rozporządzenie o zarządzeniach nadzwyczajnych dla wspomagania osób, pobierających inwalidzką rentę ubezpieczeniową i funkcjonariuszów prywatnych“, w brzmieniu, jakie wynika z drugiego rozdziału niniejszego rozporządzenia.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 12 września 1922 r.

w przedmiocie zastosowania paragrafów 1313 i 1268 Ordynacji Ubezpieczeń (Reichsversicherungsordnung) z dnia 19 lipca 1911 r. odnoszących się do spoczywania renty lub do częściowej jej wypłaty.

(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 78).

*) Rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 12 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 17 z 1923 roku).

Na mocy ust. 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut

organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497 z 1920 r.), uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 449 z 1921 r.) i art. 7 tejże ustawy konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1.

§ 1313 Ordynacji Ubezpieczeń Rzeszy z dnia 19 lipca 1911 r. otrzymuje następujące brzmienie:*)

Renta spoczywa, jak długo uprawniony krajowiec przebywa za granicą i nie zawiadomił Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o miejscu swego pobytu. Jeżeli uprawniony udowodni, że bez własnej winy zawiadomienia nie przesłał, to w takim razie prawo do renty znowu odżywa.

*) Podany w brzmieniu ustawy z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192).

Art. 2.

Dla pozostałych po uprawnionych wymienionych w artykule 1, którym według paragrafu 1268 Ordynacji Ubezpieczeń ograniczono rentę do połowy i którym nie wypłacono dodatku Rzeszy i dodatków do renty (paragraf 1287 ust. 2 Ordynacji Ubezpieczeń), znosi się te ograniczenia z dniem 1 lipca 1922 r., o ile te osoby mieszkają w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, a ich żywicieli płacili na terenie Województwa Śląskiego składki ubezpieczeniowe.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 20 grudnia 1922 r.

w przedmiocie zmiany ordynacji ubezpieczeniowej Rzeszy z dnia 19 lipca 1911 r.

(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 24 ex 1923 r.)

Art. 1.

Ordynację Ubezpieczeniową Rzeszy zmienia się w sposób następujący:

1. § 205a ustęp 5 w brzmieniu artykułu 1 rozporządzenia o pomocy położowej z dnia 16 sierpnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 56) otrzymuje następujące trzecie zdanie:

Uprawnioną jest ciężarna albo położnica, w razie jej śmierci stosuje się § 195a, ustęp 4 odpowiednio.

2. § 404 ustęp 4 otrzymuje następujące brzmienie:

Wojewoda może postanowić, że Urząd Ubezpieczeń po wysłuchaniu kasy może ustanowić funkcjonariuszów zajmujących stanowisko kierownicze, jako urzędników wykonawczych, innych zaś funkcjonariuszów kasy, jako egzekutorów.

3. § 842 otrzymuje następującej treści ustęp:

Wojewódzki Urząd Ubezpieczeniowy może na wniosek Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odmiennie od §§ 839, 840, 807, 809 do 811, 813 postanowić, że przedsiębiorcy winni do-

wód (§ 839) za każde półrocze kalendarzowe albo na rok kalendarzowy doręczyć Zarządowi albo wyznaczonemu przezeń organowi Spółki Ubezpieczeniowej w przeciągu 6 tygodni po upływie czasokresu i że Zarząd premje (§ 807) oblicza według półroczy kalendarzowych, albo lat kalendarzowych, doręcza przedsiębiorcy wyciąg ze spisu (Heberolle) (§§ 809 i 812) i premje sam ściąga. Przy tem stosuje się §§ 752, 754 ustęp 1 § 755 odpowiednio.

4. § 845 otrzymuje następujące brzmienie:

Uchwały Rady Administracyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przedmiocie urzędów oznaczonego w § 843 rodzaju i w przedmiocie statutów oznaczonych w § 843 nr. 1, 2 urzędów wymagają potwierdzenia Wojewódzkiego Urzędu Ubezpieczeniowego.

5. § 892 otrzymuje następującej treści ustęp:

Jako władze wykonawcze w przedsiębiorstwach państwowych może Sejm Śląski ustanowić także organa Zakładów Ubezpieczeń Społecznych.

6. W § 1242 zastępuje się słowa: „Rada Związkowa“ słowami: „Wojewódzki Urząd Ubezpieczeniowy“.

7. Obecne brzmienie § 1281.¹⁾

§ 1281.

Jako ⁴⁾składki tygodniowe w myśl § 1280 ustęp 1 liczy się również:

1. ²⁾ służbę wojskową i czas choroby — §§ 1393, 1394,

- 1a ⁴⁾czasy, w których składki do ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych opłacono, o ile czasy te nie są pokryte tygodniami⁵⁾ składkowymi do ubezpieczenia inwalidowego,
2. ²⁾czas, w którym wyczekujący lub zmarły nie miał zatrudnienia podlegającego przymusowemu ubezpieczeniu, ale pobierał rentę inwalidzką lub rentę starczą z kasy lub zakładu specjalnego w rozumieniu §§ 1321, 1360, 1375 lub rentę wypadkową w wysokości najmniej jednej piątej części pełnej renty,
3. ³⁾w ochotniczej wojennej służbie sanitarnej przebyty czas służby,
4. ³⁾na równi z służbą wojskową niemiecką traktuje się służbę wojskową polską lub armii jednego z mocarstw sojuszniczych i w wojsku powstańczym na Górnym Śląsku,
5. ⁶⁾czasokresy, w których ubezpieczony z powodu przesilenia gospodarczego był bezrobotny i bez uszczerbku środków potrzebnych koniecznie dla utrzymania siebie i swej rodziny nie był w stanie pokryć wkładów w ilości przepisanej w § 1280.

Czas, przez który ubezpieczony był bezrobotny, zaświadcza właściwy Urząd Pośrednictwa Pracy, resztę zaś wymogów określonych pod liczbą 5 stwierdza Urząd Gminny miejsca zamieszkania ubezpieczonego.

Jako początek przesilenia gospodarczego przyjmuje się 1 stycznia 1925 r. Termin,

w którym przesilenie gospodarcze należy uważać za skończone, oznaczy Wojewoda.

¹⁾ „Obecne brzmienie § 1281“ dodano, by zaznaczyć, że § 1281 jest zestawiony w obecnie obowiązującym brzmieniu. — ²⁾ Liczby 1 i 2 są przejęte w tłumaczeniu z ordynacji ubezp. — ³⁾ Liczby 3 i 4 dodane niniejszą ustawą. — ⁴⁾ Wstęp do § 1281 i liczba 1a) w brzmieniu ustawy z dnia 31 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 94). — ⁵⁾ Słowa „opłacanemi składkami“ na „tygodniami składowemi“ zmieniła ustawa z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192). — ⁶⁾ Liczbę 5 dodano ustawą z dnia 7-go grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49).

8. W § 1360 ustęp 1 i 2 w § 1370 oraz w § 1380 ustęp 2 zastępuje się każdorazowo „Rada Związkowa“ słowami: „Rada Wojewódzka“ w § 1375 zdanie pierwsze słowa: „Na mocy uchwały Rady Związkowej“ słowami: „Za uchwałą Rady Wojewódzkiej“ i w § 1380 ustęp 1 zdanie 1 oraz w § 1400 ustęp 2 za każdym razem słowa: „Rady Związkowej“ słowami: „Rady Wojewódzkiej“.

9. W § 1416 ustęp 13 zdanie 2 i w § 1425 ustęp 3 zastępuje się słowa: „Rada Związkowa“ słowami: „Wojewódzki Urząd Ubezpieczeniowy“.

10. W § 1417 ustęp 1 zdanie 2 zastąpione zostaną słowa: „Po wysłuchaniu“ słowami: „Zazgodą“.

Dalej dodaje się do § 1447 jako ustęp 3:

Rada Wojewódzka może znieść sposób ściągania składek.

11. § 1522 ustęp 1 zdanie 2 i 3 ustęp 2 i 3 oraz § 1523 i 1524 ostatnie zdanie uchyla się.

Dalej uchyla się:

w § 621 „§ 1522“, oraz w §§ 1324 i 1526 „1522 ustęp 3“.

Art. 2.

Przepisy §§ 2, 3 i 5 obwieszczenia w przedmiocie policzenia czasu służby wojskowej i otrzymania praw w ubezpieczeniu inwalidzkim i dla pozostałych z dnia 23 grudnia 1915 r. (Reichsgesetzblatt strona 845) stosuje się odpowiednio do jeńców wojennych, internowanych i innych zarządzeniami wrogiemi zagranicą wstrzymanych osób, które po dniu 30 czerwca 1922 r. do kraju powrócą. Terminy §§ 2 i 3 upływają w sześć miesięcy po przekroczeniu granicy Państwa Polskiego, najpóźniej atoli dnia 30 czerwca 1923 roku, dla jeńców wojennych terminy te nie upływają prędzej jak sześć miesięcy po zwolnieniu z niewoli.

Art. 3.

Przepisy artykułu 1 nr. 7 obowiązują od dnia 1 sierpnia 1922 r. Przepisy artykułu 1 nr. 11 od dnia 1 lipca 1922 roku.

Art. 4.

Pretensje, co do których w dniu ogłoszenia niniejszej ustawy postępowanie jest w toku, podlegają jej przepisom. Niezastosowanie ich tworzy i wówczas powód do rewizji, jeżeli wyższy Urząd Ubezpieczeniowy ich jeszcze zastosować nie mógł.

Jeżeli pretensje, które w miarę przepisów niniejszej ustawy byłyby uzasadnione, całkiem lub częściowo zostały prawomocnie odrzucone, albo jeśli pretensje na podstawie zniesionych przepisów § 1522 Ordynacji Ubezpieczeniowej Rzeszy lub odpowiednich przepisów dawniej-

szych ustaw prawomocnie zostały stwierdzone, to winna je Instytucja Ubezpieczeniowa na wniosek uprawnionego zgodnie z przepisami niniejszej ustawy zbadać, a co do wyniku tych badań udzielić nowego orzeczenia.

Art. 5.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 6.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA*)

z dnia 30 stycznia 1923 r.

o karach pieniężnych w Ordynacji Ubezpieczeniowej Rzeszy i ustawie ubezpieczeniowej dla funkcjonariuszów prywatnych.

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 53).

*) Zastąpiona art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

USTAWA*)

z dnia 20 listopada 1923 r.

w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 30 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 53) o karach pieniężnych w Ordynacji Ubezpieczeniowej i w ustawie ubezpieczeniowej dla funkcjonariuszów prywatnych.

(Dz. U. Śl. nr. 42, poz. 206).

*) Zastąpiona art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

USTAWA
z dnia 31 stycznia 1923 r.
w przedmiocie zmiany Ordynacji Ubezpieczeń
Rzeszy.

(Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 94).

Art. I.

Ordynację Ubezpieczeń Rzeszy zmienia się jak następuje:

1. § 1226 otrzymuje następujące brzmienie:
§ 1226. Na wypadek inwalidztwa i starości, oraz na wypadek pozostałych członków rodziny ubezpiecza się:

1. robotników, czeladników, służbę domową,
2. pracowników w przemyśle domowym,
3. załogę okrętową polskich statków morskich i załogę statków żeglugi rzecznej, z wyjątkiem przy statkach morskich kierowników okrętowych, oficerów służby pokładowej i maszynowej, zarządców i asystentów administracyjnych oraz funkcjonariuszy na podobnie wywyższonem lub wyższem stanowisku; a przy statkach żeglugi rzecznej kierowników statków, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia według ustawy o ubezpieczeniu funkcjonariuszy prywatnych,
4. pomocników i uczni, o ile według ustawy o ubezpieczeniu funkcjonariuszy nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia lub nie są uwolnieni od ubezpieczenia.

Warunkiem ubezpieczenia u osób w ustępie I pod liczbą 1, 3 i 4 wymienionych jest, aby za wynagrodzeniem (§ 160) były zatrudnione.

2. W § 1235 punkt 3, zastępuje się słowa „nauczają“ słowami „są czynni“.

3. § 1236 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1236. Nie podlega ubezpieczeniu ten, kto jest inwalidą, albo kto pobiera rentę inwalidzką, wdowią lub wdowca podług przepisów niniejszej ustawy albo rentę wdowią według przepisów ustawy o ubezpieczeniu funkcjonariuszy prywatnych.

4. Do § 1237 dodaje się jako ustęp 2: „od obowiązku ubezpieczenia zwolniony będzie na wniosek także ten, kto pobiera pensję z niniejszej ustawy, albo rentę wdowią według przepisów ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych.“

5. Po § 1242 dodaje się nowy § 1242a. Przyznanie ekspektatywy określonej w §§ 1234, 1237 i 1242 pociąga za sobą zwolnienie obowiązku ubezpieczenia od dnia, w którym ekspektatywa została przyznana. Nie obowiązuje ona na czas miniony.

6. § 1243 zmienia się, jak następuje: a) nr. 1 uchyla się, b) nr. 2 otrzymuje nr. 1, c) nr. 3 otrzymuje nr. 2.

7. § 1245*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Według wysokości rocznego zarobku ustanawia się dla ubezpieczonych następujące klasy zarobkowe:

Klasa zarobkowa 1 . . . . . do 660 zł

„ „ 2 ponad 660 do 960 „

„ „ 3 „ 960 do 1320 „

„ „ 4 „ 1320 do 1620 „

„ „ 5 „ 1620 zł.“

*) Liczba 7 podana w brzmieniu ustawy z dnia 3-go czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

Na mocy art. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49) może Wojewoda za zgodą Rady Wojewódzkiej ustanowić dalsze klasy zarobkowe. Uczynił to rozporządzeniem z dnia 28 lipca 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 37).

8. W § 1250 zastępuje się słowa: „renty inwalidowe“ lub „na starość“ słowami: „Renty inwalidowe“.

9. W § 1251 zastępuje się słowa „rentę inwalidową“ lub „na starość“ słowami: „Rentę inwalidową“.

10. Po § 1254 dodaje się nowy §: 1254a. Jeśli ubezpieczony opłacił składki do ubezpieczenia inwalidowego i do ubezpieczenia funkcyjnarjuszy prywatnych (ubezpieczony przechodni) i jeżeli czas wyczekiwania wypełnił zarówno dla renty inwalidowej z ubezpieczenia inwalidowego, jakoteż dla emerytury z ubezpieczenia funkcyjnarjuszy, to może sobie wybrać, jeśli ekspertatya nie wygasła, albo rentę inwalidową, albo emeryturę. Wybór jednego albo drugiego ubezpieczenia jest trwale wiążący dla ubezpieczonego i jego pozostałej rodziny.

Jeśli ubezpieczony przechodni sam nie dokonał wyboru, to może jego pozostała rodzina, w razie dopełnienia czasu wyczekiwania do renty dla pozostałych, zarówno ubezpieczenia inwalidowego, jakoteż ubezpieczenia funkcyjnarjuszy prywatnych, wybrać renty dla pozostałych z jednego z tych ubezpieczeń. Prawo wyboru przysługuje wdowie, albo wdowcowi. Jeżeli pozostały tylko sieroty, to prawo wyboru przysłu-

guje im wspólnie; jeżeli mają kilku zastępców prawnych, to rozstrzyga zastępca najmłodszej sieroty.

Blizsze szczegóły co do przeprowadzenia tych przepisów postanawia Wojewoda.

11. § 1255 ustęp 1 otrzymuje następujące brzmienie: „Rentę inwalidową otrzymuje ubezpieczony, który ukończył 60 rok życia, albo z powodu choroby albo innych ułomności stale jest inwalidą“.*)

*) § 1255 zmienia ustawa z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192) i z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49).

12. § 1256*) otrzymuje następujące brzmienie: „Renta inwalidzka rozpoczyna się, nie naruszając § 1253, od pierwszego dnia tego miesiąca, w którym zachodzą warunki § 1255.

Jeżeli początek inwalidztwa nie da się stwierdzić, to uważa się za początek ten dzień, w którym nadszedł wniosek do Urzędu Ubezpieczeń.

*) Podany w brzmieniu ustawy z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192).

13. § 1257 i nagłówek uchyla się.

14. § 1278 zmienia się jak następuje:

a) nr. 2 uchyla się, b) liczbę 1 przed słowami „do renty inwalidowej“ skreśla się.

15. Po § 1279 dodaje się nowy § 1279a: Jeżeli czasu wyczekiwania nie wypełniono w ubezpieczeniu funkcjonariuszy prywatnych, to dla czasu wyczekiwania w ubezpieczeniu inwalidowym opłacone składki do ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych stoją na równi z dobrowolnymi składkami do ubezpieczenia inwalidowego, muszą

one jednakowóż obejmować takie pełne tygodnie kalendarzowe, których nie liczy się jako tygodnie składkowe do czasu wyczekiwania w ubezpieczeniu inwalidowem.

16. W § 1280 ustęp 2 podaje się jako zdanie 2: Przytem stoją na równi ze znaczkami składkowemi takie pełne tygodnie kalendarzowe, które pokryte są opłaconemi składkami do ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych.

17. § 1281*) zmienia się jak następuje:

a) § ten rozpoczyna się słowami „Jako składki tygodniowe w myśl § 1280 ustęp 1 liczy się również“, b) jako nr. 1a dodaje się: „Czasy, w których składki do ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych opłacono, o ile czasy te nie są pokryte opłaconemi składkami do ubezpieczenia inwalidowego“.

*) Brzmienie obecne § 1281 jest podane w zbiorze w ustawie z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 24 ex 1923 r.).

18. Do § 1283 dodaje się jako ustęp 4: „Na równi ze znaczkami i tygodniami składkowemi w myśl tych przepisów stoją pełne tygodnie składkowe, które pokryte są opłaconemi składkami do ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych, a które nie są równocześnie pokryte według przepisów ubezpieczenia inwalidowego. Do nowego czasu wyczekiwania wlicza się jednakowóż składki do ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych za czas przed 1 stycznia 1923 r. tylko wtenczas, jeżeli między wygaśnięciem eks-

pektatywy, a rozpoczęciem opłaty składek do ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych leży okres czasu nie dłuższy aniżeli dwóch lat.

19. § 1285*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Dodatek państwowy wynosi 100,— zł rocznie przy każdej rencie inwalidzkiej, jak i przy rencie wdowiej lub wdowca, zaś 50,— złotych przy rencie sierocej.“

*) Podano w brzmieniu ustawy z dnia 28 marca 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 22).

20. § 1287*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Przy rentach inwalidzkich przypada jako część świadczeń na Zakład Ubezpieczeń Społecznych płacenie kwoty podstawowej i kwoty wzrostu, zaś przy rentach na korzyść pozostałych część kwoty podstawowej i część kwoty wzrostu.“

*) Podano w brzmieniu ustawy z dn. 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

21. § 1288 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1288.

Kwota*) podstawowa renty inwalidzkiej, wynosi 160 złotych.

*) Podano w brzmieniu ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49), a wedle art. 3 tejże ustawy może Wojewoda liczbę zmienić.

22. § 1289 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1289.

Przy rencie inwalidzkiej*) przyznaje się jako kwotę wzrostu:

Za każdy tydzień składkowy od 1 czerwca 1924 r.

5 groszy w klasie zarobkowej				1
10	„	„	„	2
13	„	„	„	3
17	„	„	„	4
20	„	„	„	5.

Za tygodnie składkowe do 30 września 1921 r. płaci się za każdy tydzień składkowy:

4 grosze w klasie zarobkowej				1
8	„	„	„	2
10	„	„	„	3
13	„	„	„	4
15	„	„	„	5.

Od 1 października 1921 r. do 31 maja 1924 r. wynosi kwota wzrostu za każdy tydzień składkowy 10 groszy.

*) Podano w brzmieniu ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49). Wedle art. 3 tejże ustawy może Wojewoda dalsze klasy zarobkowe ustanowić. Patrz rozporządzenie z dnia 28 lipca 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 37).

23. Po § 1290 dodaje się nowy § 1290a: Przy ubezpieczonych przechodnich dolicza się do rent

ubezpieczenia inwalidowego kwotę wzrostową ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych. Ubezpieczenie funkcjonariuszy prywatnych zwraca Wydziałowi Ubezpieczenia inwalidowego kwotę wzrostu według bliższego określenia przez Wojewodę.

24. § 1291*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Jeżeli pobierający rentę inwalidzką ma dzieci poniżej lat ośmiastu, otrzymuje wówczas dodatek do renty wynoszącej na każde dziecko jedną dziesiątą renty, najwyżej jednak w wysokości półtora krotnej płacy.

*) Ustęp 1 podany w brzmieniu ustawy z dnia 3-go czerwca 1924 roku, (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60) a resztę w brzmieniu ustawy z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192).

Przy udzieleniu dodatku na dzieci traktuje się na równi ze ślubnymi dziećmi:

1. dzieci uznane za ślubne,
2. dzieci przyjęte za własne (przysposobione),
3. pasierby i wnuki, jeżeli pobierający rentę przed swem inwalidztwem utrzymywał je bezpłatnie,
4. dzieci nieślubne, jeżeli ojcostwo pobierającego rentę zostało stwierdzone.

Dla dzieci nieślubnych, które ukończyły 16-ty rok życia, oraz dla pasierbów i wnuków udziela się dodatek na dzieci tak długo, jak je pobierający rentę utrzymuje.

Każdą zmianę renty z powodu przybycia albo ubytku dziecka uskutecznia się od pierwszego dnia miesiąca następującego po zmianie.“

25. § 1293 uchyla się.

26. W § 1297*) zastępuje się słowa: „całe pięć fenigów“ słowami: „pełne pięć groszy“.

*) W brzmieniu ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

27. § 1309 zmienia się jak następuje: „W czasie pobierania renty inwalidzkiej ekspektatywa nie wygasa.“*)

*) W brzmieniu ustawy z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192).

28. W § 1357 ustęp 1 zastępuje się słowa „pięć tysięcy“ słowami „pięćdziesiąt tysięcy“, a słowa „dziesięć tysięcy“ słowami „stotysięcy“.

29. § 1392 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1392.*)

Jako składkę tygodniową pobiera się:

w klasie zarobkowej 1 . . . 40 groszy

„ „ „ 2 . . . 80 „

„ „ „ 3 . . . 130 „

„ „ „ 4 . . . 170 „

„ „ „ 5 . . . 210 „

*) Podano wedle ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49), której art. 3 pozwala Wojewodzie zmienić stawki przewidziane w § 1392. — Porówn. rozp. z dnia 28 lipca 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 37).

30. § 1393 otrzymuje następujące brzmienie:

„Jako*) tygodnie składkowe drugiej klasy zarobkowej zalicza się bez potrzeby płacenia skła-

dek pełne tygodnie, w których ubezpieczony z powodu choroby był czasowo niezdolny do pracy i który udowodnił, że choroba przeszkadzała mu w dalszej czynności zawodowej.

Rada Wojewódzka może oznaczyć, w których dalszych wypadkach zalicza się tygodnie składkowe do drugiej klasy zarobkowej, bez potrzeby płacenia składek.

Tygodnie te zalicza się jednakowoż tylko tym, którzy przedtem zawodowo a nie przejściowo tylko byli zatrudnieni w sposób podlegający obowiązkowemu ubezpieczeniu.“

*) Podano wedle ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

31. § 1613 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1613.*)

Wnioski o udzieleniu świadczeń z ubezpieczenia inwalidzkiego i pozostałych należy kierować do Urzędu Ubezpieczeń lub do Zakładu Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa. Dowody winne być dołączone.

Jeżeli wniosek stawiono w Urzędzie Ubezpieczeń, wówczas stara się tenże o ewentualnie brakujące dowody i przesyła sprawę Zakładowi Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa. Opinie lekarskich Urząd Ubezpieczeń nie zasięga.

Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa bada stan sprawy i może zwrócić się o dostarczenie dowodów do Urzędu Ubezpieczeń, Sądu Powiatowego lub innej władzy, zaś o przesłuchanie pod przysięgą tylko do Urzędu Ubezpie-

czeń lub do Sądu Powiatowego. § 1617 ust. 3 i § 1652—1654 stosuje się odpowiednio.

Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa może oddać sprawę celem zaopiniowania do Urzędu Ubezpieczeń. Również wnioskodawca może żądać zaopiniowania sprawy przez Urząd Ubezpieczeń. W tychże wypadkach stosuje się § 1617—1625.

Narówni z wpłynięciem wniosku do Urzędu Ubezpieczeń uważa się wpłynięcie wniosku do innej polskiej władzy lub do instytucji ubezpieczeniowych. Wnioski te należy niezwłocznie przesłać właściwemu Urzędowi Ubezpieczeń.

Osoby niepełnoletnie, które ukończyły 16 rok życia, mogą samodzielnie wniosek dla siebie stawić i go popierać.

*) Podano w brzmieniu ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49).

32. W § 1624 ustęp 1 skreśla się słowa: „Rentę starości“.

Art. II.

Ustawę wprowadzczą do Ordynacji Ubezpieczeń Rzeszy zmienia się jak następuje:

1. artykuł 65 uchyla się,
2. w artykule 66 zastępuje się słowa: „w wypadkach artykułów 64 i 65“ słowami „w wypadkach artykułu 64“,
3. artykuł 67 uchyla się.

Art. III. *)

*) Uchylono art. 2 ustawy z dnia 18 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 66).

Art. IV.

Obcokrajowcom zagranicą nie udziela się podwyżek rentowych podług niniejszej ustawy. Wojewoda może za zgodą Rady Wojewódzkiej dozwolnić na wyjątki od tego przepisu.

Art. V.

Artykuł II. ustawy o innem ustaleniu świadczeń i opłat w ubezpieczeniu inwalidowem z dnia 23 lipca 1921 r. (Reichsgesetzblatt strona 984) zmienia się jak następuje:

- a) w rozdziale B skreśla się ustęp II.,
- b) w rozdziale C, ustęp 1 skreśla się słowa „klasy zarobkowej B“ i dodaje się następujące zdanie: „Za każdy tydzień liczy się normę wzrostową w kwocie 30 fenigów“,
- c) w rozdziale E, ustęp 2 skreśla się słowa „klasy zarobkowej A“, a dodaje się następujące zdanie do ustępu trzeciego: „Za każdy tydzień liczy się normę wzrostową w kwocie 10 fenigów“.

Art. VI.

Przepisy artykułów I, II, III, IV i V wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1923 r. Jeżeli po 31 grudnia 1922 r. będzie się ustalać renty za czas przed 1 styczniem 1923 r., to co do nich pozostają dotychczasowe przepisy miarodajne, jednakże mają moc prawną przy zastosowaniu § 1281 nr. 3 i 4 Ordynacji Ubezpieczeń Rzeszy w brzmieniu o zmianach Ordynacji Ubezpieczeń Rzeszy z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dziennik Ustaw Śląskich nr. 3, poz. 24) odpowiednie przepisy § 1281 nr. 3 i 4.

Art. VII.

Jeśli emeryturę lub rentę dla pozostałych ubezpieczenia funkcjonariuszy prywatnych przed wejściem w życie niniejszej ustawy już prawomocnie ustalono i jeśli w tym czasie toczy się postępowanie w sprawie roszczeń do renty ubezpieczenia inwalidowego, albo jeśli po tym czasie takie roszczenie zostanie podniesione, to przysługuje uprawnionemu prawo wyboru w myśl § 1254a, jeżeli czas wyczekiwania w ubezpieczeniu inwalidowym jest wypełniony. Bliższe szczegóły wyda co do przeprowadzenia Wojewoda.

Art. VIII. *)

Za czas od 1 stycznia 1923 r. począwszy należy używać tylko nowe znaczki składowe, wydane na podstawie niniejszej ustawy. Stare już nie ważne znaczki składowe można w przeciągu dwóch lat po upływie ich ważności zamienić w miejscach sprzedaży znaczków na ważne znaczki o równej wartości pieniężnej.

*) Porównaj art. 5 i 6 ustawy z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192).

USTAWA

**z dnia 17 października 1923 r.
w przedmiocie zmiany Ordynacji
Ubezpieczeniowej.**

(Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192).

Art. 1.

Ordynację Ubezpieczeniową z dnia 19 lipca 1911 r. (R. G. Bl. str. 509) zmienia się jak następuje:

1. § 1245¹⁾ otrzymuje następujące brzmienie:*)

*) Podany w zbiorze w ustawie z dn. 31 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 94).

2. Pierwsza połowa zdania § 1253 otrzymuje następujące brzmienie:

„Dłużej niż za jeden rok wstecz, licząc od pierwszego dnia tego miesiąca, w którym wniosek nadszedł, renty się nie wypłaca.“

3. W § 1255 ustęp 3 skreśla się słowo końcowe (Krankenrente) i w § 1258 ustęp 3 słowo końcowe („Witwenkrankenrente“), a dodaje się do tych §§-ów następujące ustępy 4:

„Do § 1255: Według ustępu 3 przyznanej renty nie zmienia się, jeżeli rentobiorca wypełnił warunki z ustępu 1-go“.

„Do § 1258: Według ustępu 3 przyznanej renty nie zmienia się, jeżeli wdowa na stałe stanie się niezdolną do pracy.“

„Wdowa,*) która ukończyła sześćdziesiąty rok życia, otrzymuje rentę wdowią bez względu na zdolność zarabkowania.“

*) Ostatni ustęp dodano ustawą z dn. 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49).

4. § 1256 otrzymuje następujące brzmienie: „Renta inwalidzka rozpoczyna się, nie naruszając § 1253, od pierwszego dnia tego miesiąca, w którym zachodzą warunki § 1255“.

Jeżeli początek inwalidztwa nie da się stwierdzić, to uważa się za początek ten dzień, w którym nadszedł wniosek do Urzędu Ubezpieczeń.“

5. § 1259 otrzymuje następujące brzmienie: „Rentę sierocą otrzymują po śmierci ubezpieczonego ojca jego ślubne dzieci niżej lat ośmnastu,

a po śmierci ubezpieczonej matki jej dzieci nie mające ojca niżej lat ośmnastu. Za dzieci nie mające ojca uważa się także dzieci nieślubne.

Na równi ze ślubnymi dziećmi stoją:

1. dzieci uznane za ślubne,
2. dzieci przyjęte za własne (przysposobione),
3. pasierby i wnuki, które zmarły bezpośrednio przed śmiercią przynajmniej przez jeden rok bezpłatnie utrzymywał, albo za które pobierał dodatki na dzieci,
4. dzieci nieślubne, jeżeli ojcostwo zmarłego zostało stwierdzone.

Jeżeli wypełnione są warunki równocześnie dla kilku rent sierocych, wtenczas udziela się rentę sierocą tylko raz, i to w wyższej kwocie.“

6. a) W §§ 1260 i 1261 zastępuje się słowo „piętnaście“ słowem „ośmnaście“. W obu §§ dodaje się do każdego ustępu 1 następujące zdanie: „§ 1259 stosuje się odpowiednio“,

- b) § 1262 znosi się.

7. § 1263 zdanie pierwsze otrzymuje następujące brzmienie: „Renty pozostałych członków rodziny rozpoczynają się, nienaruszając § 1253, z pierwszym dniem tego miesiąca, w którym dzień śmierci żywicieli przypada, o ile tenże renty nie pobiera, w przeciwnym razie od pierwszego dnia tego miesiąca, który następuje po dniu śmierci. U później urodzonych sierot (pogrobowców) rozpoczyna się pobór renty z pierwszym dniem miesiąca urodzin.“

8. § 1266 otrzymuje następujące brzmienie:
 „Dzień śmierci zaginionych stwierdza Zakład Ubezpieczeń Społecznych według słusznego uznania. U zaginionych na morzu uważa się za dzień śmierci dzień zatonięcia okrętu. Jeżeli okręt uznano za zaginiony, to przyjmuje się jako dzień śmierci dzień zakończenia stosunku służbowego według § 53 ustęp 1 Ordynacji Żeglarskiej (Seemannsordnung)“.

9. W § 1281*) nr. 1a zastępuje się słowa „opłaconemi składkami“ słowami „tygodniami składkowemi“.

*) § 1281 podano w zbiorze w obecnie obowiązującym brzmieniu w ustawie z dnia 20 grudnia 1922 r.

10. § 1287*) otrzymuje następujące brzmienie:
 „Przy rentach inwalidzkich przypada jako część świadczeń na Zakład Ubezpieczeń Społecznych płacenie kwoty podstawowej i kwoty wzrostu, zaś przy rentach na korzyść pozostałych część kwoty podstawowej i część kwoty wzrostu.“

*) Podano w brzmieniu ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

11. § 1288*) otrzymuje następujące brzmienie:

*) Patrz ustawę z dnia 31 stycznia 1923 r.

12. § 1289*) otrzymuje następujące brzmienie:

*) Patrz w zbiorze ustawę z dnia 31 stycznia 1923 r.

13. § 1291 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1291.

Jeżeli pobierający rentę inwalidzką ma dzieci poniżej lat ośmnastu, otrzymuje wówczas dodatek do renty wynoszącej na każde dziecko jedną

dziesiątą renty, najwyżej jednak w wysokości półtora krotnej płacy. *)

Przy udzieleniu dodatku na dzieci traktuje się na równi ze ślubnymi dziećmi:

1. dzieci uznane za ślubne,
2. dzieci przyjęte za własne (przysposobione),
3. pasierby i wnuki, jeżeli pobierający rentę przed swem inwalidztwem utrzymywał je bezpłatnie,
4. dzieci nieślubne, jeżeli ojcostwo pobierającego rentę zostało stwierdzone.

Dla dzieci nieślubnych, które ukończyły 16-ty rok życia, oraz dla pasierbów i wnuków udziela się dodatek na dzieci tak długo, jak je pobierający rentę utrzymuje.

Każdą zmianę renty z powodu przybycia albo ubytku dziecka uskutecznia się od pierwszego dnia miesiąca następującego po zmianie.

*) Ustęp pierwszy podano w brzmieniu ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60). Patrz w zbiorze ustawę z dnia 31 stycznia 1923 r.

14. Do § 612 ust. 1 Ordynacji Ubezpieczeniowej Rzeszy dodaje się jako zdanie 3:

„Jeżeli poszkodowany pobiera dodatek do renty, wtenczas wypłaca się rentę wraz z dodatkiem w odstępach miesięcznych bez względu na ich wysokość.“

15. *) a) W § 612 ustęp 3 i w § 1297 zastępuje się słowa „całe dziesięć tysięcy marek“ słowami: „pełne pięć groszy“.

*) Liczbę 15 podano w brzmieniu ustawy z dnia 3-go czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

- b) W § 395 ustęp 1 zdanie 2 zastępuje się słowa: „na pełne sto marek“ słowami „pełne groszy“.
- c) W § 477 ustęp 1 zdanie 2 zastępuje się słowa: „na pełne sto marek“ słowami: „na całe groszy“.

16. § 1298 otrzymuje następujące brzmienie:
 „Renty wdowie i wdowców ustają z końcem tego miesiąca, w którym uprawniony zawiera nowy związek małżeński. Tytułem odprawy przyznaje się wdowie trzykrotną kwotę jej rocznej renty.“

17. § 1299 otrzymuje następujące brzmienie:
 „Renta sieroca ustaje z upływem tego miesiąca, w którym sierota kończy ośmnasty rok życia, albo wchodzi w związek małżeński“.

18. § 1301 otrzymuje następujące brzmienie:
 „Za miesiąc, w którym śmierć nastąpiła tu dzież za miesiąc, od którego renta ma spoczywać, płaci się rentę w całej pełni.“

19. § 1309*) zmienia się jak następuje: „W czasie pobierania renty inwalidzkiej ekspektatywa nie wygasa,,.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 31-go stycznia 1923 r.

20. § 1313*) otrzymuje następujące brzmienie;
 „Renta spoczywa, jak długo uprawniony krajowiec przebywa za granicą i nie zawiadomi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o miejscu swego pobytu. Jeżeli uprawniony udowodni, że

bez własnej winy zawiadomienia nie przesłał, to w takim razie prawo do renty znowu odżywa.“

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 12-go września 1922 r.

21. § 1314 otrzymuje następujące brzmienie:

„Renta spoczywa:

1. jak długo uprawniony obcokrajowiec dobrowolnie zazwyczaj przebywa za granicą,
2. na jak długo uprawniony obcokrajowiec z powodu skazania w postępowaniu karnem z kraju został wydany.

22. Po § 1314 dodaje się następujący paragraf:

„§ 1314a: Wojewoda może za zgodą Rady Wojewódzkiej uchylić spoczywanie renty dla obcych terenów nadgranicznych albo dla obcych państw, których ustawodawstwo obywatelom polskim i ich pozostałym członkom rodziny zabezpiecza odpowiednią opiekę.“

23. § 1316 otrzymuje następujące brzmienie:

„Przy rentach, wypłacanych za granicą, nie dolicza się dodatku państwowego. Obcokrajowcy za granicą nie otrzymują podwyżki renty. Wojewoda może za zgodą Rady Wojewódzkiej dopuścić wyjątki do tego przepisu.“

24. § 1317 otrzymuje następujące brzmienie:

„Zakład Ubezpieczeń Społecznych może uprawnionego obcokrajowca, który zazwyczaj przebywa za granicą, spłacić jego skapitalizowaną rentą. Jeżeli obcokrajowiec ma prawo do podwyżki renty, to tą uwzględnia się przy obliczaniu wartości kapitału najwyżej trzykrotną jej kwotę. Wojewoda wydaje bliższe przepisy.“

25. § 1318 otrzymuje następujące brzmienie:

„Jeżeli zachodzą warunki do przyznania kilku rent z ubezpieczenia inwalidzkiego albo do przyznania emerytury i rent z ubezpieczenia funkcjonariuszy i rent z ubezpieczenia inwalidzkiego równocześnie, to podwyższenie rent udziela się tylko raz, i to w wyższej kwocie i przez ten Wydział Ubezpieczeniowy, który pierwszą rentę ustanowił.“

26. § 1351 otrzymuje następujący ustęp 4:

„Członkowie Rady Administracyjnej i ich zastępcy nie mogą należeć do zarządu; jeżeli zostaną wybrani do zarządu, to ustępują z Rady Administracyjnej z tą chwilą, z którą powołano ich rzeczywiście do wykonywania urzędu w zarządzie.“

27. W § 1372 nr. 8 brzmi odsyłacz jak następuje:

„(§§ 1312 do 1314, § 1314a, §§ 1315 do 1318)“.

28. § 1392*) otrzymuje następujące brzmienie:

*) Porównaj w zbiorze ustawę z dn. 31 stycznia 1923 r.

29. § 1411 otrzymuje następujące brzmienie:

„Przy pobieraniu składek należy posługiwać się znaczkami. Znaczki te zawierają aż do dalszego postanowienia klasę zarobkową i wartość pieniężną.

Wojewódzki Urząd Ubezpieczeń ustala znamiona, rozróżniające znaczki, oraz czasokresy, dla których mają być wydawane.

Nieważne znaczki można w ciągu trzech miesięcy po upływie ważności zmienić w Zakładzie

Ubezpieczeń Społecznych, w placówkach kontroli lub miejscach sprzedaży.“

30. § 1412 otrzymuje następujące brzmienie:

„Znaczki sprzedają urzędy pocztowe. Zebrana gotówkę należy oddać do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może zakładać osobne miejsca sprzedaży dla znaczków.“

31. W § 1421 ustęp 2 zastępuje się słowa: „Interesowane Zakłady Ubezpieczeń należy poprzednio wysłuchać“ słowami „Zakład Ubezpieczeń Społecznych należy poprzednio wysłuchać“.

32. § 1422 zdanie 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„Przeciwko przeniesieniu (§ 1421 ustęp 2) może to uczynić także Zakład Ubezpieczeń Społecznych.“

33. Ostatnie zdanie § 1424 otrzymuje następujące brzmienie:

„Zakład Ubezpieczeń Społecznych zostanie o tem powiadomiony.“

34. § 1440 otrzymuje następujące brzmienie:

„Dobrowolnie ubezpieczeni zakupują znaczki w miejscach sprzedaży wyznaczonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego. Wybór klasy zarobkowej między dopuszczonemi klasami zarobkowemi jest dowolny. Dobrowolnie ubezpieczeni mogą ubezpieczenia kontynuować za granicą. Przy kontynuowaniu ubezpieczenia w osobnej Ubezpieczalni jest niedozwolone używanie znaczków rodzaju w § 1411 oznaczonego (§ 1371).“

35. W § 1462 ustęp 2 uchyla się.

36. § 1458 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1458.*)

Jeżeli obrachunek pomiędzy pracodawcami i ubezpieczonymi wykaże ułamki grosza, to zaokrągla się część składki pracodawców na cały grosz w górę, część ubezpieczonego na pełny cały wdół.

*) Ustępy 2 i 3 zniesiono ustawą z dnia 18 czerwca 1924 r. (art. 2) (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 66).

Art. 2.

Uchylony artykułem 4 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

Art. 3.

Przepisy art. 1 i 2 wchodzi w życie z dniem 1-go października 1923 r.

*) Podano w brzmieniu ustawy z dn. 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

Art. 4.

Pretensje do rent inwalidzkich lub rent z ubezpieczenia inwalidzkiego dla pozostałych członków rodziny, co do których postępowanie w dniu oznaczonym w art. 3 ustęp 1 jest w toku, podlegają przepisom niniejszej ustawy, nie naruszając przepisów art. 3 ustęp 2. Niezastosowanie przepisów tej ustawy uważa się także wówczas za powód do rewizji, gdy Wyższy Urząd Ubezpieczeń ich jeszcze zastosować nie mógł.

Art. 5.*)

Od dnia 1 października 1923 r. począwszy wolno używać tylko nowych znaczków, wyda-

nych na podstawie niniejszej ustawy. Stare już nieważne znaczki składkowe mogą być wymienione do 31 grudnia 1923 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (§ 1412) na znaczki ważne przy obliczeniu wartości pieniężnej.

*) Porówn. art. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

Art. 6. *)

Terminy do zamiany nieważnych znaczków ustanowione w dawniejszych ustawach upływają najpóźniej z dniem 31 grudnia 1923 r.

*) Porównaj jak do powyższego art. 5.

Art. 7.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 października 1923 r.

USTAWA

z dnia 3 czerwca 1924 r.

w przedmiocie zmiany Ordynacji Ubezpieczeniowej.

(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60).

Art. 1.

Ordynację Ubezpieczeniową z dnia 19 lipca 1911 r. (R. G. Bl. str. 509) zmienia się jak następuje:

1. § 1245*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Według wysokości rocznego zarobku ustanawia się dla ubezpieczonych następujące klasy zarobkowe:

Klasa zarobkowa 1	do 660 zł
„ „ 2	ponad 660 do 960 „
„ „ 3 „	960 do 1320 „
„ „ 4 „	1320 do 1620 „
„ „ 5 „	1620 zł.“

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 31 stycznia 1923 r.

Wedle ustawy z dnia 7 grudnia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49) może Wojewoda dalsze klasy zarobkowe ustanowić. Zobacz rozporządzenie z dnia 28 lipca 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 37)

2. § 1285*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Dodatek państwowy wynosi 100,— złotych rocznie przy każdej rencie inwalidzkiej, jak i przy rencie wdowiej lub wdowca, zaś 50,— złotych przy rencie sieroczej“.

*) Podano w brzmieniu ustawy z dnia 28 marca 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 22).

3. § 1287*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Przy rentach inwalidzkich przypada jako część świadczeń na Zakład Ubezpieczeń Społecznych płaćcenie kwoty podstawowej i kwoty wzrostu, zaś przy rentach na korzyść pozostałych część kwoty podstawowej i część kwoty wzrostu“.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 17-go października 1923 r.

4. § 1288 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1288*)

i

5. § 1289*)

*) Podano w zbiorze w ustawie z dnia 31 stycznia 1923 r. w obecnie obowiązującym brzmieniu.

6. § 1291 w brzmieniu ustawy z 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192) ustęp pierwszy*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Jeżeli pobierający rentę inwalidzką ma dzieci poniżej lat ośmiunastu, otrzymuje wówczas dodatek do renty wynoszącej na każde dziecko jedną dziesiątą renty, najwyżej jednak w wysokości półtora krotnej płacy“.

*) Cały § 1291 w obecnie obowiązującym brzmieniu podano w zbiorze w ustawie z dnia 31 stycznia 1923 r.

7. § 1392 otrzymuje następujące brzmienie:*)

*) Podano w obecnym brzmieniu w zbiorze w ustawie z dnia 31 stycznia 1923 r.

8. § 1393*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Jako tygodnie składkowe drugiej klasy zarobkowej zalicza się bez potrzeby płacenia składek pełne tygodnie, w których ubezpieczony z powodu choroby był czasowo niezdolny do pracy i który udowodnił, że choroba przeszkadzała mu w dalszej czynności zawodowej.

Rada Wojewódzka może oznaczyć, w których dalszych wypadkach zalicza się tygodnie składkowe do drugiej klasy zarobkowej, bez potrzeby płacenia składek.

Tygodnie te zalicza się jednakowoż tylko tym, którzy przedtem zawodowo a nie przejściowo tylko byli zatrudnieni w sposób podlegający obowiązkowemu ubezpieczeniu“.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 31-go stycznia 1923 r.

9. W § 612*) ustęp 3 i 2 § 1297 w brzmieniu ustawy z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl.

nr. 39, poz. 192) w przedmiocie zmiany Ordynacji Ubezpieczeniowej zmienione rozporządzeniem Rady Wojewódzkiej z dnia 14 grudnia 1923 r. (Dz. U. Śl. ex 1924 r., nr. 1, poz. 2 art. 1 pkt. 4) i rozporządzeniem Rady Wojewódzkiej z dnia 5 lutego 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 16, § 1), zastępuje się słowa „całe dziesięć tysięcy marek“ słowami „pełne pięć groszy“.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 17-go października 1923 r.

10. W § 395*) ustęp 1 zdanie 2 w brzmieniu ustawy z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192) w przedmiocie zmiany Ordynacji Ubezpieczeniowej zastępuje się słowa „pełne sto marek“ słowami „pełne groszy“.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 17 października 1923 r.

11. W § 477*) ustęp 1 zdanie 2 w brzmieniu ustawy z dnia 17 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192) w przedmiocie zmiany Ordynacji Ubezpieczeniowej zastępuje się słowa „na pełne sto marek“ słowami „na całe grosze“.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 17 października 1923 r.

12. § 1458*) otrzymuje następujące brzmienie:

„Jeżeli obrachunek pomiędzy pracodawcami i ubezpieczonymi wykaże ułamki grosza, to zaokrągla się część składki pracodawców na cały grosz w górę, część ubezpieczonego na pełny cały w dół“.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 17 października 1923 r.

Art. 2.*)

Kary pieniężne, przewidziane w Ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. i obowiązujące w dniu wejścia jej w życie zmienia się jak następuje:

13. W § 18 „500 marek“ na „625 złotych“.

W § 19 zmienia się „50 marek“ na „62,50 złotych“, „300 marek“ na „375 złotych“, a „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 23 ust. 2 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“.

W § 31 ust. 3 zmienia się „1000 marek“ na „1250 złotych“.

W § 51 ust. 1 zmienia się „50 marek“ na „62,50 złotych“.

W § 53 ust. 2 zmienia się „30 marek“ na „37,50 złotych“ a „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 76 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 95 zmienia się „500 marek“ na „625 złotych“.

W § 140 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 141 ust. 1 zmienia się „1500 marek“ na „1875 złotych“.

W § 142 ust. 1 zmienia się „1500 marek“ na „1875 złotych“.

W ust. 2 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“.

W § 143 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“.

W § 144 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“.

W § 147 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 445 zmienia się „10 marek“ na „13 złotych“.

W § 493 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 530 ust. 1 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“, a „100 marek“ na „125 złotych“, w ust. 2 zmienia się „20 marek“ na „25 złotych“.

W ust. 3 zmienia się „20 marek“ na „25 złotych“.

W § 532 ust. 1 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 533 ust. 2 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“.

W § 581 ust. 2 zmienia się „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 656 ust. 1 zmienia się „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 680 ust. 1 zmienia się „25 marek“ na „32 złote“.

W § 767 ust. 2 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“, a „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 800 ust. 2 zmienia się „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 851 zmienia się „1000 marek“ na „1250 złotych“ a „6 marek“ na „7,50 złotych“.

W § 879 ust. 1 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 887 zmienia się „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 889 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 891 ust. 2 zmienia się „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 908 zmienia się „500 marek“ na „625 złotych“.

W § 909 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 911 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 996 zmienia się „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 1043 ust. 1 zmienia się „500 marek“ na „625 złotych“.

W § 1044 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1201 zmienia się „1000 marek“ na „1250 złotych“ a „6 marek“ na „7,50 złotych“.

W § 1202 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1215 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“.

W § 1220 zmienia się „500 marek“ na „625 złotych“.

W § 1222 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1414 zmienia się „10 marek“ na „12,50 złotych“.

W § 1438 ust. 2 zmienia się „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 1457 ust. 2 zmienia się „10 marek“ na „12,50 złotych“.

W § 1466 ust. 3 zmienia się „150 marek“ na „188 złotych“.

W § 1467 zmienia się „150 marek“ na „188 złotych“.

W § 1487 zmienia się „500 marek“ na „625 złotych“.

W § 1488 ust. 1 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1489 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“ a „100 marek“ na „125 złotych“.

W § 1490 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1491 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1492 ust. 2 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“.

W § 1495 zmienia się „20 marek“ na „25 złotych“ a ust. 3 zmienia się „2000 marek“ na „2500 złotych“.

W § 1497 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1499 ust. 1 zmienia się „150 marek“ na „187,50 złotych“.

W § 1556 ust. 1 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1577 ust. 1 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1581 ust. 2 zmienia się „500 marek“ na „625 złotych“.

W § 1767 ust. 1 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

W § 1803 ust. 1 zmienia się słowa „jedna do dwadzieścia marek“ słowami „1 do 25 złotych“.

*) §§ 19, 147, 445, 493, 889 i 996 w brzmieniu ustawy z dnia 10 grudnia 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 42).

Art. 3.

Przepisy art. 1 poz. 1, 7 i 10 i przepisy art. 2 wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1924 r. zaś pozostałe pozycje artykułu 1 z dniem 2 czerwca 1924 r.

Przy rentach, które ustanowione zostały przed 1 czerwca 1924 r. i przy rentach, co do których stwierdzono prawo do renty przed 1 czerwca 1924 r., wstępują od 1 czerwca w miejsce dotychczasowych rent i dodatków drożyżnianych następujące renty:

przy rencie inwalidzkiej	24 zł miesięcznie
przy rencie wdowiej, wdowca 12 „	„
przy rencie sierocej	6 „

Dodatek na dzieci dla pobierających rentę inwalidzką wynosi 2 złote miesięcznie na każde dziecko.

Renta inwalidzka wraz z dodatkiem na dzieci nie może przekroczyć jednak półtorakrotnej wysokości renty oznaczonej w § 1291.

Przy innych rentach, nie podlegających przepisowi art. 3 ust. 2 przyznaje się za czas do 1 czerwca 1924 r. za każdy tydzień składkowy z wyjątkiem przepisów w § 1393 oznaczonych,

jako kwotę podstawową 20 groszy (§ 1288), jako kwotę wzrostu 10 groszy (§ 1289).

Art. 4.

Art. 2 ustawy z dnia 17 października 1923 r. *) (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 192) w przedmiocie zmiany Ordynacji Ubezpieczeniowej uchyla się.

*) Uwzględniono w ustawie z dnia 17 paźdz. 1923 r.

Art. 5.

Od dnia 2 czerwca 1924 r. *) wolno używać tylko nowych znaczków wydanych na podstawie niniejszej ustawy. Stare znaczki składkowe mają być wymienione na nowe do 1 września 1924 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w Król. Hucie i w placówkach kontroli.

*) Porównaj art. 5 i 6 ustawy z dnia 17 paźdz. 1923 r.

Art. 6.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, o ile w art. 3 inaczej nie postanowiono.

Art. 7.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA*)

z dnia 10 grudnia 1925 r.

**w sprawie dalszych zmian w ordynacji
ubezpieczeniowej.**

(Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 42).

*) Podano w zbiorze w ustawie z dnia 3 czerwca 1924 r.

Art. 1.

Art. 2 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. w przedmiocie zmian w ordynacji ubezpieczeniowej

(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60) zmienia się jak następuje:

- a) po słowach: „w § 19 zmienia się „50 marek“ na „62,50 złotych“ daje się przecinek i wstawia się słowa: „300 marek“ na „375 złotych“ a „100 marek“ na „125 złotych“.
- b) Skreśla się słowa: „w § 147 zmienia się „3000 marek“ na „3750 złotych“,“ a w ich miejsce wstawia się słowa: „w § 147 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“.

Art. 2.

Kary pieniężne, przewidziane w ordynacji ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. zmienia się, jak następuje:

- a) w § 445 zmienia się „10 marek“ na „13 złotych“,
- b) w § 493 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“,
- c) w § 889 zmienia się „300 marek“ na „375 złotych“,
- d) w § 996 zmienia się „100 marek“ na „125 złotych“.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 7 grudnia 1927 r.

**zmieniająca niektóre postanowienia Ordynacji
Ubezpieczeniowej.**

(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 49.)

Art. 1.

W Ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. U. Rz. str. 509) wprowadza się następujące zmiany:

1. W § 1258 dodaje się na końcu ustęp:

„Wdowa,*) która ukończyła sześćdziesiąty rok życia, otrzymuje rentę wdowią bez względu na zdolność zarabkowania.“

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dnia 17-go października 1923 r.

2. W § 1281,*) w brzmieniu art. 1 L. 7 ustawy śląskiej z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 24) dodaje się na końcu następujące postanowienia:

5. „Czasokresy, w których ubezpieczony z powodu przesilenia gospodarczego był bezrobotny i bez uszczerbku środków potrzebnych koniecznie dla utrzymania siebie i swej rodziny nie był w stanie pokryć wkładek w ilości przepisanej w § 1280.

Czas, przez który ubezpieczony był bezrobotny, zaświadcza właściwy Urząd Pośrednictwa Pracy, resztę zaś wymogów określonych pod L. 5 stwierdza urząd gminny miejsca zamieszkania ubezpieczonego.

Jako początek przesilenia gospodarczego przyjmuje się 1 stycznia 1925 roku. Termin, w którym przesilenie gospodarcze należy uważać za skończone, oznaczy Wojewoda.“

*) Obowiązujący obecnie tekst § 1281 podany w zbiorze w ustawie z 20 grudnia 1922 r.

3. § 1288 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1288*)

Kwota podstawowa renty inwalidzkiej wynosi 160 złotych.

4. § 1289 otrzymuje następujące brzmienie:

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dn. 31 stycznia 1923 r.

§ 1289*)

Przy rencie inwalidzkiej przyznaje się jako kwotę wzrostu:

Za każdy tydzień składkowy od 1 czerwca 1924 r.:

5 groszy w klasie zarobkowej 1			
10	„	„	2
13	„	„	3
17	„	„	4
20	„	„	5.

Za tygodnie składkowe do 30 września 1921 r. płaci się za każdy tydzień składkowy:

4 grosze	w klasie zarobkowej	1
8	„	2
10	„	3
13	„	4
15	„	5.

Od 1 października 1921 r. do 31 maja 1924 roku wynosi kwota wzrostu za każdy tydzień składkowy 10 groszy.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dn. 31 stycznia 1923 r.

5. § 1392 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1392*)

Jako składkę tygodniową pobiera się:

w klasie zarobkowej	1 . . .	40 groszy
„	2 . . .	80 „
„	3 . . .	130 „
„	4 . . .	170 „
„	5 . . .	210 „

*) § 1392 uwzględniony w zbiorze w ustawie z dnia 31 stycznia 1923 r.

6. § 1613 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1613*)

Wnioski o udzielenie świadczeń z ubezpieczenia inwalidzkiego i pozostałych należy kierować do Urzędu Ubezpieczeń lub do Zakładu Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa. Dowody winne być dołączone.

Jeżeli wniosek stawiono w Urzędzie Ubezpieczeń, wówczas stara się tenże o ewentualnie bra-

kujące dowody i przesyła sprawę Zakładowi Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa. Opinie lekarskich Urząd Ubezpieczeń nie zasięga.

Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa bada stan sprawy i może zwrócić się o dostarczenie dowodów do Urzędu Ubezpieczeń, Sądu Powiatowego lub innej władzy, zaś o przesłuchanie pod przysięgą tylko do Urzędu Ubezpieczeń lub do Sądu Powiatowego. § 1617 ust. 1 i § 1652—1654 stosuje się odpowiednio.

Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa może oddać sprawę celem zaopiniowania do Urzędu Ubezpieczeń. Również wnioskodawca może żądać zaopiniowania sprawy przez Urząd Ubezpieczeń. W tychże wypadkach stosuje się 1617—1625.

Narówni z wpłynięciem wniosku do Urzędu Ubezpieczeń uważa się wpłynięcie wniosku do innej polskiej władzy lub do instytucji ubezpieczeniowych. Wnioski te należy niezwłocznie przesłać właściwemu Urzędowi Ubezpieczeń.

Osoby niepełnoletnie, które ukończyły 16 rok życia, mogą samodzielnie wniosek dla siebie stawić i go popierać.

*) Uwzględniono w zbiorze w ustawie z dn. 31 stycznia 1923 r.

7. § 1616 znosi się.

8. § 1618 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1618.

Opinie (§ 1613, ustęp 4) wydaje przewodniczący Urzędu Ubezpieczeń sam. W opinii tej powinien się o wszystkim wypowiedzieć, co by jego zdaniem miało znaczenie dla decyzji Zakładu Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa. Jeżeli z powodu jakiej zbrodni, rozmyślnego występku (§ 1254), lub oporu (§§ 1272, 1306) można roszczeniu w całości lub częściowo odmówić lub je odebrać, wówczas należy się w opinii także wypowiedzieć, jak dalece z uprawnienia tego należy korzystać.

Jeżeli zażąda którakolwiek ze stron interesowanych omówienia sprawy na ustnej rozprawie, to przewodniczący winien wydać opinię na podstawie ustnej rozprawy. W tym wypadku stosuje się § 1617—1625.

9. § 1620 i 1623 znosi się.

10. § 1622 ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„Zresztą należy do rozprawy ustnej stosować odpowiednio §§ 1662—1664, § 1665 ust. 2, § 1669—1672, ale nie należy stosować § 1654“.

11. § 1626 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1626.

O ile renta inwalidzka lub renta dla pozostałych ma być odebrana lub wstrzymana, oddaje Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa sprawy do Urzędu Ubezpieczeń, o ile wnioskodawca tego żąda. Także bez wniosku jest oddanie sprawy do Urzędu Ubezpieczeń dopu-

szczalne. § 1617—1625 stosuje się wówczas odpowiednio.

12. W § 1631 ust. 2 otrzymuje zdanie pierwsze następujące brzmienie:

„Jeżeli roszczenie oddalono, natenczas otrzymuje uprawniony na wniosek bezpłatnie odpis opinii, o ile Urząd Ubezpieczeń taką wydał“.

13. § 1632 znosi się.

14. § 1633 otrzymuje następujące brzmienie:

§ 1633.

§§ 1630, 1631 stosuje się odpowiednio, jeżeli renta ma zostać odebrana lub też wstrzymana.

15. W § 1635 ust. 2 otrzymuje zdanie pierwsze następujące brzmienie:

„Jeżeli dowód taki nie zostanie dostarczony, natenczas oddala Zarząd Zakładu Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa wniosek zawczasie powtórzony“.

16. § 1743 znosi się.

Art. 2.

Wszystkie dotychczas ustalone renty oblicza się według powyższych zasad, z wyjątkiem wynikających z art. 5. Nie mogą one jednak być mniejsze od dotąd płaconych.

Art. 3.

Wojewoda może za zgodą Rady Wojewódzkiej ustanowić dalsze klasy zarobkowe, oraz ustalić dla nich odpowiednie składki, kwoty wzrostu i kwotę podstawową (§§ 1245, 1288, 1289, 1392). W razie potrzeby może on na za-

sadzie przedłożonych przez Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa danych zmienić składki kwoty wzrostu i kwotę podstawową, ustalone § 1288, 1289 i 1392.

Art. 4.

Od dnia 2 stycznia 1928 r. wolno używać tylko nowych znaczków wydanych na podstawie niniejszej ustawy. Stare znaczki składkowe mogą być wymienione na nowe do 1 kwietnia 1928 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w Królewskiej Hucie i w placówkach kontroli.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1928 r. z tym wyjątkiem, że renty obliczyć się mające według niniejszej ustawy przysługują dopiero od 1 kwietnia 1928 r., tudzież z tym dal- szym, że postanowienia § 1392 wchodzi w życie z dniem 2 stycznia 1928 r.

Za czas od 1 stycznia 1928 r. do 31 marca 1928 r. otrzymują rentobiorcy dodatek nadzwyczajny w wysokości jednomiesięcznej renty obliczonej według przepisów, obowiązujących przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Nowo przyznane renty płatne po dniu 31 grudnia 1927 r. będą obliczone według ustawy niniejszej już od dnia ich płatności, przyczem nie będzie przysługiwać uprawnionym prawo do wspomnianego dodatku nadzwyczajnego.

Art. 6.

Przepisy odmienne od postanowień ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą.

Art. 7.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 18 marca 1931 r.

**w przedmiocie zmiany Ordynacji Ubezpieczeń
z dnia 19 lipca 1911 r. (R. G. Bl. str. 509).**

(Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 11).

Art. 1.

Ordynację Ubezpieczeń Rzeszy zmienia się jak następuje:

Pierwsze zdanie § 397 otrzymuje następujące brzmienie:

„Przy ogłoszeniu zgodnem z postanowieniem § 317 składki należy płacić aż do dnia wystąpienia z pracy, zaś przy niezatrzymaniu terminu 3-dniowego aż do dnia odgłoszenia“.

Art. 2.

Zmiana ustawy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Na wypadek choroby.

USTAWA

z dnia 27 listopada 1922 r.

**w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych
w ubezpieczeniu społecznem.**

(Dz. U. Śl. nr. 37, poz. 135).

Art. 1.

Upoważnia się Radę Wojewódzką zmienić:

- a) granice dla obowiązku ubezpieczenia i uprawnień do ubezpieczenia, oraz granice najwyższe dla płacy zasadniczej w ubezpieczeniu na wypadek choroby,
- b) kwoty pieniężne przy pomocy i opiece położowej,
- c) kwoty pieniężne w myśl ustawy o zmianie kwot pieniężnych w ubezpieczeniu od wypadków, oraz roczne zarobki z pracy w myśl ustawy o dodatkach w ubezpieczeniu od wypadków,
- d) wymiar wsparć w myśl ustaw o zarządzeniach nadzwyczajnych dla wspierania pobierających renty z ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa i w ubezpieczeniu funkcjonariuszów prywatnych, i do wydania potrzebnych przepisów przejściowych.

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE**z dnia 16 sierpnia 1922 r.****w przedmiocie obowiązku ubezpieczenia
na wypadek choroby.****(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 54).**

Na mocy ust. 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) oraz artykułu 7-go tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

§ 1.

W § 165 ust. 1 nr. 6 i ust. 2, w § 577 ust. 1 i w § 1084 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.) w brzmieniu ustawy o obowiązku ubezpieczenia, uprawnieniu do ubezpieczenia i o płacach zasadniczych w ubezpieczeniu na wypadek choroby z dnia 28-go grudnia 1921 r. (R. G. Bl. 1922, str. 5) zastępuje się słowo „czterdzieścitisięcy“ przez słowo 100.000.

§ 2.

Kto w czasie od 5-go stycznia 1922 r. z powodu przekroczenia granicy zarobku czterdziestu tysięcy marek wystąpił ze swej kasy chorych lub gwareckiej- kasy chorych, może w tejże kasie w ciągu sześciu tygodni od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia wnieść o ponowne przyjęcie na członka zgodnie z § 313 Niemieckiej Or-

dynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.), o ile był w chwili wystąpienia uprawniony do dalszego ubezpieczenia, a nie jest obecnie zobowiązany do ubezpieczenia na mocy § 1. Kasa może uprawnionego, o ile zgłasza się celem wstąpienia, kazać zbadać przez lekarza. Choroba istniejąca już w chwili ponownego wstąpienia nie uzasadnia odnośnie do tej choroby żadnej pretensji do świadczeń ze strony kasy.

Osoba, która należy do kasy zastępczej (Ersatzkasse) a staje się na mocy przepisu z § 1 zobowiązana do ubezpieczenia w Gwareckiej Kasie Chorych z tego powodu, że jej regularny roczny zarobek przekracza sumę czterdziestu tysięcy marek, może zostać zwolniona z obowiązku ubezpieczenia w gwareckiej kasie chorych, o ile wniesie o to w tejże kasie w ciągu sześciu tygodni od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia. Wniosek musi być uwzględniony jeżeli członkostwo w kasie zastępczej trwało już dłużej aniżeli sześć miesięcy.

§ 3.

O ile osoby, których regularny zarobek roczny wynosi więcej niż czterdzieści tysięcy marek, lecz nie więcej, niż 100.000 marek, przed uzyskaniem mocy obowiązującej tego rozporządzenia, były mimo przekroczenia granicy zarobkowej miarodajnej dla ich obowiązku ubezpieczenia nadal traktowane przez ich kasę chorych lub gwarecką kasę chorych, jako członkowie podlegający przymusowemu ubezpieczeniu, to owe członkostwo

nie może być zaczepione. Dotyczy to również tych przypadków, w których w chwili uzyskania mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia postępowanie sporne jest w toku.

§ 4.

Termin ogłaszania takich zatrudnionych, którzy przez przepis w § 1 zostają na nowo podciągnięci pod obowiązek ubezpieczenia, przedłuża się do czternastego dnia po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia, o ile czasokres ten według § 317 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R.V.O.) nie biegnie poza ten termin.

§ 5.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia 21 sierpnia 1922 r.

USTAWA*)

z dnia 12 stycznia 1923 r.

**w przedmiocie obowiązku ubezpieczenia
w wypadkach choroby.**

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 107).

*) Zniesiono ustawą z dnia 18 lipca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 167).

ROZPORZĄDZENIE^{*)}

z dnia 16 sierpnia 1922 r.

o płacach zasadniczych i wyborach
do Zarządu Kas.

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 60).

^{*)} Rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 12 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, ex 1923, poz. 17).

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) oraz artykułu 7-go tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1 i 2.^{*)}

Art. 3.

Jeżeli dla zatrudnionych zobowiązanych do członkostwa w Kasie Chorych, miejscowej, wiejskiej, cechowej (Orts-, Lands- oder Innungskassen) lub gwareckiej w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia wchodzi w rachubę wyższa płaca zasadnicza ich kasy, pracodawcy są zobowiązani w ciągu czterech tygodni po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia podać potrzebne dane do obliczenia składek.

---

^{*)} Artykuły te zmieniała często Rada Wojewódzka na mocy uprawnień jej nadanych ustawą z dnia 27 listopada 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 37, poz. 135). Ostatnie rozporządzenie wydała Rada Wojewódzka dnia 20 lutego 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 11).

Wykroczenia przeciw temu przepisowi karane będą na równi z wykroczeniami przeciwko § 318. Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.).

Art. 4.

Jeżeli Zarząd Kasy przed uzyskaniem mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia zmienił w mniemaniu, że jest do tego w myśl § 9 ust. 1 i zdania 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1921 r. upoważniony, także istniejące dotąd w kasie klasy członków lub stopnia płacy, należy uważać zmiany te od chwili wydania aż do zmiany statutu, przewidzianej w § 2 ust. 1 za ważne. Obowiązuje to również wtedy, jeśli w tej sprawie w chwili uzyskania mocy obowiązującej niniejszego rozporządzenia jest w toku postępowanie.

Niezastosowanie tego przepisu uznaje się, o ile rewizja w myśl § 1695 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej jest dopuszczalna, także wtenczas jako powód do rewizji, gdy Wyższy Urząd Ubezpieczeń nie mógł go jeszcze zastosować. O ile roszczenia uzasadnione na mocy niniejszego przepisu zostały już prawomocnie odrzucone, winna kasa na wniosek uprawnionego wydać nową decyzję.

Art. 5.

Do § 328 Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.) w brzmieniu rozporządzenia o wyborach przewodniczącego Zarządu w miejscowej Kasie Chorych i o funkcjonariuszach kas z dnia 5 lutego

1919 r. (R. G. Bl. str. 181) dodaje się jako ustęp 2, 3 co następuje:

O ile żaden z członków nie otrzyma potrzebnej do wyboru większości głosów, ustanawia się wybory na dzień inny. Jeśli wybór nie przychodzi także w drugim posiedzeniu do skutku, uważa się tych dwóch członków, którzy otrzymali największą ilość głosów za wybranych z tem, że mają przewodniczyć, zastępując się nawzajem i zmieniając się co rok. Kolejność oznacza się według najwyższej liczby głosów, w razie równości głosów rozstrzyga los.

Do ewentl. wyboru dalszych zastępców przepis ten ma odpowiednie zastosowanie.

Art. 6.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia.

USTAWA*)

z dnia 12 stycznia 1923 r.

o płacach zasadniczych w Kasach Chorych.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 108).

*) Zniesiono ustawą z dnia 18 lipca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 167).

USTAWA*)

z dnia 16 marca 1923 r.

o zniesieniu granic dochodu w ubezpieczeniu na wypadek choroby u funkcjonariuszy prywatnych.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 105).

*) Zniesiono ustawą z dnia 18 lipca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 167).

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 11 sierpnia 1922 r.**

w przedmiocie wykonania postanowień polsko-niemieckiej Konwencji Górnośląskiej, zawartej w Genewie dnia 15 maja 1923 r. odnoszącej się do ubezpieczeń na wypadek choroby.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 50).

*) Powyższe rozporządzenie, które Wojewoda wydał na mocy art. 26 Statutu Organicznego, zatwierdzono ustawa z dnia 12 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. ex 1923 r. nr. 2, poz. 17).

Od wypadków

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 16 sierpnia 1922 r.

**o podwyższeniu dodatków w ubezpieczeniu
od wypadków.**

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 58).

*) Rozporządzenie zatwierdzone ustawą z dnia 12 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 17 ex 1923). Zniesiono art. 2 ustawy z dnia 18. VI. 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 66).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 12 września 1922 r.

**w przedmiocie zastosowania § 615 Ordynacji
Ubezpieczeniowej z dnia 19-go lipca 1911 roku
o spoczywaniu renty i przyznaniu renty od
wypadku osobom, które na mocy § 596 Ordynacji
Ubezpieczeń nie miały prawa do renty.**

(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 76).

*) Zatwierdzone ustawą z dnia 12 grudnia 1922 r. w sprawie zatwierdzenia rozporządzeń Wojewody (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 17, L. XII z 1923 r.).

Na mocy ust. 3, art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organizacyjny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r., nr. 73, poz. 497), uzupełnionej ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r., nr. 69, poz. 449) i art. 7 tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1.

Dla osób uprawnionych do renty na mocy przepisów księgi trzeciej Ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r., których renta na mocy § 615, lit. 3 tejże Ordynacji spoczywa, zarządzi się wypłatę renty z dniem 1 stycznia 1922 r., o ile uprawniony mieszka w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, a wypadek wydarzył się w jednym z przedsiębiorstw Województwa Śląskiego, podlegającym ubezpieczeniu od wypadków.

Art. 2.

Zarządza się wypłatę renty od 1 stycznia 1922 roku począwszy osobom pozostałym, których żywiciele zmarli z powodu wypadku, jaki zdarzył się w jednym z przedsiębiorstw Województwa Śląskiego podlegającym ubezpieczeniu od wypadków, a które na mocy § 596, ust. 1, Ordynacji Ubezpieczeniowej nie miały prawa do renty, o ile mieszkają one w granicach Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA*)**z dnia 18 lipca 1923 r.****o rozszerzeniu dodatków w ubezpieczeniu
od wypadków.****(Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 166).**

*) Zniesiono art. 2 ustawy z dnia 18. VI. 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 66).

USTAWA*)**z dnia 27 marca 1924 r.****w przedmiocie odprawy dla wdów w ubezpiecze-
niu od wypadków przy ponownem zamażpójściu.****(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 41).**

*) Zniesiono art. 2 ustawy z dnia 18. VI. 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 66), wobec czego stosuje się znowu § 589 ord. ubez.

USTAWA**z dnia 18 czerwca 1924 r.****w przedmiocie uregulowania rent od wypadków.****(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 66).****Art. 1.**

Osoby, którym przysługuje renta z powodu wypadku przed 1 czerwcem 1924 r. w przedsiębiorstwie podlegającym przepisom Ordynacji Ubezpieczeniowej, Księga 3, a których stopień niezdolności do pracy na podstawie jednego lub kilku wypadków wynosi 20% lub więcej, otrzymują rentę obliczaną według następującego zarobku rocznego.

Roczny zarobek z pracy ustala się:

- a) dla robotnika rolnego mężczyzny kwotę 960 zł
- b) dla robotnicy rolnej „ 672 „
- c) pozatem dla innych*) „ 1 200 „

Przy obliczaniu renty wypadkowej uszkodzonego obowiązują w miejsce kwot oznaczonych w ust. 2, jako zarobek roczny z pracy, jeżeli uprawniony nie ma lat 16, — 60% jednej z powyższych kwot.

Jeżeli uprawniony ma lat 16 lub więcej, jednakowoż nie liczy jeszcze 21 lat życia — 80%.

Łączna wysokość renty nie może przekroczyć renty pełnej 100% z wyjątkiem wypadków przewidzianych w § 560 Ordynacji Ubezpieczeniowej.

*) Patrz art. 1c ustawy z dnia 8. VII. 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 30).

Art. 2.

Aż do dalszego uregulowania rent od wypadków odpadają wszelkie inne renty od wypadków, oraz dodatki do rent od wypadków.

Art. 3.

Skarb Śląski obejmuje gwarancję za pożyczkę, którą Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Król. Hucie ma prawo zaciągnąć w instytucjach państwowo-kredytowych do wysokości 2 000 000 zł (dwóch milionów złotych), z tem, że pożyczka ma być spłacona do 1 czerwca 1925 r., do którego to terminu obowiązuje gwarancja Skarbu Śląskiego.

Gwarancja Skarbu Śląskiego nie dotyczy odsetek pożyczki.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 czerwca 1924 r.

Art. 5.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 8 lipca 1925 r.

o uregulowaniu rent od wypadków dla poszkodowanych, którzy utracili mniej niż 20 % zdolności zarobkowania.

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 30).

Art. 1.

Osoby, którym przysługuje renta z powodu wypadku przed 1 czerwca 1924 r. w przedsiębiorstwie podlegającym przepisom Ordynacji Ubezpieczeniowej, księga 3, i których stopień niezdolności do pracy na podstawie jednego lub kilku wypadków, wynosi mniej niż 20 %, a renta została wstrzymana na mocy artykułu 2 ustawy z dnia 18 czerwca 1924 r. w przedmiocie uregulowania rent od wypadków (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 66), otrzymują począwszy od 1 stycznia 1925 r. rentę obliczaną według następującego zarobku rocznego:

Roczny zarobek z pracy ustala się:

- a) dla robotnika rolnego mężczyzny na kwotę 960 złotych,

- b) dla robotnicy rolnej na kwotę 672 zł,
 c) pozatem dla innych na kwotę 960 zł*).

Przy obliczaniu renty uszkodzonego ustala się pod a) i b) w miejsce kwot oznaczonych jako zarobek roczny z pracy, jeżeli uprawniony nie ma lat 16 — 60%, jeżeli uprawniony ma lat 16 lub więcej, jednakowoż nie liczy jeszcze 21 lat życia — 80% tychże kwot. Renty dla uszkodzonych pod c) wypłaca się zaliczkowo.

*) Porówn. art. 3 ustawy z dnia 22. X. 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 37).

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 22 października 1925 r.

o przerachowaniu na nową walutę i ustaleniu wartości zobowiązań, wynikających z przepisów o ubezpieczeniu i odszkodowaniu z tytułu wypadków przy pracy.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 37).

Art. 1.

Świadczenia, przysługujące z tytułu ubezpieczenia od wypadków na mocy III. księgi Ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. Ust. Rzeszy str. 509) odnośnie do wypadków,

które zaszły po 31 maja 1924 r. wymierza się w sposób niniejszą ustawą wskazany.

Art. 2.*)

Część zarobku rocznego w myśl § 563 ust. 1. Ordynacji Ubezpieczeniowej pobranego w markach polskich przelicza się na złote, przyczem jeden złoty równa się:

w miesiącu czerwcu	1923 r.	8 000 mkp.
„ „ lipcu	„	13 000 „
„ „ sierpniu	„	25 000 „
„ „ wrześniu	„	40 000 „
„ „ październiku	„	100 000 „
„ „ listopadzie	„	222 000 „
„ „ grudniu	„	450 000 „
„ „ styczniu	1924 r.	1 500 000 „
„ „ lutym	„	
i dalszych miesięcy		1 800 000 „

Każdy miesięczny obrachunek przerachowania marek na złote zaokrągla się na pełne złote wdół.

*) Patrz art. 1 ustęp 2 ustawy z dnia 18. XI. 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 48).

Art. 3.

Jako płaca miejscowa (§ 149—152 Ordynacji Ubezpieczeniowej) w myśl §§ 570 i 934 Ordynacji Ubezpieczeniowej obowiązuje za czas od 1-go czerwca 1924 r. do 30-go listopada 1924 r.:

	Dla ubezpieczonych męskich	Dla ubezpieczonych żeńskich
<p>Grupa I.</p> <p>Powiaty: Katowice miasto i wieś Królewska Huta Świętochłowice.</p>	3,25 zł	1,80 zł
<p>Grupa II.</p> <p>Powiaty: Tarnowskie Góry Lubliniec Pszczyna Rybnik.</p>	3,10 zł	1,55 zł

Przy obliczaniu świadczeń w myśl § 935 Ordynacji Ubezpieczeniowej obniża się powyższe stawki dla osób poniżej lat 16 na 60%, dla osób od 16 do 21 lat na 80%.

Art. 4.

Renty z tytułu wypadków, które zaszły w czasie, w art. 1, określonym, wypłacane będą od roku 1924 w wysokości 100%.

Żadna z obliczonych w ten sposób rent nie może być niższą od kwoty, jaka wypadłaby, gdyby za podstawę wymiaru renty przyjęto zarobek roczny w wysokości płacy miejscowej, stosownie do przepisów art. 3.

Art. 5.

Przy ustaleniu świadczeń w myśl § 936 Ordynacji Ubezpieczeniowej obowiązuje jako roczny zarobek przy wypadkach, które się zdarzyły od 1 czerwca 1924 r. do 31 grudnia 1924 r., roczny zarobek dla robotników ustalony w art. 1 ust. 2

i 3 ustawy z dnia 18 czerwca 1924 r. w przedmiocie uregulowania rent od wypadków (Dz. Ust. Śl. nr. 16, poz. 66).

Art. 4 niniejszej ustawy niema w tych wypadkach zastosowania.

Art. 6.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 czerwca 1924 r.

Art. 7.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 18 listopada 1926 r.

o nowem ustaleniu wartości zobowiązań, wynikających z przepisów o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy.

(Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 48).

Art. 1.

Świadczenia (renty, odprawy, pośmiertne) przysługujące z tytułu ubezpieczenia od wypadków na mocy postanowień III. księgi Ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 509) z wyjątkiem wymienionych w art. 4 niniejszej ustawy, a płatne po wejściu jej w życie, przerachowuje się na złote, jak następuje:

a) o ile wypadek zaszedł:*)

w 1914 r. i wcześniej, każdą markę

niem. przerachowuje się na . . . . . 1,23 zł

1915 r., każdą markę niem. przerachowuje się na , ...	1,15 „
1916 r., każdą markę niem. przerachowuje się na , ...	1,10 „
1917 r., I. półrocze, każdą markę niem. przerachowuje się na	1,00 „
1917 r., II. półrocze, każdą markę niemiecką przerachowuje się na	0,90 „
1918 r., I. półrocze, każdą markę niem. przerachowuje się na	0,85 „
1918 r., II. półrocze, każdą markę niemiecką przerachowuje się na	0,75 „

- b) o ile wypadek zaszedł w czasie od dnia 1 stycznia 1919 r., renty i inne świadczenia przerachowuje się przy zastosowaniu następujących przepisów:

Zarobek roczny ubezpieczonego, obliczony stosownie do przepisów Ordynacji Ubezpieczeniowej w wysokości pełnej przed zastosowaniem granicy zarobku rocznego, przewidzianej w par. 563, ust. 2 i par. 939 tejże ordynacji, przelicza się na złote według skali jak następuje:**)

		Jeżeli wypadek zaszedł w roku:			
1919	I. kwartał za	1	markę niemiecką	.	0,48 zł
"	II.	"	"	"	"
"	III.	"	"	"	"
"	IV.	"	"	"	"
1920	I.	"	"	"	"
"	II.	"	"	"	"
"	III.	"	"	"	"
"	IV.	"	"	"	"
1921	I.	"	"	"	"
"	II.	"	"	"	"
"	III.	"	"	"	"
"	IV.	"	"	"	"
1922	I. i II. mies. za	10	marek niemieckich	.	0,95
"	III. i IV.	10	"	"	0,83
"	V. i VI.	10	"	"	0,71
"	VII.	10	"	"	0,62
"	VIII.	10	"	"	0,54
"	IX.	10	"	"	0,43
"		10	"	"	0,36
"		10	"	"	0,31

1922	X. mies.	za	10	marek niemieckich	.	.	0,19 zł
"	XI.	"	10	"	.	.	0,14 "
"	XII.	"	100	"	.	.	0,93 "
1923	I.	"	100	"	.	.	0,53 "
"	II.	"	100	"	.	.	0,34 "
"	III.	"	100	mk. pol. lub niem.	.	.	0,13 "
"	IV.	"	1 000	"	.	.	0,88 "
"	V.	"	1 000	"	.	.	0,56 "
"	VI.	"	1 000	"	.	.	0,43 "
"	VII.	"	1 000	"	.	.	0,27 "
"	VIII.	"	1 000	"	.	.	0,17 "
"	IX.	"	1 000	"	.	.	0,11 "
"	X.	"	10 000	"	.	.	0,71 "
"	XI.	"	10 000	"	.	.	0,30 "
"	XII.	"	10 000	"	.	.	0,14 "
1924	I.	"	100 000	"	.	.	0,61 "
"	II.	"	100 000	"	.	.	0,28 "
"	III.	"	100 000	"	.	.	0,18 "
"	IV.	"	100 000	"	.	.	0,13 "
"	V.	"	1 000 000	"	.	.	0,97 "

Dla przeliczonego w ten sposób na złote zarobku rocznego stosuje się granicę zarobku rocznego według przepisów w §§ 563 i 939 cytowanej ordynacji w wysokości tysiącośmset złotych i tak ustalony zarobek roczny służy jako podstawa do ponownego wymierzania renty.

*) Patrz art. 2 ustawy z dnia 1 października 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 44).

**) Patrz art. 4 ustawy z dnia 1 października 1928 r.

Art. 2.)*)

Żadna z przeliczonych w powyższy sposób rent nie może przewyższać kwoty, jaka wypadłaby, gdyby za podstawę wymiaru renty przyjęto roczny zarobek ubezpieczonego w wysokości 2 400 złotych, ani też niższą od kwoty, jaka wypadłaby przy obliczeniu rent według dotychczasowych ustaw.

*) Art. ten zmienia art. 3 ustawy z dnia 1 października 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 44).

Art. 3.

Nowe ustalenie renty w myśl przepisów niniejszej ustawy winno nastąpić we formie orzeczenia piśmiennego.

Przeciwko*) orzeczeniu dopuszczalne jest odwołania do Wyższego Urzędu Ubezpieczeń, który rozstrzyga ostatecznie bez ustnej rozprawy, o ile świadczenia poprzednio już były prawomocnie ustalone.

Jeżeli jednak chodzi o nieustaloną jeszcze wykładnię przepisów prawnych o zasadniczym znaczeniu, winien Wyższy Urząd Ubezpieczeń oddać sprawę z uzasadnieniem swego poglądu prawnego Wojewódzkiemu Urzędowi Ubezpieczeń, który

w tym wypadku rozstrzyga w miejsce Wyższego Urzędu Ubezpieczeń. O odstąpieniu sprawy należy interesowanych powiadomić.

Od spraw spornych z niniejszej ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych żadnych nie ponosi opłat.

*) Porówn. art. 6 ustawy z dnia 1 października 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 44).

Art. 4.

Przepisy niniejszej ustawy nie odnoszą się do wypadków w rolnictwie, wymienionych w § 936, ust. 1 cytowanej ordynacji ubezpieczeniowej.

Art. 5.

Ustawa niniejsza obowiązuje w górnośląskiej części Województwa Śląskiego i wchodzi w życie z dniem 1 października 1926 roku.

Art. 6.

Wykonanie ustawy powierza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 1 października 1928 r.

**o wprowadzeniu zmian w ubezpieczeniu
od wypadków.**

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 44).

Art. 1.

W ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. U. Rz. Niem. str. 509) wprowadza się następujące zmiany:

1. § 151 ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:
„Zmiany kwot w okresach czteroletnich we-

dług ust. 1 wchodzi w życie z dniem ustalonym przez Wyższy Urząd Ubezpieczeń“.

2. § 544 ust. 1, poz. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

2) „urzednicy ruchu“.

3. Za § 545 dodaje się nowy § 545a następującej treści:

§ 545a.

Za wypadki w zatrudnieniu w myśl § 544, ust. 1 należy uważać także wypadki przy przechowywaniu, czyszczeniu, naprawie i przenoszeniu narzędzi pracy i to zarówno narzędzi własnych, jak i dostarczonych przez pracodawcę, wreszcie wypadki w drodze do pracy i z pracy. Za tę drogę uważać należy tylko taką, jaka pośpolicie i normalnie w tym celu jest używana, a została odbyta bez przerw niemających związku z osiągnięciem celu drogi.

4. W § 547 skreśla się słowo: „przemysłowe“ a słowo „Rada Związkowa“ zastępuje się dwukrotnie słowami: „Śląska Rada Wojewódzka“.
5. W § 548 skreśla się całkowicie poz. 3.
6. W § 551 skreśla się cyfry 1, 2.
7. W § 552, poz. 1 skreśla się słowa: „§ 548, nr. 3“.
8. § 563 ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:
„Nie uwzględnia się przy obliczeniu świadczeń kwoty zarobku rocznego powyżej 8 400 złotych, obliczonego według przepisów § 564 do 570“.

9. Za § 569 wstawia się nowy § 569a następującej treści:

§ 569a.

Jeżeli uszkodzony w czasie wypadku nie ukończył 24 roku życia, to jego rentę niezdolności do zarobkowania oblicza się począwszy od ukończonego 24 roku życia, o ile to dla niego będzie korzystniejszym według zarobku rocznego, jaki prawdopodobnie byłby osiągnął w tem samym lub podobnem przedsiębiorstwie w ciągu 24 roku życia, gdyby wypadek był nie zaszedł. W razie niemożności stwierdzenia prawdopodobnego zarobku rocznego, ustala się wysokość tego zarobku według słusznego uznania.

10. § 731 ust. 2 znosi się.

11. § 732 ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„Do obliczenia składki nie policza się kwoty zarobku rocznego powyżej 8.400 zł.”

12. § 738 otrzymuje następujące brzmienie:

„Zarządowi Zakładu Ubezpieczenia od wypadków przysługuje prawo zażądania zaliczek na składki.

Wojewódzki Urząd Ubezpieczeń wyda w tym kierunku szczegółowe przepisy.”

13. § 923 ust. 1 poz. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„2) urzędnicy ruchu.”

14. Za § 923 wstawia się nowy § 923a następującej treści:

§ 923a.

Paragrafy 545a i 547 obowiązują odpowiednio.

15. § 925 otrzymuje następujące brzmienie:

„Statut może obowiązek ubezpieczenia rozszerzyć na przedsiębiorców.“

16. W § 931 ust. 1 dodaje się na końcu cyfrę 569a.

17. § 936a ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„Zmiany kwot w okresach czteroletnich według ust. 1 wchodzi w życie z dniem ustanowionym przez Wyższy Urząd Ubezpieczeń“.

18. §§ 939, 1017 ustępy 2 i 1073 otrzymują następujące brzmienie:

„§ 563 ustępy 2 stosuje się odpowiednio.“

Art. 2.

Świadczenia przerachowane w myśl art. 1 ustawy z dnia 18 listopada 1926 r. o nowym ustaleniu wartości zobowiązań, wynikających z przepisów o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 48), należy ponownie obliczyć przy zastosowaniu ust. 2 art. 5 niniejszej ustawy odnośnie do tych wypadków, które zdarzyły się w latach od 1885 do 1909 w niżej podany sposób, przyczem za podstawę wymiaru służyć będzie zarobek roczny w wysokości pełnej przed zastosowaniem granicy zarobku rocznego przewidzianej w §§ 563 ust. 2, 939 i 1073 Ordynacji Ubezpieczeniowej, lub podobnych przepisach dawniejszych ustaw, lecz conajmniej zarobek roczny w kwocie 1200 złotych:

jeżeli wypadek zaszedł w latach:							
od 1885—1889	przerach.	się	każdą	mk. n.	na	1,80	zł
„ 1890—1895	„	„	„	„	„	1,70	„
„ 1896—1897	„	„	„	„	„	1,60	„
„ 1898—1899	„	„	„	„	„	1,50	„
„ 1900—1904	„	„	„	„	„	1,40	„
„ 1905—1909	„	„	„	„	„	1,30	„

Art. 3.

Art. 2 wymienionej ustawy z dnia 18 listopada 1926 r. otrzymuje następujące brzmienie:

„Żadna z przeliczonych w powyższy sposób rent nie może być niższą od tej, jaka by wypadła, gdyby za podstawę wymiaru renty i innych świadczeń wzięto zarobek roczny w kwocie 1.200 złotych.

Gdyby się jednak okazało, że zarobek roczny uszkodzonego obliczony według przepisów art. 1 ust. b jest za wysoki w stosunku do zarobku równorzędnego ubezpieczonego, wtenczas można ustalić wysokość tego zarobku stosownie do wysokości zarobku równorzędnego ubezpieczonego, jaki on otrzymał za rok 1926. W razie niemożności zastosowania tej zasady można ustalić wysokość zarobku rocznego według słusznego uznania.“

Art. 4.

Nowe przepisy §§ 563 ust. 2, 939 i 1073 Ordynacji Ubezpieczeniowej stosują się także do tych wypadków, które zdarzyły się przed wejściem w życie niniejszej ustawy, i w których obliczono roczny zarobek mniejszy od rzeczywistego na

podstawie dotychczasowych przepisów wymienionych wyżej paragrafów, oraz art. 1 ustawy z dnia 18 listopada 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 48) lub podobnych przepisów dawniejszych ustaw o ubezpieczeniu od wypadków.

Art. 5.

Nowy przepis § 569a Ordynacji Ubezpieczeniowej stosuje się także do tych wypadków, które zaszły przed wejściem w życie niniejszej ustawy z uwzględnieniem przepisów art. 4.

Za podstawę wymiaru renty uszkodzonego, który przed 1 stycznia 1927 r. ukończył 24 rok życia, służyć będzie zarobek roczny, jaki prawdopodobnie byłby osiągnął za rok 1926, przyczem stosuje się odpowiednio inne przepisy wyżej wymienionego paragrafu. Gdyby się jednak okazało, że ten zarobek byłby niższy od zarobku rocznego ustalonego według dotychczasowych przepisów prawnych, lub byłby niższy, aniżeli własny zarobek roczny uszkodzonego przy zastosowaniu przepisów art. 2 niniejszej ustawy, wtenczas za podstawę wymiaru renty służyć będzie wyższy zarobek roczny.

Art. 6.

O zmianie wysokości dotychczasowej renty według przepisów niniejszej ustawy należy udzielić nowe orzeczenie pisemne. Przeciwnie temu orzeczeniu przysługuje prawo odwołania do Wyższego Urzędu Ubezpieczeń, który rozstrzyga ostatecznie bez ustnej rozprawy, o ile renta po-

przednio już była prawomocnie ustalona, jednak z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 5 niniejszej ustawy.

W sprawach spornych nie pobierają Urzędy Ubezpieczeniowe żadnych opłat, z wyjątkiem spraw wynikających z art. 5 niniejszej ustawy.

Art. 7.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie dnia pierwszego tego miesiąca, który nastąpi po jej ogłoszeniu.

Art. 8.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Ubezpieczenie Pracowników Umysłowych.

ROZPORZĄDZENIE*)
z dnia 16 sierpnia 1922 r.

**o tymczasowym przekształceniu ubezpieczeń
funkcjonariuszy prywatnych.**

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 55).

*) Wyżej wymienione rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 12 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 17 ex 1923 r.)

USTAWA
z dnia 20 listopada 1923 r.
**w przedmiocie ubezpieczenia funkcjonariuszów
prywatnych.**

(Dz. U. Śl. nr. 42, poz. 207).

USTAWA TYMCZASOWA
z dnia 27 czerwca 1923 r.
**w przedmiocie przekształcenia ustawy o ubez-
pieczeniu funkcjonariuszy prywatnych.**

(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 154).

USTAWA**z dnia 12 marca 1924 r.**

w przedmiocie zmian w Ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (R. G. Bl. str. 509) i w ustawie o ubezpieczeniu funkcjonariuszy prywatnych z dnia 20 grudnia 1911 r. (R. G. Bl. str. 989) kwot w markach niemieckich na kwoty w markach polskich.

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 34).

USTAWA**z dnia 22 lipca 1924 r.**

w przedmiocie zmiany ustawy o ubezpieczeniu funkcjonariuszy prywatnych.

(Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 82).

*) Wszystkie powyższe przepisy prawne straciły moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1928 r. na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 106, poz. 911).

Opieka społeczna

Inwalidzi pracy, wdowy i sieroty.

USTAWA

z dnia 17 października 1923 r.

w przedmiocie zmiany ustawy o zarządzeniach nadzwyczajnych dla wsparcia osób, pobierających rentę z ubezpieczenia inwalidzkiego i funkcjonariuszów prywatnych.

(Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 194).

USTAWA*)

z dnia 20 listopada 1923 r.

w przedmiocie zmiany § 14 ustawy niemieckiej z dnia 6-go kwietnia 1920 r. (Dz. U. Rz. str. 458) o obowiązkowym zatrudnieniu ciężko poszkodowanych.

(Dz. U. Śl. nr. 42, poz. 203.)

*) Ustawa wyżej podana odnosi się do inwalidów cywilnych — wypadkowych.

Art. 1.

Oznaczoną w § 14 ustawy niemieckiej z 6-go kwietnia 1920 r. (Dz. U. Rz. str. 458) o obowiązkowym zatrudnieniu ciężko poszkodowanych grzywnę podwyższa się z 10 000 mk. na 20 000 000 mkp. (dwadzieścia milionów marek polskich).

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA*)**z dnia 14 kwietnia 1924 r.**

w przedmiocie przedłużenia terminu przewidzianego w artykule 18 ustawy niemieckiej o zatrudnieniu ciężko poszkodowanych inwalidów z dnia 6 kwietnia 1920 r. (R. G. Bl. str. 458).

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 44.)

*) Wyżej wymieniona ustawa odnosi się do cywilnych inwalidów wypadkowych.

Art. 1.

Wyznaczony w § 18 ustępie 1 ustawy niemieckiej o zatrudnieniu ciężko poszkodowanych inwalidów z 6 kwietnia 1920 r. (R. G. Bl. str. 458) czasokres, w przeciągu którego wypowiedzenie staje się wobec ciężko poszkodowanego inwalidy skutecznem dopiero wtedy, gdy zgodził się na nie Wydział Pracy i Opieki Społecznej Województwa Śląskiego, przedłuża się do 31 grudnia 1924 r.

Art. 2.

Upoważnia się Wojewodę do przedłużenia*) w razie potrzeby za zgodą Rady Wojewódzkiej tego czasokresu na dalszy okres czasu.

*) Przedłużone do 31 grudnia 1932 r. (Rozp. Wojewody z dnia 14 grudnia 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 47).

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 8 lipca 1925 r.

**o zasiłkach dla osób, którym niemieckie
instytucje wstrzymały renty z tytułu
ubezpieczeń społecznych.**

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 29.)

Art. 1.

Uprawnionymi do zasiłków, przewidzianych w ustawie niniejszej są obywatele polscy, posiadający w dniu wejścia w życie tej ustawy prawo wobec niemieckich instytucji ubezpieczeń społecznych do rent z tytułu ubezpieczenia od wypadków, ubezpieczenia od niezdolności do pracy, na starość i na korzyść pozostałych po ubezpieczonych rodzin, ubezpieczenia urzędników prywatnych lub też ubezpieczenia pensyjnego w Kasach Brackich, którym z powodu ich zamieszkania na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej, instytucje te po 1 listopada 1918 r. w myśl postanowień niemieckich ustaw ubezpieczeniowych o cudzoziemcach wstrzymały wypłaty rent, o ile w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy mają miejsce zamieszkania na terytorjum Województwa Śląskiego lub też powrócą do dnia 1 lipca 1926 r. z Niemiec na to terytorjum i nie otrzymują należnych rent od polskich instytucji ubezpieczeń społecznych.

Również uprawnionemi będą te osoby, które po dniu wejścia w życie ustawy niniejszej nabędą prawo do rent wdowich i sierocych po osobach

wymienionych w ustępie pierwszym niniejszego artykułu.

Art. 2.

Zasilek wynosi:

- a) dla osób, które nabyły prawo do renty z tytułu ubezpieczenia od wypadków (bez względu na to, czy renta przyznana została przez instytucję ubezpieczeniową, czy też przez władzę lub urząd przeprowadzający ubezpieczenie od wypadków w swoim własnym zakresie działania), taką kwotę miesięcznie, jaką wynosiłaby ich renta miesięczna, obliczona w myśl obowiązujących na Śląsku kaźdoczesnych przepisów o uregulowaniu rent od wypadków;
- b) dla osób, które nabyły prawo do rent z tytułu ubezpieczenia od niezdolności do pracy, na starość i na korzyść pozostałych po ubezpieczonych rodzin, taką kwotę miesięcznie, jaką stanowiłaby ich renta miesięczna według postanowień o ubezpieczeniu na wypadek niezdolności do pracy, na starość i na korzyść pozostałych po ubezpieczonych rodzin, obowiązujących na górnośląskiej części Województwa Śląskiego w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, przyczem najniższe 4 klasy zarobkowe według ustawodawstwa niemieckiego zalicza się przy obliczeniu renty odpowiednio do 4-ch najniższych klas zarobkowych według ustawodawstwa obowiązującego na górnośląskiej części Województwa Śląskiego, a klasy wyższe do klasy V-tej;

- c) dla osób, które nabyły prawo do rent z tytułu ubezpieczenia urzędników prywatnych.— 30 zł miesięcznie dla niezdolnego lub starca, 15 zł dla wdowy, $7\frac{1}{2}$ dla sieroty z tem, że zasiłki dla wdowy i sierot, względnie dla sierot zupełnych po jednym ubezpieczonym nie mogą przekraczać łącznie zasiłku inwalidy;
- d) dla osób, które nabyły prawo do rent z tytułu ubezpieczenia pensyjnego w Kasach Brackich — dla inwalidy lub starca 20 zł miesięcznie, dla wdowy 15 zł miesięcznie, dla sieroty $7\frac{1}{2}$ zł miesięcznie z tem, że zasiłki dla wdowy i sierot, względnie zasiłki dla sierot zupełnych po jednym ubezpieczonym nie mogą przekraczać łącznie zasiłku inwalidy.

Rada Wojewódzka na wniosek Wojewody może w drodze rozporządzenia podnieść wysokość zasiłków, wymienioną w ustępie pierwszym niniejszego artykułu.

Art. 3.

O ile u jednego uprawnionego zbiegnie się prawo do zasiłków z tytułu różnych rodzajów ubezpieczeń, wymienionych w art. 1 ustęp 1-szy niniejszej ustawy, wypłaca się wszelkie zasiłki w tej wysokości, jak obowiązują na podstawie ustaw na Górnym Śląsku.

Art. 4.

Zasiłek wypłaca się:

- a) osobom uprawnionym, które w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej zamieszkiwały na terytorjum Województwa Śląskiego i w dniu tym miały prawo do rent, od pierwszego dnia miesiąca wejścia w życie niniejszej ustawy;
- b) osobom uprawnionym, które wróciły z Niemiec do tego terytorjum po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy i w dniu powrotu miały prawo do rent, od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił powrót;
- c) osobom uprawnionym w myśl art. 1 ustęp drugi od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym zaistnieje uprawnienie.

Art. 5.

Osoby uprawnione, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy miały miejsce zamieszkania na terytorjum Województwa Śląskiego, a którym renta została wstrzymana przed tym terminem, otrzymają tytułem ekwiwalentu za zaległe renty jednorazową zapomogę w wysokości, odpowiadającej sumie otrzymanej z pomnożenia sumy zasiłku, należnego w myśl art. 2 ustawy niniejszej, przez ilość pełnych miesięcy przebytych w Polsce od dnia wstrzymania renty do dnia otrzymania zasiłku w myśl art. 4 ustawy niniejszej.

Zapomoga jednorazowa nie może przekraczać kwoty 200 złotych.

Art. 6.

Uprawnienie do zasiłku gaśnie lub też zasiłek zostaje zmniejszony w tych wypadkach, w których gaśnie prawo do renty lub renta ulega zmniejszeniu z tytułu odpowiedniego rodzaju ubezpieczenia według postanowień obowiązujących na górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Uprawnienie do zasiłku spoczywa, jak długo uprawniony przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 7.

Wypłatę zasiłków uskutecznia się zgóry z początkiem każdego miesiąca.

Zapomoga jednorazowa winna być wypłaconą wraz z wypłatą pierwszego zasiłku, uskutecznioną w myśl art. 4 niniejszej ustawy.

Art. 8.

Obowiązek wypłaty zasiłków i jednorazowych zapomóg, przewidzianych w art. 2 i 5 niniejszej ustawy ciąży:

- a) o ile zasiłek przysługuje z tytułu renty wypadkowej — na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego — Wydział dla ubezpieczeń od wypadków;
- b) o ile zasiłek przysługuje z tytułu renty ubezpieczenia, od niezdolności do pracy, na starość i na korzyść pozostałych po ubezpieczonych rodzin lub z tytułu renty ubezpieczenia pensyjnego w Kasach Brackich — na Zakła-

dzie Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego — Wydział dla ubezpieczeń na starość, na wypadek niezdolności do pracy i pozostałych rodzin;

- c) o ile zasiłek przysługuje z tytułu ubezpieczenia urzędników prywatnych — na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego — Wydział dla ubezpieczeń funkcjonariuszów prywatnych.

Art. 9.

O uprawnieniu do pobierania zasiłku i jednorazowej zapomogi rozstrzyga w wypadku zasiłku i jednorazowej zapomogi z tytułu ubezpieczenia urzędników prywatnych Dyrektorjum Wydziału III. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Województwa Śląskiego, w innych wypadkach zarząd wspólny dla Wydziału I. i II. tegoż zakładu.

Art. 10.

Przeciw decyzji organów rozstrzygających o uprawnieniach do zasiłku i jednorazowej zapomogi przysługuje uprawnionym prawo odwołania się w tym samym toku instancji i według tych samych zasad postępowania, jakie obowiązują dla odnośnych rodzajów ubezpieczeń na terytorjum górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Dla spraw spornych o zasiłki i jednorazowe zapomogi z tytułu rent ubezpieczenia pensyjnego w Kasach Brackich właściwym jest tok postępowania dla spraw o zasiłku z tytułu ubezpieczenia niezdolności do pracy, na starość i na korzyść pozostałych po ubezpieczonych rodzin.

Art. 11.

Ciężar zasiłków jednorazowych zapomóg ponosi w całości Skarb Śląski. Koszty związane z ich wypłatą, a poniesione przez wypłacające instytucje, zwraca Skarb Śląski w wysokości ustalonej przez Wojewodę.

Rozrachunek pomiędzy Skarbem Śląskim a instytucjami wypłacającymi następuje z końcem roku kalendarzowego. Jednak Skarb Śląski udziela instytucjom miesięcznych zaliczek w wysokości, którą ustali Wojewoda.

Art. 12.

W razie zastosowania odwetu w stosunku do obywateli niemieckich w myśl art. 1 ustęp drugi ustawy z dnia 6 lipca 1923 r. w przedmiocie rozciągnięcia na obywateli państw obcych przepisów prawnych o odszkodowanie z tytułu nieszczęśliwych wypadków przy pracy, niezdolności do pracy, starości, śmierci oraz braku pracy (Dz. U. R. P. nr. 75, poz. 587) instytucje ubezpieczeń społecznych, działające na górnos Śląskiej części Województwa Śląskiego, winne będą na zarządzenie Wojewody przekazywać wstrzymane obywatelom niemieckim renty Skarbowi Śląskiemu na pokrycie ciężaru z tytułu niniejszej ustawy. Sposób i zasady przekazywania Skarbowi Śląskiemu rent określi Wojewoda.

Art. 13.

Rada Wojewódzka na wniosek Wojewody może zawiesić w drodze rozporządzenia wypłatę

zasilków z dniem, gdy niemieckie instytucje ubezpieczeń społecznych podejmą wypłatę rent, dotychczas obywatelom polskim wstrzymanych z powodu ich zamieszkania w Polsce.

O ileby instytucje niemieckie wypłaciły również renty za czas, za który w myśl ustawy niniejszej były wypłacane zasiłki, Skarbowi Śląskiemu będzie przysługiwało prawo potrącenia wypłaconych przezeń sum, aż do wysokości otrzymanych zasiłków i jednorazowych zapomóg.

Art. 14.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 15.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 30 stycznia 1923 r.

**w przedmiocie doraźnej zapomogi dla inwalidów
wdów i sierót.**

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 52.)

Art. 1.

Z ogólnych funduszków Skarbu Śląskiego przeznacza się na doraźną pomoc dla inwalidów, wdów i sierót:

150 milionów marek niemieckich dla górnośląskiej części Województwa,

50 milionów marek polskich dla części cieszyńskiej Województwa.

Art. 2.

Podziałem kieruje Wydział Pracy i Opieki Społecznej Województwa Śląskiego.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 4.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 15 lutego 1923 r.

w przedmiocie ustanowienia funduszu na zapomogi dla pozostałych po ofiarach katastrofy w kopalniach Heinitz i Knoff.

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 64.)

Art. 1.

Na zapomogi dla pozostałych po ofiarach katastrofy w kopalniach Heinitz i Knoff przyznaje się ze Skarbu Śląskiego do dyspozycji Rady Wojewódzkiej kwotę 10 000 000 marek niemieckich, t. j. dziesięć milionów marek niemieckich.

Art. 2.

Kwotę oznaczoną w artykule 1 rozdzieli Rada Wojewódzka wedle uznania uwzględniając stosunki osobiste i majątkowe pozostałych.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA**z dnia 28 marca 1928 r.****o podwyższeniu dodatku państwowego do rent
inwalidzkich.****(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 22).****Art. 1.**

Paragraf 1285 Ordynacji Ubezpieczeniowej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. U. Rz. Niem. str. 509) w brzmieniu ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 60) zmienia się, jak następuje:

„Dodatek państwowy wynosi 100 złotych rocznie przy każdej rencie inwalidzkiej, jak i przy rencie wdowy lub wdowca, zaś 50 złotych przy rencie sierocej“.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 1928 r.

Sposób wypłaty zaległego dodatku oznaczy Wojewoda.

Art. 3.

Wykonanie ustawy powierza się Wojewodzie.

Renty wojskowe i powstańcze.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 10 lipca 1922 r.

**w przedmiocie organizacji Urzędów Rent
Wojskowych.**

(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 27 z 1922 r.).

*) Obecnie obowiązuje następujący stan prawny:

Główny Urząd Rent Wojskowych oraz Urzędy Rent Wojskowych, utworzone na podstawie rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 10 lipca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 27) zmienionego rozporządzeniem z dnia 29 sierpnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 20, poz. 66) zlikwidowano rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 17 lipca 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 82), wskutek rozciągnięcia na część górnośląską Województwa Śląskiego mocy obowiązującej ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 195), ustawą z dnia 3 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 30, poz. 209).

W miejsce Głównego Urzędu Rent Wojskowych utworzono rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 7 maja 1926 r. (Dz. Urz. Min. Skarbu nr. 14, poz. 162) przy Wydziale Skarbowym Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego Oddział Rent.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 10 lipca 1922 r.

w przedmiocie rent powstańczych.

(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 26).

*) Zatwierdzono poniżej podaną ustawą.

USTAWA
z dnia 13 grudnia 1922 r.
w przedmiocie podwyższenia rent powstańczych.
 (Dz. U. Śl. nr. 37, poz. 138).

USTAWA
z dnia 12 grudnia 1922 r.
w przedmiocie podwyższenia rent wojskowych.
 (Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 8 ex 1923 r.).

USTAWA
z dnia 16 maja 1923 r.
w przedmiocie upoważnienia Rady Wojewódzkiej
do zmian kwot pieniężnych rent wojskowych,
rent powstańczych i dodatków drożyźnianych.
 (Dz. U. Śl. nr. 21, poz. 132).

USTAWA*)
z dnia 2 kwietnia 1924 r.
w przedmiocie zmiany § 20 ustawy z dnia
10 stycznia 1922 r. (R. G. Bl. str. 59).

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 42).

*) Ustawa przestała obowiązywać z zaprowadzeniem ustawy z dnia 3 marca 1925 r. Patrz not. do rozporządzenia z dnia 10 lipca 1922 r.

USTAWA

z dnia 28 listopada 1923 r.

**w przedmiocie subwencji dla Kooperatywy
krawieckiej i szewskiej Związku Inwalidów
Wojennych w Województwie Śląskiem.**

(Dz. U. Śl. nr. 42, poz. 208).

USTAWA

z dnia 12 grudnia 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia kredytu powstańcom
i Związkowi Byłych Powstańców w wysokości
pięciu miliardów marek.**

(Dz. U. Śl. nr. 43, poz. 213).

USTAWA*)

z dnia 12 marca 1924 r.

**w przedmiocie zmiany § 14 ustawy o zaopatrze-
niu inwalidów i pozostałych z dnia 12 maja 1920 r.**

(R. G. Bl. str. 989).

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 32).

*) Ustawa wyżej wymieniona odnosi się do inwalidów wojennych i została zniesiona art. 2 ustawy z dnia 26 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 30, poz. 209). Natomiast od dnia 31 marca 1932 r. obowiązuje ustawa z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 238).

USTAWA

z dnia 15 lipca 1924 r.

**w przedmiocie uregulowania zaległych należności
z tytułu zaopatrzenia pieniężnego inwalidów wo-
jennych tudzież pozostałych po nich rodzin.**

(Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 77).

USTAWA
z dnia 17 grudnia 1924 r.
w przedmiocie utworzenia fundacji dla inwalidów.
(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 105).

Art. 1.

Celem racjonalnego wykonania opieki nad inwalidami wojennymi i powstańczymi w myśl obowiązujących w Województwie Śląskiem przepisów prawnych dotyczących opieki nad inwalidami wojennymi i powstańczymi tworzy się fundusz dla inwalidów wojennych i powstańczych Województwa Śląskiego.

Art. 2.

Z fundacji mogą korzystać także ci inwalidzi, którzy nie są inwalidami wojennymi i powstańczymi, a nie przysługuje im prawo do świadczeń z ustawodawstwa socjalnego.

Art. 3.

Kapitał zakładowy fundacji składa się:

- a) z kwoty jednego miliona złotych, przewidzianej w części II, dział 9, § 21 budżetu Województwa Śląskiego na rok 1924 dla opieki nad inwalidami,
- b) z kwot, które w przyszłości przez Sejm Śląski na ten cel uchwalone zostaną,
- c) oraz z dobrowolnych datków na te cele przeznaczonych.

Art. 4.

Statut fundacji ustali Śląska Rada Wojewódzka.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 6.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 22 września 1922 r.

**w przedmiocie zaopiekowania się inwalidami
i pozostałymi po członkach straży gminnej
i inwalidami i pozostałymi z dawniejszej po-
licji plebiscytowej.**

(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 90).

*) Patrz poniżej cyt. ustawę.

USTAWA

z dnia 4 maja 1932 r.

**o zaopatrzeniu osób, które doznały uszkodzenia
zdrowia lub okaleczenia w związku z akcją ple-
biscytową oraz pozostałych po nich rodzin.**

(Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 30).

Art. 1.

Osoby, które pobierały zaopatrzenie na podstawie rozporządzenia z dnia 10 lipca 1922 r. w przedmiocie rent powstańczych (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 26) i rozporządzenia z dnia 22 września 1922 r. w przedmiocie zaopiekowania się inwalidami i pozostałymi po członkach straży gminnej

i inwalidami pozostałymi z dawniejszej policji plebiscytowej (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 90) łącznie z ustawą z dnia 13 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 37, poz. 138) i wydanych do niej ustaw, a które z powodu wejścia w życie ustawy z dnia 3 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 30, poz. 209) prawo do zaopatrzenia utraciły i nie uzyskały prawa do zaopatrzenia na zasadzie innej ustawy o zaopatrzeniu z funduszków państwowych lub samorządowych, pobierać będą zaopatrzenie pieniężne według stawek dla inwalidów wojennych w myśl zasad ustawy z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 238) i wydanych do niej rozporządzeń.

Art. 2.

Określenie stopnia utraty zdolności do zarobkowania oraz decyzja w sprawie związku uszkodzenia zdrowia względnie śmierci z akcją plebiscytową należy do Komisji, której skład ustali Śląska Rada Wojewódzka.

Członków Komisji oraz zastępców mianuje Śląska Rada Wojewódzka. Komisja określa stopień utraty zdolności zarobkowej na zasadzie instrukcyj obowiązujących przy badaniu inwalidów wojennych. Uchwały Komisji zapadają większością głosów.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Śląskiej Radzie Wojewódzkiej.

Uchodźcy.

USTAWA*)

z dnia 12 grudnia 1922 r.

**w sprawie wyasygnowania 15 milionów marek
na rzecz uchodźców.**

(Dz. U. Śl. nr. 1 z r. 1923, poz. 5.)

*) Oprócz wyżej wymienionej ustawy, oraz ustawy z dnia 20 lipca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 32, poz. 171), których to ustaw teksty poniżej zamieszcza się, uchwalił Sejm Śląski na cel likwidacji spraw uchodźców w budżecie na rok 1924 z dnia 22 lipca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 20, poz. 83) wydatek nadzwyczajny w kwocie 3 milionów zł, w budżecie zaś na rok 1925 z dnia 7 kwietnia 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 17) wydatek nadzwyczajny w kwocie 750.000 złotych.

Art. 1.

Sejm postanawia wyasygnować 15.000.000 marek niemieckich (piętnaście milionów marek niemieckich) na potrzeby uchodźców z niemieckiej i czeskiej części Śląska, przebywających na terytorjum Śląska polskiego i w Oświęcimiu, w szczególności na wydatki związane ze skasowaniem obozów uchodźców.

Art. 2.

Kwota powyższa zostanie wyasygnowana Wydziałowi Pracy i Opieki Społecznej z tem, że Wydział Pracy i Opieki Społecznej w miarę wydatkowania każdego pięciu milionów marek przedstawi Sejmowi szczegółowe sprawozdanie.

Art. 3.

Wykonanie powyższej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 20 lipca 1923 r.

w przedmiocie zlikwidowania żądań uchodźców polskich z Rzeszy Niemieckiej i Czechosłowacji.

(Dz. U. Śl. nr. 32, poz. 171.)

Art. 1.

Przyznaje się Wojewodzie Śląskiemu kredyt w wysokości trzech miliardów marek polskich na doraźną pomoc dla uchodźców celem zaopatrzenia ich w niezbędne urządzenia domowe i warsztaty pracy.

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Opieka położowa.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 16 sierpnia 1922 r.

o opiece położowej.

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 57).

*) Rozporządzenie powyższe zostało zatwierdzone ustawą z dnia 12 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2 ex 1923 r., poz. 17).

Ustawa z dnia 27 listopada 1922 r. w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych w ubezpieczeniu społecznem (Dz. U. Śl. nr. 37, poz. 135) upoważnia Śląską Radę Wojewódzką zmienić:

- a) granice dla obowiązku ubezpieczenia i uprawnienia do ubezpieczenia oraz granice najwyższe dla płacy zasadniczej w ubezpieczeniu na wypadek choroby,
- b) kwoty pieniężne przy pomocy i opiece położowej,
- c) kwoty pieniężne w myśl ustawy o zmianie kwot pieniężnych w ubezpieczeniu od wypadków, oraz roczne zarobki z pracy w myśl ustawy o dodatkach w ubezpieczeniu od wypadków,
- d) wymiar wsparć w myśl ustaw o zarządzeniach nadzwyczajnych dla wspierania pobierających renty z ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa i w ubezpieczeniu funkcjonariuszów prywatnych i do wydania potrzebnych przepisów przejściowych.

Na mocy powyższej ustawy zmieniono kilkakrotnie stawki i to:

1. Rozporządzeniem z dnia 9 stycznia 1923 r. o opiece położowej (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 27),
2. Rozporządzeniem z dnia 27 lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 83),

3. Rozporządzeniem z dnia 18 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 9),
4. Rozporządzeniem z dnia 5 lipca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 72),
5. Rozporządzeniem z dnia 7 kwietnia 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 14),
6. Rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 41).

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionej ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) oraz artykułu 7-go tejże Ustawy Konstytucyjnej stanowią w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1.*)

Kobieta niezamożna, która ma zwykle miejsce zamieszkania w Województwie Śląskiem, a która według przepisów o ubezpieczeniu Rzeszy Niemieckiej lub przepisów wojennej pomocy położkowej, nie ma prawa do pomocy położkowej, otrzymuje opiekę położkową ze środków Województwa.

*) Artykuł powyższy podano w brzmieniu ustawy z dnia 27 marca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 38).

Art. 2.

O ile fakta nie uzasadniają przypuszczenia, że pomoc nie jest potrzebna, uchodzi położnica za

niezamożna, jeżeli jej własne i męża dochody razem podlegający opodatkowaniu, lub o ile jest samotna, jej własne dochody, podlegające opodatkowaniu, w roku lub roku podatkowym przed położeniem nie przekroczyły sumy 360,— zł. Kwota ta podnosi się za każde dziecko poniżej lat 15 o 36,— zł.

Art. 3.

Tytułem opieki położowej udziela się:

1. opiekę lekarską, o ile ona przy położu lub dolegliwościach w czasie ciąży okaże się potrzebna,
2. jednorazowy dodatek do zwykłych kosztów położu i przy dolegliwościach w czasie ciąży w wysokości 15,— zł; o ile poród nie nastąpi, należy jako dodatek do kosztów przy dolegliwościach w czasie ciąży 5,— zł wypłacić,
3. zapomogę położową w wysokości 20 gr dziennie za dziesięć tygodni, z których co najmniej sześć przypaść musi na czas po położu. Zapomoga położowa za pierwsze cztery tygodnie jest płatna najpóźniej z dniem położu; tygodnie po położu muszą być nieprzerwane,
4. tak długo, jak położnica karmi dziecko, zapomogę dla karmiących w wysokości 30 gr dziennie aż do upływu 12 tygodni po położu.

O ile położnica przy porożu, lub w czasie, w którym jest uprawniona do pobierania zapomóg, umrze, resztę kwot zapomóg dla położnicy i dla karmiących płaci się temu, kto dziecko utrzymuje.

Art. 4.*)

Jeżeli na mocy ustawy krajowej prawnopubliczna korporacja wypłaca akuszerkom należność lub gwarantuje im pewien dochód minimalny, można zarazem zarządzić, że część jednorazowej zapomogi w myśl artykułu 3 ust. 1 nr. 2 niniejszego rozporządzenia aż do wysokości 7,— zł płaci się korporacji zamiast położnicy. Kwota ta musi być policzona położnicy na poczet należności jaką sama za pomoc akuszerki płacić musi.

*) Artykuł powyższy podano w brzmieniu ustawy z dnia 27 marca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 38).

Art. 5.*)

Wniosek o opiekę położową należy stawić do Urzędu Ubezpieczeń, który przeprowadza stwierdzenia, potrzebne według artykułu 1 i 2. Wypłata nastąpi na zarządzenie tegoż urzędu przez ogólnomiejscową Kasę Chorych, w której obwodzie znajduje się zwykle miejsce pobytu położnicy.

*) Artykuł powyższy podano z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 27 marca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 38).

Art. 6.*)

O ile Kasa Chorych udziela swym członkom w myśl § 195 c Niemieckiej Ordynacji Ubezpie-

czeniuowej (R. V. O.) przy położu i przy dolegliwościach w czasie ciąży bezpłatnej pomocy akuszerki i bezpłatnego lekarstwa, przepis ten zastosuje się także wobec tych położnic, którym Kasa Chorych udziela opieki położowej; w tym wypadku obniża się zapomogę dla położnic w gotówce w myśl artykułu 3 ust. 1, nr. 2 niniejszego rozporządzenia na 7,— zł. O ile poród nie nastąpi, nie płaci się żadnej zapomogi.

*) Artykuł powyższy podano z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 27 marca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 38).

Art. 7.

Wzbraniają się lekarze Kasy Chorych przejąć udzielenie pomocy lekarskiej przy położu i dolegliwościach w czasie ciąży według warunków, obowiązujących dla członków Kasy lub ich rodzin, lub podać się w razie sporu rozstrzygnięcia Urzędu lub Sądu Rozjemczego, złożonego z różnych części, z przedstawicieli lekarzy i Kas Chorych z udziałem osób, bezpartyjnych, natenczas upoważnia na wniosek Wyższy Urząd Ubezpieczeniowy Kas Chorych, zamiast tych świadczeń rzeczowych, udzielić położnicy kwotę w gotówce do 15,— zł. Wojewoda może kwotę tę w porozumieniu z Radą Wojewódzką ogólnie inaczej ustalić.

Art. 8.*)

mieniu z Radą Wojewódzką ogólnie inaczej Jako warność świadczeń rzeczowych przyjmuje się w myśl § 6 kwotę 7,— zł. Koszta świadczeń rzeczowych w myśl art. 3 ust. 1 nr. 1 niniejszego

rozporządzenia należy Kasie zwrócić w wysokości udowodnionej. Wojewoda może wydać w tej sprawie szczegółowe przepisy, może również w porozumieniu z Radą Wojewódzką ustanowić sumę ryczałtową za te świadczenia zastępcze.

*) Artykuł powyższy podano z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 27 marca 1924 r. (Dz U. Śl. nr. 9, poz. 38).

Art. 9.

Kasa winna wyłożone kwoty udowodnić Urzędowi Ubezpieczeń, który może je zaczepić. Wyższy Urząd Ubezpieczeń rozstrzyga w tym względzie ostatecznie.

Bliższe szczegóły co do uzasadnienia, rozliczenia i wypłaty ustanawia Wojewoda.

Kasa może wnieść o przyznanie jej przez Województwo zaliczki na świadczenia, które musi ponosić aż do tej wysokości, która Kasa w miesiącu ubiegłym wyłożyła za Województwo. Zaliczkę należy przy najbliższem rozliczeniu dokonanych wypłat wyrównać.

Art. 10.*)

Przeciw rozstrzygnięciu Urzędu Ubezpieczeniowego w wypadku artykułu 5 jest w przeciągu miesiąca dopuszczalne zażalenie do Wyższego Urzędu Ubezpieczeń, który rozstrzyga ostatecznie.

Dla świadczeń i roszczeń z tego tytułu obowiązują odpowiednio §§ 118, 119, 210, 216, 217, 223, 224, 1531 do 1533, 1538 do 1540 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.).

Urzędy podatkowe są zobowiązane, Kasom i Urzędowi Ubezpieczeń na żądanie udzielić informacji o stosunkach majątkowych położnicy lub jej męża.

*) Artykuł powyższy podano z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 27 marca 1924 r. (Dz. U. Śl nr. 9, poz. 38).

Art. 11.

Przepisy te obowiązują od dnia 23 czerwca 1922 r. Z dniem tym tracą moc obowiązującą przepisy ustaw z dnia 26 września 1919 r., z dnia 30 kwietnia 1920 r., z dnia 29 lipca 1921 r., z dnia 28 grudnia 1921 r. (R. G. Bl. 1919 str. 1757, 1920 str. 1069, 1921 str. 1189 i 1922 r. str. 7), oile dotyczą opieki położowej.

Położnice, które dopiero na mocy powyższych przepisów są uważane za niezamożne, a porodziły przed 23 czerwca 1922 r. otrzymują od dnia tegoż zapomogę dla położnic i karmiących za resztę czasu pobierania. W wypadkach porodu, które nastąpiły przed dniem wyznaczonym w ust. 1 zapomogę dla położnic i karmiących za resztę czasu pobierania płaci się w kwocie podwyższonej w myśl niniejszego rozporządzenia.

§ 3 ust. 2 ustawy o pomocy i opiece położowej, z dnia 20 kwietnia 1922 r. (R. G. Bl.) I. str. 463), otrzymuje z mocą obowiązującą od dnia wejścia w życie wspomnianej ustawy następujący dodatek: Te same przepisy obowiązują w odnośnem zastosowaniu dla rozstrzygnięć Urzędu

Ubezpieczeniowego według § 18 ustawy o pomocy i opiece położowej z dnia 29 lipca 1921 r. (R. G. Bl. str. 1189).

*) Stawki pieniężne podano w brzmieniu rozporządzenia Rady Wojewódzkiej z dnia 25 lipca 1932 r. o zmianie kwot w rozporządzeniu z dnia 16 sierpnia 1922 r. o opiece położowej (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 41).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 16 sierpnia 1922 r.

o pomocy położowej.

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 56).

*) Rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 12 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2 ex 1923 r., poz. 17).

Ustawa z dnia 27 listopada 1922 r. w przedmiocie zmian w kwotach pieniężnych w ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Śl. nr. 37, poz. 135) upoważnia Śląską Radę Wojewódzką zmienić:

- a) granice dla obowiązku ubezpieczenia i uprawnienia do ubezpieczenia oraz granice najwyższe dla płacy zasadniczej w ubezpieczeniu na wypadek choroby;
- b) kwoty pieniężne przy pomocy i opiece położowej;
- c) kwoty pieniężne w myśl ustawy o zmianie kwot pieniężnych w ubezpieczeniu od wypadków, oraz roczne zarobki z pracy w myśl ustawy o dodatkach w ubezpieczeniu od wypadków;
- d) wymiar wsparć w myśl ustaw o zarządzeniach nadzwyczajnych dla wspierania pobierających renty z ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa i w ubezpieczeniu funkcjonariuszów prywatnych i do wydania potrzebnych przepisów przejściowych.

Na mocy tej ustawy zmieniono kilkakrotnie kwoty i to:

1. Rozporządzeniem z dnia 1 grudnia 1922 r. o pomocy położowej (Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 1 ex 1923 r.,
2. Rozporządzeniem z dnia 16 lutego 1923 r. o pomocy położowej (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 61),
3. Rozporządzeniem z dnia 6 lipca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 159),
4. Rozporządzeniem z dnia 26 października 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 40, poz. 195),
5. Rozporządzeniem z dnia 15 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 5),

6. Rozporządzeniem z dnia 5 lipca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 71),
7. Rozporządzeniem z dnia 31 marca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 13),
8. Rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 42).

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) oraz artykułu 7-go tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką, co następuje:

Art. 1.

§§ 195a—197, 199, 205a—2060 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej otrzymuje brzmienie następujące:

§ 195 a.

Osoby ubezpieczone płci żeńskiej, które w ostatnim roku przed położeniem co najmniej przez 6 miesięcy były ubezpieczone na wypadek choroby na mocy Ordynacji Ubezpieczeniowej Rzeszy lub w jednej z Gwareckich Kas Chorych, otrzymują jako pomoc położową:

1. opiekę lekarską, o ile takowa okaże się potrzebna przy położeniu lub z powodu dolegliwości podczas ciąży,
2. jednorazowy dodatek do zwykłych kosztów porodu i przy dolegliwościach podczas ciąży w wysokości 20,— zł; o ile poród nie odbędzie się, płaci się jako dodatek do kosztów przy dolegliwościach podczas ciąży 5,— zł,

3. zapomogę położową w wysokości zasiłku w razie choroby jednakowoż conajmniej 20 gr. dziennie, w ciągu 10 tygodni, z których conajmniej sześć musi przypaść na czas po porodzie. Zapomoga położowa za pierwsze cztery tygodnie jest płatna najpóźniej z dniem porodu,
4. na czas karmienia swego nowonarodzonego dziecięcia zapomogę dla karmiących w wysokości połowy zasiłku w czasie choroby, jednakowoż najmniej 30 gr. dziennie, aż do upływu dwunastego tygodnia po porodzie.

Obok zapomogi położowej za czas porodowy, zasiłku chorobowego się nie udziela; tygodnie porodowe nie mogą być przerwane.

II.

O ile położnica zmienia przynależność do kasy w ciągu świadczenia pomocy położowej, pierwsza zobowiązana kasa pozostaje nadal właściwą do dalszego udzielania tych świadczeń; § 212 nie obowiązuje w tym wypadku. Jeżeli położnica umrze podczas porodu lub w ciągu czasu, w którym jest uprawniona do pobierania zapomóg, wtenczas pozostałe jeszcze kwoty zapomóg dla położnic i zapomogi dla karmiących zostają wypłacone aż do ustawowego końca okresu zapomogowego temu, kto zajmuje się utrzymaniem dziecka.

§ 195 b.

Statut może, trwanie pobierania zapomóg dla położnic rozszerzyć na przeciąg trzynastu tygo-

dni, zapomóg dla karmiących do 26-ciu tygodni. Statut może za zezwoleniem Wyższego Urzędu Ubezpieczeń ustanowić zapomogi dla położnic wyższe od zasiłku w razie choroby i to aż do najwyższej granicy trzech czwartych płacy zasadniczej.

§ 195 c.

Zarząd Kasy Chorych może, o ile nie zostało wydane zarządzenie w myśl § 195 d) ogólnie ustanowić, że w razie porodu i dolegliwości podczas ciąży udziela się bezpłatnej pomocy akuszerskiej i bezpłatnych lekarstw, w tym wypadku obniża się zapomogę w gotówce dla położnicy w myśl § 195 a ust. 1 nr. 2 na 7,— zł o ile nie nastąpi poród, nie płaci się żadnego dodatku.

Przy żądaniach o zwrot ze strony Kasy i przeciw kasie jako wartość świadczeń rzeczowych uważa się w myśl ust. 1 kwotę 10,— zł.

§ 195 d.

Jeżeli na mocy ustawy krajowej wypłaca należytość akuszerkom prawnopubliczna korporacja (öffentliche rechtliche Körperschaft) lub gwarantuje im pewien dochód minimalny, można zarazem zarządzić, że Kasa Chorych część jednorazowego dodatku w myśl § 195a ust. 1 nr. 2 płaci korporacjom zamiast położnicom. Kwota ta musi być policzona położnicy na poczet należytości, jaką sama za pomoc akuszerki płacić musi.

III.

§ 196.

Za zezwoleniem położnicy może Kasa:

1. udzielić w miejsce zapomogi położowej kuracji i utrzymania w przytułku dla położnic,
2. udzielić pomocy i pielęgnacji przez pielęgniarki domowe i za to potrącić do połowy zapomogi położowej.

W wypadku przewidzianym pod nr. 1 znajdzie paragraf 186 odpowiednie zastosowanie.

§ 197.

O ile położnica w ciągu ostatniego roku była ubezpieczona w kilku kasach chorych, gwareckich kasach chorych lub zastępczych, winne inne kasy kasie zobowiązanej do świadczeń na żądanie zwrócić świadczenia z §§ 195a, 195c, 196 według stosunku trwania czasu członkostwa. Przytem uważa się jako wartość świadczeń rzeczowych podług § 195a, ust. 1 nr. 1 kwotę 10,— złotych. Pan Wojewoda może za zgodą Rady Wojewódzkiej w razie potrzeby kwotę tę ogólnie inaczej ustalić.

Roszczenie o zwrot jest tylko uzasadnione w wysokości tej pretensji, jakaby położnicy przysługiwała przeciw kasie zobowiązanej do zwrotu, o ile ona byłaby zobowiązana do świadczeń.

§ 199.

Statut może kobietom należącym do kasy co najniżej przez sześć miesięcy, o ile z powodu ciąży zostały niezdolne do pracy, przyznać za-

pomogę dla ciężarnych w wysokości zasiłku dla chorych na ogólny przeciąg czasu sześciu tygodni.

§ 205 a.

Zapomogi położowe otrzymują także i żony i córki, pasierbice oraz wychowance ubezpieczonych, które żyły z ubezpieczonym w wspólnym gospodarstwie domowym, o ile:

1. mają zwykle miejsce pobytu w kraju,
2. nie przysługuje im prawo do pomocy położowej według § 195a.
3. ubezpieczeni w ostatnim roku przed położeniem byli conajmniej sześć miesięcy na mocy Ornacji Ubezpieczeń Rzeszy lub w Gwareckiej Kasie Chorych ubezpieczeni na wypadek choroby.

Statut może za zezwoleniem Wyższego Urzędu Ubezpieczeniowego ustanowić, w jakiej mierze można pominąć przepis ust. 1 nr. 1.

Jako pomoc położową udziela się świadczenia określone w § 195a przyczem zapomoga położowa wynosi 20 gr. dziennie, a zapomoga dla karmiących 30 gr.

Statut może kwotę zapomogi dla położnic i dla karmiących podwyższyć do połowy wysokości zasiłku dla chorych ubezpieczonych. Pomocy położowej dla rodziny należy i wtenczas użyzyć, jeśli poród nastąpi w przeciągu dziewięciu miesięcy po śmierci ubezpieczonego. U córek, pasierbic i wychowanic warunkiem świadczenia jest, by one żyły z ubezpieczonym

aż do jego śmierci w wspólnem gospodarstwie domowem.

Jeżeli ubezpieczony zmieni podczas świadczenia pomocy połogowej przynależność do kasy, wtenczas zostaje kompetentną do udzielenia dalszego świadczenia Kasa wpierv zobowiązana. § 212 tutaj nie obowiązuje.

*) Uprawnioną jest ciężarna albo położnica, w razie jej śmierci stosuje się § 195a ustęp 4 odpowiednio.

*) Ustęp 3-ci podano w brzmieniu ustawy z dnia 20-go grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3 ex 1923, poz. 24).

§§ 195 b ust. 1, 195 c, 195 d, 196, 197, 199 znajdują odpowiednie zastosowanie.

Jeśli jest więcej Kas Chorych lub Gwareckich Kas Chorych lub jest jedna z tych Kas kilkakrotnie zobowiązana, wtenczas udziela się pomoc połogową tylko raz jeden. Pomiedzy kilku Kasami przysługuje położnicy prawo wyboru. Z Kasą Chorych w sensie tego przepisu stoi na równi Kasa Zastępcza co do tych członków, których prawa i obowiązki spoczywają w myśl § 517 ust. 1 lub którzy są w myśl § 507 a postawieni na równi z członkami zobowiązanymi do ubezpieczenia.

§ 205 b.

Statut może przyznać:

1. Pielęgnację takim członkom rodziny ubezpieczonego, którzy nie mają prawo do tego według niniejszej ustawy.
2. Zapomogę na pogrzeb w razie śmierci małżonka lub dziecka ubezpieczonego. Może ona

być ustalona dla małżonka do $\frac{2}{3}$, dla dziecka do połowy zapomogi na pogrzeb dla członków i należy ją ukrócić o tę kwotę zapomogi na pogrzeb, na które zmarły sam był ustawowo ubezpieczony.

§ 205 c.

Oдноśnie do przechodzenia roszczeń o odszkodowania uprawnionych do tego członków rodziny (§ 205 b) na Kasę Chorych obowiązuje § 1542 odpowiednio.

§ 205 d.

Świadczenia regularne Kasy Chorych w myśl § 205 a ust. 3 zostaną jej do połowy zwrócone przez Województwo. Przytem znajduje § 197 ust. 1 zdanie 2 odpowiednie zastosowanie.

Kasa winna wykazać wyłożone kwoty Urzędowi Ubezpieczeń, który ma prawo zaczepienia; Wyższy Urząd Ubezpieczeń decyduje o tem ostatecznie. O ile Kasy na mocy § 205 c otrzymują zwrot za udzieloną pomoc połogową dla rodzin, ma Województwo prawo do zaliczenia połowy. Szczegółowe przepisy o wykazywaniu, zaliczaniu i płaceniu wyda Wojewoda.

Kasa może wnieść o to, aby została jej przez Województwo przyznana na poczet świadczeń przypadających na nią zaliczka aż do wysokości tej kwoty, którą Kasa w miesiącu ubiegłym wyłożyła za Województwo. Zaliczkę należy wyrównać przy najbliższem obliczeniu wypłat.

Art. 2.

W § 294, ust. 2 zdanie 2 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.) w miejsce „§ 205 nr. 3“ należy wstawić „§ 205 b nr. 2“.

Art. 3.

§ 370 ust. 1 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.) otrzymuje następujący dodatek:

O ile przy położu i przy dolegliwościach w czasie ciąży staje się potrzebna opieka lekarska (§ 195 a ust. 1 nr. 1 Kasa Chorych musi w powyżej podanych wypadkach położnicy natychmiast świadczeń rzeczowych, udzielić wsparcia w gotówce aż do wysokości kwoty 15 zł. Wojewoda może w porozumieniu z Radą Wojewódzką ustalić tę kwotę inaczej.*)

*) W powyższym artykule zaszła oczywista pomyłka; słowo „natychmiast“ w wierszu 5-tym należy zastąpić słowem „zamiast“. inaczej zatracą się sens tego artykułu.

Art. 4.

W § 372, ust. 1 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.) należy po słowie „chorych“ (Erkrankten) wstawić „i położnic“ (und Wöchnerinnen).

Art. 5.

§ 500 ust. 1 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.) otrzymuje brzmienie następujące:

§§ 195 d, 197, 205 a, 205 c, 205 d, 211 do 214, 219 do 222, 224, 313, 313 a, 314 znajdują odpowiednie zastosowanie.

Art. 6.

W § 507 ust. 1 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.) skreśla się zdanie drugie.

Art. 7.

Po § 507 Niemieckiej Ordynacji Ubezpieczeniowej (R. V. O.) należy wstawić nowy § 507 a, mający następujące brzmienie:

§ 507 a.

O ile prawa i obowiązki zobowiązanych do ubezpieczenia członków Kasy zastępczej spoczywają w myśl § 517, znajdują co do świadczeń regularnych tytułem pomocy połogowej, którą przyznaje Kasa zastępcza tym członkom i członkom ich rodziny, odpowiednie zastosowania §§ 195 d, 197, 205 a, 205 c, 205 d.

Te same przepisy, które obowiązują w sprawie pomocy połogowej członków Kas zastępczych wymienionych w ust. 1 obowiązują taką i co do tych członków, którzy po wystąpieniu z obowiązkowego ubezpieczenia byliby uprawnieni do dalszego ubezpieczenia się w jednej z Kas Chorych (§§ 313, 313 a, 314, 500) i od tego czasu bez przerwy należeli do Kasy zastępczej.

Art. 8.

§ 14 ustawy o pomocy i opiece położowej z dnia 29 lipca 1921 r. (R. G. Bl., str. 1189) uchyla się.

Art. 9.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia. Z tym samym dniem art. 5 ustawy z dnia 29 lipca 1921 r. R. G. Bl. str. 1189 traci moc obowiązującą.

Dla wypadków rozwiązania, które nastąpiły przed dniem oznaczonym w ust. 1 należy wypłacić zapomogę dla położnic i dla karmiących dla reszty czasu pobierania w kwocie podwyższonej w niniejszej ustawie.

*) Stawki pieniężne podano w brzmieniu Rozporządzenia Śląskiej Rady Wojewódzkiej z dnia 25 lipca 1923 r. o zmianie zasiłków z tytułu pomocy położowej (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 42).

USTAWA*)

z dnia 27 marca 1924 r.

w przedmiocie zmiany rozporządzenia z dnia 16 sierpnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 57) o opiece położowej, zatwierdzonego ustawą z dnia 12 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 17 ex 1923 r.)

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 38).

*) Uwzględniono w rozporządzeniu z dnia 16 sierpnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 57) o opiece położowej.

Żłóbki dla niemowląt.

USTAWA

z dnia 20 kwietnia 1926 r.

**w przedmiocie tworzenia i utrzymania żłobków
dla niemowląt.**

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 20.)

Art. 1.

Na mocy art. 4 ustępu 8 ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zasila się żłóbki istniejące w Województwie i te żłóbki, które powstaną za zgodą Rady Wojewódzkiej.

Art. 2.

Do żłóbka przyjmowane będą dzieci do czterech lat. Dzieci, które przekroczyły czwarty rok życia, mogą być oddane do sierocińca lub na wychowanie prywatne.

Art. 3.

Ubikacyj potrzebnych do pomieszczenia żłóbka dostarcza odnośna gmina.

Art. 4.

Koszty utrzymania żłóbka ponosi w połowie Skarb Wojewódzki, drugą połowę kosztów utrzymania ponosi ta gmina, w której matka dziecka mieszkała przynajmniej przez 6 miesięcy przed rozwiązaniem. W razie, gdyby sześciomiesięczny

pobyt w gminie nie dał się ustalić, koszty utrzymania dziecka ponosi w całości Skarb Wojewódzki.

Art. 5.

Żłóbkiem zarządza komisja, składająca się z 5 członków, z których jednego powołuje starosta w charakterze swego delegata, czterech mianuje zastępstwo gminy, w której jest siedziba żłóbka.

Delegatowi starostwa przysługuje prawo zawieszenia uchwały komisji. O zawieszeniu uchwały delegat winien natychmiast donieść starostwu. Ogólny nadzór i rozstrzyganie sporów pomiędzy członkami komisji należy do lekarza powiatowego. Urząd członka komisji jest honorowy.

Art. 6.

W rozporządzeniu wykonawczem oznaczy Wojewoda przynależność do żłóbka tych gmin, które żłóbka nie posiadają. Tak samo określi rozporządzenie sposób prowadzenia żłóbka, nadzór lekarski i t. p.

Art. 7.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1926 roku.

Art. 8.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Wojewódzkie Zakłady humanitarne.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 3 października 1922 r.

w przedmiocie podwyższenia kosztów utrzymania chorych w Zakładach dla umysłowo-chorych w Rybniku i Lublińcu i w domu kalek w Lublińcu.

(Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 100).

*) Rozporządzenie, które opiewa na marki, miało charakter przejściowy.

USTAWA

z dnia 4 marca 1925 r.

w przedmiocie utworzenia Domu Pracy Przymusowej w Lublińcu.

(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12).

Art. 1.

Tworzy się zakład pod nazwą: Dom Pracy Przymusowej z siedzibą w Lublińcu, przeznaczony dla osób obojga płci, które winne być oddane do Zakładu i Pracy Przymusowej na zasadzie:

- a) § 38 pruskiej ustawy z 8 marca 1871 r. (Zb. Ust. pr. str. 130).
- b) § 7 austr. ustawy z 24 maja 1885 r. (Dz. U. P. nr. 89).

Art. 2.

Dom Pracy Przymusowej pomieszczony będzie na razie w jednym z obiektów zakładu dla umysłowo chorych w Lublińcu, który to obiekt poddany będzie odpowiednim adaptacjom.

Art. 3.

Koszta utrzymania korygendów z Domu Pracy Przymusowej ponosi Skarb Śląski.

Art. 4.

Bliższe przepisy, jakie osoby mają być od przyjęcia do Domu Pracy Przymusowej wyłączone, co do sposobu przyjęcia, nadzoru nad korygendami, wynagrodzenia za ich pracę — jakoteż co do ilości funkcjonariuszów zakładu określi regulamin uchwalony przez Radę Wojewódzką.

Art. 5.

W celu uruchomienia Domu Pracy Przymusowej oraz na koszt utrzymania korygendów w r. 1925 przyznaje się władzom wojewódzkim kredyt w wysokości 260.000 złotych.

Art. 6.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 7.

Wykonanie tej ustawy powierza się Wojewodzie.

Ochrona pracy

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 8 sierpnia 1922 r.

**w przedmiocie ustanowienia okręgów Inspekcji
Przemysłowych.**

(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 47.)

*) Wyżej wymienione rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 2 marca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 13, poz. 90).

Wyżej wymienione rozporządzenie i ustawa nie obowiązują, gdyż **obowiązuje:**

USTAWA

z dnia 16 kwietnia 1928 roku

**w przedmiocie wprowadzenia na obszar Województwa Śląskiego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji
pracy.**

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 25.)

Art. 1.

Na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146) Sejm Śląski wyraża zgodę na rozszerzenie mocy obowiązującej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lipca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 590) o inspekcji pracy na obszar Województwa Śląskiego.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie w 6 miesięcy od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Śląskich zgodnie

z postanowieniem art. 39 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lipca 1927 r.

Art. 3.

Wykonanie ustawy poleca się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 13 lutego 1931 r.

o wyrażeniu zgody Sejmu Śląskiego na wejście w życie na obszarze Województwa Śląskiego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 czerwca 1927 r. w sprawie produkcji, przywozu i używania bieli ołowianej, siarczanu ołowiu oraz innych związków ołowiu.

(Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 6.)

Art. 1.

Stosownie do art. 8a ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497) w brzmieniu ustawy konstytucyjnej z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146) wyraża się zgodę na wejście w życie na obszarze Województwa Śląskiego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 czerwca 1927 r. w sprawie produkcji, przywozu i używania bieli ołowianej, siarczanu ołowiu, oraz innych związków ołowiu (Dz. U. R. P. nr. 62, poz. 544).

Art. 2.

Rozporządzenie wymienione w art. 1-ym wchodzi w życie na obszarze Województwa Ślą-

skiego w 6 miesięcy po ogłoszeniu niniejszej ustawy.

USTAWA

z dnia 18 marca 1931 r.

w przedmiocie wyrażenia zgody Sejmu Śląskiego na rozszerzenie mocy obowiązującej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 35, poz. 325 z dnia 23-go marca 1928 roku) o „bezpieczeństwie i higienie pracy“ na obszar Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 12.)

Art. 1.

Sejm Śląski wyraża zgodę na rozszerzenie mocy obowiązującej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 35, poz. 325 z dnia 23 marca 1928 r.) zawierającego postanowienia o „bezpieczeństwie i higienie pracy“ na obszar Województwa Śląskiego w myśl postanowień art. 12 powołanego rozporządzenia.

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Handel, finanse, przemysł.

USTAWA*)

z dnia 15 lipca 1924 r.

**w sprawie wprowadzenia ustawy z dnia
20 stycznia 1921 r. o organizacji giełd w Polsce
na terenie Województwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 74).

*) Ustawę zastąpiło rozporządzenie Prezydenta z dnia 28 grudnia 1924 r., zaprowadzone na Śląsku ustawą z dnia 4 marca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 9).

USTAWA

z dnia 4 marca 1925 r.

**o wyrażeniu zgody na rozporządzenia Prezydenta
Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. o wa-
runkach wykonywania czynności bankowych
i nadzorze nad tymi czynnościami, o organizacji
giełd i o prawie o domach składowych.**

(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 9).

Art. 1.

Wyraża się zgodę na rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. o warunkach wykonywania czynności bankowych i nadzorze nad tymi czynnościami (Dz. U. R. P. nr. 114, poz. 1018), na rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. o organizacji giełd (Dz. U. R. P. nr. 114, poz. 1019)

i na rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. o prawie o domach składowych (Dz. U. R. P. nr. 114, poz. 1020).

USTAWA

z dnia 15 stycznia 1932 r.

o wyrażeniu zgody na rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 6 marca 1928 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. o organizacji giełd.

(Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 3).

Art. 1.

Wyraża się zgodę na rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. o organizacji giełd (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 250).

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 30 września 1931 r.

o wyrażeniu zgody Sejmu Śląskiego na wejście w życie na obszarze Województwa Śląskiego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17 marca 1928 r. o prawie bankowem (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 321).

(Dz. U. Śl. nr. 23, poz. 42).

Art. 1.

Stosownie do art. 8a ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497) w brzmieniu ustawy z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146), Sejm Śląski wyraża zgodę na wejście w życie na obszarze Województwa Śląskiego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowem (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 321).

Art. 2.

Rozporządzenie, o którym mowa w art. 1, wejdzie w życie na obszarze Województwa Śląskiego z dniem ogłoszenia oświadczenia Prezesa Rady Ministrów w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej o wyrażeniu niniejszej zgody.

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 17 czerwca 1922 r.

**w przedmiocie wywozu artykułów pierwszej
potrzeby z górnośląskiej części
Województwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 7).

Art. 2.*)

Obowiązujące dotychczas przepisy, dotyczące ustanowienia urzędów dla badania cen i zysków, wglądu w księgi handlowe, faktury, inwentaryzacji towarów i t. d., pozostają niezmienione.

*) Ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 23) zatwierdzono tylko powyższy art. 2 a resztę rozporządzenia zniesiono.

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 1 sierpnia 1922 r.****w przedmiocie wyrobu artykułów pierwszej
potrzeby z górnośląskiej części
Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 44).**

*) Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 23).

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 17 czerwca 1922 r.****w przedmiocie zakazu wywozu cukru, soli,
zapalek, tytoniu, nafty, przetworów nafto-
wych i sacharyny.****(Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 8).**

*) Ustawa przejściowa. Teraz obowiązuje co do soli rozporządzenie Prezydenta z dnia 30 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 117, poz. 1043), co do sacharyny ustawa z dnia 1 października 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 51), odnośnie reszty wymienionych towarów zobacz ustawę z dnia 27-go lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 81).

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 10 lipca 1922 r.****w przedmiocie opłat manipulacyjnych.****(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 24).**

*) Rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 15).

Na mocy § 7 rozporządzenia Ministra Skarbu i Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 czerwca 1922 r. w przedmiocie przepisów wykonawczych do części V tytułu I (sprawy celne) polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej z dnia 15-go

maja 1920 r. ustalam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką opłaty manipulacyjne na pokrycie wydatków połączonych z kontrolą obrotu towarowego narazie w następującej wysokości:

1. Od pozwoleń na obrót uszlachetniający — 1 pro mille od wartości uszlachetnionego towaru.
2. Od zaświadczeń pochodzenia na poczet kontyngentów wywozowych do Niemiec (wolnych od cła według § 268 b Traktatu Wersalskiego) — 2 pro mille od wartości towaru, od węgla, koksu i brykietów oraz rud $\frac{1}{2}$ pro mille od wartości.
3. Od zaświadczeń na przywóz z Niemiec towarów kontyngentowych w myśl art. 227 i 228 Konwencji genewskiej — $\frac{1}{2}$ pro mille od wartości towaru.
4. Od zaświadczeń pochodzenia we wszelkich innych wypadkach, zaświadczeń i przeznaczenia oraz pozwoleń przywozu i wywozu 1 pro mille od wartości towaru.

Opłaty powyższe można uiszczać w Kasie Wydziału Przemysłu i Handlu (Katowice, Wiener Hof) lub też w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej w Katowicach na konto: „Główna Kasa Województwa Śląskiego Kontrola Obrotu Zagranicznego“.

Po pokryciu wydatków manipulacyjnych zostają nadwyżki przelane na osobne konto i przeznaczone do dyspozycji Tymczasowej Rady Wojewódzkiej.

Rozporządzenie powyższe wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 29 sierpnia 1922 r.

**w przedmiocie obrotu ziemiopłodami w roku
gospodarczym 1922/23.**

(Dz. U. Śl. nr. 20, poz. 65).

*) Rozporządzenie zniesiono ustawą z dnia 9 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 31)

USTAWA

z dnia 1 października 1928 r.

**w sprawie rozciągnięcia na obszar Województwa
Śląskiego mocy obowiązującej Rozporządzenia
Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 paździer-
nika 1927 roku „o sztucznych środkach
słodzących“.**

(Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 51).

Art. 1.

Wyraża się zgodę na rozciągnięcie na obszar Województwa Śląskiego mocy obowiązującej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej „o sztucznych środkach słodzących“ z dnia 7-go października 1927 roku (Dz. U. R. P. nr. 89, poz. 797).

Art. 2.

Ustawa niniejsza obowiązuje z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 18 stycznia 1923 r.

**w przedmiocie zwalczania lichwy wojennej
w cieszyńskiej części Województwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 40).

Art. 1.

W artykule 30 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 449), ogłoszonej na Śląsku Cieszyńskim rozporządzeniem Tymczasowej Komisji Rządowej z dnia 3 stycznia 1921 r. (Dziennik Urzędowy Tymczasowej Komisji Rządowej nr. 5, poz. 109), dodaje się za słowami: „a w wypadkach“ a przed słowem: „artykuł 26, ustęp 1“ słowo: „artykuł 25, ustęp 2 i“.

Art. 2.

Moc obowiązującą ustawy Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 sierpnia 1922 r. w przedmiocie zmian w ustawie powołanej w powyższym artykule 1 (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 618), rozciąga się na cieszyńską część Województwa Śląskiego ze zmianą wynikającą z artykułu 3 niniejszej ustawy.

Art. 3.

Przewidziana w pomienionej ustawie z dnia 5 sierpnia 1922 r. kompetencja Rady Ministrów i pojedynczych Ministrów przechodzi na Radę Wojewódzką Województwa Śląskiego.

Art. 4.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 12 marca 1924 r.

**w przedmiocie zmian niektórych postanowień
ustawy z dnia 18 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl.
nr. 7, poz. 40) o zwalczaniu lichwy wojennej
na Śląsku Cieszyńskim.**

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 35).

Art. 1.

W ustawie o zwalczaniu lichwy wojennej z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 449) w brzmieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 618) najniższe i najwyższe granice grzywień zmienia się w ten sposób, że w miejsce kwot pierwotnych ustalonych ustawami z dnia 2 lipca 1920 r. i 5 sierpnia 1922 r. wstępuje taka liczba złotych, jaka wypadnie z podziału tych kwot przez sto, kwoty pieniężne zaś, od których zawisła kwalifikacja czynu, podwyższa się w walucie markowej dwa tysiące razy w stosunku do kwot pierwotnych, ustalonych powyższemi ustawami.

Art. 2.

Upoważnia się Radę Wojewódzką do wprowadzenia dalszych zmian w kwotach pieniężnych określonych w markach polskich odpowiednio do zmiany stosunków walutowych; w braku odmiennego postanowienia przepis art. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej

ogłoszenia, lecz nie stosuje się do przestępstw popełnionych przed wejściem jej w życie.

Art. 4.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 15 kwietnia 1932 r.

o wyrażeniu zgody Sejmu Śląskiego na wejście w życie na obszarze Województwa Śląskiego ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. R. P. nr. 96, poz. 559) i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 września 1927 roku w sprawie zmiany ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. R. P. nr. 84, poz. 749), w brzmieniu ogłoszonym rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1930 r. (Dz. U. R. P. nr. 56, poz. 467).

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 22).

Art. 1.

Stosownie do art. 8 a ustawy z dnia 15 lipca 1920 roku zawierającej Statut Organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497) w brzmieniu ustawy z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146) Sejm Śląski wyraża zgodę na wejście w życie na obszarze Województwa Śląskiego ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.

U. R. P. nr. 96, poz. 559) i rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 września 1927 roku w sprawie zmiany ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. R. P. nr. 84, poz. 749), w brzmieniu ogłoszonym rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1930 roku (Dz. U. R. P. nr. 56, poz. 467).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 16 sierpnia 1922 r.

w przedmiocie tworzenia Komisji do badania cen.

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 53).

*) Rozporządzenie zatwierdzone ustawą z dnia 20-go grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 21 z roku 1923) i ustawą z dnia 27 lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 80).

Zarówno rozporządzenie jak i późniejsze ustawy znosi ustawa z dnia 20 lutego 1924 r. w przedmiocie zniesienia ustawy z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 21 z 1923 r.) o tworzeniu Komisji badania cen (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 23).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 22 sierpnia 1922 r.

**w przedmiocie podwyższenia opłat za czynności
Urzędów Miar w części cieszyńskiej Województwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 61).

*) Rozporządzenie nie obowiązuje wobec rozciągnięcia na obszar Województwa Śląskiego ustawą Sejmu Śląskiego z dnia 15 kwietnia 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 21) dekretu o miarach z dn. 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. nr. 15, poz. 211) oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia

16 marca 1928 r. o zmianie powyższego dekretu (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 308). Oświadczenie Prezesa Rady Ministrów o wyrażaniu przez Sejm Śląski zgody na rozciągnięcie na obszar Województwa Śląskiego wyżej wymienionych dekretów ogłoszono w dniu 5 maja 1932 r. (Dz. U. R. P. nr. 38, poz. 398).

USTAWA

z dnia 15 kwietnia 1932 r.

o wyrażeniu zgody Sejmu Śląskiego na wejście w życie na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. o miarach (Dz. P. P. P. nr. 15, poz. 211) oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o zmianie dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 308).

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 21).

Art. 1.

Stosownie do art. 8a ustawy z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej Statut Organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497), w brzmieniu ustawy z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146), Sejm Śląski wyraża zgodę na wejście w życie na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. o miarach (Dz. P. P. P. nr. 15, poz. 211), oraz na wejście w życie na całym obszarze Województwa Śląskiego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o zmianie dekretu o miarach z dnia 8-go lutego 1919 r. (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 308).

USTAWA**z dnia 19 listopada 1924 r.****w sprawie wprowadzenia ustawy z dnia 8 lipca 1924 r. w przedmiocie opłat od uprawnień górniczych na obszar Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. Nr. 25, poz. 94.)****Art. 1.**

Sejm Śląski wyraża swą zgodę na rozciągnięcie na obszar Województwa Śląskiego mocy obowiązującej ustawy z dnia 8 lipca 1924 r. w przedmiocie opłat od uprawnień górniczych (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 671).

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 6 lipca 1922 r.****w sprawie wykonywania przemysłu gospodnio-szynkarskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 19).**

*) Rozporządzenie powyższe nie zostało wydane na mocy ustępu 3 artykułu 40 ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497), nie wymagało przeto zatwierdzenia ustawowego. Rozporządzenie to zostało jednak zatwierdzone ustawą z dnia 2 marca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 13, poz. 91).

Apro wizacja.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 17 czerwca 1922 r.

**w przedmiocie uregulowania zaopatrzenia w mięso
części górnośląskiej Województwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 10).

*) Rozporządzenie zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. z r. 1923 nr. 3, poz. 22).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 26 września 1922 r.

w przedmiocie zmiany systemu aprowizacyjnego.

(Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 101).

*) Zatwierdzono ustawą z dnia 20 października 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 29, poz. 111), ustawę tą zmieniono ustawą z dn. 3 listopada 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 32, poz. 117), ostatnią zaś ustawę zmienia ustawą z dnia 23 listopada 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 129), a wszystkie te ustawy i rozporządzenia zniósł poniższa ustawa.

USTAWA*)

z dnia 16 maja 1923 r.

w przedmiocie zmiany systemu aprowizacyjnego.

(Dz. U. Śl. nr. 21, poz. 130).

*) Ustawa ta zniósł aprowizację w żywność i przyznała aż do odwołania Wojewodzie kredyt na wsparcia. Ustawą z dnia 20 lipca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 32, poz. 172) kredyt podwyższono. Przy uchwaleniu budżetów przyznawano kwoty na wsparcie bez powołania ustawy tej.

USTAWA*)

**z dnia 3 listopada 1922 r.
w przedmiocie zakupu żywności dla
robotników.**

(Dz. U. Śl. nr. 32, poz. 115).

*) Ustawa przewidywała krótkoterminową pożyczkę dla Śl. Centrali Zakupów.

USTAWA*)

**z dnia 19 grudnia 1922 r.
w przedmiocie zaciągnięcia pożyczki na
aprowizację Województwa.**

(Dz. U. Śl. nr. 3 z roku 1923, poz. 19).

*) Ustawa przewidywała zakupienie żywności na wiosnę 1923 r. za pożyczkę zwrotną do 1 lipca 1923 r.

USTAWA*)

**z dnia 9 września 1925 r.
o przeznaczeniu środków pieniężnych na po-
krycie kosztów zaopatrzenia ubogiej ludności
Województwa Śląskiego, dotkniętej pręsi-
leniem przemysłowem, w ziemniaki na zimę.**

(Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 34).

*) Przyznano jednorazowy kredyt.

USTAWA*)

**z dnia 11 października 1928 r.
w sprawie pokrycia wydatków na zaopatrzenie
bezrobotnych i ubogiej ludności w ziemniaki na
zimę 1928/29 roku.**

(Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 49).

*) Ustawa przewidywała kredyt 1.500.000 zł.

Skarbowość.

Organizacja władz i urzędów skarbowych.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 10 lipca 1922 r.

w przedmiocie organizacji władz i urzędów skarbowych na obszarze Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 22).

*) Rozporządzenie powyższe zostało zatwierdzone ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 14 ex 1923 r.)

Administracja skarbowa obejmuje Wydział Skarbowy jako władzę II-giej instancji, 16 Urzędów Skarbowych, 1 Urząd Opłat Stemplowych, 13 Kas Skarbowych, 3 Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopolów Państwowych, 9 Inspektoratów Kontroli Skarbowej, 42 Rejony Kontroli Skarbowej i 10 Urzędów Katastralnych (Budżet na rok 1932/33 cz. III dział II § 1). Przewidzianej Głównej Kasy Wojewódzkiej (art. 5 § 2 niniejszego rozporządzenia) budżet nie wymienia.

Na mocy ustępu 3 artykułu 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej Statut Organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) i art. 4 ustęp 2 tejże Ustawy Konstytucyjnej stanowią w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1.

Podatki bezpośrednie.

§ 1.

Dla administracji podatków bezpośrednich na

części górnośląskiej Województwa Śląskiego tworzy się Urzędy Skarbowe z siedzibą:

1. w Pszczynie, dla powiatu pszczyńskiego,
2. w Rybniku¹⁾ dla powiatu rybnickiego,

¹⁾ USTAWA

z dnia 10 września 1930 r.

w sprawie reorganizacji Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Rybniku.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 19).

Art. 1.

Istniejący na zasadzie rozporządzenia z dnia 10 lipca 1922 r. w przedmiocie organizacji władz i urzędów skarbowych na obszarze Województwa Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 22) Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Rybniku znosi się i na jego miejsce tworzy się dwa Urzędy Skarbowe Podatków i Opłat Skarbowych: jeden obejmujący część powiatu rybnickiego, należąca do okręgu Sądu Powiatowego w Rybniku i Żorach — z siedzibą w Rybniku; drugi obejmujący część powiatu rybnickiego, należąca do okręgu Sądu Powiatowego w Wodzisławiu — z siedzibą w Wodzisławiu.

Art. 2.

Dotychczasowe agendy zniesionego Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych przechodzą do terytorjalnie właściwych nowoutworzonych Urzędów Skarbowych i Opłat Skarbowych.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem, który oznaczy Wojewoda Śląski w drodze rozporządzenia.*)

*) Ustawa weszła w życie z dniem 15 marca 1931 r., wedle rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 12 marca 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 9)

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu.

3. w Katowicach²⁾, Mysłowicach i Hucie Laury dla powiatu katowickiego, z dotychczasowym terytorjalnym zakresem działania,

²⁾ Ustawą z dnia 7 stycznia 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 4) utworzono Urząd Skarbowy I. dla starych Katowic, a Urząd Skarbowy II. dla gmin włączonych do Katowic. Teraz obowiązuje:

USTAWA
z dnia 10 września 1930 r.
w sprawie reorganizacji Urzędów Skarbowych Podatków
i Opłat Skarbowych w Katowicach.
(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 21).

Art. 1.

Istniejące na zasadzie ustawy z dnia 7 stycznia 1927 r. w sprawie zmiany organizacji Urzędu Skarbowego w Katowicach (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 4) dwa Urzędy Skarbowe Podatków i Opłat w Katowicach znosi się, a na ich miejsce tworzy się trzy Urzędy Skarbowe Podatków i Opłat Skarbowych, oznaczone numerami I, II, III.

Art. 2.

Do I. Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Katowicach należy administracja podatków bezpośrednich na obszarze położonym po stronie północnej toru kolejowego, a obejmującym części miasta Katowic przed włączeniem gmin na mocy ustawy z dnia 15 lipca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 76) w przedmiocie rozszerzenia powiatu miejskiego Katowice.

Do II. Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Katowicach należy administracja podatków bezpośrednich na obszarze położonym po stronie południowej toru kolejowego, a obejmującym część miasta Katowic przed włączeniem gmin na mocy wyżej powołanej ustawy, nadto przyłączona gmina Bogucice.

Do III. Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Katowicach należy administracja podatków bezpośrednich na obszarze gmin Załęże, Brynów, Ligota Pszczyńska i Dąb, które zostały przyłączone na mocy wyżej powołanej ustawy do powiatu miejskiego Katowice, a nadto na obszarze gmin wiejskich Bielszowice, Bykowina, Halemba, Kochłowice, Kłodnica, Kończyce, Makoszowy, Pawłów i Nowa-Wieś.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem, który oznaczy Wojewoda Śląski w drodze rozporządzenia. *)

*) Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 1931 r. wedle rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 31 grudnia 1930 r. (Dz. U. Śl. nr. 1 ex 1931 poz. 2).

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu.

4. w Królewskiej Hucie³⁾ dla okręgu tego miasta,

3) USTAWA

z dnia 10 września 1930 r.

w sprawie reorganizacji Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Królewskiej Hucie.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 20).

Art. 1.

Istniejący na zasadzie rozporządzenia z dnia 10 lipca 1922 r. w przedmiocie organizacji władz i urzędów skarbowych na obszarze Województwa Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 22) Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Królewskiej Hucie znosi się i na jego miejsce tworzy się dwa Urzędy Skarbowe Podatków i Opłat Skarbowych, oznaczone numerami I, II.

Art. 2.

Terytorjalny zakres działania I. Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Królewskiej Hucie obejmuje część miasta Królewska Huta, położoną po stronie południowej toru kolejowego, przecinającego miasto Królewska Huta w kierunku Chorzowa, tudzież gminę Nowe Hajduki.

Terytorjalny zakres działania II. Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Królewskiej Hucie obejmuje część miasta Królewska Huta, położoną po stronie północnej toru kolejowego, przecinającego miasto Królewska Huta w kierunku Chorzowa, tudzież przedmieście Nomiarki i gminę Wielkie Hajduki.

Art. 3.

Dotychczasowe agendy zniesionego Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych przechodzą do terytorjalnie właściwych nowoutworzonych Urzędów Skarbowych Podatków i Opłat Skarbowych z wyjątkiem spraw dotyczących się opłat stemplowych, których załatwienie na terenie obu nowoutworzonych urzędów przekazuje się I. Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat Skarbowych w Królewskiej Hucie.

Art. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem, który oznaczy Wojewoda Śląski w drodze rozporządzenia.*)

Art. 5.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu.

*) Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 1931 r. wedle rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 31 grudnia 1930 r. (Dz. U. Śl. nr. 1, ex 1931 r., poz. 4).

5. w Tarnowskich Górach dla powiatu tarnogórskiego,
6. w Rudzie dla powiatu rudzkiego,
7. w Świętochłowicach dla powiatu świętochłowickiego,
8. w Lublińcu dla powiatu lublinieckiego.

§ 2.

Do zakresu działania tych urzędów należy:

- a) wymiar podatków bezpośrednich i opłat skarbowych jakoteż podatku od nabycia nieruchomości,
- b) bezpośredni nadzór nad powyższymi podatkami i opłatami, obliczanymi i uiszczanymi przez osoby opodatkowane, inne osoby, lub urzędy do tego powołane, jakoteż nadzór nad zachowaniem przez nie przepisów ustawowych,
- c) czuwanie nad przestrzeganiem ustaw podatkowych i wymierzanie kary za ich przekroczenie na podstawie obowiązujących ustaw, o ile ukaranie nie należy do władz sądowych,
- d) przymusowe ściąganie zaległości, tudzież grzywień nakładanych przez władze i urzędy skarbowe, o ile pobór danego podatku nie został przekazany zarządom gmin wiejskich lub miejskich.

Art. 2.

Podatki pośrednie.

§ 1.

Dla administracji podatków spożywczych i monopolów państwowych tworzy się w części górnośląskiej Województwa Śląskiego następujące „Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopolów” z siedzibą:

- a) w Mysłowicach dla powiatów Katowickiego, Świętochłowickiego, części powiatu Rudzkiego na północ od rzeki Kłodnicy, oraz dla powiatów miejskich Katowice i Królewska Huta,
- b) w Rybniku dla powiatów Rybnickiego, Pszczyńskiego, oraz dla części powiatu Rudzkiego na południe od rzeki Kłodnicy,
- c) w Tarnowskich Górach¹⁾ dla powiatów Tarnogórskiego i Lublinieckiego.

¹⁾ USTAWA

z dnia 14 marca 1925 r.

w przedmiocie zwinięcia Urzędu Skarbowego Akcyz i Monopolów w Tarnowskich Górach.

(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 10).

Na mocy p. 2 art. 4 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej Statut Organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) postanawia się co następuje:

Art. 1.

Z dniem 28 lutego 1925 r. związa się Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów w Tarnowskich Górach.

Art. 2.

Agendy zwiniętego niniejszą ustawą Urzędu przechodzą na Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów w Mysłowicach.

Art. 3.

Zakres działania Urzędów Skarbowych Akcyz i Monopolów, unormowany w art. 2 rozporządzenia z dnia 10 lipca 1922 r. w przedmiocie organizacji władz i Urzędów Skarbowych na obszarze Województwa Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 22) zatwierdzonego ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, z roku 1923, poz. 14) zmienia się w ten sposób, że wymiar podatku węglowego, ściąganie tegoż, czynności kontrolne, wdrażanie i prowadzenie administracyjnych dochodzeń karnych oraz wydawanie orzeczeń karnych w sprawach podatku węglowego na całym obszarze Województwa Śląskiego, o ile pobór tego podatku będzie wznowiony, przekazuje się Urzędowi Skarbowemu Akcyz i Monopolów w Mysłowicach.

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie Śląskiemu.

§ 2.

Nadto dla wykonywania kontroli nad przedsiębiorstwami obowiązani do opłaty podatków spożywczych tworzy się Urzędy kontroli skarbowej z siedzibą w Mysłowicach, Katowicach, Królewskiej Hucie, Siemianowicach, Rybniku, Mikołowie, Pszczynie, Żorach, Czerwionce, Tarnowskich Górach i Lublińcu, których terytorjum zostanie dodatkowo oznaczone.

§ 3.

Do zakresu działania urzędu skarbowego akcyz i monopolów państwowych należy:

1. bezpośredni nadzór nad produkcją, transportem, handlem i składami przedmiotów podległych opłatom akcyzowym, lub stanowiących monopol państwowy,
2. nadzór nad prawidłowem obliczaniem i uiszczaniem należnych Skarbowi Państwa przy-

chodów z akcyz i monopolów państwowych,*)

*) Patrz art. 3 ustawy podanej powyżej pod lit. c. § 1.

3. czuwanie nad przestrzeganiem ustaw skarbowych z działu podatków pośrednich i monopolowych i ściganie wykroczeń przeciw tym ustawom zgodnie z obowiązującymi przepisami,
4. wdrażanie i przeprowadzanie administracyjnego postępowania karnego i wydawania orzeczeń karnych w I-szej instancji z powodu naruszenia przepisów pod 3 wymienionych, jeżeli:
  - a) odnośne przekroczenie skarbowe zagrożone jest tylko grzywną pieniężną i konfiskatą, lub jedną z tych kar albo jeżeli
  - b) urząd skarbowy akcyz i monopolów państwowych orzeka tylko powyższe kary, lub jedną z tych kar, albo jeżeli
  - c) urząd oprócz wypadków pod a) i b) przytoczonych orzeka nadto ogłoszenie rozstrzygnięcia karnego na koszt skazanego.

Art. 3.

Podatek spadkowy, od przeniesienia nieruchomości i stemplowy.

§ 1.

Dla wymiaru podatku spadkowego, od przeniesienia nieruchomości i podatku stemplowego tworzy się jeden urząd dla całego obszaru Województwa Śląskiego pod nazwą „Urząd Skarbo-

wy dla podatku spadkowego i stemplowego“ z siedzibą w Katowicach. Wskutek tego znosi się odrębne oddziały dla tych podatków przy dotychczasowych urzędach skarbowych (Finanz-ämter). Zarazem uchyla się zarząd podatkiem stemplowym, tak pruskim jak i Rzeszy Niemieckiej, wykonywany przez dotychczasowe Urzędy celne.

§ 2.

Agendy dotychczasowe urzędu wymiaru należytości w Cieszynie, jak również sprawy wymiaru opłat od przyrostu wartości, prowadzone dotychczas przy Tymczasowej Komisji Rządowej w Cieszynie, przechodzą na wyżej wymieniony urząd skarbowy. W następstwie tego znosi się Urząd wymiaru należytości w Cieszynie i Urząd wymiaru opłat od przyrostu wartości przy Tymczasowej Komisji Rządowej w Cieszynie.

§ 3.

Z uwagi na obowiązujące w granicach Śląska ustawodawstwo niemieckie, względnie austriackie i polskie, składa się Urząd dla podatku spadkowego i stemplowego z dwóch oddziałów:

I. Oddział Górnośląski, II. Oddział Cieszyński.

§ 4.

Do zakresu działania Urzędu Skarbowego dla podatku spadkowego i stemplowego należy:

- a) wymiar i przymusowe ściąganie podatku spadkowego i od darowizn, opłat stemplowych i należytości,

- b) nadzór nad przestrzeganiem ustaw, dotyczących dochodzenia i wymierzanie kar za ich przekroczenia na zasadzie § 386 Ordynacji podatkowej Rzeszy z roku 1919, i na zasadzie odnośnych przepisów skarbowej ustawy karnej austriackiej z roku 1835,
- c) rewizje w sprawie należytego stosowania przepisów o podatku stemplowym i opłatach stemplowych przez urzędy, notariuszów, jakoteż przez osoby i instytucje prywatne w granicach obowiązujących przepisów kompetencyjnych,
- d) umarzanie w przyznanym zakresie podatku spadkowego, stemplowego i należitości z powodu nieściągalności.

§ 5.

W szczególności należy do tego urzędu:

- I. na obszarze części górnośląskiej Województwa Śląskiego:
  - podatek od spadków i darowizn,
  - podatek stemplowy pruski,
  - podatek stemplowy Rzeszy Niemieckiej,
  - podatek stemplowy od weksli.
- II. na obszarze części cieszyńskiej Województwa Śląskiego:
  - należytość na podstawie austr. ustawy z roku 1850,
  - podatek od spadków i darowizn,
  - podatek stemplowy, giełdowy i przewozowy,
  - opłata stemplowa od kart do gry,

opłata stemplowa od ubezpieczeń,
 opłata stemplowa od weksli i czeków,
 opłata stemplowa od przedmiotów zbytku,
 należitości od przeniesienia nieruchomości,
 należitości sądowe,
 wymiar opłaty od przyrostu wartości po
 myśli § 2, art. 3 niniejszego rozporządzenia.

Art. 4.

Urzędy katastralne.

Istniejące dotychczas na obszarze części górnośląskiej Województwa Śląskiego Urzędy Katastralne w Rybniku, Pszczynie, Katowicach, Mikołowie, Tarnowskich Górach, Lublińcu, Królewskiej Hucie i Wodzisławiu zatrzymuje się nadal w tych samych miejscowościach. Gminy powiatu raciborskiego przypadłe Polsce włącza się do Urzędu Katastralnego w Wodzisławiu. Dla gmin z powiatu Rudzkiego tworzy się osobny drugi Urząd Katastralny z tymczasową siedzibą w Mikołowie. Gminy z powiatu świętochłowickiego przyłącza się do Urzędu Katastralnego w Królewskiej Hucie.

Art. 5.

Kasy Skarbowe.

§ 1.

Dla pborów wszelkich opłat i danin państwowych tworzy się Kasy Skarbowe z siedzibą w Pszczynie, Rybniku, Katowicach, Rudzie, Świętochłowicach, Tarnowskich Górach i Lublińcu.¹⁾

Terytorjalny zakres działania tych kas pokrywa się z terytorjum urzędów skarbowych, wymienionych w art. 1.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 5 września 1922 r.

w przedmiocie utworzenia Kas Skarbowych w Mysłowicach, w Królewskiej Hucie i Hucie Laury.

(Dz. U. Śl. nr. 21, poz. 68).

*) Niniejsze rozporządzenie zostało przedłożone zgodnie z art. 40 Statutu Organicznego na pierwszym posiedzeniu Sejmu Śląskiego w dniu 10 października 1922 r.

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 roku nr. 69, poz. 449) oraz na mocy artykułu 4 ustęp 2 tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzka co następuje:

Art. 1.

Z dniem 1 października 1922 r. tworzy się Kasy Skarbowe z siedzibą w Mysłowicach, Królewskiej Hucie i Hucie Laury.

Terytorjalny zakres tych kas pokrywać się będzie z terytorjum urzędów skarbowych mających siedzibę w tych miejscowościach.

Art. 2.

Art. 5 § 1 ust. 2 rozporządzenia z dnia 10 lipca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 22) zmienia się o tyle, że miasto Mysłowice i Huta Laury wyłącza się z zakresu działania Kasy Skarbowej w Katowicach, Królewska Huta zaś wyłącza się z zakresu działania Kasy Skarbowej w Świętochłowicach.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

§ 2.

Nadto tworzy się w Katowicach Główną Kasę Wojewódzką, której zadaniem będzie oprócz uskutecznienia wypłat i przyjmowania nadwyżek Kas Skarbowych, udzielanie dotacji tymże kasom.

Art 6.

Administracja skarbową części
cieszyńskiej Województwa
Śląskiego.

Agendy dotychczasowej Dyrekcji Skarbu w Cieszynie przechodzą na Wydział Skarbowy Województwa Śląskiego. Skutkiem tego znosi się powyższą Dyrekcję Skarbu. Istnieją zaś na obszarze części cieszyńskiej Województwa Śląskiego Dyrekcję okręgu skarbowego zamienia się w Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów.

Art. 7.

Wydział skarbowy.

§ 1.

Jako druga instancja dla spraw podatkowych bezpośrednich, pośrednich i monopolów państwowych oraz jako władze zarządzającą budżetem tworzy się przy Województwie Wydział Skarbowy.

§ 2.

Na czele Wydziału Skarbowego stoi Naczelnik, który jest bezpośrednim przełożonym wszystkich podległych mu urzędów i urzędników w okręgu Województwa Śląskiego.

§ 3.

Wydział Skarbowy dzieli się na 5 oddziałów:

I. Oddział ogólny, zarazem osobowo-gospodarczy dla spraw personalnych i ogólnogospodarczych wszystkich podległych władz i urzędów skarbowych.

II. Oddział dla podatków bezpośrednich i obrotowych, podatku spadkowego, opłat stempłowych oraz dla ich ewidencji.

Temu oddziałowi podlega także urząd katastralny podatku gruntowego.

III. Oddział akcyz i monopolów skarbowych.

IV. Oddział budżetowo-kasowy a) dla nadzoru, kontroli i otwierania kredytów w kasach skarbowych i w Głównej Kasie Wojewódzkiej, b) dla spraw budżetowych i głównej rachuby.

V. Oddział walutowo-kredytowy.

§ 4.

Sprawy należące do kompetencji oddziału 2 i 3 załatwia Wydział Skarbowy w zakresie działania na zasadzie przepisów prawnych o kompetencji Izb Skarbowych, zaś sprawy należące do oddziału 1, 4 i 5 jako organ Urzędu Wojewódzkiego.

§ 5.

Do Oddziału I należą:

1. sprawy personalne Wydziału Skarbowego i wszystkich urzędów skarbowych,
2. sprawy gospodarcze Wydziału oraz urzędów skarbowych,
3. nadzór nad czynnościami kancelaryjnymi Wydziału Skarbowego, nad archiwum i biblioteką,
4. wszystkie sprawy niezastrzeżone kompetencji innych oddziałów.

§ 6.

Do oddziału II należy nadzór nad prawidłowym wymiarem i ewidencją, oraz nad sprawami ściągania podatków bezpośrednich, obrotowych, podatku spadkowego, stemplowego i opłat skarbowych w okręgu Wydziału; nadto rozstrzyganie w II-giej i ostatniej instancji w sprawach karnych z tych działów opłat i podatków.

§ 7.

Odwołanie w administracyjnych sprawach skarbowych rozstrzygać będzie, o ile specjalne ustawy nie przepisują innego toku postępowania aż do utworzenia sądów skarbowych Komisja odwoławcza, złożona z naczelnika i jednego urzędnika Oddziału oraz z trzech każdorazowo powołać się mających a honorowo urzędujących obywateli, z których jeden przynajmniej winien należeć do zawodu, względnie gałęzi zarobkowości podatnika.

§ 8.

Oddział III. Wydziału Skarbowego zarządza wszystkimi sprawami, dotyczącymi dochodów skarbowych z akcyz i monopolów państwowych na obszarze Województwa Śląskiego, rozstrzyga w II-giej i ostatniej instancji zażalenia od orzeczeń Urzędów akcyz i monopolów skarbowych, oraz czuwa nad prawidłowym prowadzeniem śledztw karnych przez podwładne urzędy.

§ 9.

Odwołanie w administracyjnych sprawach skarbowych rozstrzygać będzie o ile specjalne

ustawy nie przepisują innego toku postępowania aż do utworzenia sądów skarbowych Komisja odwoławcza złożona z naczelnika i jednego urzędnika Oddziału oraz z trzech każdorazowo powołać się mających a honorowo urzędujących obywateli, z których jeden przynajmniej winien należeć do zawodu, względnie gałęzi zarobkowości podatnika.

§ 10.

Oddział IV, budżetowo-kasowy obejmuje orzecznictwo i regulowanie spraw budżetowych wszystkich działów Województwa, zestawienie budżetu Województwa Śląskiego, sprawy emerytur rządowych i wojewódzkich, rent i darów z łaski, tudzież ogólnowojewódzką kasowość i rachunkowość.

Do Oddziału budżetowo-kasowego należy ponadto nadzór, kontrola i otwieranie kredytów w kasach skarbowych i kasie wojewódzkiej, a wreszcie sprawy administracyjno-kasowe.

§ 11.

Oddział budżetowo-kasowy dzieli się na następujące referaty:

- a) Referat I. obejmujący sprawy budżetowe Sejmu Śląskiego,
Rady Wojewódzkiej,
Wydziału Skarbowego,
Wydziału Przemysłu i Handlu;
- b) Referat II. obejmujący sprawy budżetowe Wydziału Administracyjnego,
Wydziału Prezydjalnego,

Wydziału Wyznań Religijnych,
 Wydziału Zdrowia Publicznego,
 Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa,
 Wydziału Pracy i Opieki Społecznej,
 Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego;

- c) Referat III. obejmujący sprawy budżetowe
 Wydziału Oświecenia Publicznego.

§ 12.

Pod bezpośrednim nadzorem Oddziału budżetowo-kasowego znajduje się:

Główny Urząd Kasowy obejmujący:

- a) Kasę Wojewódzką,
- b) Księgowość.

§ 13.

Do zakresu działania Księgowości Głównej należy:

1. prowadzenie systematycznej rachunkowości,
2. cenzura rachunków kasowych i dokonywanie lustracji i rewizji kas oraz sprawozdanie protokółów i sprawozdań o rewizjach,
3. służba administracyjno-rachunkowa.

§ 14.

Księgowość Główna czuwa nad tem, aby nie przekraczano ustalonych w budżecie kredytów. W tym celu prowadzi księgi rachunkowe przepisane odnośną instrukcją. Nadto należy do obowiązków Księgowości Głównej jako organu systematycznej rachunkowości współdziałanie przy asygnowaniu wydatków i dochodów jakoteż

sporządzenie miesięcznych i rocznych zamknięć rachunkowych.

§ 15.

Jako organ cenzurujący Księgowość Główna bada rachunki kasowe, likwiduje należitości i przeprowadza lustracje i rewizje kasy. O wszystkich spostrzeżonych nieregularnościach donosi Naczelnikowi Wydziału Skarbowego, który wydaje odpowiednie zarządzenia w kierunku zapobieżenia tymże nieregularnościom.

§ 16.

Służba administracyjno-rachunkowa Księgowości Główniej polega na:

1. badaniu rachunków, na podstawie których nastąpić ma asygnacja należitości dochodowych wzgl. rozchodowych,
2. badaniu rachunków z pobranych zaliczek,
3. cyfrowem badaniu wszelkich kosztorysów,
4. sporządzaniu różnych wykazów statystycznych,
5. prowadzeniu różnych zapisków w celach administracyjnych (statut personalny i t. p.)

§ 17.

W sprawach, w których Księgowość Główna występuje jako organ fachowy, znosi się bezpośrednio z odnośnymi Wydziałami Urzędu Wojewódzkiego.

§ 18.

Oddział V. walutowo-kredytowy obejmuje obrót pieniężny, kredyt wojewódzki wewnętrzny

i zewnętrzny, regulowanie stosunków kredytowych wewnętrznych, tudzież nadzór państwowy w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu nad prywatnymi instytucjami kredytowymi i ubezpieczeniami.

§ 19.

Oddział walutowo-kredytowy dzieli się na następujące referaty:

1. Ogólny,
2. Walutowy,
3. Bankowy,
4. Ubezpieczeniowy,
5. Spółdzielczy.

Art. 8.

Inne urzędy skarbowe istniejące na terenie części cieszyńskiej¹⁾ Województwa Śląskiego jakoto: Inspektoraty skarbowe, Urzędy podatkowe i Ewidencja katastru gruntowego pozostają w dotychczasowych ich siedzibach urzędowych.

A. ROZPORZĄDZENIE¹⁾

z dnia 22 września 1922.

w przedmiocie zwinięcia urzędów podatkowych w Strumieniu i w Skoczowie.

(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 89).

¹⁾ Powyższe rozporządzenie zostało I-szemu Sejmowi Śląskiemu na pierwszym posiedzeniu przedłożone do zatwierdzenia.

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497), uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r., nr. 69, poz. 449) oraz na mocy artykułu 4, ustęp 2 tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzka co następuje:

Art. 1.

Z dniem 1 października 1922 r. związa się Urzędy podatkowe w Skoczowie i w Strumienu

Art. 2.

Agendy zwiniętych niniejszem rozporządzeniem Urzędów przechodzą na Urzędy podatkowe istniejące w siedzibie Inspektoratu skarbowego, do którego należał dotychczas zwinięty Urząd.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

B. USTAWA

z dnia 10 września 1930 r.

w sprawie reorganizacji Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych w Bielsku.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 22).

Art. 1.

Istniejący na obszarze administracyjnym Wydziału Skarbowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego — Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Bielsku znosi się i na miejsce jego tworzy się dwa Urzędy Skarbowe Podatków i Opłat Skarbowych: jeden „na miasto Bielsko” i drugi „na powiat bielski”, oba z siedzibą w Bielsku.

Art. 2.

Dotychczasowe agendy zniesionego Urzędu Skarbowego Podatków i Opłat Skarbowych przechodzą do terytorjalnie właściwych nowoutworzonych Urzędów Skarbowych Podatków i Opłat Skarbowych z wyjątkiem spraw dotyczących się opłat stemplowych, oraz podatku spadkowego i od darowizn, załatwianie których na terenie obu nowoutworzonych Urzędów przekazuje się Urzędowi Skarbowemu Podatków i Opłat Skarbowych na miasto Bielsko.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem, który oznaczy Wojewoda Śląski w drodze rozporządzenia. *)

*) Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 1931 r., wedle rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 31 grudnia 1930 r. (Dz. U. Śl. nr. 1, ex 1931 r., poz. 3).

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu.

Art. 9.

Szczegółowy zakres działania urzędów i kas skarbowych wymienionych w niniejszem rozporządzeniu określa osobne instrukcje.

Art. 10.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

Art. 11.

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Budżety.

USTAWA

z dnia 27 lutego 1923 r.

**w przedmiocie przyznania Skarbowi Śląskiemu
prawa wydatkowania w ramach preliminarza
budżetowego za styczeń, luty i marzec 1923 r.**

(Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 79).

USTAWA

z dnia 14 czerwca 1923 r.

**w przedmiocie prowizorjum budżetowego dla
Województwa Śląskiego za czas od 1 kwietnia
do 30 czerwca 1923 r.**

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 143).

USTAWA

z dnia 13 lipca 1923 r.

**o prowizorjum budżetowym za czas od 1 lipca
do 30 września 1923 r.**

(Dz. U. Śl. nr. 30, poz. 164).

USTAWA

z dnia 20 lipca 1923 r.

o pierwszym dodatkowym prowizorjum budżetowym za czas od 1 lipca do 31 września 1923 r.

(Dz. U. Śl. nr. 32, poz. 174).

USTAWA SKARBOWA**na rok 1923****z dnia 17 stycznia 1924 r.****(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 22).**

USTAWA**z dnia 27 maja 1924 r.****o prowizorjum budżetowem na czas od 1 stycznia
do 30 czerwca 1924 r.****(Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 57).**

USTAWA SKARBOWA**Województwa Śląskiego na czas od 1 stycznia
do 31 grudnia 1924 r.****z dnia 22 lipca 1924 r.****(Dz. U. Śl. nr. 20, poz. 83).**

USTAWA**z dnia 17 grudnia 1924 r.****o prowizorjum budżetowem Województwa Ślą-
skiego za czas od 1 stycznia do 31 marca 1925 r.****(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 106).**

NOWELA**z dnia 30 stycznia 1925 r.****do ustawy o prowizorjum budżetowem za czas
od 1 stycznia do 31 marca 1925 r. z dnia 17 gru-
dnia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 106).****(Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 6).**

USTAWA SKARBOWA
na rok 1925
z dnia 7 kwietnia 1925 r.
(Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 17).

USTAWA
z dnia 29 grudnia 1925 r.
w sprawie zmiany ustawy skarbowej na rok 1925
z dnia 7 kwietnia 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 17).
(Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 45).

USTAWA
z dnia 22 grudnia 1925 r.
o prowizorjum budżetowem Województwa Ślą-
skiego za czas od 1 stycznia do 31 marca 1926 r.
(Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 48).

USTAWA SKARBOWA
z dnia 19 lutego 1926 r.
o dodatkowych kredytach na rok 1925.
(Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 7).

USTAWA SKARBOWA
na rok 1926
z dnia 30 marca 1926 r.
(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 15).

USTAWA SKARBOWA
z dnia 15 września 1926 r.
w sprawie dodatkowych kredytów na rok 1926.
(Dz. U. Śl. nr. 21, poz. 36).

USTAWA SKARBOWA
z dnia 27 października 1926 r.
w sprawie dodatkowych kredytów na rok 1926.
(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 47).

USTAWA SKARBOWA
z dnia 16 grudnia 1926 r.
w sprawie dodatkowych kredytów na rok 1926.
(Dz. U. Śl. nr. 29, poz. 53).

USTAWA
z dnia 7 stycznia 1927 r.
o prowizorium budżetowym dla Województwa
Śląskiego na czas od 1 stycznia do 31 marca
1927 roku.
(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 5).

USTAWA SKARBOWA
z dnia 16 marca 1927 r.
w sprawie kredytów dodatkowych na rok 1926/27.
(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 16).

USTAWA SKARBOWA
na rok administracyjny 1927/28
z dnia 30 marca 1927 r.
(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 23).

USTAWA
z dnia 13 kwietnia 1927 r.
w sprawie uzupełnienia ustawy skarbowej z dnia

16 marca 1927 r. w sprawie kredytów dodatkowych na rok 1926/27 (Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 16).
(Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 24).

USTAWA SKARBOWA
z dnia 8 lutego 1928 r.
w sprawie dodatkowych kredytów na rok 1927/28.
(Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 10).

USTAWA
z dnia 28 lutego 1928 r.
w sprawie wyrażenia zgody przez Sejm Śląski na przeniesienie kredytów w Części III ustawy skarbowej z dnia 30 marca 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 23).
(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 12).

USTAWA
z dnia 28 lutego 1928 r.
w sprawie wyrażenia zgody przez Sejm Śląski na przeniesienie kredytów na okres budżetowy 1926/27.
(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 15).

USTAWA SKARBOWA
z dnia 28 marca 1928 r.
w sprawie dodatkowych kredytów na rok 1927/28.
(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 20).

USTAWA SKARBOWA
z dnia 28 marca 1928 r.
w sprawie przedłużenia ważności kredytów in-

**westycyjnych na rok budżetowy 1928/29, oraz
przeniesienia kredytów w Części III i IV budżetu
Województwa Śląskiego na rok 1927/28.**

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 21).

USTAWA SKARBOWA

z dnia 28 marca 1928 r.

**w sprawie dodatkowych kredytów na okres
budżetowy za czas od 1 kwietnia 1927 do
31 marca 1928 r.**

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 23).

USTAWA SKARBOWA

na rok administracyjny 1928/29

z dnia 18 kwietnia 1928 r.

(Dz. U. Śl. nr. 13, poz. 27).

USTAWA SKARBOWA

z dnia 2 sierpnia 1928 r.

**w sprawie dodatkowych kredytów na okres
budżetowy 1928/29.**

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 33).

USTAWA SKARBOWA

na rok administracyjny 1931/32

z dnia 30 marca 1931 r.

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 16).

USTAWA SKARBOWA**z dnia 30 września 1931 r.****w sprawie zmiany ustawy skarbowej na rok
administracyjny 1931/32.****(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 41).**

USTAWA**z dnia 1 marca 1932 r.****w sprawie przeniesienia kredytów w Części II
ustawy skarbowej z dnia 30 września 1931 r.****(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 41).****(Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 9).**

USTAWA**z dnia 22 marca 1932 r.****o dodatkowych kredytach oraz zmianie treści
niektórych objaśnień w budżecie na rok 1931/32.****(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 13).**

USTAWA SKARBOWA**z dnia 24 marca 1932 r.****na rok administracyjny 1932/33.****(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 18).**

Podatki pośrednie.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 10 lipca 1922 r.

**w sprawie jednorazowej opłaty od zapasów wina
zwykłego i musującego.**

(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 23).

*) Wyżej wymienione rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2 ex 1923 r., poz. 16).

Wyżej podane rozporządzenie i ustawa nie obowiązują, gdyż zostały zmienione artykułem 24 ustawy z dnia 1 lipca 1925 r. o opodatkowaniu wina i miodu syconego (Dz. U. R. P. nr. 75, poz. 525).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 25 lipca 1922 r.

**w przedmiocie zniesienia podatku od wód mine-
ralnych i sztucznie wyrabianych napojów.**

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 34).

*) Powyższe rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 23 listopada 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 126).

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) i art. 4 ust. 17 i art. 5 tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1.

W części górnośląskiej Województwa Śląskiego uchyla się moc obowiązującą niemieckiej ustawy z dnia 26 lipca 1918 (R. G. Bl. str. 849) o opodatkowaniu wód mineralnych i sztucznie wyrabianych napojów oraz art. IV. załącznika 7 niemieckiej ustawy z 8 kwietnia 1922 r. (R. G. Bl. str. 335).

Art. 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.*)

*) Podatek spożywczy od wód mineralnych i sztucznie wyrabianych napojów nie został dotąd wprowadzony oprócz podatku od piwa, wina i miodu.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 25 lipca 1922 r.

w przedmiocie zniesienia podatku od środków do oświetlania.

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 35).

*) Wyżej wymienione rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. w sprawie zatwierdzeń rozporządzeń Wojewody (Dz. U. Śl. nr. 2 ex 1923 roku, poz. 14)

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) i art. 4 ust. 17 i art. 5 tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką, co następuje:

Art. 1.

W części górnośląskiej Województwa Śląskiego uchyla się moc obowiązującą niemieckiej ustawy z dnia 15 lipca 1909 r. (R. G. Bl. str. 880) o opodatkowaniu środków do oświetlania oraz art. I. załącznika 7 niemieckiej ustawy z dnia 8 kwietnia 1922 r. (R. G. Bl. str. 335).*)

Art. 2.

Rozporządzenie powyższe wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

*) Rozporządzenie Prez. Rz. P. z dnia 23 sierpnia 1932 roku (Dz. U. R. P. nr. 74, poz. 664) zaprowadza opłaty od żarówek i spożycia gazu.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 25 lipca 1922 r.

**w przedmiocie zniesienia podatku od bibulek
cygaretowych.**

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 36).

*) Rozporządzenie powyższe zostało zatwierdzone ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2 ex 1923 r., poz. 14).

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 449) oraz art. 4 ust. 17 i art. 5 tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1.

W części górnosłaskiej Województwa Śląskiego uchyla się moc obowiązującą postanowień § 1 ust. 2, § 5 ust. 1 lit. G i § 7 oraz §§ 48—50 niemieckiej ustawy z 12 września 1919 r. (R. G. Bl. str. 1667) o opodatkowaniu tytoniu, odnoszących się do opodatkowania bibulek cygaretowych.

Art. 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Obecnie obowiązuje następujący stan prawny:

Rozp. Rady Ministrów z dnia 23 października 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 95, poz. 879) i 21 grudnia 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 115, poz. 1037) rozciągnięte na obszar Województwa Śląskiego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 maja 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 56, poz. 401) o ile dotyczy patentów akcyzowych od fabryk tutek (gilz).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 25 lipca 1922 r.

w przedmiocie opodatkowania wódki.

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 38).

*) Obecnie stosuje się:

1. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 289).
  2. Ustawę z dnia 10 marca 1932 r., w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 249).
-

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 8 sierpnia 1922 r.****w przedmiocie częściowej zmiany niemieckiej ustawy o opodatkowaniu wina musującego.****(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 48).**

*) Rozporządzenie powyższe zostało uchylone artykułem 24 ustawy z dnia 1 lipca 1925 r. o opodatkowaniu wina i miodu syconego (Dz. U. R. P. nr. 75, poz. 525).

Obecnie obowiązują:

1. Ustawa z dnia 22 października 1931 r. o opodatkowaniu wina i miodu syconego (Dz. U. R. P. nr. 99, poz. 763),
2. Ustawa karna skarbową z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 355), (artykuły 121—125).

ROZPORZĄDZENIE**z dnia 22 sierpnia 1922 r.****w przedmiocie opodatkowania drożdży.****(Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 62).**

*) Obecnie na obszarze Województwa Śląskiego stosuje się następujące przepisy:

1. Ustawę o monopolu spirytusowym z dnia 31 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 78, poz. 756) (art. 96).
2. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 289) (art. 69—74, 83 i 84).
3. Ustawę z dnia 10 marca 1932 r. w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 249).

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 26 września 1922 r.****w przedmiocie zmiany niemieckiej ustawy o opodatkowaniu piwa.****(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 87).**

*) Powyższe rozporządzenie znosi ustawa z dnia 23-go listopada 1922 r. w przedmiocie opodatkowania piwa na obszarze Województwa Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 37, poz. 136).

Ustawą z dnia 6 lutego 1923 r. w przedmiocie regulowania podatków spożywczych (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 60), upoważnił Sejm Śląski Śląską Radę Wojewódzką do samodzielnego uregulowania stawek podatkowych od piwa na równi ze stawkami obowiązującymi na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzenia regulujące stawki podatków spożywczych miały być przedłożone Sejmowi Śląskiemu do zatwierdzenia. Uskuteczniło to w dniu 7 kwietnia 1923 r.

W roku 1924 wprowadzono na obszar Województwa Śląskiego ustawę z dnia 12 czerwca 1924 r. o opodatkowaniu piwa (Dz. U. R. P. nr. 65, poz. 635).

Obecnie obowiązuje następujący stan prawny:

1. Ustawa z dnia 22 października 1931 r. o opodatkowaniu piwa (Dz. U. R. P. nr. 99, poz. 762).
2. Ustawa karno-skarbowa z 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 335) (art. 116—120).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 26 września 1922 r.

w przedmiocie zmiany rozporządzenia o opodatkowaniu wódki.

(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 92).

*) Patrz komentarz do rozp. z 25 lipca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 38) na str. 690.

USTAWA*)

z dnia 21 listopada 1922 r.

zmieniająca niemiecką ustawę o opodatkowaniu węgla z 8 kwietnia 1917 r. (R. G. Bl. str. 340)
w brzmieniu ustawy z 8 kwietnia 1922 roku
(R. G. Bl. str. 378).

(Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 122).

*) Powyższą ustawę zniesiono rozporządzeniem Min. Skarbu i Przemysłu i Handlu z dnia 9 sierpnia 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 85, poz. 821), które słusznie uważa za nieważne Weinfeld (Skarbowość Polska, 1931 r., str. 209). Sejm Śląski przyjął zniesienie podatku do zatwierdzającej wiadomości (art. 3 ustawy z dnia 4 marca 1925 r. — Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 10).

USTAWA*)
z dnia 6 lutego 1923 r.
w przedmiocie regulowania podatków
spożywczych.
 (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 60).

*) Uprawnienia przyznane tą ustawą Radzie Wojewódzkiej, przyznał artykuł 4 ustawy z dnia 16 marca 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 30, poz. 183) Radzie Ministrów. Ustawa z dnia 16 marca 1923 r. przywraca moc obowiązującą na obszarze całego Państwa ustawy z dnia 10 maja 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 41, poz. 248).

W zakresie tych podatków stosuje się obecnie:

1. Odnośnie podatku od piwa:
  - a) ustawę z dnia 22 października 1931 r. o opodatkowaniu piwa (Dz. U. R. P. nr. 99, poz. 762),
  - b) ustawę karno-skarbową z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 335).
2. Odnośnie podatku od wina i wina musującego:
  - a) ustawę z dnia 22 października 1931 r. o opodatkowaniu wina i miodu syconego (Dz. U. R. P. nr. 99, poz. 763),
  - b) ustawę karno-skarbową z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 335).
3. Odnośnie podatku od spirytusu, octu i drożdży:
  - a) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 289),
  - b) ustawę z dnia 10 marca 1932 r. w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 26 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 249).
4. Odnośnie podatku od cukru:
  - a) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 września 1927 r. o opodatkowaniu cukru (Dz. U. R. P. nr. 71, poz. 700),
  - b) ustawę z dnia 22 lipca 1925 r. o uregulowaniu obrotu cukrem (Dz. U. R. P. nr. 90, poz. 630),
  - c) ustawę z dnia 27 lutego 1931 r. (Dz. U. R. P. nr. 23, poz. 136),
  - d) ustawę z dnia 5 listopada 1931 r. w sprawie częściowej zmiany ustawy z dnia 22 lipca 1925 r. o uregulowaniu obrotu cukrem (Dz. U. R. P. nr. 101, poz. 770).
5. Odnośnie podatku od olejów mineralnych:
  - a) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. o podatku od olejów mineralnych (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 252).

6. Odnośnie podatku od kart do gry:

- a) ustawę z dnia 6 czerwca 1924 r. o opłacie od kart do gry na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża (Dz. U. R. P. nr. 56, poz. 561),
- b) ustawę z dnia 18 marca 1931 r. o opłacie kart do gry (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 171).

USTAWA*)

z dnia 18 stycznia 1923 r.

**w przedmiocie podwyższenia podatku od
spirytusu.**

(Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 35).

*) Obecnie stosuje się:

1. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 32, poz. 289),
2. Ustawę z dnia 10 marca 1932 r. w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 249).

USTAWA*)

z dnia 7 listopada 1923 r.

w przedmiocie podatku od pojazdów mechanicznych na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego, oraz w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej niemieckiej ustawy o podatku od pojazdów mechanicznych z dnia 8-go kwietnia 1922 r. (Dz. Pr. Państwa Niemieckiego Cz. I, str. 396) na cieszyńską część Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 201).

*) Wyżej wymieniona ustawa została uchylona ustawą z dnia 30 marca 1931 r. o Wojewódzkim Funduszu Drogowym (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 14).

USTAWA

z dnia 30 stycznia 1924 r.

w przedmiocie częściowej zmiany ustawy z dnia 13 lipca 1898 r. o budowie i utrzymaniu publicznych niepaństwowych dróg (Dz. U. i Rozp. Kraj. nr. 53) oraz ustawy z dnia 7 listopada 1923 roku (Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 201) w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej niemieckiej ustawy o podatku od pojazdów mechanicznych.

(Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 15).

Art. 1.

§ 9 śląskiej ustawy krajowej z dnia 13 lipca 1898 r. o budowie i utrzymaniu publicznych niepaństwowych dróg (Dz. U. i Rozp. Kraj. nr. 53) otrzymuje następujące brzmienie:

Opłaty mytnicze na niepaństwowych drogach publicznych mogą być pobierane tylko w ramach wyjątkowych na mocy zezwolenia Rady Wojewódzkiej udzielonego na przeciąg najwyżej lat dziesięciu.

Postanowienie to nie narusza prawa poboru prywatnych opłat mytniczych, opartych na osobnych tytułach prawnych.

Art. 2.

Postanowienia ustawy z dnia 7 listopada 1923 roku (Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 201) w przedmiocie podatku od pojazdów mechanicznych, o ile dotyczą zwolnienia od opłat drogowych mechanicznych pojazdów, znosi się.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Podatki bezpośrednie.

ROZPORZĄDZENIE¹⁾

z dnia 6 lipca 1922 r.

**w przedmiocie ustaw o podatku spadkowym²⁾
i stemplowym³⁾.**

(Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 20).

¹⁾ Wyżej wymienione rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 15, L. I. — z 1923 roku).

²⁾ Obowiązuje nadal niemiecka ustawa o podatku spadkowym z dnia 10 września 1919 r. (Zb. u. pr. str. 1543), zmieniona ustawą z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie zmiany niektórych przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Dz. U. R. P. nr. 72, poz. 699).

³⁾ Obowiązuje ustawa o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 98, poz. 570) wraz z późniejszymi zmianami. Jednolity tekst ustawy o opłatach stemplowych został ogłoszony w Dz. U. R. P. z 1932 r. nr. 41, poz. 413.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 25 lipca 1922 r.

w przedmiocie zmiany w ustawodawstwie podatkowym w dziedzinie podatku dochodowego.

(Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 45)

i

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 18 września 1922 r.

ogłaszające tekst pruskiej ustawy o podatku dochodowym z dnia 19 czerwca 1906 (G. S. str. 260) zmienionej rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1922 r.

w przedmiocie zmiany w ustawodawstwie podatkowym w dziedzinie podatku dochodowego (Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 45).

(Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 86).

*) Zatwierdzone ustawą z dnia 18 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 37) w przedmiocie podatku dochodowego obowiązywały tylko odnośnie wymiaru podatku dochodowego na rok 1922.

Ustawą z dnia 14 listopada 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 120, poz. 968) przedłużono moc obowiązującą ustawy z dnia 18 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 37) odnośnie wymiaru podatku dochodowego na rok podatkowy 1923 ze zmianami, wprowadzonymi Rozp. Min. Skarbu z dnia 15 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 132, poz. 1081).

Ustawą z dnia 10 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 13, poz. 110) rozciągnięto na cały obszar Rzeczypospolitej, poczynając od 1 stycznia 1924 r., moc obowiązującą ustawy o państwowym podatku dochodowym w brzmieniu, ogłoszonym w Rozp. Min. Skarbu z dnia 14 lipca 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 77, poz. 607). Ustawa ta znosi na Górnym Śląsku ustawę pruską z dnia 19 czerwca 1906 r. (Zb. Ust. Pr. str. 260) wraz ze zmianami wprowadzonymi późniejszymi ustawami i rozporządzeniami.

Obecnie stosuje się:

Od 1 stycznia 1925 r. ustawę o państwowym podatku dochodowym, w brzmieniu ogłoszonym w Dz. U. R. P. z 1925 r. nr. 58, poz. 411 ze zmianami wprowadzonymi:

1. Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 listopada 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 101, poz. 871),
2. Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 15, poz. 106),
3. Ustawą z dnia 17 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 192),
4. Ustawą z dnia 7 listopada 1931 r. (Dz. U. R. P. nr. 101, poz. 771).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 19 września 1922 r.

w przedmiocie zabezpieczenia płacenia podatku od przyrostu wartości.

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 84.)

*) Zatwierdzono ustawą z dnia 21. II. 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 124).

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497), uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 roku nr. 69, poz. 449) oraz na mocy art. 4 ust. 17 i art. 5 tejże Ustawy Konstytucyjnej stanowią w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1.*)

§ 29 ust. 2 niem. ustawy od przyrostu wartości z dnia 14 lutego 1911 r. (R. G. B. str. 33) zmienia się w następujący sposób:

Za podatek od przyrostu wartości odpowiada nabywca jako dłużnik łączny (solidarny) na równi z sprzedającym.

*) Jest to podatek komunalny. Obliczenie podatku następuje wedle art. 11 ustawy z dnia 14. IV. 1924 r. w brzmieniu rozp. Wojewody z dnia 8. VII. 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 30).

Art. 2.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 19 września 1922 r.

w przedmiocie podatku od nabycia nieruchomości.

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 83).

*) Rozporządzenie powyższe zostało zatwierdzone ustawą z dnia 21 listopada 1922 roku w przedmiocie podatku od nabycia nieruchomości (Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 123).

Wyżej wymienione rozporządzenie z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 83) i ustawa z dnia 21 listopada 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 123) jak również ustawa niemiecka o podatku od nabycia nieruchomości z dnia 12 września 1919 r. (Zb. ust. pr. str. 167), przestały obowiązywać z dniem 1 stycznia 1927 r. na podstawie artykułu 171-go pkt. 23b ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 98, poz. 570).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 26 września 1922 r.

w przedmiocie opłacania podatków przy nabyciu nieruchomości.

(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 98).

*) Rozporządzenie powyższe zatwierdza ustawa z dnia 21 listopada 1922 r. w przedmiocie podatków przy nabyciu nieruchomości przez Państwo lub Województwo (Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 125). Nie obowiązuje, o ile ustawa odnosiła się do państwowego podatku od nabycia nieruchomości (Ust. z dnia 1. VII. 1926 r. Dz. U. R. P. nr. 98, poz. 570).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 26 września 1922 r.

w przedmiocie podatku od ubezpieczeń w górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 91).

*) Wyżej wymienione rozporządzenie jak również ustawa z dnia 20 grudnia 1922 r. L. II. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 15 z 1923 r.) i wreszcie ustawa niemiecka o podatku od ubezpieczeń z dnia 8 kwietnia 1922 r. (Zb. ust. pr. str. 400) — przestały obowiązywać z dniem 1 stycznia 1927 r., gdyż od 1 stycznia 1927 r. obowiązuje w tej mierze ustawa o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 98, poz. 570), która art. 171 pkt. 23c zniosła wyraźnie moc obowiązującą powyżej powołanej niemieckiej ustawy o podatku od ubezpieczeń.

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 3 października 1922 r.****w przedmiocie podatku obrotowego.****(Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 103).**

*) Uchylono ustawą z dnia 9. VII. 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 670).

USTAWA*)**z dnia 16 maja 1923 r.****w przedmiocie przewalutowania stawek podatkowych z powodu wprowadzenia waluty polskiej na górnosląską część Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 21, poz. 133).**

*) Przez „wprowadzenie waluty polskiej“ należy rozumieć wprowadzenie marki polskiej jako środka płatniczego na G. Śląsku.

USTAWA**z dnia 4 marca 1925 r.****o przekazaniu gminom na obszarze cieszyńskiej części Województwa Śląskiego czynności poboru podatku gruntowego.****(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11).****Art. 1.**

Czynności poboru podatku gruntowego, dokonywane obecnie przez organa państwowe, przekazuje się w cieszyńskiej części Województwa Śląskiego gminom, za wynagrodzeniem w wysokości 3-procentowem — ściągniętego podatku gruntowego i odsetek za zwłokę — wpłaconych przez gminy do kasy skarbowych.

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1925 r.

USTAWA

z dnia 24 maja 1927 r.

o rozciągnięciu mocy obowiązującej ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. nr. 76, poz. 517), ustawy z dnia 1-go maja 1923 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. nr. 54, poz. 376), rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 r. o zastosowaniu stałej jednostki do podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. nr. 133, poz. 1106), rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 11, poz. 94) w przedmiocie przyspieszenia terminu płatności podatku od kapitałów i rent, oraz ustawy z dnia 20 lipca 1925 r. o ulgach podatkowych dla kapitałów (Dz. U. R. P. nr. 83, poz. 564).

(Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 28).

Art. 1.

Na górnośląską część Województwa Śląskiego rozciąga się moc obowiązująca:

1. ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. nr. 76, poz. 517),

ustawy z dnia 1 maja 1923 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. nr. 54, poz. 376), rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1923 r. o zastosowaniu stałej jednostki do podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. nr. 133, poz. 1106), rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 11, poz. 94) w przedmiocie przyspieszenia terminu płatności podatku od kapitałów i rent, oraz ustawy z dnia 20 lipca 1925 r. o ulgach podatkowych dla kapitałów (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 564).

2. rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 8 marca 1921 r. w przedmiocie wykonania ustawy o podatku od kapitałów i rent (Dz. U. R. P. nr. 33, poz. 199), rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 63, poz. 479), oraz rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 3 kwietnia 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 41, poz. 283).

Art. 2.

Zwolnienie od podatków przewidziane w art. 3 ust. B) liczba 3 ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 76, poz. 517) rozciąga się również na przychody z udziałów gwareckich w sensie starego i nowego prawa, obowiązującego na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego na mocy ustawy górniczej z dnia 24-go

czerwca 1865 r. (Zb. U. Pr. str. 705) i noweli z dnia 18 czerwca 1907 r. (Zb. U. Pr. str. 119).

Ulgi podatkowe przewidziane w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 1925 r. (Dz. U. R. IP. nr. 83, poz. 564) rozciąga się również na gwarectwa w sensie starego i nowego prawa, obowiązującego na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego na mocy ustawy górniczej z dnia 24 czerwca 1865 r. (Zb. U. Pr. str. 705) i noweli z dnia 18 czerwca 1907 r. (Zb. U. Pr. str. 119).

Art. 3.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą wszystkie sprzeczne z niniejszą ustawą postanowienia ustaw pruskich, a w szczególności:

- a) ustawa o podatku od zysku i kapitału (Kapitalertragssteuergesetz) z dnia 29 marca 1920 roku (Dz. U. Rz. nr. 345),
- b) rozporządzenie wykonawcze do ustawy o podatku od zysku z kapitału (Zentralblatt f. d. D. Reich, str. 713).

Art. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1927 r.

Art. 5.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie, którego zarazem upoważnia się do ogłoszenia ostatecznego tekstu ustawy o podatku od kapitałów i rent i rozporządzeń Ministra Skarbu, wymienionych w art. 1 niniejszej ustawy.

Oplaty stemplowe.

USTAWA*)

z dnia 7 listopada 1923 r.

w przedmiocie zmiany dotychczasowej pruskiej ustawy o podatku stemplowym, niemieckiej ustawy o podatku stemplowym od weksli, stałych stawek w taryfie do ustawy stemplowej Rzeszy Niemieckiej, tudzież przewalutowanie na marki polskie podstaw wymiarowych i stawek podatkowych.

(Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 202).

*) Ustawa nie obowiązuje. W dniu 1 stycznia 1927 r. weszła w życie na obszarze Województwa Śląskiego ustawa z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. nr. 98, poz. 570).

Wojewódzki fundusz drogowy

USTAWA

z dnia 30 marca 1931 r.

o Wojewódzkim Funduszu Drogowym.

(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 14).

R o z d z i a ł I.

Wojewódzki Fundusz Drogowy.

Art. 1.

Wojewódzki Fundusz Drogowy jest przeznaczony do pokrywania wydatków na budowę, utrzymanie i wzmocnienie dróg wojewódzkich i innych dróg publicznych w Województwie Śląskiem, oddanych w zarząd administracji wojewódzkiej, oraz do udzielania dotacji (subwencji i pożyczek) związkom komunalnym Województwa Śląskiego na budowę, utrzymanie i wzmocnienie dróg samorządowych, powiatowych i gminnych i innych dróg publicznych, zarządzanych przez związki komunalne.

Art. 2.

Na pokrycie wydatków Wojewódzkiego Funduszu Drogowego służą następujące wpływy:

1. opłaty od pojazdów mechanicznych, oraz niektórych pojazdów konnych (rozdział II),
2. opłaty od biletów za przejazd pojazdem mechanicznym (rozdział III),
3. grzywny za przekroczenia przepisów porządkowych na drogach publicznych,

4. opłaty od reklam umieszczonych wzdłuż dróg publicznych poza granicami miast (rozdział IV),
5. sumy należne Skarbowi Śląskiemu z tytułu zwrotu pożyczek udzielonych na cele drogowe,
6. dotacje Skarbu Śląskiego na budowę, utrzymanie i wzmocnienie dróg publicznych, przewidziane w corocznym budżecie Województwa Śląskiego, a pochodzące z ogólnych dochodów budżetowych Skarbu Śląskiego,
7. dotacje Skarbu Państwa,
8. inne wpływy, w szczególności odsetki od lokat pieniężnych (art. 3 ust. 3).

Art. 3.

(1) Wojewódzkim Funduszem Drogowym zarządza Śląska Rada Wojewódzka.

(2) Budżet Wojewódzkiego Funduszu Drogowego stanowić ma załącznik corocznego budżetu Województwa Śląskiego, a sprawozdanie za każdy okres budżetowy Funduszu ma być dołączane do zamknięcia rachunkowego z wykonania budżetu Województwa Śląskiego.

(3) Zasoby gotówkowe Wojewódzkiego Funduszu Drogowego mogą być lokowane na rachunek Skarbu Śląskiego (Wojewódzkiego Funduszu Drogowego) w instytucjach finansowych w Województwie Śląskiem, oznaczonych przez Śląską Radę Wojewódzka.

(4) Nieużytkowane w danym okresie budżetowym wpływy Wojewódzkiego Funduszu Drogowego, pochodzące ze źródeł dochodowych,

wyszczególnionych w art. 2, będą zaliczane na poczet wpływów następnego roku budżetowego.

(5) Śląska Rada Wojewódzka stanowi w drodze uchwały o rozdziale dotacji (subwencji i pożyczek bezprocentowych i oprocentowanych) związkom komunalnym na cele drogowe.

(6) Upoważnia się Śląską Radę Wojewódzka do zwiększenia wydatków Wojewódzkiego Funduszu Drogowego, przewidzianych w corocznym budżecie oraz do ustalania wydatków, w budżecie nieprzewidzianych, jeżeli zmiany te nie wywołują powiększenia dotacji Skarbu Śląskiego, przewidzianej w corocznym budżecie z ogólnych dochodów budżetowych (art. 2 ust. 6).

(7) Upoważnia się Śląską Radę Wojewódzka do oddawania w dziale administracji drogowej robót i dostaw w formie kredytowanej na rachunek wpływów Wojewódzkiego Funduszu Drogowego.

R o z d z i a ł II.

Opłaty od pojazdów mechanicznych i od niektórych pojazdów konnych.

Art. 4.

(1) Ustanawia się opłatę od pojazdów mechanicznych w następującej wysokości w stosunku rocznym:

1. od samochodu osobowego, służącego do własnego użytku:
  - a) po 40 zł od każdych 100 kg wagi własnej samochodu, którego waga nie przewyższa 1500 kg,

- b) od samochodu, którego waga przewyższa 1500 kg — 600 zł od 1500 kg i po 75 zł od każdych następnych 100 kg;
- 2. od samochodu osobowego, użytkowanego przez przedsiębiorstwa przewozowe w celach zarobkowych, po 50 zł od każdych 100 kg wagi własnej samochodu;
- 3. od samochodu ciężarowego lub traktora, służącego do własnego użytku:
  - a) po 40 zł od każdych 100 kg wagi własnej samochodu, którego waga nie przewyższa 1500 kg,
  - b) od samochodu, którego własna waga przewyższa 1500 kg — 600 zł od 1500 kg i po 50 zł od każdych następnych 100 kg;
- 4. od samochodu ciężarowego lub traktora, użytkowanego w celach zarobkowych:
  - a) po 60 zł od każdych 100 kg wagi własnej samochodu, którego waga nie przewyższa 1500 kg,
  - b) od samochodu, którego własna waga przewyższa 1500 kg — 900 zł od 1500 kg i po 70 zł od każdych następnych 100 kg;
- 5. od przyczepek do pojazdów mechanicznych tak dla przewozu osób jak i ciężarów po 50 zł od każdych 100 kg wagi własnej przyczepki;
- 6. od motocykla bez przyczepki po 50 zł;
- 7. od motocykla z przyczepką oraz trzy-kołowych pojazdów mechanicznych (cyklonetek) po 75 zł.

(2) Przy obliczaniu wagi pojazdów mechanicznych nie uwzględnia się ilości mniejszych niż

50 kg, a ilości większe niż 50 kg. liczy się za 100 kg.

(3) Dla pojazdów mechanicznych i przyczep o pełnych obręczach gumowych podwyższa się określone w niniejszym artykule stawki opłat o 25%, zaś na kołach o obręczach żelaznych o 100%.

(4) Upoważnia się Śląską Radę Wojewódzką do zmieniania w drodze rozporządzenia wysokości opłat, wymienionych w tym artykule, nie tylko w celu dostosowania tych opłat do każdorazowo obowiązujących opłat, pobieranych od przedmiotów, wyszczególnionych w tym artykule, na obszarze Państwa poza Województwem Śląskiem, lecz także w uwzględnieniu warunków gospodarczych Województwa Śląskiego.

Art. 5.

Postanowienie ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym (Dz. U. R. P. nr. 16, poz. 81) o obniżeniu opłat, pobieranych od pojazdów mechanicznych, typów ustalonych przez Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i Ministrem Robót Publicznych do 40% wysokości opłat normalnych, ma zastosowanie również odnośnie do opłat ustanowionych art. 4 niniejszej ustawy.

Art. 6.

(1) Ustanawia się opłaty od pojazdów mechanicznych oraz od pojazdów konnych, używanych do zarobkowego przewozu towarów przez przedsiębiorstwa zawodowe, trudniące się przewozem towarów na określonych szlakach, poza miejscem:

stałego zamieszkania właściciela pojazdu mechanicznego lub pojazdu konnego, w wysokości po 3 grosze od jednego tonno-kilometra przewożonego towaru.

(2) Opłata ta może być ryczałtowana.

Art. 7.

Od pojazdów mechanicznych, wprowadzonych na obszar Województwa Śląskiego z zagranicy na czasowy pobyt będą pobierane te same opłaty i według tych samych zasad, które ustali Minister Robót Publicznych w porozumieniu z innymi interesowanymi ministrami na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym (Dz. U. R. P. nr. 16, poz. 81).

Art. 8.

Od opłat wymienionych w art. 4 i 7 wolne są pojazdy:

1. przeznaczone do urzędowego użytku osób, którym według prawa międzynarodowego służy prawo eksterytorjalności oraz konsulów zawodowych, będących obywatelami państw obcych z zastrzeżeniem wzajemności,
2. władz i urzędów państwowych (cywilnych i wojskowych) i samorządowych,
3. przedsiębiorstw państwowych: Polskie Koleje Państwowe, Polska Poczta, Telegraf i Telefon z wyjątkiem pojazdów, używanych do zarobkowego przewożenia osób i bagaży,
4. pojazdy instytucji i zakładów użyteczności publicznej w szczególności: szpitali, zakładów dezinfekcyjnych, straży ogniowych, pogotowi

- ratunkowych, zakładów wodociągowych i kanalizacyjnych oraz oczyszczenia miasta, jakoteż instytucyj dobroczynnych, o ile są niezbędne dla działalności tych instytucyj lub zakładów oraz pojazdy miejskich przedsiębiorstw przewozowych, o ile pojazdy są używane do zarobkowego przewozu osób i bagaży wyłącznie w granicach gminy miejskiej,
5. traktory przeznaczone dla celów rolniczych, o ile nie są używane do przewozu ciężarów po drogach publicznych.
  6. samochody ciężarowe o wadze poniżej 1 500 kg, będące własnością spółdzielni spożywczych, posiadających ponad 500 członków.

Art. 9.

1. Obowiązek uiszczania opłaty powstaje z chwilą dopuszczenia pojazdu do ruchu na podstawie obowiązujących przepisów, ustaje zaś po wycofaniu pojazdu z ruchu.

2. Opłaty uiszcza właściciel pojazdu w ratach kwartalnych zgóry, poczynając od kwartału kalendarzowego, następującego po powstaniu obowiązku płacenia opłaty.

3. Przepis ust. 2 stosuje się analogicznie, o ile w ciągu roku zajdą okoliczności, uzasadniające zmiany wymiaru opłaty.

Art. 10.

Opłatę wymierza się i pobiera według miejsca stałego postoju pojazdu. Jeżeli co do tego miejsca zachodzą wątpliwości, za miejsce takie uważa się miejsce stałego zamieszkania właściciela pojazdu.

Art. 11.

W razie zmiany zaszłej co do osoby właściciela, względnie miejsca stałego postoju pojazdu, od którego opłatę już wymierzono i w całości lub w części pobrano, nie pobiera się w tej części opłaty, którą uiścił już poprzedni właściciel wzgl. którą od pojazdu opłacono już na dawnym miejscu postoju, choćby opłatę uiszczono poza Województwem Śląskiem, stosownie do przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1931 r. o Państwowym Funduszu Drogowym.

Art. 12.

1. Wymiar i pobór opłaty od pojazdów uskuteczniają w gminach miejskich zarządy tych gmin, zaś w gminach wiejskich wymiaru opłaty dokonują Wydziały Powiatowe, właściwe stosownie do art. 10, pobór zaś uskuteczniają zarządy gmin wiejskich.

2. Do czasu wprowadzenia samorządu powiatowego w powiatach bielskim i cieszyńskim wymiaru opłat w gminach wiejskich tych powiatów będą dokonywać Wydziały Dróg Powiatowych w Bielsku i Cieszynie.

3. Do wymiaru poboru i przymusowego ściągania opłaty od pojazdów mają analogiczne zastosowanie przepisy, dotyczące wymiaru, poboru i ściągania saomistnych danin komunalnych z tem uzupełnieniem, że będzie przewidziane uiszczanie opłat przez płatników na rachunek Wojewódzkiego Funduszu Drogowego w drodze obrotu ciekowego przez Pocztową Kasę Oszczędności.

Szczegółowe postanowienia w tym względzie może wydać Śląska Rada Wojewódzka w drodze rozporządzenia. W drodze rozporządzenia unormuje również Wojewoda Śląski sposób dostarczania przez urzędy, prowadzące rejestry pojazdów, danych, potrzebnych wspomnianym wyżej władzom komunalnym, do wymiaru opłaty od tych pojazdów.

Art. 13.

Od wymiaru opłat służą płatnikom te same środki odwoławcze, które służą płatnikom samodzielnym danin komunalnych od wymiaru tych danin. Szczegółowe przepisy w tym względzie może wydać Śląska Rada Wojewódzka w drodze rozporządzenia.

Art. 14.

1. Obowiązek prowadzenia przez władze wymiarowe i poborowe odpowiednich ksiąg i wykazów, sposób przelewania pobranych opłat do Wojewódzkiego Funduszu Drogowego i sposób zarachowywania tych wpływów określi rozporządzenie wykonawcze Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

2. Władze wymiarowe będą otrzymywać tytułem odszkodowania za wymierzenie i pobranie opłat 5% sum wymierzonych i wpłaconych do Wojewódzkiego Funduszu Drogowego z tytułu opłat, kar za zwłokę i odsetek za odroczenie. Władze poborowe zatrzymywać będą na swoją rzecz ściągnięte koszty i opłaty egzekucyjne.

Rozdział III.

Oплата od biletów za przejazd pojazdem mechanicznym.

Art. 15.

1. Ustanawia się opłatę od biletu za przejazd pojazdem mechanicznym z wyjątkiem biletu za przejazd autobusem, kursującym jedynie w granicach jednej i tej samej gminy miejskiej. Opłata wynosi $\frac{1}{8}$ część ceny biletu. Opłata ta może być ryczałtowaną.

2. Rozporządzenie wykonawcze Śląskiej Rady Wojewódzkiej określi sposób wymiaru i poboru tej opłaty, sposób pobierania ryczałtu, sposób zabezpieczenia opłaty i jej przymusowego ściągania oraz przelewania ściągniętych opłat na rzecz Wojewódzkiego Funduszu Drogowego.

3. Opłata od biletów nie będzie pobierana za przejazd w autobusach, kursujących w obrębie okręgu przemysłowego. Granice tego okręgu określi Śląska Rada Wojewódzka.

Rozdział IV.

Oплата od reklam.

Art. 16.

1. Ustanawia się opłatę od reklam (znaków, szyldów, napisów umieszczanych wzdłuż dróg publicznych na budynkach, słupach, kioskach itp.) poza granicami miast do wysokości 25 zł rocznie za 1 m² powierzchni reklamy.

2. Odnośnie do wymiaru i poboru opłat od reklam mają odpowiednie zastosowanie postanowienia art. 12 do 14 niniejszej ustawy.

3. Od opłat od reklam zwolnione są reklamy przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, umieszczane na budynkach i ogrodzeniach tych budynków, w których znajdują się same przedsiębiorstwa przemysłowe lub handlowe.

R o z d z i a ł V.

Postanowienia karne.

Art. 17.

Przy wymierzaniu i pobieraniu opłat, ustanowionych niniejszą ustawą, mają analogiczne zastosowanie postanowienia karne, zabezpieczające wymierzanie i pobieranie danin komunalnych w Województwie Śląskiem. Odnośnie do postępowania odwoławczego od orzeczeń karnych obowiązują przepisy art. 618 do 626 kodeksu postępowania karnego.

R o z d z i a ł VI.

Postanowienia końcowe.

Art. 18.

(1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1931 r. z wyjątkiem przepisów art. 6 i 15, które wchodzi w życie z dniem 1 maja 1931 roku.

(2) Uchyła się:

1. pobieranie opłat za rejestrację pojazdów mechanicznych,

2. prawo opodatkowania pojazdów mechanicznych oraz pojazdów konnych, wymienionych w art. 6, podatkiem komunalnym od przedmiotów zbytku,
3. prawo związków komunalnych do pociągania właścicieli pojazdów mechanicznych i pojazdów konnych, wymienionych w art. 6, do opłat specjalnych i dopłat lub do uiszczania podatków inwestycyjnych z tytułu posiadania i używania tych pojazdów,
4. ustawę z dnia 7 listopada 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 201) w przedmiocie podatku od pojazdów mechanicznych na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego oraz w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej niemieckiej ustawy od podatku od pojazdów mechanicznych z dnia 8 kwietnia 1922 r. (Dz. Pr. Państwa Niemieckiego, Cz. I. str. 396) na cieszyńską część Województwa Śląskiego.

Art. 19.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Śląskiej Radzie Wojewódzkiej oraz stosownie do treści poszczególnych postanowień Wojewodzie Śląskiemu.

USTAWA*)

z dnia 15 stycznia 1932 r.
zawierająca budżet Wojewódzkiego Funduszu
Drogowego na rok administracyjny 1931/32.
 (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 4).

*) Ustawa przejściowa. Nie obowiązuje.

Pożyczka Amerykańska.

USTAWA*)

z dnia 28 lutego 1928 r.

w sprawie upoważnienia Śląskiej Rady Wojewódzkiej do zaciągnięcia pożyczki na cele inwestycyjne.

(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 14).

*) W uzupełnienia powyższej ustawy powziął Sejm Śląski w dniu 1 lipca 1928 r. uchwałę w sprawie spłacania pożyczki w dolarach.

Uchwałą z dnia 2 sierpnia 1928 r. zatwierdził Sejm Śląski program inwestycyjny i warunki zaciągnięcia pożyczki.

Art. 1.

Upoważnia się Śląską Radę Wojewódzką do zaciągnięcia imieniem Skarbu Śląskiego pożyczki do wysokości 100.000.000 złotych. Pożyczka ta może być zaciągnięta w całości lub w części w państwowych instytucjach kredytowych albo w instytucjach kredytowych zagranicznych.

Pożyczka winna być zużyta na cele gospodarczo-inwestycyjne, nie zaś na cele śląskiego budżetu zwyczajnego lub nadzwyczajnego.

Z pożyczki tej może Śląska Rada Wojewódzka udzielać na te same cele dalszych pożyczek związkom samorządowym, innym związkom prawnopublicznym, oraz osobom fizycznym i prawnym Województwa Śląskiego.

Art. 2.

Szczegółowe warunki tej pożyczki w szczególności stopę procentową, sposób obliczania odsetek, terminy i sposób spłacenia kapitału oraz sposób zabezpieczenia ustali Śląska Rada Wojewódzka.

Na podstawie powyższego upoważnienia może Śląska Rada Wojewódzka zawierać odpowiednie umowy i dokonywać wszelkich czynności, z tych umów wynikających.

Art. 3.

Kwoty potrzebne na oprocentowanie i amortyzację pożyczki będą corocznie wstawione do śląskiego budżetu, przyczem oprocentowanie i amortyzacja kwot, użytych na inwestycje powiatów i gmin, oraz innych korporacji publicznych, obciążać będą budżety tychże powiatów, gmin i korporacji.

Art. 4.

Na opłatę rat amortyzacyjnych i odsetek może być utworzony osobny fundusz amortyzacyjny.

Art. 5.

Na żądanie pożyczkodawcy Śląska Rada Wojewódzka może zabezpieczyć spłatę odsetek i terminową spłatę kapitału pożyczkowego najpierw majątkiem ruchomym i nieruchomym, a w razie, gdyby to było niewystarczające, całemi dochodami Śląskiego Funduszu Gospodarczego, oraz dochodami Województwa Śląskiego, jednakowoż najwyżej do wysokości jednej czwartej tych dochodów.

Art. 6.

W przeciągu dni trzydziestu po zawarciu umowy o pożyczkę złoży Śląska Rada Wojewódzka Sejmowi Śląskiemu sprawozdanie o warunkach zaciągniętej pożyczki.

Równocześnie przedłoży Śląska Rada Wojewódzka Sejmowi program, obejmujący cele, sposób zużycia pożyczki, oraz sposób kontroli nad użytkowaniem kredytów z tej pożyczki. Ten program inwestycyjny, który w szczególności może być przez Sejm zmieniony, wymagać będzie zatwierdzenia Sejmu.

Art. 7.

Wykonanie ustawy powierza się Śląskiej Radzie Wojewódzkiej.

Art. 8.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Wzrost gospodarki województwa w 1934 r. (zob. str. 10)

PLAN

rozdziału funduszków pożyczki inwestycyjnej.

A.

Inwestycje Wojewódzkie.

1. Drogi	zł 12 000 000
2. Koleje	„ 5 000 000
3. Budowa cegielni w Lublińcu (3 miliony cegieł)	„ 500 000
4. Szkoła techniczna	„ 12 000 000
5. Gimnazja w Mikołowie i Lu- blińcu	„ 3 300 000
6. Szkoła wojewódzka dla głu- choniemych i ociemniałych .	„ 1 200 000
7. Gmach Urzędu Wojewódzkiego	„ 4 000 000
8. Sanatorium dla chorych gruźli- czych w Istebnej	„ 1 500 000
9. Budowa pawilonów śląskiego szpitala w Cieszynie	„ 500 000
	<hr/>
	zł 40 000 000

B.

Pożyczka dla gmin wyznaniowych	zł 2 000 000
	<hr/>
do przeniesienia:	zł 42 000 000

z przeniesienia: zł 42 000 000

C.

1. Pożyczka dla Związku celowego regulacji rzeki Rawy	zł 1 250 000
2. Pożyczka Województwa Śląskiego dla związku celowego powiatów dla eksploatacji śląskich kamieniołomów, znajdujących się w Województwie Śląskiem	250 000
	<hr/>
	zł 43 500 000

D.*)

Pożyczki dla gmin miejskich
„ „ Wydziałów Powiatowych
„ „ gmin wiejskich

*) Patrz zestawienie na str. 724—737.

L. p.	Nazwa Związku Komunalnego	Kwota przyznana z ogólnej kwoty 34,652.000,— zł	Plan zużycia
1	m. Katowice	9 350 000 zł	3 550 000 zł szpital 2 000 000 zł wodociąg 1 800 000 zł szkoły 1 000 000 zł rzeźnia 1 000 000 zł hala targowa
2	m. Królewska Huta	3 000 000 zł	1 500 000 zł kanalizacja i bu- dowa ulic
3	m. Bielsko	4 000 000 zł	1 500 000 zł bud. szkoły handl. 4 000 000 zł wodociąg
4	Gminy miejskie w powiecie katowickim Mysłowice	1 300 000 zł	1 300 000 zł centrala targowa

Gminy miejskie w powiecie pszczyńskim		
5	Pszczyna	650 000 zł
		300 000 zł wykończenie wo- dociągów
		350 000 zł gmach semina- rium nauczyciel- skiego
6	Mikołów	500 000 zł
		225 000 zł drogi
		120 000 zł elektrownia
		50 000 zł dom dla bezdomn.
		35 000 zł wodociąg
		35 000 zł kanalizacja
		35 000 zł rzeźnia
	do przeniesienia:	18 800 000 zł

L. p.	Nazwa Związku Komunalnego	Kwota przyznana z ogólnej kwoty 34.632.000,— zł	Plan zużycia
	z przeniesienia:	18 800 000 zł	
	Gminy miejskie w powiecie tarnogórskim		
7	Tarnowskie Góry . . .	1 000 000 zł	1 000 000 zł budowa P. K. U. i szkoły
8	Gminy miejskie w powiecie cieszyńskim Cieszyn	620 000 zł	300 000 zł budynek miesz. 280 000 zł wodociąg 40 000 zł kupno gruntu
9	Skoczów	260 000 zł	210 000 zł elektryfikacja 50 000 zł zakład wodopom- powy

Gminy miejskie w powiecie lublinieckim		
10	Lubliniec	300 000 zł
		160 000 zł brukowanie ulic 70 000 zł powiększ. elektr. 40 000 zł ośrodek 30 000 zł kanalizacja
11	Gminy miejskie w powiecie rybnickim Rybnik	900 000 zł
		600 000 zł rzeźnia 150 000 zł bud. wodociągów 100 000 zł targowica 50 000 zł sieć elektryczna
12	Zory	400 000 zł
		400 000 zł elektryfik. miasta i przebud. domu gminnego miesz- kalnego
	do przeniesienia:	22 280 000 zł

L. p.	Nazwa Związku Komunalnego	Kwota przyznane z ogólnej kwoty 34.652 000,— zł	Plan zużycia
13	z przeniesienia:	22 280 000 zł	
	Wydział Powiatowy		
	Katowice	1 400 000 zł	900 000 zł wodociąg powiat. 500 000 zł budowa dróg
14	Wydział Powiatowy		
	Pszczyna	400 000 zł	350 000 zł dom dla urzęd- ników 50 000 zł dom dla robotnik.
15	Wydział Powiatowy		
	Tarnowskie Góry	500 000 zł	500 000 zł szpital
16	Gminy wiejskie w powiecie katowickim		
	Chorzów	200 000 zł	200 000 zł domy mieszkalne

17	Janów	300 000 zł	300 000 zł gmach urzędu gminnego
18	Kochłowiec	200 000 zł	200 000 zł rozbud. wodociągu, brukow. ulic
19	Nowa Wieś	300 000 zł	40 000 zł wodociąg 260 000 zł kanalizacja
20	Michałkowice	150 000 zł	150 000 zł wodociąg, drogi gmin. kanalizacja
21	Szopienice	100 000 zł	100 000 zł brukowanie ulicy Warszawskiej, remont szkół
22	Wielowiec	100 000 zł	100 000 zł remont drogi koło kolonji robotn.
23	Pawłów	30 000 zł	30 000 zł drogi
do przeniesienia:		25 960 000 zł	

L. p.	Nazwa Związku Komunalnego	Kwota przyznana z ogólnej kwoty 34.652.000,— zł	Plan zużycia
	z przeniesienia:	25 960 000 zł	
	Gminy wiejskie w powiecie pszczyńskim		
24	Wiry	90 000 zł	90 000 zł kanalizacja, do- my mieszkalne
25	Tychy	380 000 zł	286 000 zł szkoły. 58 000 zł wieża wodna 36 000 zł drogi
26	Murcki	100 000 zł	100 000 zł szkoła i domy ro- botnicze
27	Łaziska Górne	160 000 zł	70 000 zł sieć elektryczna 50 000 zł targowisko 40 000 zł dom robotniczy

28	Laziska Średnie	200 000 zł	200 000 zł drogi i szkoła
	Gminy wiejskie w powiecie cieszyńskim		
29	Goeszów	80 000 zł	80 000 zł dom gminny
30	Ogrodzona	25 000 zł	25 000 zł elektryfikacja
31	Ustroń	180 000 zł	180 000 zł elektryfikacja i dom dla starców
32	Wisła	160 000 zł	160 000 zł budowa cegielni
	Gminy wiejskie w powiecie rybnickim		
33	Pszów	200 000 zł	200 000 zł szkoła, przebudowa domu gminnego, przytułek dla starców, remiza
	do przeniesienia:	27 535 000 zł	

L. p.	Nazwa Związku Komunalnego	Kwota przyznana z ogólnej kwoty 34.652.000,— zł	Plan zużycia
	z przeniesienia:	27 535 000 zł	
34	Knurów	300 000 zł	300 000 zł szkoła, dom mieszkalny
35	Rydułtowy	400 000 zł	400 000 zł sieć elektryczna, szkoła, dom mieszkalny
36	Rogi	26 000 zł	26 000 zł elektryfikacja
37	Bełżnica	24 000 zł	24 000 zł elektryfikacja
38	Bluszców	12 000 zł	12 000 zł elektryfikacja
	Gminy wiejskie w powiecie bielskim		
39	Chybie	50 000 zł	50 000 zł parcela pod targowisko, drogi, dom ubogich

40	Jasienica	20 000 zł	20 000 zł budowa szkoły
41	Mikuszowice-Bystra . . .	40 000 zł	40 000 zł szkoła dla gminy szkolnej Mikuszowice-Bystra
Gminy wiejskie w powiecie świętochłowskim			
42	Wielkie Hajduki	2 000 000 zł	1 500 000 zł szkoły 240 000 zł ukończenie piek. mechanicznej 190 000 zł kanalizacja i bud. dróg 70 000 zł kanalizacja
43	Świętochłowice	1 000 000 zł	500 000 zł brukowanie ulic 310 000 zł kanalizacja 190 000 zł wodociąg
do przeniesienia:		31 407 000 zł	

L. p.	Nazwa Związku Komunalnego	Kwota przyznana z ogólnej kwoty 34.652.000,— zł	Plan zużycia
44	z przeniesienia: Przeziny	31 407 000 zł 500 000 zł	500 000 zł gmach dla ochronki, szkoły robót ręcznych i gosp. domowego, czytelni, przytuł- ku dla starców
45	Brzozowice	200 000 zł	200 000 zł ochronka, szkoła, sala gimn.
46	Nowy Bytom	500 000 zł	500 000 zł kolonja robotni- cza, dom mieszk.
47	Godula	300 000 zł	300 000 zł kanalizacja, bud. dróg, dom admi- nistracji

48	Chropaczów	250 000 zł	100 000 zł przebud. szkoły 50 000 zł ochronka 100 000 zł brukowanie ulic
49	Lipiny	450 000 zł	300 000 zł brukowanie ulic 150 000 zł szkoły
50	Kamień	50 000 zł	50 000 zł bud. domu gmin. admin.
51	Łagiewniki	45 000 zł	45 000 zł dokończenie bud. domu mieszkaln.
52	Wielkie Piekary	250 000 zł	250 000 zł budowa dróg, do- my mieszkalne
53	Ruda	200 000 zł	200 000 zł dom związkowy
54	Szarlej	150 000 zł	100 000 zł kanalizacja 50 000 zł budowa ochronki i remont szkoły
do przeniesienia:		34 302 000 zł	

L. p.	Nazwa Związku Komunalnego	Kwota przyznana z ogólnej kwoty 34.652.000,— zł	Plan zużycia
	z przeniesienia:	34 302 000 zł	
55	Orzegów	250 000 zł	250 000 zł sieć elektryczna i drogi
56	Wielka Dąbrówka	100 000 zł	100 000 zł wodociąg, drogi
		34 652 000 zł	
UWAGA: Gmina Podlesie, pow. Pszczyński pismem z dnia 30 sierpnia 1928 roku L. dz. 1608/28 zrezygnowała z pożyczki. Zamiaśt niej otrzymała pożyczkę gm. Wiśła na budowę cegielni.			
	A.	40 000 000 zł	
	B.	2 000 000 zł	
	C.	1 500 000 zł	
	D.	34 652 000 zł	
	Razem:	78 152 000 zł	
		78 223 717,53 zł	
	zostaje:	71 717,53 zł	

D.

Ilość gmin miejskich Woj. Śl. którym przyznano pożyczkę	w wysokości zł	W części górnosłask. Woj. Śl.	w wysokości zł	W części ciesz. Woj. Śl.	w wysokości zł	Razem
12	22 280 000	9	17 400 000	3	4 880 000	22 280 000
Ilość Wydziałów Powiatowych Woj. Śląskiego						
3	2 300 000	3	2 300 000	—	—	2 300 000
Ilość gmin wiejskich Woj. Śląskiego						
41	10 072 000	34	9 517 000	7	555 000	10 072 000
	34 652 000		29 217 000		5 435 000	34 652 000

Odpis.**Sejm Śląski**

L. dz. 383/28.

Na posiedzeniu w dniu 1 czerwca 1928 r. przy rozprawie nad pożyczką inwestycyjną uchwalił Sejm Śląski na wniosek Rady Wojewódzkiej następującą rezolucję:

„Sejm Śląski stwierdza, że ustawa z dnia 28 lutego 1928 r. w sprawie upoważnienia Śląskiej Rady Wojewódzkiej do zaciągnięcia pożyczki na cele inwestycyjne (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 14) upoważnia Śląską Radę Wojewódzką do zaciągnięcia pożyczki w jakiejkolwiek zagranicznej walucie, a w szczególności w dolarach złotych Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i do wypuszczenia obligacyj na tę samą walutę opiewających.“

Katowice, dnia 1 czerwca 1928 r.

Marszałek Sejmu Śląskiego

W o l n y m. p.

Odpis.

Marszałek Sejmu Śląskiego
L. dz. 535/28

Katowice, dnia 2 sierpnia 1928 r.

Do

Pana Wojewody Śląskiego
(Wydział Prezydjalny)

w gmachu.

Na posiedzeniu w dniu 2 sierpnia br. przy rozprawie nad sprawozdaniem o warunkach zaciągniętej przez Województwo Śląskie za pośrednictwem Śląskiej Rady Wojewódzkiej pożyczki inwestycyjnej na ogólną sumę \$ 11.200.000 (druk 934, dot. 919, zał. 1) uchwalił Sejm Śląski następujące rezolucje:

1. „Sejm Śląski przyjmuje do wiadomości sprawozdanie o warunkach 100.000.000 pożyczki inwestycyjno-gospodarczej (ustawa z dnia 28 lutego 1928 r.), oraz zatwierdza przedłożony przez Radę Wojewódzką program inwestycyjny z tem, że w częściach projektu programu inwestycji przedłożonego przez Radę Wojewódzką skreśla się poz. 7 (Budowa bursy akademickiej w Krakowie), a natomiast podwyższa się w części C poz. 1 (pożyczka dla Związku Celowego Regulacji rzeki Rawy) o 250.000,— zł; w części C do objaśnień poz. 2 dodaje się słowa „znajdujących się na terenie Woje-

wództwa Śląskiego“. W części D poz. 49 (Lipiny) kwotę 500.000,— zł zmniejsza się o 50.000,— zł, a wstawia się poz. 49a (Kamień) 50.000,— zł Budowa gminnego domu administracyjnego.

Sejm Śląski stwierdza, że pożyczka może być użyta tylko na inwestycje znajdujące się w obrębie Województwa Śląskiego i to na inwestycje pozostające własnością Województwa, lub też na pożyczki udzielane gminom wyznaniowym, komunalnym związkom celowym, związkom komunalnym, gminom miejskim, wiejskim i wydziałom powiatowym Województwa Śląskiego.

Co do kolei budowanych kosztem Skarbu Województwa Śląskiego Sejm stwierdza, że powinny one pozostać własnością Województwa i oddane mają być w administrację Ministerstwa Kolei za odpowiednim wynagrodzeniem.“

2. „Przy pracach wykonywanych kosztem pożyczki Wojewódzkiej zatrudniać wolno w zasadzie tylko robotników i personel od pół roku conajmniej zamieszkałych w Województwie, tak samo rzemieślników i przedsiębiorców.“

(—) W o l n y.

Pożyczki i subwencje ze Skarbu Śląskiego.

1) Pożyczki i zaliczki na cele Kościoła.

USTAWA*)

z dnia 19 grudnia 1922 r.

**w przedmiocie udzielenia zaliczki na administrację kościelną w górnośląskiej części
Województwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 38, poz. 142).

USTAWA*)

z dnia 6 lutego 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia dalszej zaliczki
na administrację kościelną w części górno-
śląskiej Województwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 58).

USTAWA*)

z dnia 18 lipca 1923 r.

**zmieniająca ustawę z dnia 6 lutego 1923 roku
(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 58) w przedmiocie zaliczki
na administrację kościelną w górnośląskiej części
Województwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 168).

USTAWA*)**z dnia 19 października 1927 r.****w sprawie umorzenia długów Kurji Biskupiej
w Katowicach, zaciągniętych ze Skarbu Śląsk.****(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 39).****Art. 1.**

Sejm Śląski umarza dług Kurji Biskupiej w Katowicach, zaciągnięty w Skarbie Śląskim w wysokości 950.000 złotych.

Art. 2.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

*) Konkordatem przejęła Rzeczpospolita świadczenia na administrację kościelną. Sejm Śląski przyznaje w corocznych budżetach w części II-giej, dziale II-gim, rozdział II-gi (Wyznanie religijne) w różnej formie subwencje i zasiłki na cele Kościoła i duchowieństwa.

USTAWA**z dnia 8 lipca 1925 r.****w przedmiocie gwarancji dla katolickiego zarządu
kościelnego parafji Janów-Giszowiec odnośnie do
pożyczki tejże parafji z funduszków Spółki Brac-
kiej w Tarnowskich Górach.****(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 26).****Art. 1.**

Sejm upoważnia Wojewodę do zagwarantowania dla katolickiego zarządu kościelnego pa-

rafji Janów-Giszowiec pożyczki z funduszków Spółki Brackiej w Tarnowskich Górach w wysokości 80.000 zł.

Art. 2.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 29 marca 1926 r.

w sprawie gwarancji dla katolickiego zarządu kościelnego parafii Wielkie Piekary na pożyczkę z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Król. Hucie.

(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 11).

Art. 1.

Sejm Śląski upoważnia Wojewodę Śląskiego do zagwarantowania imieniem Skarbu Śląskiego dla katolickiej parafii Wielkie Piekary pożyczki z funduszków Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Królewskiej Hucie w wysokości 250.000 złotych wartości czystego złota w dniu udzielenia pożyczki.

Art. 2.

Pożyczka powyższa zabezpieczoną będzie zapisem hipotecznym dla wierzyciela, względnie Skarbu Śląskiego, dającego gwarancję.

Art. 3.

Gwarancja trwać będzie lat 5 od czasu udzielenia pożyczki. Gdyby pożyczka w przeciągu

tych 5 lat spłaconą nie została, natenczas gwarancja przedłuża się automatycznie na dalsze dwa lata.

Art. 4.

Wykonanie ustawy powierza się p. Wojewodzie.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

**2) Pożyczki dla Zakładu Ubezpieczeń
i Spółki Brackiej.**

USTAWA

z dnia 15 lutego 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia pożyczki Zakładowi
Ubezpieczeń Społecznych Wojew. Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 62).

USTAWA

z dnia 23 marca 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia dalszej pożyczki
Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Woj. Śl.**

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 110).

USTAWA

z dnia 21 czerwca 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia pożyczki Spółce
Brackiej w Tarnowskich Górach.**

(Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 145).

Art. 1.

Upoważnia się Wojewodę do udzielenia Spółce Brackiej w Tarnowskich Górach terminowej pożyczki w wysokości 750.000.000 mkp., zwrotnej w czterech równych ratach rocznych.

Pierwsza rata płatna jest po upływie 7 lat, licząc od dnia wypłaty pożyczki.

Art. 2.

Pożyczka ma być oprocentowaną na 3½% zgóry.

Art. 3.

Pożyczka jest zwrotną według parytetu złotego polskiego, obowiązującego w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu w dniu wypłaty tejże.

Art. 4.

Obliczenie każdorazowej rocznej raty i przypadających rocznych odsetek nastąpi w złotym polskim, spłata zaś może być uskuteczniiona w markach polskich według kursu obowiązującego w dniu uiszczenia raty, względnie też odsetek.

Art. 5.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 6.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

3) Pożyczki dla miast.**USTAWA**

z dnia 27 czerwca 1923 r.

w przedmiocie przyznania dla miasta Lublińca pożyczki w wysokości 600 milionów marek polsk.
(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 152).

Art. 1.

Przyznaje się miastu Lublińcowi kredyt w wysokości 600 milionów marek polskich, zwrotnych w przeciągu 4-ech lat. Pożyczka jest zwrotną według parytetu złotego polskiego z dnia pobrania pożyczki, obowiązującego w myśl rozporządzenia Ministerstwa Skarbu w dniu pobrania pożyczki.

Jako gwarancję zastawia miasto Lubliniec Województwu 5000 mórg lasu i folwark, obejmujący 720 mórg z zabudowaniem.

Odsetki od pożyczki wynoszą 4 od sta.

Art. 2.

Ustawa niniejsza obowiązuje z dniem jej ogłoszenia.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 25 lipca 1922 r.

w przedmiocie gwarancji spłat krótkoterminowych pożyczek miast i gmin części górnośląskiej Województwa Śląskiego w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej w Warszawie.

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 33).

*) Wyżej wymienione rozporządzenie zostało zatwierdzone ustawą z dnia 23 listopada 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 128).

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr. 69, poz. 449) oraz na mocy art. 4 ustęp 16 tejże Ustawy Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu z Tymczasową Radą Wojewódzką co następuje:

Art. 1.

W razie koniecznej potrzeby dla celów sanacji swych budżetów mogą miasta i gminy części górnośląskiej Województwa Śląskiego za każdorazowym zezwoleniem Wojewody zaciągać krótkoterminowe pożyczki w Polskiej Krajowej Kasie

Pożyczkowej w Warszawie, spłacalne najdalej do 3 lat.

Art. 2.

Za należyłą spłatę pożyczek wymienionych w art. 1 przyjmie Skarb Województwa Śląskiego gwarancję w każdym poszczególnym wypadku, Skarb zaś będzie miał prawo zastawu na całym nieruchomym i ruchomym majątku dłużnika, w szczególności na dodatkach gminnych do podatków bezpośrednich.

Art. 3.

Ogólna suma pożyczek, których spłatę zagwarantuje Skarb Województwa Śląskiego nie może przekroczyć 200.000.000,— (dwieście milionów) marek niemieckich.

Art. 4.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

Art. 5.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 26 października 1923 r.

w przedmiocie subwencji i pożyczki dla miasta Pszczyny na pokrycie wydatków, połączonych z otwarciem komunalnego polskiego liceum żeńskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 40, poz. 197).

Art. 1.

Upoważnia się Wojewodę Śląskiego do wypłacenia ze Skarbu Śląskiego 400.000.000 (cztery-

sta milionów) marek polskich tytułem subwencji i 400.000.000 (cztervsta milionów) marek polskich tytułem pożyczki, opartej na parytecie złota, magistratowi miasta Pszczyny na wydatki, połączone z otwarciem komunalnego polskiego liceum żeńskiego w Pszczynie.

Art. 2.

Dalsze warunki dotyczące pożyczki, która musi być zabezpieczoną na majątku dłużnika, jak terminu zwrotu, oprocentowania, które nie może przekraczać 3½% (trzy i pół od sta) w stosunku rocznym, ustali Rada Wojewódzka.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 4.

Wykonanie ustawy poleca się Wojewodzie.

4) Pożyczki i subwencje dla kooperatyw.

USTAWA*)

z dnia 6 lutego 1923 r.

w przedmiocie udzielenia kredytów Kooperatywom Spożywczym w Województwie Śląskiem.

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 59).

*) Patrz ustawa z dnia 27 lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 82) i ustawa z dnia 27 czerwca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 153).

Art. 1.

Upoważnia się Wojewodę do wyasygnowania kredytu w wysokości 1.500.000 marek niemieckich Kooperatywom Spożywczym w Województwie Śląskiem.

Art. 2.

Warunki wypożyczenia i zwrotu pożyczki ustalili z dłużnikami Komisja siedmiu, upoważniona w tym celu przez Sejm.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA*)

z dnia 27 lutego 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia poręczenia za pożyczkę
w sumie trzech miliardów marek polskich na po-
trzeby kooperatyw spożywczych.**

(Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 82).

*) Patrz ustawa z dnia 6 lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 59) i ustawa z dnia 27 czerwca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 153).

Art. 1.

Sejm Śląski przyjmuje niniejszem poręczenie za terminową spłatę w okresie jednego roku pożyczki w sumie marek polskich trzy miliardy udzielonych przez Rząd Polski na potrzeby kooperatyw spożywczych na Śląsku.

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA*)

z dnia 16 kwietnia 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia pożyczki kooperatywom
urzędniczym.**

(Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 120).

*) Zmieniono ustawą z dnia 20 listopada 1923 roku w przedmiocie udzielenia pożyczki kooperatywom urzędniczym (Dz. U. Śl. nr. 42, poz. 205). W art. 1 ustawy zamiast dawnych słów: „250 (dwieście pięćdziesiąt) milionów“ wstawiono słowa: „750 (siedmset pięćdziesiąt) milionów“ Zmianę uwzględniono w tekście poniższym.

Art. 1.

Otwiera się Wojewodzie kredyt w wysokości 750 (siedmset pięćdziesiąt) milionów marek polskich na urządzenie i utrzymanie kuchni urzędniczych z tem, że powstać mające kooperatywy będą miały charakter osobowości prawnej, a nadto statuty ich muszą obejmować postanowienia o utworzeniu specjalnego nienaruszalnego funduszu rezerwowego, służącego do amortyzacji pożyczek płatnych po każdorazowym bilansie rocznym, który to fundusz dotowany będzie w wysokości 2% (dwu procent) od dziennych targów brutto.

Art. 2.

Wojewoda udzielać będzie kooperatywom pożyczek w wysokości dziewięciokrotnej zadeklarowanych i wpłaconych gotówką udziałów za oprocentowaniem sześć od sta rocznie w ratach półrocznych z dołu.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA*)

z dnia 27 czerwca 1923 r.

w przedmiocie kredytu spółdzielniom spożywczym w Województwie Śląskiem.

(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 153).

*) Patrz ustawa z dnia 6 lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 59) i ustawę z dnia 27 lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 12, poz. 82).

Art. 1.

Władzom wojewódzkim przyznaje się kredyt w wysokości 3.000.000.000 mkp słownie: trzech miliardów marek polskich) na udzielenie pożyczek spółdzielniom spożywczym, działającym na obszarze Województwa Śląskiego.

Art. 2.

Podział i warunki pożyczki pomiędzy poszczególne kooperatywy spożywcze ustali Rada Wojewódzka, która weźmie pod uwagę opinię Komisji siedmiu.

Art. 3.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA*)**z dnia 20 listopada 1923 r.****w przedmiocie udzielenia pożyczki kooperatywom
urzędniczym.****(Dz. U. Śl. nr. 42, poz. 205).**

*) Patrz ustawę z dnia 16 kwietnia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 120).

USTAWA**z dnia 28 listopada 1923 r.****w przedmiocie subwencji dla kooperatywy
krawieckiej i szewskiej Związku Inwalidów
Wojennych w Województwie Śląskiem.****(Dz. U. Śl. nr. 42, poz. 208).****Art. 1.**

Dla uruchomienia kooperatywy krawieckiej i szewskiej przy Związku Inwalidów Wojennych w Województwie Śląskiem z siedzibą w Załężu otwiera się kredyt jednego miljarда marek polskich.

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Loterja.

ROZPORZĄDZENIE*) z dnia 22 września 1922 r. w przedmiocie gry w loterie obcokrajowe. (Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 93).

*) Rozporządzenie zostało zniesione ustawą z dnia 2 marca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 13, poz. 93).

Ustawa z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 131, poz. 1063) rozciągnęła z dniem 19 grudnia 1923 r. na obszar Województwa Śląskiego moc obowiązującą ustawy z dnia 26 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 31, poz. 180).

Obecnie obowiązują:

1. Ustawa z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 131, poz. 1063).
  2. Ustawa z dnia 26 marca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 31, poz. 180).
  3. Ustawa karna skarbową z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 355) (artykuły 114 i 115).
-

Nieruchomości Skarbu Śląskiego.

USTAWA

z dnia 23 listopada 1922 r.

w przedmiocie nabycia nieruchomości w Rybniku.

(Dz. U. Śl. nr. 35, poz. 127).

Art. 1.

Przyznaje się Wojewodzie Śląskiemu kredyt w kwocie 3,550.000 mkn. na kupno dwóch dwupiętrowych domów w Rybniku, wpisanych w księgach podatkowych pod art. 995, tom XI nr. hip. 667 i pod art. 996 tom XV nr. hip. 668, stanowiących własność związku urzędników pruskich w Rybniku, w celu pomieszczenia miejscowych urzędów skarbowych.

Art. 2.

Wykonanie tej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 13 grudnia 1922 r.

w przedmiocie zakupu niewykończonych domów w Katowicach od gminy miasta Katowice.

(Dz. U. Śl. nr. 1 z r. 1923 poz. 9).

Art. 1.

Upoważnia się Wojewodę do zakupu ze Skarbu Śląskiego czterech niewykończonych domów mieszkalnych włącznie z gruntem, księga gruntowa 906 i 969 w Katowicach od gminy miasta Katowic według projektu kontraktu kupna.

Art. 2.

Na zakup i na wykończenie owych domów zezwala się kredyt w wysokości 100 milionów marek niemieckich w r. 1922 i 100 milionów marek niemieckich w 1923 r.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 14 stycznia 1925 r.

**w przedmiocie pozbycia gruntu miejskiego
w Bielsku na rzecz Skarbu Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 1).

Art. 1.

Zezwala się gminie miasta Bielska na bezpłatne przelanie na rzecz Skarbu Śląskiego prawa własności na 8661 m² gruntu, przeznaczonego pod budowę polskiego gimnazjum w Bielsku, z realności miejskiej L. w. h. 203 gminy katastralnej Bielsko, Górne Przedmieście.

Art. 2.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 3.

Wykonanie ustawy powierza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 23 stycznia 1929 r.

**w sprawie zamiany gruntu Skarbu Śląskiego
na grunta miejskie miasta Rybnika.**

(Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 4).

Art. 1.

Zezwala się na zamianę gruntu Skarbu Śląskiego (Zakładu dla umysłowo-chorych w Rybniku), zapisanego w księdze posiadłości gruntowej Urzędu Katastralnego w Rybniku pod art. 5 księgi wieczystej tom I, karta 6, zapisany właściciel: „Provinzialverband von Schlesien“, obręb Wielopole, mapy nr. 2, oznaczonego jako parcela nr. 184/58, łąka, o powierzchni 3 ha na grunta miasta Rybnika zapisane,

- a) w księdze posiadłości gruntowej Urzędu Katastralnego w Rybniku pod art. 641 księgi wieczystej, tom VIII karta 344, zapisany właściciel: gmina miejska Rybnika, mapy nr. 1, oznaczonych jako parcela nr. 297/152, łąka o powierzchni 1,731 ha;
- b) w księdze posiadłości gruntowej Urzędu Katastralnego w Rybniku pod art. 1145 księgi wieczystej, tom V karta 267, zapisany wła-

ściciel: miasto Rybnik, obręb Rybnik, mapy nr. 1, oznaczonych jako parcela nr. 978/11 rola, o powierzchni 40 arów, oraz upoważnia się Śląską Radę Wojewódzką do ustalenia w kontrakcie zamiany szczegółowych warunków umowy.

Art. 2.

Wykonanie niniejszej umowy powierza się Śląskiej Radzie Wojewódzkiej.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 30 marca 1931 r.

**w sprawie zamiany gruntu Skarbu Śląskiego
na grunta miejskie miasta Lublińca.**

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 19).

Art. 1.

Zezwala się na zamianę gruntu Skarbu Śląskiego (Zakładu dla umysłowo-chorych w Lublińcu), zapisanego w księdze posiadłości gruntowej Urzędu Katastralnego w Lublińcu pod art. nr. 823, księga wieczysta tom I karta 13, dobro rycerskie, zapisany właściciel „Województwo Śląskie“, nr. mapy 6, nr. parcel 470/330 (przy mieście) o powierzchni 31 m² i 1093/331 (przy mieście) o powierzchni 82 a 22 m², razem 82 a 53 m² na grunta miejskie miasta Lublińca, zapisane w księdze posiadłości gruntowej Urzędu Katastralnego w Lublińcu pod artykułem nr. 144,

księga wieczysta tom V, karta 250 „rola“, zapisany właściciel „Miasto Lubliniec“, nr. mapy 7, nr. parcel 270/57 (w lesie) o powierzchni 1 ha 64 a 69 m² i 271/57 (w lesie) o powierzchni 37 m², razem 1 ha 65 a 06 m², oraz upoważnia się Śląską Radę Wojewódzką do ustalenia w kontrakcie zamiany szczegółowych warunków zamiany gruntów.

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Śląskiej Radzie Wojewódzkiej.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 17 lipca 1931 r.

**o sprzedaży firmie „Lignoza“ Spółka Akcyjna
w Katowicach gruntu Skarbu Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 33).

Art. 1.

Zezwala się na sprzedaż firmie „Lignoza“ Spółka Akcyjna w Katowicach, parcel gruntowych nr. 237/28 i 262/28 o łącznej powierzchni 66 m², wchodzących w skład nieruchomości, objętej wykazem hipotecznym L. 45 tom III. księgi wieczystej „Ścierń“, obręb katastralny „Porąbek“ w powiecie pszczyńskim, stanowiącej własność Skarbu Śląskiego.

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Mieszkaniowe ustawodawstwo.

Ochrona lokatorów.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 28 czerwca 1922 r.

**w przedmiocie przedłużonej mocy obowiązującej
ustaw o ochronie lokatorów i zapobieżeniu
brakowi mieszkań.**

(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11.)

*) Zmieniono rozporządzeniem z dnia 3 października 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 102) i rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 37). Zatwierdzono ustawą z dnia 15 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 41). Zniesiono wraz z podtrzymanymi przepisami, które przed 15 czerwca 1922 r. obowiązywały i które przejęto ustawą z dnia 18 grudnia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 107).

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 3 października 1922 r.

**w przedmiocie ochrony lokatorów oraz lichwy
i spekulacji mieszkaniowej.**

(Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 102.)

*) Patrz not. do poprzedniego rozporządzenia. Zatwierdzono ze zmianami ustawą z dnia 15 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 41).

USTAWA*)**z dnia 15 stycznia 1923 r.****dotycząca zmiany rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 28 czerwca 1922 r. i z dnia 3 października 1922 r. w przedmiocie ochrony lokatorów oraz lichwy i spekulacji mieszkaniowej.****(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 41.)**

*) Patrz not. do poprzedniego rozporządzenia. Zmieniono ustawą z dnia 13 czerwca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 142).

ROZPORZĄDZENIE*)**z dnia 25 lipca 1922 r.****w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 20 grudnia 1920 r. o ochronie lokatorów.****(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 37.)**

*) Odnośnie do cieszyńskiej części Śląska zmienia rozporządzenie postanowienia rozp. z dnia 28 czerwca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11). Zatwierdzono ustawą z dnia 14-go lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 65).

USTAWA*)**z dnia 14 lutego 1923 r.****dotycząca zatwierdzenia rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 25 lipca 1922 r. w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 18 grudnia 1920 r. o ochronie lokatorów.****(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 65.)**

*) Patrz not. do poprzedniego rozporządzenia.

USTAWA*)**z dnia 19 grudnia 1922 r.****w przedmiocie ustanowienia komisarzy dla spraw mieszkaniowych.****(Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 143.)**

*) Zniesiono ustawą z dnia 18 grudnia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 107) i ustawą z dnia 16 grudnia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 29, poz. 54).

USTAWA*)**z dnia 13 czerwca 1923 r.**

w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 15 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 41), dotyczącej zmiany rozporządzeń Wojewody Śląskiego z dnia 28-go czerwca 1922 r. i z dnia 3 października 1922 r. w przedmiocie ochrony lokatorów, oraz lichwy i spekulacji mieszkaniowej.

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 142.)

*) Zmieniono ustawą z dnia 7 listopada 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 200).

USTAWA*)**z dnia 7 listopada 1923 r.**

w przedmiocie częściowej zmiany ustawy z dnia 13 czerwca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 142) dot. zmiany ustawy z dnia 15 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 41) względnie zmiany rozporządzeń Wojewody Śląskiego z dn. 28 czerwca 1922 r. i z dnia 3 października 1922 r. w przedmiocie ochrony lokatorów oraz lichwy i spekulacji mieszkaniowej.

(Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 200.)

*) Zmieniono ustawą z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 21).

USTAWA*)

z dnia 13 lutego 1924 r.

w przedmiocie częściowej zmiany ustawy z dnia 7 listopada 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 41, poz. 200) dotyczącej zmiany ustawy z dnia 13-go czerwca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 142) ustawy z dnia 15-go stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 41) względnie zmiany rozporządzeń Wojewody Śląskiego z dnia 28 czerwca 1922 r. i z dnia 3 października 1922 r. w przedmiocie ochrony lokatorów oraz lichwy i spekulacji mieszkaniowej. (Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 21.)

*) Ponieważ ustawa z dnia 18 grudnia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 107) znosi podtrzymane rozporządzeniem z dnia 28 czerwca 1922 r. (Dz. Ust. Śl. nr. 3, poz. 11) ustawy dawniejsze, zniesione jest także rozporządzeniem z dnia 28 czerwca 1922 r. i wszystkie późniejsze zmiany.

USTAWA*)

z dnia 18 grudnia 1924 r.

w sprawie ochrony lokatorów.

(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 107.)

*) Zmieniono ustawą z dnia 29 grudnia 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 44). Art. 6 ustęp 2 zmieniony ustawą z dn. 6 lipca 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 31). Cała ustawa zniesiona ustawą z dnia 16 grudnia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 29, poz. 54).

USTAWA*)

z dnia 29 grudnia 1925 r.

w przedmiocie ustalenia czynszów od lokali na terenie Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 44.)

*) Zmienia ustawę z dnia 18 grudnia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 107).

NOWELA**z dnia 29 marca 1926 r.****do ustawy z dnia 29 grudnia 1925 r. w przedmiocie
ustalenia czynszów od lokali na terenie Woje-
wództwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 13.)****USTAWA*)****z dnia 6 lipca 1926 r.****w sprawie wstrzymania podwyżki czynszów od
lokali na terenie Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 31.)***) Zmienia ustawy z dnia 18 grudnia 1924 r. i z dnia
29 marca 1926 r.**USTAWA****z dnia 16 grudnia 1926 r.****w sprawie ochrony lokatorów.****(Dz. U. Śl. nr. 29, poz. 54.)****R o z d z i a ł I.****Przepisy ogólne.****Art. 1.**

Do najmu budynków i do najmu ich części
składowych stosuje się w drodze wyjątku od
przepisów o najmie, zawartych w ustawach cy-
wilnych obowiązujących na obszarze Wojewódz-
twa Śląskiego, niżej wymienione przepisy:

Art. 2.

1. Przepisom niniejszej ustawy nie podlegają:

- a) budynki położone na obszarze stacji i linii kolejowych, będące własnością Państwa lub prywatnego przedsiębiorstwa kolejowego i przeznaczone na kolejowe cele służbowe, lub na pomieszczenie pracowników przedsiębiorstwa kolejowego, z wyjątkiem domów mieszkalnych dla pracowników kolejowych, wzniesionych w cieszyńskiej części Województwa z funduszków emerytalnych (pensyjnego i prowizyjnego), jak również z wyjątkiem tych budynków kolejowych, względnie ich części, które zostały wynajęte przez zarząd kolejowy kooperatywom kolejowym;
- b) budynki będące w dniu 1 kwietnia 1924 roku własnością Państwa lub związku samorządowego i przeznaczone na cele wojskowe, w których zamieszkiwanie osób cywilnych jest niedopuszczalne, ze względu na interes obrony Państwa;
- c) mieszkania, stanowiące uposażenie służbowe lub część jego, z wyjątkiem atoli mieszkań zajmowanych przez stróżów i zarządców domu tytułem wynagrodzenia za pełnienie ich obowiązków służbowych oraz mieszkań zajmowanych w domach fabrycznych i kopalnianych (familiijnych);
- d) pomieszczenia w hotelach, gospodach i pensjonatach (pokojach umeblowanych), dzień nie wynajmowane z wyjątkiem, jeżeli lokator zajmuje pomieszczenie przynajmniej od roku

- przed wejściem w życie niniejszej ustawy; wyjątek ten dotyczy tylko eksmisji, nie zaś ceny, jaką najmujący pomieszczenie na zasadzie urzędowego cennika płacić powinien;
- e) w letniskach i uzdrowiskach pomieszczenia, wynajmowane przez gości sezonowych;
  - f) pomieszczenia, wynajęte na przedsiębiorstwa rozrywkowe, jak: kinoteatry, kabarety, sale tańców, gry i podobne, chyba, że przedsiębiorstwo jest prowadzone wyłącznie dla celów kulturalno-oświatowych;
  - g) pomieszczenia, wynajęte na banki i kantory wymiany oraz inne instytucje kredytowe bez względu na ich charakter prywatno- czy publiczno-prawny;
  - h) budynki na obszarze górnośląskiej części Województwa, których budowę ukończono po dniu 1 lipca 1918 r. i budynki na obszarze cieszyńskiej części Województwa, co do których udzielono zezwolenia na ich zajęcie po dniu 27 stycznia 1917 r., nadto budynki lub ich części, które po terminach powyższych uległy zasadniczej przebudowie, gdy przez to przysporzono pomieszczeń, jak niemniej części domów nad- i dobudowane, o ile to również nastąpiło po terminach powyżej podanych.

Postanowienia te nie odnoszą się do domów fabrycznych i kopalniach (familijnych), wybudowanych przed dn. 1 stycznia 1924 r.;

- i) wszelkie ogrody, place, oraz co do wysokości czynszu ubikacje i budowle, wynajęte przez władze rządowe lub samorządowe.

2. Wynajmujący może żądać usunięcia lokatora z pomieszczeń określonych wyżej pod a), b), c), f), g), h) i i) jedynie z końcem kwartału kalendarzowego za poprzedniem conajmniej trzymiesięcznem wypowiedzeniem.

R o z d z i a ł II.

Wysokość komornego.

Art. 3.

1. Wynajmującemu i lokatorowi wolno jest zawrzeć na zasadzie wzajemnego porozumienia umowę co do wysokości i sposobu zapłaty komornego, nie inaczej jednak, jak na piśmie i na czas nie krótszy, niż na jeden rok. Nie dotyczy to atoli mieszkań do czterech pokoi włącznie. Komorne umówionem i płaconem być może tylko w walucie krajowej.

2. Jeśli umowa nie ma miejsca, lub opiewa na walutę obcą lub złotową w złocie, natenczas strony będzie obowiązywać:

- a) przy mieszkaniach, komorne ustalone na podstawie art. 5 do 8 włącznie;
- b) przy innych pomieszczeniach, komorne, którego wysokość na żądanie jednej ze stron ustali Urząd Rozjemczy dla spraw najmu.

3. Przy ustalaniu wysokości komornego w wypadku przewidzianym pod lit. b) poprzedniego ustępu, należy uwzględnić rodzaj, rozmiar, położenie pomieszczenia, kurs waluty obcej względ-

nie złotowej w złocie w dniu zawarcia umowy, oraz inne okoliczności wpływające na oznaczenie słusznego czynszu najmu.

W orzeczeniu podać należy termin, od którego ustalone komorne obowiązuje. W razie późniejszej istotnej zmiany stosunków, które były miarodajne do ustalenia komornego, wolno stronom żądać ponownego jego ustalenia.

Art. 4.

Pomieszczeń pobocznych jak: przedpokoje, korytarze, werandy, łazienki, kuchnie, spiżarnie, ąlkowy i pokoje dla służby, nie zalicza się do liczby pokoiów mieszkalnych.

Art. 5.

1. Podstawę do oznaczenia wysokości komornego stanowi komorne płacone w dniu 1 lipca 1914 r. (podstawowe komorne). Wysokość tego komornego winien udowodnić wynajmujący.

2. Jeżeli przedmiot najmu nie istniał, lub nie był wynajęty w dniu 1 lipca 1914 r., jeżeli nie można udowodnić wysokości ówczesnego komornego, lub jeżeli ono było ze względu na specjalne warunki danego stosunku najmu widocznie wygórowane, lub widocznie za niskie, wówczas Urząd Rozjemczy dla spraw najmu ustala podstawowe komorne podług ówczesnych cen przeciętnych. Komorne z mieszkań, zajmowanych w domach fabrycznych i kopalnianych (familijnych) przez pracowników, będących w stosunku służbowym do przedsiębiorcy jako posiadacza

domu, nie może w żadnym wypadku przekraczać normy z 1 lipca 1914 r.

3. W razie uszczuplenia lub powiększenia, albo ulepszenia lub pogorszenia przedmiotu najmu w stosunku do stanu z dnia 1 lipca 1914 r. ulegnie również podstawowe komorne odpowiedniej zmianie. Zmiana nastąpić może w braku odmiennej woli stron tylko odnośnie do czasu po wejściu wniosku o ustalenie.

Art. 6.

1. Wysokość komornego z wyjątkiem dobrowolnie zawartych umów nie może przekraczać oznaczonych poniżej stawek procentowych, które wynoszą od dnia 1 października 1926 r.:

- a) za mieszkania do dwóch pokoi włącznie 70% podstawowego komornego;
- b) za mieszkania trzypokojowe 80% podstawowego komornego;
- c) za mieszkania od czterech do pięciu pokoi włącznie 85% podstawowego komornego;
- d) za mieszkania od sześciu do siedmiu pokoi włącznie 90% podstawowego komornego;
- e) za mieszkania ponad siedem pokoi 100% podstawowego komornego.

2. Powyższe stawki za mieszkania w poprzednim ustępie wymienione, wzrastają od 1-go października 1926 r. co kwartał o 5% tak długo, dopóki nie osiągną 100% komornego podstawowego.

3. Suma komornego obliczona w powyższy sposób w markach niemieckich lub koronach au-

strjacko-węgierskich będzie przeliczona na złote według następującego klucza:

- 100 marek niemieckich równa się 123 złotym,
- 100 koron austriacko-węgierskich równa się 105 złotym.

4. Komorne wolno uiszczać w ratach miesięcznych i za pośrednictwem poczty na koszt lokatora.

Art. 7.

Oprócz komornego przysługuje wynajmującemu pretensja na opłatę za dostarczenie wody w wysokości udziału, przypadającego na mieszkanie lokatora. Wynajmujący winien lokatorowi na żądanie podać podstawę tego obliczenia i okazać oryginalne rachunki.

Do uiszczenia innych opłat lokator nie jest zobowiązany.

Art. 8.

1. Wynagrodzenie za ogrzewanie i ciepłą wodę z własnych urządzeń centralnych, oznacza się osobno według rzeczywistych wydatków, przypadających na dane pomieszczenia w stosunku do ich pojemności.

2. Na 1 października może wynajmujący żądać zaliczki nieprzekraczającej 50% domniemanych kosztów opalania pieców centralnych, a na 1 stycznia dalszej zaliczki w wysokości 25%.

Ostateczne obliczenie winno nastąpić najpóźniej 1 maja na zasadzie ksiązek i dowodów, które wynajmujący ma przedłożyć lokatorowi na jego żądanie.

3. Wynagrodzenie za używanie dźwigów (wind) osobowych oznacza się osobno według rzeczywistych wydatków i pobiera się co kwartał od lokatorów korzystających z tego urządzenia.

Art. 9.

1. Za przedmiot najmu, który lokator w całości lub w części odnajmuje sublokatorowi bez dostarczenia urządzenia domowego, wolno umówić tylko takie komorne, które przekracza najwyżej o 30% komorne płacone przez lokatora za podjęte pomieszczenia.

2. Za dostarczanie sublokatorowi urządzenia domowego wolno oprócz komornego umówić godziwe, wynagrodzenie, które jednak nie może przekraczać rocznie 10% wartości dostarczonego urządzenia.

3. Udział sublokatora w opłatach dodatkowych (atr. 7 i 8) nie może przekraczać kwoty przypadającej na zajmowane przez niego ubikacje według klucza stosowanego do wszystkich mieszkańców danego domu.

4. Lokatorowi wolno podnajmować przedmiot najmu w części za zgodą wynajmującego. Również wolno mu pod tym samym warunkiem odstąpić drugiemu bezpłatnie swe prawa z najmu wpływające w części lub całości. Brak zgody wynajmującego zastąpi zezwolenie Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu. Urząd Rozjemczy nie udzieli zezwolenia, gdy wynajmujący odmówił swej zgody z ważnych powodów.

Art. 10.

1. Nieważną jest umowa, jeżeli:

- a) za oddanie w najem, odstąpienie praw z kontraktu najmu lub za opuszczenie mieszkania przyrzeczono uprawnionemu do rozporządzenia przedmiotem najmu lub osobie trzeciej świadczenia nie będące w bezpośrednim związku z obowiązkiem płacenia komornego;
- b) oddanie w najem, odstąpienie praw z kontraktu najmu lub opuszczenie mieszkania uczyniono zawisłem od zakupu przez lokatora urządzenia domowego lub wogóle pod tym samym warunkiem wymówiono dla siebie lub innej osoby świadczenia nie stojące w bezpośrednim związku z obowiązkiem płacenia komornego.

2. Co wbrew powyższym postanowieniom uiszczone, tego można żądać z powrotem. Prawa tego nie można się zrzekać. Powództwo przedawnia się w 6-ciu miesiącach od dnia uskutecznionego świadczenia.

R o z d z i a ł III.

Ograniczenia prawa wypowiedzania i rozwiązywania umów najmu.

Art. 11.

1. Oprócz wypadków rozwiązania najmu z winy lokatora przewidzianych w dzielnicowych ustawach cywilnych, wynajmujący może najem wypowiedzieć, jak również korzystać z postanowień kodeksu cywilnego o ustaniu najmu bez wy-

powiedzenia wtedy tylko, gdy istnieją ku temu ważne przyczyny.

2. Za ważną przyczynę należy między innemi uważać:

- a) jeżeli lokator mimo upomnienia zalega z zapłatą conajmniej w 3-ch po sobie następujących miesiącach, chyba, że zaległość powstała z powodu braku pracy, lub wogóle nę-dzy wyjątkowej;
- b) jeżeli lokator przez swe uporczywe lub rażące przekroczenia obowiązującego porządku domowego, przez umyślne niszczenie przedmiotu najmu albo przez swe bezwzględne nieprzyzwoite zachowanie się obrzydza współmieszkańcom pobyt w domu lub porządek w domu poważnie zakłóca; z zachowaniem się lokatora stoi na równi zachowanie się osób, przez niego do mieszkania przyjętych, jeżeli on temu postępowaniu, choć to było możliwem, zaradzić zaniedbał;
- c) jeżeli lokator przedmiot najmu w części lub całości oddał w podnajem lub odstąpił swe prawa z najmu bez zezwolenia wymaganego po myśli art. 9, ustęp 4 lub też przedmiot najmu z urządzeniem lub bez niego oddał w podnajem za nadmiernie wysokiem wynagrodzeniem w stosunku do komornego, jakie sam płaci, albo swe prawa z kontraktu najmu płynące odstąpił za wynagrodzeniem;
- d) jeżeli lokator posiada inne mieszkanie w tej samej miejscowości; wynajmujący nie może jednak z tego prawa korzystać, skoro lokator

drugie swe mieszkanie opuścił, lub gdy został chociażby nie prawomocnie zasądzony na opuszczenie tegoż;

- e) jeżeli w celu umożliwienia budowy mieszkań koniecznem jest zniesienie lub przerobienie przedmiotu najmu, wynajmujący może wypowiedzieć najem w całości lub części na trzy miesiące kalendarzowe naprzód; w razie opuszczenia części przedmiotu najmu następuje odpowiednie zmniejszenie komornego. Jeżeli przedmiot najmu, który ma być zniesionym lub przerobionym, stanowi dla lokatora mieszkanie lub jedyny jego lokal zarobkowy, wypowiedzenie nastąpić może jedynie za wskazaniem mu przez wynajmującego innego przedmiotu najmu, odpowiadającego jego potrzebom. Postanowienia te mają także wówczas zastosowanie, jeżeli wynajmujący rzeczy najętych, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy były przeznaczone dla niego jako sklepy, pracownie, lub mieszkania dla pracowników jego przedsiębiorstwa, na ten sam cel lub dla rozszerzenia własnego przedsiębiorstwa zaraz potrzebuje. Postanowienia powyższe nie naruszają praw lokatora do żądania zwrotu szkody powstałej z powodu wcześniejszego rozwiązania zawartej między stronami umowy najmu;
- f) jeżeli budynek przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stał się własnością Państwa lub związku samorządowego; umowy najmu, dotyczące takich budynków i ich

przynależności, rozwiązują się po poprzednim ustawowem, a conajmniej trzymiesięcznem wypowiedzeniu, a lokatorzy winni przedmiot najmu opuścić po dostarczeniu im odpowiadającego ich potrzebom innego przedmiotu najmu i to na zasadach odpowiadających przepisom niniejszej ustawy i za zwrotem kosztów przesiedlenia oraz kosztów ulepszeń zaprowadzonych przez lokatora w wymówionym przedmiocie najmu; obowiązek dostarczenia innego mieszkania oraz zwrotu pomienionych kosztów nie istnieje jednak wobec osób, ani rodzin osób, które uzyskały najem mieszkania w związku lub na podstawie stosunku służbowego wobec Państwa względnie związku samorządowego, a których stosunek służbowy się skończył wskutek wydalenia ze służby z powodu wykroczeń służbowych, względnie wskutek dobrowolnego zrzeczenia się posady;

- g) odnośnie do mieszkań stróżów i zarządców, oraz mieszkań w domach fabrycznych i kopalnianych (familiijnych) najem ponadto rozwiązany być może, jeżeli nastąpiło rozwiązanie stosunku służbowego, z powodów uprawniających pracodawcę do jego rozwiązania bez zachowania czasokresu wypowiedzenia albo przed upływem oznaczonego czasu trwania stosunku służbowego, o ile przyczyny rozwiązania zachodzą po stronie pracobiorcy lub też o ile stosunek służbowy został rozwiązany na mocy istniejących

przepisów o wydaleniu pracowników z obowiązkim przyjęcia w ich miejsce nowych. Postanowienia te nie mają zastosowania wówczas, gdy przed objęciem stanowiska służbowego osoby powyższe zajmowały mieszkanie z tytułu najmu.

3. W razie sporu wynajmujący winien udowodnić, że istnieje ważna przyczyna wypowiedzenia. Jeżeli rozwiązania najmu żądano na zasadzie litery a) ustęp 2 art. 11 a zaległość powstała z powodu sporu o wysokość komornego lub opłat dodatkowych, należy rozwiązania odmówić, gdy lokator, skoro sąd, lub Urząd Rozjemczy wyższą kwotę uzna za uzasadnioną, bezzwłocznie oświadczy, iż na podwyższenie się godzi i w ciągu 7 dni zaległość uiści; przepis ten nie ma zastosowania, jeżeli lokator nie uiści w czasie właściwym niespornej części komornego i opłat dodatkowych.

4. W cieszyńskiej części Województwa wypowiedzenie pozasądowe nie stanowi tytułu egzekucyjnego.

Art. 12.

1. W razie śmierci lokatora jego współmałżonek i rodzeństwo, którzy do chwili jego śmierci stale z nim mieszkali, wstępują w umowę najmu i odpowiadają niepodzielnie za wynikające stąd zobowiązania, o ile nie zrzekną się tego prawa wobec wynajmującego. Przepis ten nie ma zastosowania dla osób, które w chwili śmierci lokatora posiadają inne mieszkanie.

2. Prawa najmu pomieszczeń handlowych, przemysłowych i innych pomieszczeń zarobkowych, wynikające z niniejszej ustawy, przechodzą na spadkobierców lokatora, o ile spadkobiercy przedsiębiorstwo spadkodawcy w tym samym lokalu nadal prowadzą.

R o z d z i a ł IV.

Urzędy Rozjemcze dla spraw najmu.

Art. 13.

1. Urzędy Rozjemcze dla spraw najmu będą utworzone w miejscowościach będących siedzibą Sądów Powiatowych. W innych gminach można je utworzyć na żądanie, wyrażone uchwałą rady gminnej. Rozporządzenie wykonawcze oznacza terytorjalny zakres działania każdego Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu.

2. Koszty połączone z utworzeniem i z działalnością tych urzędów ponosi gmina, w której urząd ma siedzibę. Inne gminy przyczyniają się do tych kosztów w stosunku do ilości spraw, o ile koszty te nie są pokryte dochodami tegoż urzędu.

Art. 14.

1. Przewodniczącego urzędu, jego zastępcę oraz resztę członków mianuje prezes Sądu Okręgowego z pośród kandydatów, przedstawionych mu przez reprezentację tej gminy, w której urząd ma siedzibę. Połowa członków urzędu musi być powołana z pośród mieszkających w gminie właścicieli domów, druga z pośród lokatorów, o ile

ani oni sami, ani też ich małżonkowie nie posiadają własnych nieruchomości. Lista członków powinna zawierać zawsze wystarczającą liczbę ławników z kół rzemieślniczych i z pośród wolnych zawodów.

2. Przewodniczący, zastępcy i członkowie mają prawo do zwrotu wydatków, wyłożonych gotówką, oraz do wynagrodzenia, którego wysokość ustala rada gminna.

3. Członkowie urzędu składają na ręce prezesa Sądu Okręgowego lub sędziego przez niego wyznaczonego przyrzeczenie, że będą gorliwie i bezstronnie pełnili swój urząd i dochowają tajemnicy urzędowej.

Art. 15.

Od powołania na członka urzędu wymówić się mogą jedynie kobiety, duchowni, wojskowi, urzędnicy publiczni, osoby chorowite lub starsze ponad 60 lat, drobni przemysłowcy i osoby, żyjące z płacy dziennej, lub tygodniowej. O zasadności wymówienia się rozstrzyga ostatecznie prezes Sądu Okręgowego.

Art. 16.

1. Uchylający się od przyjęcia godności członka urzędu, mimo, że ich wymówienie się uznano za nieuzasadnione, podlegają karze grzywny do wysokości 100 złotych.

2. Członkowie urzędu, który bez należytego usprawiedliwienia się na posiedzenia nie przybywają, opóźniają się lub w inny sposób od speł-

niania swoich urzędów obowiązków się uchylają, podlegają za każdym razem karze grzywny do 30 złotych. W razie uwzględnienia późniejszego usprawiedliwienia nałożona grzywna może być uchylona lub zmniejszona. Członków urzędu, którzy stali się winnymi rażącego naruszenia obowiązków urzędowych, należy nadto usunąć z urzędu.

3. Orzeczenie kary w ustępie 1 wymienionej należy do prezesa Sądu Okręgowego, zaś orzeczenie kary w ustępie 2 do przewodniczącego Urzędu Rozjemczego. Ukaranemu przysługuje prawo wniesienia w 14-dniowym czasokresie od dnia jego doręczenia zażalenia do prezesa Sądu Okręgowego. Orzeczenia prezesa są ostateczne.

Art. 17.

1. Urząd rozstrzyga po rozprawie ustnej większością głosów w zespołach trzech członków, w których skład wchodzi: przewodniczący lub jego zastępca i po jednym ławniku z koła właścicieli domów i lokatorów.

2. Orzeczenie może być wydane dopiero wówczas, gdy strony miały możność wypowiedzenia się tak co do sprawy samej, jakoteż co do wyniku przeprowadzonych w danej sprawie dochodzeń. Orzeczenie należy wygotować najdalej w ciągu trzech dni na piśmie z krótkim uzasadnieniem i z urzędu doręczyć stronom. Do doręczeń stosuje się odpowiednio przepisy §§ 208 do 213, niemieckiej ustawy o postępowaniu cywilnem względnie §§ 87—89 austriackiej ustawy

o postępowaniu cywilnem. Orzeczenie Urzędu Rozjemczego musi zawierać: a) nazwiska członków Urzędu Rozjemczego, b) dokładne oznaczenie stron, ich ustawowych zastępców i pełnomocników w sprawie (imię i nazwisko stron i zawód, miejsce zamieszkania i stanowisko w sporze), c) orzeczenie w rzeczy samej i w sprawie kosztów, d) krótkie przedstawienie stanu rzeczy i uzasadnienie.

3. Rozprawy urzędu są jawne. Jawność należy wykluczyć na zgodny wniosek stron, a na wniosek choćby jednej strony wówczas, gdy mają być rozpatrywane zdarzenia z życia rodzinnego oraz tajemnice zawodowe.

4. Publiczne ogłaszanie treści rozprawy niejawnej jest wzbronione.

Art. 18.

1. Jeśli strona zwróciła się do urzędu, wezwie on strony z zagrożeniem, że niestawienie się nie wstrzyma rozprawy oraz wydania orzeczenia. Rozprawę należy przeprowadzić ile możności, w ciągu dni 8 od podania wniosku.

2. Wezwani obowiązani są stawić się osobiście, albo wysłać do rozprawy pełnomocnika. Strony i ich pełnomocnicy winni są zgodnie z prawdą udzielić wyjaśnień przez urząd żądanych.

3. Urząd może przedsięwziąć wszelkie dochodzenia do orzeczenia potrzebne, w szczególności wzywać i przesłuchiwać, i to bez przysięgi i pod przysięgą, osoby, które wyjaśnień udzielić mogą,

jak również zarządzić osobiste stawienie się stron.

4. Urząd nakłada grzywny do wysokości 30 zł na osoby, do udzielenia wyjaśnień wezwane za nieusprawiedliwione ich niestawiennictwo lub za odmówienie złożenia wyjaśnień i dowodów. Na strony spór wiodące nie może być grzywna z tego powodu nałożona.

Taką samą grzywnę nakłada urząd na osoby, zachowujące się niewłaściwie podczas rozprawy. Od orzeczenia Urzędu Rozjemczego, nakładającego grzywnę za niestawiennictwo lub odmówienie złożenia wyjaśnień i dowodów służy w 14-dniowym czasokresie od dnia jego doręczenia zażalenie do prezesa Sądu Okręgowego, którego orzeczenie jest ostatecznem. Ściąganie nałożonych grzywien należy do władz administracyjnych. Grzywny wpływają do kasy komunalnej na pokrycie kosztów Urzędu Rozjemczego.

5. Wszystkie władze i urzędy powinny udzielać Urzędowi Rozjemczemu dla spraw najmu pomocy prawnej.

Art. 19.

1. Właściwy Urząd Rozjemczy dla spraw najmu rozstrzyga wyłącznie spory, wyłaniające się ze stosunku najmu, o ile one dotyczą spraw unormowanych przepisami niniejszej ustawy; wszakże spory o rozwiązanie stosunku najmu, o wypowiedzenie najmu lub eksmisję, o oddanie i używanie rzeczy najętej oraz o zapłatę czynszu najmu tylko wówczas, gdy obydwie strony

oświadczać na piśmie lub do protokołu, że orzeczeństwu urzędu się poddają.

2. Prócz wypadków w ustawie niniejszej przewidzianych przysługuje stronom przeciwko orzeczeniom Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu odwołanie do Sądu Okręgowego, którego wyrok jest ostatecznym. Czasokres do wniesienia odwołania wynosi 14 dni, jest czasokresem koniecznym i biegnie od dnia doręczenia orzeczenia.

3. Prawomocne orzeczenia Urzędu Rozjemczego stanowią tytuł egzekucyjny. (§ 794 niemieckiej procedury cywilnej i § 1 austriackiej ordynacji egzekucyjnej).

4. Wykonanie orzeczeń Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu w sprawach, przewidzianych w ustępie 1 zdanie drugie tegoż artykułu, należy do organów sądowych; w innych wypadkach do urzędów gminnych, w razie potrzeby przy pomocy organów policji.

Art. 20.

Jeżeli rozstrzygnięcie sporu w całości lub w części zawisło od ustalenia, czy w myśl artykułów 5—9, podwyższenie komornego jest dopuszczalne, albo czy komorne lub wynagrodzenie innego rodzaju są odpowiednie lub nie, natenczas sąd, jeżeli nie ma jeszcze w tym przedmiocie orzeczenia Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu, sam przeprowadza stosowne ustalenia w toku sporu.

Art. 21.

1. Strona interesowana ponosi koszty postępowania tudzież specjalne opłaty na rzecz gminy od każdego zwrócenia się do urzędu z wnioskiem o rozpoznanie sprawy, oraz od wydanych przez Urząd Rozjemczy dokumentów. Wysokość tych opłat określi gmina z tem zastrzeżeniem, że nie mogą być one wyższe od właściwych opłat sądowych. Urząd Rozjemczy może osoby niezamożne zwalniać od ponoszenia tych opłat. Przepisy ustaw o postępowaniu cywilnem dotyczące obowiązku zwrotu kosztów postępowania i opłat przez stronę przegrywającą, stronie wygrywającej spór, mają również zastosowanie w postępowaniu przed Urzędami Rozjemczymi.

2. Skarb Państwa i Skarb Śląski zwolnione są od ponoszenia opłat na rzecz gmin, pobieranych w postępowaniu przed Urzędami Rozjemczymi.

R o z d z i a ł V.

Moratorium mieszkaniowe.

Art. 22.

1. W sprawach o eksmisję może sąd, względnie Urząd Rozjemczy z urzędu lub na wniosek pozwanego w uwzględnieniu stosunków gospodarczych pozwanego, odroczyć termin opróżnienia przedmiotu najmu na sześć miesięcy.

2. W sprawach o eksmisję z mieszkań 1- lub 2-pokojowych może sąd z urzędu lub na wniosek pozwanego zawiesić wykonanie orzeczonej eksmisji oraz odroczyć na przeciąg sześciu miesięcy

wykonanie orzeczonej eksmisji, o ile takie zawieszenie jest usprawiedliwione położeniem pozwanego, a w szczególności tem, że on z powodu okoliczności od niego niezawisłych pozostaje bez pracy.

3. W tym celu sąd, względnie Urząd Rozjemczy ma prawo zbierać dowody z urzędu. Brak pracy dla pozwanego można stwierdzić przez odpowiednie zaświadczenie właściwego Urzędu Pośrednictwa Pracy.

4. Sąd lub Urząd Rozjemczy, udzielając zwłoki, jednocześnie zawiadomi o tem właściwy Urząd Pośrednictwa Pracy, tudzież zarząd gminy, w której pozwany ma miejsce zamieszkania.

Art. 23.

Pozwany (art. 22 ust. 2) traci prawo do korzystania z moratorium mieszkaniowego, jeśli nie przyjmie odpowiedniej pracy, wskazanej mu przez właściwy Urząd Pośrednictwa Pracy na warunkach w danej miejscowości ogólnie przyjętych z wyjątkiem, jeśli odmówi przyjęcia pracy w zakładach, objętych strajkiem, lub lokautem. Praca winna być uważana za odpowiednią, o ile odpowiada kwalifikacjom pozwanego, nie jest niebezpieczna, ani dla jego zdrowia, ani moralności, jeśli jest opłacana wystarczająco wedle przyjętych w danej miejscowości, okręgu, lub zawodzie norm i nie spowoduje dla pozwanego poważnych przeszkód przy powrocie do jego pracy zawodowej.

R o z d z i a ł VI.

Postanowienia karne.

Art. 24.

1. Karze więzienia od trzech dni do sześciu miesięcy i grzywnie do 6000 zł lub jednej z tych kar ulega, kto za oddanie w najem, odstąpienie praw kontraktu najmu, lub za opuszczenie rzeczy najętej, przyjmuje świadczenia, nie będące w związku z obowiązkiem płacenia komornego, jakoteż i ten kto oddanie w najem, opuszczenie rzeczy najętej albo odstąpienie praw z umowy najmu czyni zawisłem od takiego świadczenia lub od zakupu urządzenia mieszkalnego.

W cieszyńskiej części Województwa Śląskiego zamiast więzienia orzeka się ścisły areszt.

2. Tej samej karze podlega:

- a) kto żąda i pobiera komorne, lub inne świadczenia z tytułu najmu, oczywiście nadmierne;
- b) kto przekracza zakazy zawarte w ustępie pierwszym art. 25 ustawy.

3. Do orzekania o przestępstwach w ustępie 1 i 2 właściwe są Sady Powiatowe (ławnicze, pokoju).

R o z d z i a ł VII.

Postanowienia o dostarczaniu mieszkań.

Art. 25.

1. Bez poprzedniego zezwolenia urzędu gminnego nie wolno:

- a) budynków mieszkalnych burzyć lub rozbierać w całości lub w części;
- b) kilku mieszkań połączyć w jedno;

c) ubikacji, które od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy służyły lub były używane za mieszkania, przeznaczać na inne cele, jak n. p. na fabryki, warsztaty, ubikacje służbowe, sklepy i cele przemysłowe.

2. Oprócz wypadków, przewidzianych w przepisach o policji budowlanej, urząd gminny może udzielić zezwolenia na zburzenie, połączenie lub na przeznaczenie lokali mieszkalnych na inne cele tylko wtedy, gdy w zamian za ubikacje, które mają być zburzone lub zużyte na cele wymienione wyżej pod b) i c), dostarczoną zostanie odpowiednia ilość ubikacji, które celom mieszkalnym nie służyły lub które nie podlegają niniejszej ustawie.

3. Osoby, przekraczające wymienione w ustępie 1 niniejszego artykułu zakazy, mogą być niezależnie od kar po myśli art. 24 ustęp 2 lit. b), zobowiązane do przywrócenia przerobionego lokalu do pierwotnego stanu mieszkalnego. W razie niewykonania tego zarządzenia urzędu gminnego, konieczne przeróbki dokonane będą przez władzę gminną na koszt obowiązanego.

Art. 26.

1. Właściciel domu ma prawo wyboru lokatora na opróżnione mieszkanie, musi jednak uzyskać zatwierdzenie tegoż wyboru przez urząd gminny. Urząd gminny może odmówić zatwierdzenia, jeśli lokator nie jest z daną gminą związany, lub jeśli uwzględnić należy urzędników lub rodziny z większą ilością dzieci.

2. Lokator, który bez zatwierdzenia przez Urząd gminny zajął mieszkanie, może być przez Urząd ten eksmitowany.

Art. 27.

1. Prawo rozporządzenia mieszkaniem w domach prywatnych, opróżnionych przez funkcjonariuszów państwowych, służy urzędowi gminnemu, o ile dane mieszkanie było zajęte przez funkcjonariusza państwowego w dniu 1 lipca 1926 roku.

2. Mieszkania takie wolno urzędowi gminnemu przydzielić tylko funkcjonariuszom państwowym, wskazanym przez władzę przełożoną funkcjonariusza, opuszczającego mieszkanie.

3. O przydzieleniu mieszkania należy zawiadomić właściciela domu lub jego pełnomocnika. Przeciwno przydziałowi można wnieść przedstawienie z podaniem powodów w przeciągu 3 dni, od dnia doręczenia zawiadomienia, do Urzędu Rozjemczego, który orzeka ostatecznie.

4. Właściciel domu lub jego pełnomocnik obowiązany jest zgłosić właściwemu urzędowi gminnemu opróżnienie takiego mieszkania w przeciągu 3 dni od dnia opróżnienia.

5. Właścicielowi domu należy na jego żądanie przydzielić takie mieszkanie w jego własnym domu, jeżeli odda równowartościowe mieszkanie w tej samej miejscowości do dyspozycji władz, wskazanych w punkcie 2.

6. Prawomocny przydział uprawnia funkcjonariusza, na którego on opiewa, do objęcia przy-

dzielonego mu mieszkania. Ważna umowa najmu odnośnie do powyższych mieszkań (art. 3 ust. 1) może być zawartą jedynie wtedy, jeżeli je prawomocnie przydzielono.

7. Urząd gminny ma prawo usuwania osób, które zajęły te mieszkania bez przydziału urzędu gminnego, na ich koszt i bez dostarczenia innego mieszkania. Usunięcie to nastąpić może dopiero po ostatecznem orzeczeniu Urzędu Rozjemczego, stwierdzającego bezprawne zajęcie mieszkania.

8. O ile urząd gminny od dni 14 od dnia zgłoszenia opróżnionego mieszkania nie zawiadomi właściciela domu lub jego pełnomocnika o dokonanym przydziale, wówczas właściciel ma prawo swobodnego rozporządzenia takowym.

R o z d z i a ł VIII.

Postanowienia końcowe.

Art. 28.

1. Właściciel jest obowiązany utrzymywać przedmiot najmu w stanie zdatnym do użytku i wykonywać właściwe zarządzenia władzy policyjno-budowlanej.

2. W razie jakiegokolwiek przebudowy właściciel domu winien zabezpieczyć lokatorom możliwość używania wynajętych pomieszczeń i zastosować się do właściwych zarządzeń władzy policyjno-budowlanej.

3. Celem wykonania swych zarządzeń władza może używać środków przymusowych, przewidzianych w przepisach policji budowlanej.

Art. 29.

Eksmisyjne wyroki mogą być dopiero wówczas wykonane, gdy komornikowi sądowemu (organowi wykonawczemu) zostanie przedłożone oświadczenie właściwego urzędu gminnego, iż pozwanemu (egzekutowi) zostało oddane przez tenże urząd do objęcia mieszkania z konieczności.

Art. 30.

Cudzoziemcy korzystają z dobrodziejstwa niniejszej ustawy, jeżeli w danem państwie obcem obywatele polscy są pod tym względem postawienie na równi z obywatelami własnymi.

Art. 31.

Moc obowiązująca istniejących przepisów co do pobierania przez urzędy gminne opłat z tytułu wykonywania policji budowlanej odnośnie do budynków podlegających ustawie o ochronie lokatorów, przeznaczonych na cele mieszkalne, zawiesza się.

Art. 32.

1. Do sporów, zawisłych w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, stosowane będą dotychczasowe przepisy; wszelakie spory o rozwiązaniu stosunku najmu, o wypowiedzeniu lub o eksmisji, o ile co do nich nie zapadło jeszcze orzeczenie prawomocne, oceniane będą wedle przepisów niniejszej ustawy.

2. Prawomocny przydział mieszkania, który bez zawinionej zwłoki ze strony uprawnionego

nie został przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zrealizowanym, nadaje dotyczącej osobie prawo do objęcia w posiadanie (używanie) przydzielonego jej mieszkania.

Art. 33.

1. Do sporów, który zawisły w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, pozostaną właściwymi aż do ich ukończenia te władze orzekające, przed którymi je wytoczono; spory atoli o rozwiązaniu stosunku najmu, o wypowiedzeniu lub o eksmisję, co do których dotąd nie zapadło orzeczenie przed Sądem Rozjemczym dla spraw najmu, przekazane zostaną na żądanie którejkolwiek strony właściwemu sądowi do rozstrzygnięcia, o ile poprzednio strony nie poddały się wyraźnie orzecznictwu Urzędu Rozjemczego.

2. Wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prawomocne orzeczenie Urzędu Rozjemczego, lub ugody przed nim zawarte, wykonane zostaną wedle przepisów tejże ustawy.

Art. 34.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1927 r. Równocześnie tracą moc obowiązującą:

1. Obwieszczenie kanclerza Rzeszy Niemieckiej z dnia 23 września 1918 r. w przedmiocie ochrony lokatorów i w przedmiocie zapobieżenia brakowi mieszkań (Zb. Niem. P. U. str. 1139 i 1143) wraz z zmianami wynikającymi z rozporządzenia Ministerstwa Rzeszy Niemieckiej z dnia

22 czerwca 1919 r. w przedmiocie ochrony lokatorów (Zb. Niem. P. U. str. 591) oraz niemieckiej państwowej ustawy z dnia 11 maja 1920 roku w przedmiocie zapobieżenia brakowi mieszkań (Zb. Niem. P. U. str. 949).

2. Ustawa z 27 listopada 1919 r. o obowiązku zarządów gmin dostarczania pomieszczeń (Dz. U. R. P. nr. 92 z r. 1919, poz. 498), ustawa o ochronie lokatorów z dnia 18 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 4, poz. 14) i obwieszczenia Tymczasowej Komisji Rządzącej Śląska Cieszyńskiego z dnia 12 lutego 1921 r. L. II. 752/16 (Dz. T. K. Rz. Śl. Ciesz. nr. 13, poz. 310) w sprawie ustawy o ochronie lokatorów.

3. Ustawa z 19 grudnia 1922 r. w przedmiocie ustanowienia komisarzy dla spraw mieszkaniowych (Dz. U. Śl. nr. 39, poz. 143).

4. Nowela z dnia 29 marca 1926 r. do ustawy z dnia 29 grudnia 1925 r. w przedmiocie ustalenia czynszów od lokali na terenie Województwa Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 13).

5. Ustawa z dnia 6 lipca 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 31).

6. Ustawa z dnia 18 grudnia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 107) w sprawie ochrony lokatorów.

7. Przepisy innych ustaw, obwieszczeń i rozporządzeń w tym samym przedmiocie wydanych, a sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 35.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

Budowa domów mieszkalnych.

USTAWA

z dnia 30 kwietnia 1924 r.

**w przedmiocie przyznania kredytów na budowę
4 domów urzędniczych w Katowicach.**

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 50).

Art. 1.

Na gruntach w mieście Katowicach ks. gr. nr.
1186 (parc. 1189), nr. 10 (parc. 1284) i nr. 863
249 240
(parc. 822) należy wybudować 4 domy mieszkalne
240
dla urzędników wojewódzkich.

Art. 2.

Domy mają być murowane, conajmniej 4-piętrowe i winny zawierać mieszkania urzędnicze o 2, 3 i 4 pokojach z przynależnościami.

Art. 3.

Celem pokrycia kosztów częściowego zakupu gruntu budowy przyznaje się władzom wojewódzkim kredyt do wysokości 500.000 frank. zł.

Art. 4.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 7 maja 1931 r.

o popieranie budowy domów mieszkalnych przez Zakłady Ubezpieczeń: Pracowników Umysłowych i na wypadek inwalidztwa w Królewskiej Hucie, oraz w sprawie zaciągnięcia przez Skarb Śląski od tych Zakładów pożyczek na cele budowlane.

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 24).

Art. 1.

Upoważnia się Śląską Radę Wojewódzką do zawarcia w imieniu Skarbu Śląskiego z Zakładem Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Królewskiej Hucie i z Zakładem Ubezpieczeń na wypadek inwalidztwa w Królewskiej Hucie umów, których mocą Skarb Śląski przyjmie wobec wymienionych Zakładów Ubezpieczeń obowiązek uiszczania dopłat (premij) do sum, wydanych przez te Zakłady na budowę domów mieszkalnych na obszarze Województwa Śląskiego i jednocześnie zaciągnie od tych Zakładów pożyczki w kwotach, zależnych od wysokości sum, wydanych przez wspomniane Zakłady na budowę domów stosownie do postanowień umów.

Art. 2.

Umowy, o których mowa w art. 1, może Śląska Rada Wojewódzka zawrzeć na następujących warunkach zasadniczych:

1. Suma pożyczek, które Zakłady Ubezpieczeń: Pracowników Umysłowych i na wypadek

inwalidztwa w Królewskiej Hucie obowiązane będą udzielić Skarbowi Śląskiemu, wynosić ma conajmniej $\frac{2}{3}$ (66,66%) kwot, przeznaczonych przez nie stosownie do postanowień umów na budowę domów mieszkalnych, odnośnie do których to kwot, inwestowanych w budowie domów, Skarb Śląski przyjmie obowiązek uiszczania dopłat.

2. Łączna suma kapitału, przeznaczonego przez obydwu Zakłady Ubezpieczeń na budowę domów mieszkalnych, odnośnie do którego Skarb Śląski przyjmie obowiązek uiszczania dopłat, może być ustalona na kwotę najwyżej 18.000.000 zł w zlocie.

3. Łączna suma pożyczek, które Śląska Rada Wojewódzka może zaciągnąć w obydwu Zakładach Ubezpieczeń, nie może przekraczać kwoty 12.000.000 zł w zlocie.

4. Okres czasu, przez który Skarb Śląski będzie obowiązany do uiszczania dopłat na rzecz Zakładów Ubezpieczeń, ma być ustalony na lat 25.

5. Wysokość dopłat Skarbu Śląskiego do sum, przeznaczonych przez Zakłady Ubezpieczeń stosownie do postanowień umów na budowę domów mieszkalnych, może wynosić przy okresie 25 lat najwyżej 3,1% w stosunku rocznym od kwot, przeznaczonych na budowę. Do kwot, przeznaczonych na budowę, zaliczac się będzie kwoty, przewidziane w kosztorysach budów, koszty kupna placu pod budowę (względnie wartość

placu) i koszty administracyjne w czasie trwania budowy.

6. Amortyzacja pożyczek, udzielonych przez Zakłady Ubezpieczeń Skarbowi Śląskiemu, nastąpić ma w okresie conajmniej 25 lat, w równych ratach amortyzacyjnych, obliczonych według stopy procentowej, nieprzekraczającej 7% w stosunku rocznym.

7. W umowach zastrzeżone będzie prawo Skarbu Śląskiego do wystąpienia z żądaniem rewizji wysokości dopłat, ustalonej w stosunku procentowym od inwestowanych kapitałów, w tym przypadku, gdyby Zakłady Ubezpieczeń podwyższyły wysokość czynszów od mieszkań w domach, wybudowanych w wykonaniu umów, zawartych ze Skarbem Śląskim, ponad normę ustaloną w czasie zawarcia tych umów, przyspieszając w ten sposób amortyzację wyłożonych na budowę sum.

8. Warunki techniczne budów (w szczególności rozmiary mieszkań i wybór miejsca budowy) będą ustalone w drodze porozumienia między Zakładami Ubezpieczeń a Śląską Radą Wojewódzką.

W razie rozbieżności zdań rozstrzyga Minister Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 3.

Sumy pieniężne, uzyskane tytułem pożyczek, zaciągniętych przez Skarb Śląski od Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych i na wypadek inwalidztwa w Królewskiej Hucie, będą

przelane do Śląskiego Funduszu Gospodarczego. Z sum tych udzielane będą pożyczki na budowę domów mieszkalnych na warunkach ogólnych, które obowiązują przy udzielaniu kredytów budowlanych z Śląskiego Funduszu Gospodarczego z temi zmianami, że stopa procentowa od kredytów udzielanych z sum przelanych do Śląskiego Funduszu Gospodarczego na podstawie niniejszej ustawy, nie może być niższa, niż stopa odsetek płaconych Zakładom Ubezpieczeń od pożyczek wymienionych w art. 1 i 2 tej ustawy, oraz, że ubezpieczenie hipoteczne dla tych kredytów może być udzielone również na dalszych miejscach hipotecznych.

Art. 4.

Kwoty, należne Zakładom Ubezpieczeń: Pracowników Umysłowych i na wypadek inwalidztwa w Królewskiej Hucie z tytułu dopłat do sum, inwestowanych w budowie domów mieszkalnych, oraz kwoty, należne z tytułu amortyzacji pożyczek, zaciągniętych od tych Zakładów, pokrywane będą z dochodów Śląskiego Funduszu Gospodarczego.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 6.

Wykonanie tej ustawy porucza się Wojewodzie Śląskiemu.

Śląski Fundusz gospodarczy.

USTAWA*)

z dnia 12 marca 1924 r.

**w przedmiocie kredytów na budowanie domów
przez kooperatywy.**

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 31).

*) Ustawa straciła moc obowiązującą z dniem 21 lutego 1928 r., ale warunki już udzielonych pożyczek nie uległy zmianie (art. 15 ustawy z dnia 8 lutego 1928 r. — Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 7).

Art. 1.

Na cel budowy domów mieszkalnych wznoszonych przez kooperatywy mieszkaniowe przyznaje się Radzie Wojewódzkiej kredyty w wysokości jednego miliona złotych polskich. W każdym razie kredyt ten nie powinien przekraczać 3% wszystkich dochodów z podatków i opłat skarbowych.

Art. 2.

Kredyt będzie wypłacany co 15-go każdego miesiąca na podstawie zamknięć rachunkowych.

Art. 3.

Kredyt będzie udzielany na przeciąg 35-ciu lat za oprocentowaniem na 1 od sta rocznie z dołu.

Art. 4.

Kredyt udzielać się będzie tylko tym kooperatywom mieszkaniowym, które poddadzą swą

działalność kontroli Rady Wojewódzkiej i dadzą wymagane przez Radę Wojewódzką gwarancje.

Art. 5.

Spółka, która przed upływem terminu spłaty zwróci pożyczkę, otrzyma za każdy rok wcześniejszej spłaty 1% premii bonifikacyjnej.

Art. 6.

Członek spółki, otrzymujący domek na własność, winien spłacić zainstalowaną na realność pretensję spółki w przeciągu 35-ciu lat.

Art. 7.

Rozdział kredytu na poszczególne spółki porucza się Radzie Wojewódzkiej, która powinna jednakowoż uwzględniać: materialne siły danej spółki, liczbę jej członków, gwarancję i warunki konieczności budowy domów.

Art. 8.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 9.

Wykonanie ustawy porucza się Radzie Wojewódzkiej.

USTAWA*)

z dnia 1 grudnia 1926 r.

o Śląskim Funduszu Gospodarczym.

(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 51).

*) Zniesiona następna ustawa (art. 15) z dniem 21 lutego 1928 r.

USTAWA
z dnia 8 lutego 1928 r.
o Śląskim Funduszu Gospodarczym.
 (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 7).

Art. 1.

Celem wzmożenia ruchu budowlanego w Województwie Śląkiem tworzy się Śląski Fundusz Gospodarczy.

Art. 2.

Śląski Fundusz Gospodarczy przeznacza się:

- a) na długoterminowe, niskoprocentowe zabezpieczone hipotecznie kredyty na budowę, przebudowę, nadbudowę domów mieszkalnych, oraz zabudowań, będących w ścisłym związku z używaniem mieszkań;
- b) na obniżenie oprocentowania pożyczek na cele budowlano-mieszkaniowe, mających być udzielanymi z sum, które Województwo Śląskie zdobędzie przez zaciągnięcie pożyczki inwestycyjnej.

Art. 3.

Na Śląski Fundusz Gospodarczy ustanawia się opłaty, które ponoszą:

1. właściciele nieruchomości (domów i budowli), a więc tak osoby fizyczne, jakoteż i prawne na obszarze gmin miejskich i wiejskich Województwa Śląskiego od pobieranych czynszów;
2. dzierżawcy nieruchomości, będących własnością Państwa lub związków samorządowych

od pobieranych czynszów z ubikacyj oddanych przez siebie w dalszy podnajem według następujących postanowień.

Płatnicy wymienieni w punktach 1 i 2 płacą:

- a) od lokali najętych lub dzierżawionych na cele mieszkalne, handlowe i przemysłowe według następującej skali:

Czynsz najmu, względnie dzierżawy:

ponad	15	do	30 zł	wynosi	5%
„	30	„	100	„	7,5%
„	100	„	200	„	10%
„	200	„	500	„	15%
„	500	„	1000	„	20%
„	1000	„	„	„	25%

pobranego czynszu w stosunku miesięcznym;

- b) od mieszkań oddanych w używanie służbowe wedle przeciętnej wartości czynszowej tych mieszkań i lokali, ustalonej w stosunku do mieszkań podobnych do odnajmowanych za czynszem w danej dzielnicy lub okolicy — przy uwzględnieniu postanowień ustawowych, normujących wysokość czynszu według skali podanej pod a).

Art. 4.

Od opłat wymienionych w art. 3 zwolnieni są:

1. właściciele domów i mieszkań nowo-wybudowanych po 1 styczniu 1919 roku;
2. Państwo i korporacje prawa publicznego;
3. przedstawicielstwa dyplomatyczne i konsulatory państw obcych od budynków własnych z zastrzeżeniem wzajemności;

4. instytucje humanitarne, religijne, społeczne, związki zawodowe pracowników fizycznych i umysłowych;
5. właściciele lokali przemysłowo-handlowych lub dzierżawcy lokali przemysłowo-handlowych, będących własnością Państwa lub związków samorządowych, służących wyłącznie do celu prowadzenia własnego przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego z wyłączeniem atoli mieszkań służbowych;
6. właściciele domów, których wszystkie czynsze razem nie przekraczają miesięcznie kwoty 125 złotych;
7. właściciele domów od mieszkań zajmowanych przez siebie.

Opłaty wymienione w art. 3 nie mogą być doliczane do czynszów, ani do jakichkolwiek świadczeń.

Postanowienia umów sprzecznych z tym przepisem są nieważne.

Art. 5.

Wymiar i pobór opłat wymienionych w art. 3 należy do zarządów gmin. Właściwą gminą wymiaru i poboru jest gmina, na której terenie znajduje się nieruchomość.

Wszystkie wymienione w art. 3 opłaty uiszcza się bez poprzedniego wezwania płatniczego (nakazu zapłaty). Obowiązek uiszczania opłat wymienionych w art. 3 punkt 1 i 2 ciąży na właścicielach domów, względnie na administratorach domów i dzierżawcach.

Art. 6.

Wszystkie opłaty wnosi się do kas gminnych.

Opłaty wymienione w art. 3 punkt 1 i 2 należy wnosić do kas gminnych najpóźniej do dziesiątego dnia po upływie umownego terminu płatności czynszu.

Art. 7.

Przeciwko wymiarowi służy podatnikowi prawo wniesienia zażalenia w ciągu 14 dni i to: o ile chodzi o gminy wiejskie w górnośląskiej części Województwa Śląskiego do Wydziałów Powiatowych; w Cieszyńskiej części Województwa — do Śląskiej Rady Wojewódzkiej. Natomiast o ile chodzi o miasta całego Województwa — do Śląskiej Rady Wojewódzkiej. Uchwały Rady Wojewódzkiej, względnie wydziałów powiatowych są ostateczne. Wniesienie środka prawnego w sprawie uwolnienia, względnie obniżenia opłat nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia opłaty.

Art. 8.

Egzekucja opłat, kar i grzywień z powodu nie stosowania się do postanowień niniejszej ustawy następuje analogicznie jak przy podatkach komunalnych w myśl ustawy z dnia 14 kwietnia 1924 r. w brzmieniu rozporządzenia Wojewody z dnia 8 lipca 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 30).

Kary i grzywny wpływają do kas gminnych.

Art. 9.

Wpływy kasowe z opłat uiszczane na rzecz Śląskiego Funduszu Gospodarczego winne kasy

gminne przekazywać na rachunek Śląskiego Funduszu Gospodarczego do wskazanej przez Śląską Radę Wojewódzką instytucji.

W gminach liczących ponad 3 000 mieszkańców — do 15 każdego miesiąca; zaś w gminach liczących do 3 000 mieszkańców — do 15 każdego pierwszego miesiąca w kwartale.

Gminy zatrzymują dla siebie tytułem wynagrodzenia za spełniane przez siebie czynności 5% wpłacanych kwot z ogólnych opłat.

Art. 10.

Poza opłatami powyższemi przeznacza się na rzecz Śląskiego Funduszu Gospodarczego:

- a) raty amortyzacyjne zaliczone w umorzenie kapitału, jak i na spłaty odsetek, wpływające rok rocznie z powrotem, jako zwrot udzielonych pożyczek ze Śląskiego Funduszu Gospodarczego;
- b) raty amortyzacyjne zaliczone tak na umorzenie kapitału, jak i na spłatę odsetek należne Skarbowi Śląskiemu z tytułu pożyczek udzielanych kooperatywom na podstawie ustawy z dnia 12 marca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 31);
- c*) dotacja roczna z budżetu śląskiego na rok 1931/32 wynosi 1 116 000 złotych. Dotację roczną w latach następnych ustalać każdorazowo będzie Sejm Śląski osobną uchwałą.

---

*) Lit. c) w brzmieniu ustawy z dnia 17 czerwca 1931 (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 29).

- d) sumy należne Skarbowi Śląskiemu z tytułu zwrotu pożyczek udzielonych związkom samorządowym, instytucjom publicznym, oraz osobom i instytucjom prywatnym na cele inwestycyjno-budowlane w czasie od utworzenia Województwa Śląskiego do 31 marca 1928 r.

Art. 11.

Z pożyczek ze Śląskiego Funduszu Gospodarczego korzystać mogą:

- a) związki samorządowe;
- b) spółdzielnie, których statut nie przewiduje przejścia nieruchomości na własność pojedynczych członków;
- c) osoby fizyczne, prawne i spółdzielnie budowlano-mieszkaniowe należące do związków rewizyjnych.

Art. 12.

Pożyczki udzielane ze Śląskiego Funduszu Gospodarczego będą spłacane do 42 lat w ratach półrocznych zdołu za oprocentowaniem rocznem dla:

- a) związków samorządowych, osób fizycznych, prawnych i spółdzielni budowlano-mieszkaniowych — co najmniej 3%;
- b) spółdzielni i instytucji społecznych — co najmniej 2%.

Art. 13.

Wysokość pożyczki nie może przekraczać:

- a) dla związków samorządowych — 80%;
- b) dla spółdzielni mieszkaniowych i instytucji społecznych — 90%;

c) dla osób fizycznych, prawnych i spółdzielni budowlano-mieszkaniowych — 70% ;

kosztów budowy z wliczeniem do tych kosztów budowy ceny kupna, względnie wartości gruntu o niewiększej jednak powierzchni, jak:

a) dla domów wolno stojących 4-krotnej projektowanej powierzchni zabudowanej, liczonej w murach parteru;

b) dla domów w kompleksach zwartych — w podwójnej projektowanej powierzchni zabudowanej, liczonej w murach parteru.

Art. 14.

Śląskim Funduszem Gospodarczym zawiadywać będzie „instytucja finansowa“, która powołana zostanie do życia osobną ustawą.

Do czasu ukonstytuowania się tej instytucji, co nastąpić powinno najpóźniej do 1 stycznia 1929 r. agendy jej prowadzi Śląska Rada Wojewódzka, która agendy te zastępczo przekazać może do tego czasu państwowej instytucji kredytowej na podstawie umowy.

Art. 15.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje z dniem 1 stycznia 1928 r.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą:

a) ustawa z dnia 19 marca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 31) o kredytach na budowanie domów przez kooperatywy;

- b) ustawa z dnia 1 grudnia 1926 r. o Śląskim Funduszu Gospodarczym (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 51).

Warunki kredytowe dla pożyczek udzielonych spółdzielniom budowlanym na mocy ustawy z dn. 12 marca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 31) nie ulegną zmianie.

Art. 16.

Wykonanie ustawy powierza się Śląskiej Radzie Wojewódzkiej.

USTAWA*)

z dnia 17 czerwca 1931 r.

**w sprawie zmiany ustawy z dnia 8 lutego 1928 r.
o Śląskim Funduszu Gospodarczym (Dz. U. Śl.
nr. 4, poz. 7).**

(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 29).

*) Jedyna zmiana uwzględniona w art. 10 lit. c. poprzedniej ustawy.

Oświecenie publiczne.

Dział ogólny.

USTAWA

z dnia 16 maja 1923 r.

**w przedmiocie likwidacji administracji szkolnej
na Śląsku Cieszyńskim.**

(Dz. U. Śl. nr. 21, poz. 131.)

Art. 1.

Agendy w zakresie szkolnictwa przewidziane w § 1 i 2 Statutu Organizacyjnego tymczasowej administracji szkolnej Księstwa Cieszyńskiego, zatwierdzonego uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 listopada 1918 r. w Warszawie, przechodzą na Województwo Śląskie.

Art. 2.

§§ 3, 4, 5, 6, 7, 8 tracą moc obowiązującą.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i obowiązuje od 16 lipca 1922 roku.

Art. 4.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

ROZPORZĄDZENIE
z dnia 16 sierpnia 1922 r.

o języku wykładowym w szkołach publicznych
Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 52.)

Na mocy art. 29 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r., nr. 73, poz. 497) zarządza Tymczasowa Rada Wojewódzka za zgodą Wojewody, co następuje:

Art. 1.

Język polski jest językiem wykładowym publicznych szkół ogólnokształcących oraz zawodowych wszelkich typów i stopni z wyjątkiem instytucji szkolnych dla mniejszości, przewidzianych w polsko-niemieckiej konwencji górnośląskiej, zawartej w Genewie dnia 15 maja 1922 r.

Art. 2.

Wszystkie przepisy i zarządzenia, wydane na niekorzyść nauki i używania języka polskiego w szkołach lub sprzeczne z art. 1., uchyla się jako nieważne.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA**z dnia 26 stycznia 1923 r.****w przedmiocie pożyczki na wydanie mapy
ściennej Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 39.)****Art. 1.**

Upoważnia się Wojewodę do wyasygnowania 30 milionów marek polskich tytułem pożyczki 8% dla Spółki przemysłowo-handlowej „Kresy“ w Cieszynie, spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością, zwrotnej w przeciągu roku, t. j. najdalej 1 lutego 1924 r., na pokrycie kosztów wydania mapy ściennej Województwa Śląskiego za gwarancją bankową.

Art. 2.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Szkoły powszechne.

USTAWA

z dnia 19 grudnia 1922 r.

**w sprawie budowy szkoły jednoklasowej
w Istebnej (Śląsk Cieszyński).**

(Dz. U. Śl. nr. 3 z roku 1923, poz. 20).

Art. 1.

Na budowę jednoklasowej szkoły w Istebnej wyznacza się tytułem zapomogi sumę $7\frac{1}{2}$ miliona marek polskich z budżetu 1922 roku.

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 26 stycznia 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia gminie Zarzecze
powiatu Bielskiego subwencji na dokończenie
szkoły ludowej.**

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 49).

Art. 1.

Przyznaje się gminie Zarzecze, powiatu Bielskiego subwencję w kwocie tymczasowej 25 milionów marek polskich.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 16 marca 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia Siostrzom Szkolnym
de Notre Dame w Bielsku subwencji na odbudowę
przez pożar częściowo zniszczonego budynku
szkoły ludowej i wydziałowej.**

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 104).

Art. 1.

Siostrzom Szkolnym de Notre Dame w Bielsku
wyznacza się tytułem zapomogi 10 milionów ma-
rek polskich na odbudowę przez pożar częściowo
zniszczonej szkoły ludowej i wydziałowej.

Art. 2.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 25 kwietnia 1923 r.

w przedmiocie udzielenia gminie kościelnej Brzeżce w powiecie pszczyńskim zapomogi i pożyczki na budowę szkoły ludowej.

(Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 126).

Art. 1.

Upoważnia się Wojewodę do wyasygnowania gminie kościelnej Brzeżce na budowę trzechklasowej szkoły ludowej z trzema mieszkaniami dla dwóch nauczycieli żonatych i jednego samotnego 50 milionów marek polskich tytułem zapomogi i 30 milionów marek polskich tytułem bezprocentowej pożyczki.

Art. 2.

Warunki wyasygnowania zapomogi i spłaty pożyczki ustali Wojewoda w porozumieniu z Radą Wojewódzką.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Oświata pozaszkolna.

USTAWA

z dnia 20 lipca 1923 r.

**w przedmiocie udzielenia subwencji Towarzystwu
Przyjaciół Nauk na Śląsku na urządzenie
biblioteki publicznej w Katowicach.**

(Dz. U. Śl. nr. 32, poz. 175.)

Art. 1.

Przyznaje się Wojewódzie kredyt w wysokości 150 milionów marek polskich celem udzielenia subwencji Towarzystwu Przyjaciół Nauk na Śląsku na urządzenie biblioteki publicznej w Katowicach.

Art. 2.

Towarzystwo Przyjaciół Nauk na Śląsku wypełni przed uzyskaniem subwencji następujące warunki:

- a) zapisze się w rejestrze sądowym jako towarzystwo
- b) utworzy kuratorium nad biblioteką publiczną, do którego to kuratorium wejdzie przez Radę Wojewódzką delegowany przedstawiciel Władzy.

Oprócz tego Towarzystwo Przyjaciół Nauk na Śląsku zobowiązuje się uruchomić bibliotekę publiczną w ciągu roku 1923.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 4.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 20 lipca 1923 r.

w przedmiocie nabycia strzelnicy w Katowicach.

(Dz. U. Śl. nr. 32, poz. 173.)

Art. 1.

Upoważnia się Wojewodę do nabycia strzelnicy w Katowicach i do wypłacenia 210.000.000 marek polskich na ten cel.

Art. 2.

Upoważnia się Wojewodę do oddania strzelnicy do częściowego użytkowania wojsku, o ile władze wojskowe tam urządzają boisko sportowe.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Seminarja.

ROZPORZĄDZENIE*)

z dnia 10 lipca 1922 r.

**w przedmiocie utworzenia dwóch seminarjów
nauczycielskich w części górnośląskiej Woje-
wództwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 28).

*) Wyżej wymienione rozporządzenie zostało przed-
łożone na I-szem posiedzeniu Sejmu Śląskiego w dniu
10 października 1922 r. do zatwierdzenia.

Na mocy ustępu 3 art. 40 Ustawy Konstytu-
cyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającej statut
organiczny Województwa Śląskiego (Dz. U. R. P.
z 1920 r. nr. 73, poz. 497) uzupełnionego ustawą
z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. nr.
69, poz. 449) i art. 4 ust. 6 tejże Ustawy Konstytu-
cyjnej stanowią w porozumieniu z Tymczasową
Radą Wojewódzką, co następuje:

Art. 1.

Z dniem 1 września 1922 r. tworzy się Semi-
narjum Nauczycielskie męskie w Pszczynie, tym-
czasowo o trzech stopniowych klasach oraz Se-
minarjum Nauczycielskie żeńskie w Mysłowicach
o pięciu stopniowych klasach.

Art. 2.

Koszty utworzenia i utrzymania obciążą bud-
żet Województwa Śląskiego.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 13 grudnia 1922 r.

dotycząca utworzenia dwóch seminarjów nauczycielskich połączonych z szkołami ćwiczeń w części górnośląskiej Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 1 z roku 1923, poz. 7).

Art. 1.

Tworzy się pięcioklasowe seminarjum nauczycielskie męskie w Pszczynie i seminarjum nauczycielskie żeńskie w Mysłowicach.*)

*) Patrz poniżej podaną ustawę.

Art. 2.

Przy seminarjach nauczycielskich zostaną równocześnie wprowadzone odpowiednie szkoły ćwiczeń pozostające pod kierownictwem dyrektora seminaryjnego.

Art. 3.

Koszty utworzenia i utrzymania tych seminarjów, jakoteż utworzonych przez nich szkół ćwiczeń, obciążą budżet Województwa Śląskiego.

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 5.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 2 sierpnia 1928 r.

w sprawie stopniowego zwijania seminarjum nauczycielskiego żeńskiego w Mysłowicach i równoczesnego założenia Seminarjum Ochro- niarskiego w Mysłowicach.

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 32).

Art. 1.

Z końcem roku szkolnego 1927/28 zwija się stopniowo Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie w Mysłowicach tak, że wpisy na kurs pierwszy już się nie odbędą.

Art. 2.

W miejsce stopniowo zwijanego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Mysłowicach zakłada się od dnia 1 września 1928 r. pierwszy kurs trzyletniego Seminarjum Ochro niarskiego.

Art. 3.

Wykonanie powyższej ustawy powierza się Wojewodzie.

USTAWA**z dnia 5 lipca 1923 r.****w przedmiocie utworzenia seminarjum nauczycielskiego żeńskiego w Nowej Wsi w górnośląskiej części Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 158).****Art. 1.**

Tworzy się 5-cio letnie seminarjum nauczycielskie żeńskie w Nowej Wsi z dniem 1 września 1923 roku.

Art. 2.

Koszta utrzymania seminarjum ponosi Skarb Województwa Śląskiego.

Art. 3.

Przy seminarjum tworzy się odpowiednią szkołę ćwiczeń pod kierunkiem dyrektora seminarjum.

Art. 4.

Wykonanie tej ustawy poleca się Wojewodzie.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1923 roku.

Szkolnictwo średnie.

USTAWA

z dnia 14 lutego 1923 r.

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 63.)

Art. 1.

Na pokrycie niedoborów w szkole (progimnazjum) w Żorach wyznacza się miastu Żory jako subwencję kwotę dwóch milionów marek.

Art. 2.

Wykonanie powyższej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 19 marca 1924 r.

**w przedmiocie subwencjonowania komunalnego
gimnazjum polskiego w Szarleju.**

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 39.)

Art. 1.

Sejm Śląski upoważnia Wojewodę do subwencjonowania komunalnego gimnazjum polskiego w Szarleju.

Art. 2.

Wysokość subwencji ustali corocznie Rada Województwa.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

z dnia 24 marca 1932 r.

w przedmiocie przejęcia gimnazjum komunalnego w Szarleju i gimnazjum męskiego komunalnego w Siemianowicach na etat Skarbu Śląskiego.
Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 14).

Art. 1.

Z dniem 1 kwietnia 1932 r. przejmuje się na etat Skarbu Śląskiego gimnazjum komunalne w Szarleju i gimnazjum męskie komunalne w Siemianowicach.

Art. 2.

Skarb Śląski przejmuje z tym dniem na własność realność wraz z gmachem, w którym znajduje się obecnie pomieszczenie gimnazjum w Siemianowicach oraz inwentarz tego zakładu, zgodnie z uchwałą Rady Gminnej w Siemianowicach z 25 stycznia 1932 r.

Gdyby Skarb Śląski zrezygnował w przyszłości z utrzymania nadal tego zakładu w Siemianowicach, gmina otrzyma zpowrotem własność nieruchomości przekazanej tą ustawą Skarbowi Śląskiemu.

Skarb Śląski przyjmuje również z tym dniem na własność inwentarz gimnazjum w Szarleju

i przejmuje wszelkie świadczenia na rzecz zakładu, uchwalone przez Rady Gminne w Szarleju, Wielkich Piekarach, Brzezinach Śląskich, Brzozowicach, Dąbrówce Wielkiej i Kamieniu.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1932 roku.

Art. 4.

Wykonanie ustawy powierza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 9 czerwca 1926 r.

w przedmiocie przejęcia polskiego gimnazjum komunalnego w Mikołowie na koszt Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 26).

Art. 1.

Z dniem 1 września 1926 r. przejmuje Województwo Śląskie na własny koszt polskie gimnazjum komunalne w Mikołowie.

Art. 2.

Województwo Śląskie przejmuje z tym samym dniem na własność parcelę i budynek, w którym mieści się wspomniane gimnazjum z inwentarzem.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1926 roku.

Art. 4.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 27 października 1926 r.

**w sprawie przejęcia polskiego gimnazjum
komunalnego w Lublińcu na etat Woje-
wództwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 46).

Art. 1.

Z dniem 1 listopada 1926 r. przejmuje Województwo Śląskie na własny etat polskie gimnazjum komunalne w Lublińcu.

Art. 2.

Województwo przejmuje z tym samym dniem na własność parcelę i budynek, w którym mieści się wspomniane gimnazjum wraz z inwentarzem. Wydatki na opał i światło ponosi gmina miasta Lublińca.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 listopada 1926 roku.

Art. 4.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA**z dnia 4 marca 1927 r.****w sprawie przejęcia miejskiego gimnazjum
żeńskiego w Tarnowskich Górach na koszt
Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 14).****Art. 1.**

Z dniem 1 lutego 1927 r. przejmuje Województwo Śląskie na własny koszt miejskie gimnazjum żeńskie w Tarnowskich Górach.

Art. 2.

Województwo Śląskie przejmuje z tym samym dniem na własność parcelę i budynek, w którym mieści się wspomniane gimnazjum wraz z inwentarzem, przyczem gmina miasta Tarnowskich Gór obowiązana jest do rozbudowania budynku w miarę rozwoju gimnazjum według planów, zatwierdzonych przez Śląski Urząd Wojewódzki.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1927 roku.

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie.

Szkolnictwo zawodowe.

USTAWA*)

z dnia 11 lutego 1925 r.

**w przedmiocie założenia szkoły mechanicznej
i hutniczej w Królewskiej Hucie.**

(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 8).

*) Patrz art. 8 poniżej podanej ustawy.

USTAWA

z dnia 30 marca 1931 r.

**o Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych
w Katowicach.**

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 17).

Art. 1.

Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe w Katowicach obejmą szkoły zawodowe średnie i niższe, których ilość, rodzaj i organizację określi statut organizacyjny, wydany przez Śląską Radę Wojewódzką w drodze rozporządzenia.

Art. 2.

Śląskimi Technicznymi Zakładami Naukowymi w Katowicach kieruje pod względem pedagogicznym i administracyjnym Dyrektor Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych.

Art. 3.

Organem współdziałającym z Dyrektorem w spełnianiu zadań pedagogicznych zakładów jest Rada Pedagogiczna Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych, której skład i zakres działania określi statut organizacyjny.

Art. 4.

Nauczyciele i instruktorzy Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych są śląskimi funkcjonariuszami wojewódzkimi, a ich stosunki służbowe normuje ustawa z dnia 19 października 1927 r. w przedmiocie stosunków służbowych nauczycieli w Województwie Śląskiem (Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 40 z roku 1927).

Art. 5.

Inni funkcjonariusze Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych są również śląskimi funkcjonariuszami wojewódzkimi i podlegać będą ogólnym przepisom o służbie śląskich wojewódzkich urzędników i funkcjonariuszów niższych.

Do czasu wydania jednolitej ustawy o służbie tych urzędników i funkcjonariuszów, Śląska Rada Wojewódzka dostosuje w drodze rozporządzenia do funkcjonariuszów Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych przepisy, normujące stosunki służbowe funkcjonariuszów w innych śląskich zakładach wojewódzkich.

Mianowanie i zwalnianie funkcjonariuszów Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych, o których mowa w niniejszym artykule, należy

do Śląskiej Rady Wojewódzkiej, która uprawnienia swe w tej mierze może przekazywać Wojewodzie Śląskiemu.

Art. 6.

Nadzór nad Śląskimi Technicznymi Zakładami Wojewódzkimi sprawuje Wojewoda Śląski.

Art. 7.

Nauka odbywa się według programów, zatwierdzonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek Wojewody Śląskiego.

Formularze świadectw szkolnych ulegają zatwierdzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 8.

Uchyla się ustawę z dnia 11 lutego 1925 r. w przedmiocie założenia szkoły mechanicznej i hutniczej w Królewskiej Hucie (Dz. U. Śl. nr. 3 z 13 marca 1925 r.). Personel tej szkoły przechodzi z dniem 31 sierpnia 1930 r. na etat Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych; inwentarz ruchomy włącza się do inwentarza tychże zakładów.

Art. 9.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 10.

Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Wojewodzie Śląskiemu i Śląskiej Radzie Wojewódzkiej stosownie do szczegółowych postanowień tej ustawy.

Stypendja.

USTAWA

z dnia 25 kwietnia 1923 r.

**w przedmiocie stypendjów dla młodzieży śląskiej
studjującej w szkołach średnich, zawodowych,
oraz wyższych zakładach naukowych.**

(Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 127).

Art. 1.

Sejm Śląski przeznacza na rok bieżący 100.000.000 marek polskich na stypendja dla słuchaczy zwyczajnych wyższych zakładów naukowych, uczniów szkół średnich (gimnazjów i szkół realnych), dla uczniów szkół zawodowych i dla uczennic gimnazjów żeńskich i liceów.

Art. 2.

Ilość i wysokość stypendjów dla poszczególnych kategorii stypendystów ustala Rada Wojewódzka.

Stypendja dla zwyczajnych studentów szkół akademickich nie mogą przekraczać dwóch milionów a dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących i szkół zawodowych jednego miliona marek polskich rocznie na osobę.

Art. 3.

Stypendiści winni się zobowiązać rewersem zeznanym notarialnie lub aktem z podpisem

notarialnie uwierzytelnionym, że po ukończeniu zakładu naukowego będą służyli w służbie państwowej, autonomicznej lub prywatnej w obrębie Województwa Śląskiego przez tyle lat, przez ile jako słuchacze wyższych zakładów naukowych względnie przez połowę tych lat, przez które jako uczniowie szkół średnich, liceów względnie szkół zawodowych stypendja pobierali.

Art. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 5.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie w porozumieniu z Radą Wojewódzką.

USTAWA

z dnia 7 kwietnia 1925 r.

**o stypendjach wojewódzkich imienia
Karola Miarki i Pawła Stalmacha.**

(Dz. U. Śl. nr. 5, poz. 16).

Art. 1.

Celem uczczenia pamięci Karola Miarki i Pawła Stalmacha, synów Ziemi Śląskiej, zasłużonych około krzewienia kultury polskiej i pielęgnowania ducha narodowego tworzy się fundusz stypendyjny imienia Karola Miarki i Pawła Stalmacha.

Art. 2.

Fundusz stypendyjny, wymieniony w art. 1, będzie stworzony z następujących funduszków:

- a) kwoty 150.000 zł, wstawionych jednorazowo do budżetu Województwa Śląskiego na rok 1925 w myśl rezolucji Sejmu Śląskiego z dnia 10 października 1924 r.,
- b) z kwoty 100.000 zł, przedstawiających wartość akcji Banku Polskiego,
- c) z innych funduszków na ten cel przeznaczonych względnie przeznaczyć się mających.

Art. 3.

Dochody z powyższego, w art. 2 ustanowionego funduszu przeznacza się na stypendja dla młodzieży śląskiej kształcącej się w wyższych zakładach naukowych, w szkołach średnich, (gimnazjach i szkołach realnych) w szkołach zawodowych oraz liceach.

Art. 4.

Ilość i wysokość stypendjów dla poszczególnych kategorii stypendystów, jakoteż bliższe warunki dla ich uzyskania ustali Rada Wojewódzka.

Art. 5.

Zarządza funduszem stypendyjnym imienia Karola Miarki i Pawła Stalmacha i czuwa nad jego przeznaczeniem w myśl niniejszej ustawy Rada Wojewódzka, która co roku przedkładać będzie sprawozdanie z jego zarządu Sejmowi Śląskiemu.

Art. 6.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 7.

Wykonanie tej ustawy powierza się Wojewodzie w porozumieniu z Radą Wojewódzką.

Ochronki i bursy.

USTAWA

z dnia 18 stycznia 1923 r.

**w przedmiocie bezprocentowej pożyczki na
zakupno żywności w bursach młodzieży.**

(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 42).

Art. 1

Upoważnia się Wojewodę do wyasygnowania 30 milionów marek polskich i 15 milionów marek niemieckich, tytułem bezprocentowej pożyczki na zakupno środków żywności dla internatów i burs w cieszyńskiej części Województwa Śląskiego i dla burs w seminarjach nauczycielskich w górnośląskiej części Województwa, zwrotnej od 31 grudnia r. b.*)

---

*) W art. 1 uwzględniono zmianę, wprowadzoną ustawą z dnia 5 lipca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 157) a mianowicie zamiast „1 lipca“ wstawiono „31 grudnia“.

Art. 2.

Podział przyznanych w art. 1 kwot zleca się Radzie Wojewódzkiej.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA*)**z dnia 5 lipca 1923 r.****w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 18 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 42).****(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 157).**

*) Zmiany, wprowadzone tą ustawą, uwzględniono w tekście ustawy z dnia 18 stycznia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 42).

Art. 1

W art. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1923 r. wstawia się słowa zamiast „1 lipca“ — „31 grudnia“.

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA**z dnia 18 stycznia 1923 r.****w przedmiocie bezprocentowej pożyczki na zakupno żywności w bursach młodzieży.****(Dz. U. Śl. nr. 7, poz. 43).****Art. 1**

Upoważnia się Wojewodę do wyasygnowania 80 milionów marek polskich tytułem pożyczki bezprocentowej Tow. Polskiej Bursy w Bielsku celem zakupu nieruchomości w Bielsku przy ul. Starobielski Potok nr. 3 dla urządzenia bursy

dla młodzieży szkół średnich. Pożyczka ta ma być zainstabulowana na pierwszym miejscu na powyższej nieruchomości.

Art. 2.

Od nabycia nieruchomości ani sprzedający, ani Tow. Polskiej Bursy w Bielsku nie zapłacą żadnych podatków ani opłat ani stempli.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Muzeum Śląskie.

USTAWA

**z dnia 23 stycznia 1929 roku
o utworzeniu Muzeum Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 5.)

W dziesięcioletnią rocznicę odrodzenia niezawisłego Państwa Polskiego Sejm Śląski, ożywiony wolą wzniesienia trwałego pomnika wiekowej walki Polskiego Ludu na Śląsku o utrzymanie narodowego bytu i jego dążeń do przywrócenia wspólności życia państwowego w Niepodległej Rzeczypospolitej, uchwała na wniosek Śląskiej Rady Wojewódzkiej utworzyć Muzeum Śląskie zgodnie z postanowieniami niniejszej ustawy.

Art. 1.

1. Muzeum Śląskie jest śląskim zakładem wojewódzkim i stanowi własność Skarbu Śląskiego.

2. Muzeum Śląskie jest przeznaczone do gromadzenia i przedstawiania w porządku naukowym przedmiotów sztuki oraz pomników i wytworów kultury narodowej w jej historycznym rozwoju, zobrazowania współczesnego stanu sztuki i kultury polskiej, oraz rozwoju gospodarstwa narodowego, przedstawiania świata przyrody w jego okazach i zabytkach. Osobny dział przeznaczony będzie do zbierania i przechowywania pamiątek współczesnych prac, zwłaszcza

z okresu plebiscytu na Górnym Śląsku i walk zbrojnych, zmierzających do wyzwolenia Ziemi Śląskiej.

Art. 2.

Zarząd Muzeum Śląskiego sprawuje Rada Muzealna Muzeum Śląskiego i Dyrektor Muzeum Śląskiego.

Art. 3.

1. Rada Muzealna jest powołaną do rozstrzygania wszystkich ważniejszych spraw, dotyczących utrzymania i prowadzenia Muzeum i powiększania jego zbiorów, oraz do opinjowania spraw, zastrzeżonych Śląskiej Radzie Wojewódzkiej do decyzji (art. 5 i 6) z wyjątkiem spraw, dotyczących mianowania i zwalniania funkcjonariuszów Muzeum Śląskiego.

2. Radę Muzealną stanowią Wojewoda Śląski, pięciu członków, wybieranych na lat trzy przez Śląską Radę Wojewódzką, oraz Dyrektor Muzeum Śląskiego. Za zatwierdzeniem Śląskiej Rady Wojewódzkiej może Rada Muzealna powołać do swego grona dalszych członków z głosem doradczym. Dla obieralnych członków Rady Muzealnej mogą być ustanowieni zastępcy, których wybiera Śląska Rada Wojewódzka na lat trzy.

3. Przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego wybiera Rada Muzealna z grona swych członków, pochodzących z wyboru, na czas trwania mandatu danego członka. Wojewoda Śląski przewodniczy na tych zebraniach Rady Muzealnej, na których jest obecny.

4. Na każde zebranie Rady Muzealnej może Wojewoda Śląski wysłać swego zastępcę, który bierze udział w naradach i głosowaniu.

5. Wszyscy członkowie Rady Muzealnej pełnią swe obowiązki honorowo. Mogą im być jednak zwrócone rzeczywiste wydatki, poniesione wskutek sprawowania ich mandatów.

6. Dyrektor Muzeum Śląskiego nie może brać udziału w naradach i uchwałach Rady Muzealnej w sprawach, dotyczących jego osoby.

Art. 4.

1. Dyrektor Muzeum Śląskiego zawiaduje zbiorami i budynkiem muzealnym, wykonywa uchwały Śląskiej Rady Wojewódzkiej i Rady Muzealnej i sprawuje bezpośredni nadzór służbowy nad funkcjonariuszami Muzeum Śląskiego.

2. Dyrektor i inni funkcjonariusze Muzeum Śląskiego są funkcjonariuszami śląskimi, mianowanymi przez Śląską Radę Wojewódzką. Nadzór służbowy nad funkcjonariuszami Muzeum Śląskiego sprawuje Wojewoda Śląski.

Art. 5.

1. Nadzór nad czynnościami organów zarządzających Muzeum Śląskiem należy do Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

2. Uchwały Śląskiej Rady Wojewódzkiej wymagają:

- a) ustalenie peliminarza budżetowego Muzeum Śląskiego oraz etatu funkcjonariuszów Muzeum przed przesłaniem ich Sejmowi Śląskiemu do zatwierdzenia,

- b) przejęcie na własność lub w przechowanie zbiorów lub pojedynczych przedmiotów muzealnych od instytucji publicznych, albo osób prywatnych, jeżeli wartość muzealna zbiorów lub przedmiotów przekracza kwotę szacunkową 50 000 zł, ustaloną przez rzeczoznawców lub w przybliżeniu dającą się określić.
- c) nabycie na własność zbiorów lub przedmiotów muzealnych, jeżeli cena nabycia zbioru, stanowiącego pewną całość, albo przedmiotu muzealnego przekracza kwotę 30 000 zł,
- d) przyjęcie do wiadomości rocznego sprawozdania z czynności Rady Muzealnej i Dyrektora Muzeum Śląskiego,
- e) inne sprawy zastrzeżone decyzji Śląskiej Rady Wojewódzkiej przez postanowienia niniejszej ustawy.

W sprawach, wymienionych powyżej pod lit. a, b i c należy przed powzięciem uchwały dać możliwość Radzie Muzealnej wypowiedzenia swej opinii.

3. Śląska Rada Wojewódzka może uchylać i zmieniać przepisy porządkowe dotyczące wystawiania, zwiedzania i użytkowania zbiorów muzealnych, wydanych przez organy zarządzające Muzeum Śląskiem.

Art. 6.

Śląska Rada Wojewódzka wyda w drodze rozporządzenia szczegółowe przepisy, określa-

jące organizację Muzeum Śląskiego, zakres działania Rady Muzealnej, jej urzędowanie (regulamin), obowiązki i prawa Dyrektora Muzeum Śląskiego, regulamin urzędowania Dyrektora i w miarę potrzeby przepisy, dotyczące czynności innych funkcjonariuszów Muzeum Śląskiego.

Art. 7.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się stosownie do treści poszczególnych jej postanowień Wojewodzie Śląskiemu i Śląskiej Radzie Wojewódzkiej.

Art. 8.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Urzędnicze ustawodawstwo.

Służba cywilna.

USTAWA KONSTYTUCYJNA

z dnia 15 lipca 1920 r.

**zawierająca statut organiczny Województwa
Śląskiego.**

(Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497).

Artykuły 26 i 33 podano w pierwotnem brzmieniu. Art. 26 ust. 2 i art. 33 ust. 1 i 2 zniesiono artykułem 3 ustawy z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224), art. 1 ustawy z dnia 9 lipca 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 73) i art. 1 ustawy z dnia 18 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 36, poz. 240).

Art. 26.

O ile ustawy państwowe lub śląskie stosownie do swych kompetencyj nic innego nie przepiszą, łączy wojewoda w sobie zakres praw naczelnego prezesa Regencji, a względnie prezydenta kraju.

Wojewoda mianuje, odwołuje i przenosi wszystkich niższych i średnich urzędników podlegających mu władz państwowych na Śląsku oraz przedstawia Naczelnikowi Państwa przez Prezydenta Ministrów, a względnie odpowiednim ministrom, nominację lub odwołanie wyższych urzędników tych władz.

Art. 33.

Przeznaczonych dla spraw administracji państwowej wyższych urzędników urzędu woje-

wódzkiego od VIII klasy począwszy mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Rady Ministrów po wysłuchaniu wojewody.

Urzędników tych przenosi Naczelnik Państwa na wniosek wojewody, może ich zaś w ciągu pierwszych dwóch lat od objęcia kraju przez Polskę na wniosek Rady Wojewódzkiej usunąć z urzędu z prawem do emerytury.

Urzędnicy państwowi, urzędujący w województwie śląskim, powinni w zasadzie pochodzić z województwa śląskiego. Przy obsadzaniu urzędów administracji państwowej na obszarze Województwa śląskiego mają przy równych kwalifikacjach pierwszeństwo urzędnicy, pochodzący z Województwa śląskiego. Urzędnicy i pracownicy, tudzież robotnicy z Województwa Śląskiego, zatrudnieni w administracji państwowej, lub w przedsiębiorstwach państwowych w Województwie śląskim, mogą zostać przeniesieni do innych dzielnic Rzeczypospolitej Polskiej wbrew swej woli tylko wtenczas, jeżeli wymaga tego koniecznie ich wykształcenie, lub wydoskonalenie, albo przeważający interes służby państwowej.

Ustęp 3 dodano Ustawą Konstytucyjną z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146),

USTAWA

z dnia 13 lutego 1924 r.

w przedmiocie stosowania na obszarze Województwa Śląskiego ustaw, dotyczących państwowej służby cywilnej.

(Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224).

Art. 1.

Na obszar górnośląskiej części województwa śląskiego rozciąga się moc obowiązująca:

1. ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 164);
2. ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. w przedmiocie zmian w ustawie z 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 606);
3. ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o organizacji władz dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonariuszom państwowym (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 165);
4. ustawy z dnia 30 marca 1922 r. w przedmiocie zmiany terminu wejścia w życie ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o organizacji władz dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonariuszom państwowym (Dz. U. R. P. nr. 22, poz. 181);
5. ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z 17 lutego 1922 r. o organizacji władz dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonariuszom państwowym (Dz. U. R. P. nr. 65, poz. 582).

W cieszyńskiej części województwa śląskiego pozostają powyższe ustawy nadal w mocy obowiązującej ze zmianami, przewidzianymi w niniejszej ustawie.

Art. 2.

Lata służby funkcjonariuszów państwowych w województwie śląskim obliczane będą według następujących zasad:

Oprócz służby państwowej polskiej w województwie śląskim, względnie na innym obszarze Państwa Polskiego, będzie mogła być zaliczona:

1. praca w organizacjach, mających na celu przyłączenie ziem województwa śląskiego do Państwa Polskiego, nie wyłączając organizacji wojskowych, nie wcześniej jednak niż od 1 listopada 1918 r.;
2. służba państwowa lub samorządowa w państwach zaborczych;
3. służba wojskowa, z wyjątkiem normalnej powszechnej powinności wojskowej oraz służby, pełnionej równocześnie z państwową służbą cywilną;
4. praca zawodowa, o ile praca ta dała kwalifikacje i doświadczenie, uzdalniające funkcjonariusza do obecnie pełnionej służby państwowej.

Praca, wymieniona w punkcie 1, będzie mogła być zaliczona w całości, służba zaś i praca zawodowa, wymieniona w punktach 2, 3 i 4, w ilości, zależnej od uznania komisji weryfikacyjnej. Zaliczyć będzie można w ten sposób najwyżej lat 20.

Praca, wymieniona w punkcie 1 nie może być zaliczona, o ile miała miejsce w czasie służby lub pracy zawodowej, wymienionych w punkcie 2, 3 i 4, które zostały już zaliczone.

Celem ustalenia lat służby w myśl punktów 1 do 4 niniejszego artykułu utworzona zostanie przy śląskim urzędzie wojewódzkim komisja weryfikacyjna.

Rada Ministrów ustali tryb postępowania i skład tej komisji.

Orzeczenia komisji weryfikacyjnej pozostają w mocy w razie przeniesienia funkcjonariusza do służby państwowej poza województwem śląskim.

Przy obliczaniu lat służby funkcjonariuszów, którzy przed przyjęciem do służby państwowej w województwie śląskim pełnili służbę państwową na innym obszarze Państwa Polskiego, jest miarodajne zaliczenie, w czasie tej służby dokonane.

Art. 3.

Uchyła się postanowienia art. 26 ustęp 2 i art. 33 ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497), oraz art. 1 B) ustawy z dnia 8 marca 1921 r., dotyczącej uzupełnienia ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 26, poz. 146).

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 5.

Z chwilą ogłoszenia niniejszej ustawy trącą na górnośląskiej części województwa śląskiego moc obowiązującą wszelkie przepisy prawne, normujące sprawy, które są przedmiotem ustaw, wymienionych w niniejszej ustawie.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, uzyskuje zaś moc obowiązującą na obszarze województwa śląskiego z chwilą ogłoszenia zgody na nią Sejmu Śląskiego.

USTAWA

z dnia 9 lipca 1924 r.

o wyrażeniu zgody na zmianę statutu organicznego Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 73).

Art. 1.

Wyraża się zgodę na wprowadzone ustawą z dnia 13 lutego 1924 r. w przedmiocie stosowania na obszarze Województwa Śląskiego ustaw, dotyczących państwowej służby cywilnej (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224), zmiany statutu organicznego Województwa Śląskiego z tem zastrzeżeniem, że art. 3 wymienionej ustawy z 13 lutego 1924 r. otrzyma następujące brzmienie:

„Uchyla się postanowienia art. 26 ust. 2 i art. 33 ust. 1 i 2 statutu organicznego Województwa Śląskiego.“

Art. 2.

Ustawa niniejsza uzyska moc obowiązującą z dniem wejścia w życie noweli do ustawy z 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224) nadającej art. 3 tejże ustawy brzmienie ustalone w art. 1 niniejszej ustawy.

USTAWA

z dnia 18 marca 1925 r.

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 13 lutego 1924 r. w przedmiocie stosowania na obszarze województwa śląskiego ustaw, dotyczących państwowej służby cywilnej.

(Dz. U. R. P. nr. 36, poz. 240).

Art. 1.

Art. 3 ustawy z dnia 13 lutego 1924 r. w przedmiocie stosowania na obszarze województwa śląskiego ustaw, dotyczących państwowej służby cywilnej (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224), otrzymuje następujące brzmienie:

„Uchyla się postanowienia art. 26 ustęp 2 i art. 33 ustęp 1 i 2 ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497).“

Art. 2.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z tą chwilą uzyskuje na obszarze województwa śląskiego moc obowiązującą ustawa z dnia 13 lutego 1924 r. w przedmiocie stosowania na obszarze województwa śląskiego ustaw, dotyczących państwowej służby cywilnej (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224), wobec wyrażenia zgody na nią Sejmu Śląskiego.

Urzędnicy Biura Sejmu Śląskiego.

USTAWA

z dnia 27 października 1922 r.

**o urzędnikach i niższych funkcjonariuszach Biura
Sejmu Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 30, poz. 113).

Zniesiono ustawą z dnia 15 kwietnia 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 20).

USTAWA

z dnia 3 listopada 1922 r.

w przedmiocie uposażeń urzędników.

(Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 114).

Porównaj not. do tej samej ustawy, umieszczonej
w niniejszym Zbiorze str. 1005.

USTAWA

z dnia 15 kwietnia 1932 r.

**o urzędnikach i niższych funkcjonariuszach Biura
Sejmu Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 20).

Rozdział I.

Służba cywilna.

Art. 1.

Do czasu wydania ustawy o służbie cywilnej
śląskich funkcjonariuszów wojewódzkich będą
miały do urzędników i niższych funkcjonariuszów
Biura Sejmu Śląskiego zastosowanie przepisy
ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej
służbie cywilnej (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 164)
w brzmieniu ustaw z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz.

U. R. P. nr. 67, poz. 606) i z dnia 21 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286) z uwzględnieniem przepisów ustawy niniejszej.

Art. 2.

Mianowanie, zwalnianie, przenoszenie w stan nieczynny i na emeryturę oraz wydawanie zarządzeń, dotyczących wszelkich zmian stosunku służbowego urzędników i niższych funkcjonariuszów Biura Sejmu Śląskiego, należy do Marszałka Sejmu Śląskiego. Ilekroć zatem ustawa z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej wymienia państwowe władze naczelne lub władze im podległe, należy przez nie w odniesieniu do urzędników i niższych funkcjonariuszów Biura Sejmu Śląskiego rozumieć Marszałka Sejmu Śląskiego.

Art. 3.

Marszałek Sejmu Śląskiego jest za działanie podległych mu urzędników i niższych funkcjonariuszów Biura Sejmu Śląskiego odpowiedzialnym przed Sejmem Śląskim.

Art. 4.

Oprócz urzędników i niższych funkcjonariuszów mogą być w Biurze Sejmu Śląskiego zatrudnieni także pracownicy kontraktowi. Obowiązki i ich prawa, a w szczególności wymiar uposażenia, określa każdorazowa umowa, którą zawiera i podpisuje Marszałek Sejmu Śląskiego.

Art. 5.

Gdy wskutek zmian organizacyjnych w Biurze Sejmu Śląskiego niema czasowo dla stałego

urzędnika lub niższego funkcjonariusza Biura Sejmu Śląskiego odpowiedniego stanowiska służbowego tego samego stopnia służbowego, lub o ile zajądą okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze piastowanie przez stałego urzędnika lub niższego funkcjonariusza stanowiska służbowego tego samego stopnia służbowego w Biurze Sejmu Śląskiego, Marszałek Sejmu Śląskiego w czasie od wejścia w życie niniejszej ustawy do dnia 31 grudnia 1932 r. może zwolnić stałego urzędnika lub niższego funkcjonariusza Biura Sejmu Śląskiego, który do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, nie nabył jeszcze prawa do zaopatrzenia emerytalnego, przyznając mu jednocześnie przy zwolnieniu jednorazową odprawę w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobranego pełnego uposażenia w służbie czynnej.

W wypadkach zasługujących na specjalne uwzględnienie Marszałek Sejmu Śląskiego może przyznać urzędnikowi lub niższemu funkcjonariuszowi Biura Sejmu Śląskiego odprawę w wysokości sześć-miesięcznego ostatnio pobranego uposażenia w służbie czynnej.

R o z d z i a ł II.

Uposażenie.

Art. 6.

Uposażenie urzędników i niższych funkcjonariuszów Biura Sejmu Śląskiego normują ustawy w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, opłacanych ze Skarbu

Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych. Wydawanie zarządzeń dotyczących wszelkich zmian uposażenia urzędników i niższych funkcjonariuszów Biura Sejmu Śląskiego należy do Marszałka Sejmu Śląskiego.

Ilekroć zatem ustawy wymienione w ustępie 1-szym niniejszego artykułu wymieniają państwowe władze maczelne lub władze im podległe, należy przez nie w odniesieniu do urzędników i niższych funkcjonariuszów Biura Sejmu Śląskiego rozumieć Marszałka Sejmu Śląskiego.

R o z d z i a ł III.

Zaopatrzenie emerytalne.

Art. 7.

Urzędnikowi i niższemu funkcjonariuszowi Biura Sejmu Śląskiego służy prawo do zaopatrzenia emerytalnego, a wdowie i sierotom po nim do zaopatrzenia wdowiego i sierocego na zasadach unormowanych w ustawie z dnia 20-go kwietnia 1926 roku o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów śląskich (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 19).

R o z d z i a ł IV.

Przepisy końcowe.

Art. 8.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Jednocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 27 października 1922 roku o urzędnikach i niższych funkcjonariuszach Biura Sejmu Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 30, poz. 113).

Art. 9.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Marszałkowi Sejmu Śląskiego.

Ustawy wymienione w artykule 1-szym powyższej ustawy obowiązują tylko odnośnie do urzędników i niższych funkcjonariuszów Biura Sejmu Śląskiego. Dla reszty urzędników śląskich nie wydano dotąd żadnej ustawy śląskiej o służbie cywilnej.

Ustawą z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 224) rozciągnięto moc obowiązującą ustawy o państwowej służbie cywilnej odnośnie do urzędników państwowych na obszarze Województwa Śląskiego.

Stosunki prawne urzędników Biura Meljoracyjnego normuje artykuł 19 ustawy z dnia 4 maja 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 29).

Stosunki nauczycieli, instruktorów i innych funkcjonariuszów Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych reguluje ustawa z dnia 3 marca 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 17).

Urzędnicy Muzeum Śląskiego są według artykułu 4-go ustawy z dnia 23 marca 1929 r. (Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 5) funkcjonariuszami śląskimi.

USTAWA

z dnia 17 lutego 1922 r.

o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 164) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych nowelami z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 606) i z dnia 21 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 28, poz. 286).

TYTUŁ PIERWSZY.

Postanowienia wstępne.

Art. 1.

Stosunek państwowej służby cywilnej ma charakter publiczno - prawny; może być zmieniony, zawieszony, lub rozwiązany wyłącznie przy zastosowaniu przepisów prawa publicznego, a w szczególności postanowień ustawy niniejszej:

Art. 2.

Ministrowie oraz konstytucyjnie odpowiedzialni kierownicy władz naczelnych podlegają postanowieniom niniejszej ustawy, o ile ustawa konstytucyjna lub ustawy specjalne nie zawierają przepisów odmiennych.*)

Przy powołaniu ministrów nie obowiązują przepisy art. 11 i 12 niniejszej ustawy.

*) Przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 606).

Art. 3.

Funkcjonariuszów państwowej służby cywilnej dzieli się na dwie kategorie:

1. urzędników,
2. niższych funkcjonariuszów państwowych.

TYTUŁ DRUGI.**O urzędnikach.****Rozdział I.****Postanowienia ogólne.**

Art. 4.

Stosunek służbowy urzędnika zawiazuje się przez mianowanie z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego.

W piśmie nominacyjnem wymienia się urząd, w którym mianowany urzędnik ma pełnić służbę, tytuł urzędowy i stopień służbowy.

O mianowaniu ogłasza się sposobem, ustalonym dla obwieszczeń rządowych.

Art. 5.

Mianowanie może nastąpić na stałe, lub do odwołania. Mianowanie do odwołania (prowizorycznie) winno być uwidocznione w piśmie nominacyjnem, przy równoczesnem oznaczeniu albo terminu ustania stosunku służbowego, albo terminu, w jakim urzędnik zostanie zawiadomiony o mającem nastąpić odwołaniu (rozwiązaniu stosunku służbowego).

Art. 6.

Urzędnikiem może być mianowany jedynie obywatel polski, o nieskazitелnej przeszłości, posiadający zdolność do działań prawnych oraz uzdolniony fizycznie i umysłowo do pełnienia odnośnych obowiązków służbowych, tudzież władający biegle językiem polskim w mowie i piśmie.

Przy przyjmowaniu do służby państwowej osób nieletnich i kobiet zamężnych władza będzie przestrzegać zasad obowiązujących ustaw cywilnych.

Art. 7.

Osoba, przeciw której toczy się postępowanie karno-sądowe lub upadłościowe, albo też postępowanie o pozbawienie jej własnej woli, nie może być mianowana urzędnikiem, dopóki trwa powyższe postępowanie.

Art. 8.

Mianowanie urzędnika wymaga zezwolenia właściwej władzy naczelnej, o ile kandydat:

a) nie ukończył osiemnastego roku życia,

b) ukończył już czterdziesty rok życia, lecz przedtem nie pozostawał w służbie państwowej.

Również wymaga zezwolenia właściwej władzy naczelnej mianowanie urzędnika, o ile kandydat był karany sądownie lub wydany ze służby państwowej.

Osoby, karane za przestępstwa, pochodzące z chęci zysku, nie mogą być wogóle przyjmowane do służby państwowej.

Art. 9.

Prócz wypadków, wskazanych w art. 8, zezwolenia właściwej władzy naczelnej wymaga mianowanie takiej osoby, która przez mianowanie weszłaby w stosunek bezpośredniego przełożonego lub podwładnego w służbie do swego małżonka, do swego krewnego wstępnego lub zstępnego z urodzenia albo przysposobienia, bądź też do krewnego w linii bocznej lub powinowatego, nie dalej niż w trzecim stopniu pokrewieństwa, a w drugim — powinowactwa.

Art. 10.

Małżonkowie, krewni wstępn i zstępni z urodzenia lub przysposobienia, krewni w linii bocznej do trzeciego oraz powinowaci do drugiego stopnia włącznie — nie mogą być urzędnikami tego samego urzędu (władzy), do którego należą czynności kasowe, zarząd i dysponowanie materiałami gospodarczymi, albo prowadzenie rachunkowości lub kontroli.

Osoby, pozostające do siebie w wymienionym wyżej stosunku, również nie mogą jednocześnie być urzędnikami w urzędach kasowych lub gospodarczych z jednej a w urzędach rachuby i kontroli z drugiej strony, o ile pierwsze podlegają drugim pod względem rachunkowości i kontroli.

Art. 11.

Pod względem poziomu wykształcenia, wymagane od kandydatów na urzędników, dzieli się urzędników, względnie stanowiska służbowe w urzędach na następujące trzy kategorie:

I. wymagające wykształcenia wyższego, potwierdzonego złożeniem odpowiednich egzaminów;

II. wymagające ukończenia wykształcenia średniego ogólno-kształcącego lub zawodowego;

III. wymagające ukończenia szkoły powszechnej lub niższych klas szkoły średniej.

Kandydaci, ubiegający się o nadanie stanowiska w urzędzie, obowiązani są złożyć dowód poziomu wykształcenia, przepisane dla jednej z powyższych kategorii.

Zaliczenia poszczególnych stanowisk w urzędzie do wyżej wymienionych kategorii, wskazania, jakie zakłady naukowe należy uważać za wyższe lub średnie w rozumieniu niniejszej ustawy, oraz jakie egzaminy za wystarczające, zarówno jak ustalenia specjalnych wymagań od kandydatów na poszczególne stanowiska w urzędzie — w tej liczbie wprowadzenia egzaminów

praktycznych — dokona osobnem rozporządzeniem Rada Ministrów.

W wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, Rada Ministrów może na wniosek właściwej władzy naczelnej zezwolić na zamianowanie osoby, nie posiadającej poziomu wykształcenia, przepisanego dla właściwej kategorii stanowisk w urzędzie.

Art. 12.

Mianowanie na stanowiska służbowe poprzedza jednoroczna służba przygotowawcza (praktyka).

Osoby, dopuszczone do służby przygotowawczej, podlegają przepisom ustawy niniejszej, ustalonym dla urzędników, o ile nie zawiera ona odrębnych dla nich postanowień.

W wypadkach wyjątkowych właściwa władza naczelna może przedłużyć lub skrócić jednoroczny okres służby przygotowawczej, lub zezwolić na mianowanie urzędnika bez obowiązku odbycia służby przygotowawczej.

Na dowód dopuszczenia do służby przygotowawczej praktykant otrzymuje należyte zaświadczenie, do którego analogicznie stosuje się przepis art. 4 niniejszej ustawy.

Art. 13.

Objęcie służby następuje w dniu, który władza w tym celu wyznaczy; o ile zaś dnia takiego nie oznaczono, to w ciągu dni piętnastu od doreę-

czenia pisma nominacyjnego lub stwierdzającego dopuszczenie do służby przygotowawczej.

W celu objęcia służby urzędnik (praktykant) powinien zgłosić się do władzy służbowej, t. j. do zwierzchnika, który powołany jest do sprawowania nad nim bezpośredniego nadzoru służbowego. Władzę tę należy wymienić w piśmie nominacyjnem.

Objęcie służby władza służbowa stwierdza na piśmie nominacyjnem.

W razie niezgłoszenia się nominata w przepisany terminie (ust. 1), mianowanie lub dopuszczenie do służby przygotowawczej unieważnia się, o ile nowomianowany urzędnik (praktykant) w ciągu dalszych dni piętnastu nie usprawiedliwi zwłoki.

Art. 14.

Czas służby liczy się zarówno przy pierwotnem jak i przy ponownem mianowaniu na stanowisko służbowe (reaktywacji) od dnia rzeczywistego objęcia służby (art. 13 ust. 3).

W razie bezpośredniego przejścia z państwowej służby cywilnej, na którą niniejsza ustawa się nie rozciąga, lub która podpada pod postanowienia niniejszej ustawy, lecz pod względem specjalnych wymagań i warunków awansu opiera się na innych zasadach niż nowy stosunek służbowy, jak również ze służby wojskowej — czas służby liczy się od dnia zwolnienia od poprzednich obowiązków.

Dla urzędników, którym w myśl ustaw o uposażeniu zaliczono do wysługi lat pewien

czas poprzedniej służby państwowej, samorządowej lub pracy zawodowej, czas ten uważa się za czas służby w rozumieniu ustępu pierwszego artykułu niniejszego. Przepis ten nie dotyczy sposobu obliczenia wysługi lat przy wymiarze emerytury.*)

Czas służby prowizorycznej i przygotowawczej (praktyki) wlicza się do czasu służby stałej, o ile urzędnik prowizoryczny lub praktykant uzyskał nominację na urzędnika stałego w czasie służby prowizorycznej lub bezpośrednio po odbyciu służby przygotowawczej.

W razie bezpośredniego przejścia urzędnika z państwowej służby kontraktowej do państwowej służby stałej odnośna władza (art. 2) może zaliczyć w całości lub w części czas służby kontraktowej do służby stałej.

*) Ustęp 3 przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 606).

Art. 15.

Urzędnik, mianowany stałym, składa w przepisanej formie przysięgę służbową wobec przełożonej władzy służbowej.

Szczególne przepisy mogą postanowić, że niektórzy urzędnicy składać będą przysięgę tę wobec Prezydenta Rzeczypospolitej.

Urzędnicy, mianowani prowizorycznie, oraz praktykanci przy objęciu służby składają w przepisanej formie przyrzeczenie służbowe, do którego stosują się analogicznie postanowienia o przysiędze służbowej.

Art. 16.

Władza służbowa prowadzi dla każdego urzędnika (praktykanta) wykaz stanu służby, do którego wpisuje się wszystkie istotne dane, dotyczące urzędnika oraz przebiegu jego służby, w szczególności zaś okoliczności, mające wpływ na przyznanie wyższego uposażenia służbowego, wymiar pensji emerytalnej oraz zaopatrzenie wdowie lub sierocie.

Urzędnik (praktykant) przy pierwotnem objęciu obowiązków służbowych składa władzy służbowej dokumenty osobiste, stwierdzające dane, wymienione w ustępie pierwszym, w dalszym zaś ciągu służby obowiązany jest składać dokumenty, świadczące o wszelkich zmianach, zachodzących w tych stosunkach, o ile zmiany te nie wynikają z zarządzeń władz przełożonych.

Władza zatrzymuje w aktach urzędowych odpisy złożonych dokumentów, same zaś dokumenty wraca ich właścicielowi.

Wzór wykazu stanu służby, jakoteż szczegółowe przepisy co do jego wypełnienia i prowadzenia — ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Urzędnik ma prawo przeglądać wykaz stanu swej służby i sporządzać jego odpisy.

Art. 17.

Ustanawia się dwanaście stopni służbowych. Zaliczenie stanowisk służbowych do poszczególnych stopni służbowych i ustalenie tytułów następuje z rozporządzenia Rady Ministrów.

Stałą służbę państwową rozpoczyna się w myśl art. 11:

• w I kat. służb. od VIII st. służb.,

• w II „ „ „ X „ „

• w III „ „ „ XI lub XII st. służb.

• Mianowanie na stanowiska i stopnie służbowe, zaliczone do pierwszych czterech stopni, zastrzega się Prezydentowi Rzeczypospolitej, pozostałych zaś stopni — właściwym władzom naczelnym, przyczem mianowanie na stopnie służbowe powyżej VI stopnia służbowego wymaga uprzedniej zgody Prezesa Rady Ministrów.

• Mianowanie urzędników pięciu najniższych stopni służbowych na mocy specjalnych przepisów można przekazać kierownikom władz, bezpośrednio podlegającym władzy naczelnej.

• Urzędników sejmowych mianuje Marszałek Sejmu.

Przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 606).

• Urzędników Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej mianuje Prezydent Rzeczypospolitej za kontrasygnatą Prezesa Rady Ministrów.

Przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 21 marca 1924 roku (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286).

Art. 18.

• Starszeństwo służbowe urzędników równego stopnia służbowego ustala się na podstawie czasu służby na stanowisku służbowym w tym samym stopniu. Czas służby w tymże ostatnim stopniu

służbowym liczy się, o ile nie zachodzi wypadek, unormowany w art. 14, od dnia mianowania.

Okresów czasu, których nie liczy się przy przyznaniu dodatków za wysługę lat, lub w ciągu których urzędnik był wyłączony od przyznania tych dodatków, nie uwzględnia się przy obliczaniu starszeństwa.

Celem ustalenia starszeństwa służbowego w każdym razie bierze się kolejno pod uwagę:

1. czas służby na stanowisku służbowym w bezpośrednio niższym stopniu służbowym;
2. czas służby państwowej (cywilnej lub wojskowej), a w braku takiej czas innej służby publicznej lub pracy zawodowej, zaliczony do wysługi emerytalnej;
3. starszeństwo wieku.

O starszeństwie służbowym praktykanta rozstrzyga wyłącznie czas służby przygotowawczej, wymaganej do mianowania na urzędnika stałego we właściwej kategorii stanowisk służbowych (art. 11) w odpowiednim dziale zarządu państwowego.

Art. 19.

Wszystkie władze naczelne prowadzą spisy swych urzędników według starszeństwa służbowego na listach osobnych dla każdego działu zarządu państwowego, rodzaju służby, kategorii urzędów oraz stopnia służbowego. Władze II instancji na tych samych zasadach prowadzą spisy urzędników zarówno drugiej, jak pierwszej instancji.

Listy te należy corocznie zamykać według stanu w dniu 31 grudnia i przesysłać je władzom służbowym urzędników, umieszczonych na liście starszeństwa.

Władza służbowa ma obowiązek każdemu podwładnemu urzędnikowi dać do przejrzania listę starszeństwa, na której jest umieszczony, a to do dni 30 po jej ustaleniu, względnie otrzymaniu listy starszeństwa od władzy przełożonej. Udzielenie listy do przejrzania ma być przez urzędnika stwierdzone tegoż podpisem.

Urzędnik może w ciągu piętnastu dni po przejrzaniu listy zaskarżyć ustalony co do jego osoby porządek starszeństwa do władzy naczelnej.

Art. 20.

Do wydawania opinii w sprawach osobowych urzędników i praktykantów oraz osób, ubiegających się o stanowiska urzędnicze — będą tworzone przy poszczególnych władzach naczelnych i władzach II instancji, podlegających bezpośrednio władzom naczelnym, komisje kwalifikacyjne. Opinie tych komisji będą uwidoczniane w tabelach kwalifikacyjnych, stałe przez władzę prowadzonych.

Skład i zakres działania tych komisji oraz sposób prowadzenia tabel kwalifikacyjnych określi Rada Ministrów.

Urzędnik jest uprawniony domagać się okazania mu jego kwalifikacji.

R o z d z i a ł II.

Obowiązki.

Art. 21.

Urzędnik obowiązany jest wiernie służyć Rzeczypospolitej, przestrzegać ściśle ustaw i przepisów, wypełniać obowiązki swego urzędu gorliwie, sumiennie i bezstronnie, oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro sprawy publicznej i spełniać wszystko, co temu dobru służy, a unikać wszystkiego, coby mu mogło zaszkodzić.

Art. 22.

Urzędnik obowiązany jest wypełniać każde zlecenie swoich przełożonych, o ile ono wyraźnie nie sprzeciwia się obowiązującym przepisom ustawowym.

O ile zlecenie służbowe jest w przekonaniu urzędnika przeciwne dobru służby, albo dobru publicznemu w ogólności lub też zawiera znamiona pomyłki co do faktu, albo co do prawa — urzędnik obowiązany jest spostrzeżenie swoje wyjawiać władzy przełożonej, lecz w razie potwierdzenia zlecenie to wykonać. O ile zlecenie wydane było ustnie, urzędnik może w wyżej wymienionym wypadku żądać potwierdzenia go na piśmie.

W wypadkach, gdy zniesienie się z władzą przełożoną pociągnęłoby za sobą niewykonalność lub bezprzedmiotowość zlecenia, nie przeciwnego wyraźnie przepisom obowiązującym — urzędnik obowiązany jest zlecenie to wykonać, wyjąwszy wypadek grożącej stąd niepowetowanej szkody.

Art. 23.

W razie koniecznej potrzeby urzędnik obowiązany jest załatwiać czasowo na zlecenie władzy przełożonej również takie czynności urzędowe, które nie należą do jego zwykłych obowiązków służbowych.

Art. 24.

Urzędnik obowiązany jest zachować w ścisłej tajemnicy wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość dzięki swemu stanowisku służbowemu lub dowiedział się przy wykonywaniu swych obowiązków służbowych, o ile sprawy takie wyraźnie uznano za poufne, lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, albo inne względy służbowe.

Urzędnik powinien zachować tajemnicę wobec każdego, komu nie jest obowiązany donosić o tych sprawach służbowo, o ile jego przełożona lub bezpośrednio wyższa władza w poszczególnym wypadku nie uwolni go od tego obowiązku.

Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie czynnej służby, jako też po przejściu w stan nieczynny i na emeryturę, oraz po rozwiązaniu stosunku służbowego z jakiegokolwiek powodu.

Urzędnikowi nie wolno wyrażać poza urzędem zdania o załatwianych w urzędzie sprawach interesantów i prawdopodobnym ich wyniku.

Art. 25.

Pod względem zachowania się obowiązują urzędnika następujące zasady:

1. urzędnik powinien w służbie i poza służbą strzedz powagi swego stanowiska, zachowywać się zawsze zgodnie z wymaganiami karności służbowej i unikać wszystkiego, co mogłoby obniżyć poważanie i zaufanie, którego stanowisko jego wymaga; również po przeniesieniu w stan nieczynny (art. 54, 55, 56) winien zachowywać się w sposób, któryby powodze jego stanowiska nie ubliżał;
2. urzędnikowi nie wolno wchodzić w związki lub zmywy, które mogą zakłócić należyty bieg zarządu państwowego, lub normalnego toku urzędowania;
3. wobec swych przełożonych urzędnik powinien zachowywać się z uszanowaniem, w stosunku zaś z innymi urzędnikami i podwładnymi z uprzejmością;
4. w stosunkach urzędowych z interesantami powinien urzędnik, zachowując należytą powagę, być bezstronnym, uprzejmym i w granicach dopuszczalnych służyć im radą i pomocą;
5. wszelkie prośby, przedstawienia i zażalenia w sprawach osobistych i urzędowych, wynikające ze stosunku służbowego urzędnik powinien wnosić w drodze służbowej, a tylko w wypadkach, w których rodzaj sprawy tego wymaga — bezpośrednio do wyższych władz przełożonych;
6. urzędnikowi bez zezwolenia władzy służbowej nie wolno w żadnej formie wytaczać w prasie spraw, związanych z jego urzędowaniem, jak

również spraw, dotyczących jego stosunku służbowego.

Art. 26.

Urzędnikowi nie wolno żądać, ani przyjmować darów, ofiarowywanych w związku z jego stanowiskiem urzędowym bezpośrednio lub pośrednio jemu lub jego rodzinie, ani też jakimkolwiek sposobem wywoływać zaofiarowanie takiego daru.

Również nie wolno urzędnikowi przez wyzyskiwanie swego stanowiska urzędowego przysparzać lub starać się o przysporzenie sobie lub rodzinie jakichkolwiek korzyści.

Art. 27.

Urzędnik powinien załatwiać powierzone mu czynności możliwie szybko i celowo, jak również przestrzegać przepisanych godzin urzędowych, a o ile tego wymagają, według uznania władzy, ważne względy służbowe — sprawować czynności swe także poza przepisanymi godzinami zajęć służbowych. W każdym razie, o ile da się to pogodzić z nieodzownymi wymogami służby, należy umożliwić urzędnikowi odpoczynek niedzielny i pozostawić mu uroczyste święta wolne od służby.

Władza służbowa lub władza wyższa może z ważnych powodów czasowo uwolnić urzędnika od przestrzegania godzin urzędowych.

Art. 28.

Urzędnik obowiązany jest donieść natychmiast władzy służbowej o każdej przeszkodzie do peł-

nienia służby, wywołanej czy to chorobą, czy innemi uzasadnionemi powodami. Władza może żądać od urzędnika udowodnienia tej przeszkody, w przypadku choroby poddać go badaniu lekarskiemu.

O ile stan zdrowia urzędnika, wymagający odpoczynku lub leczenia, nie wyklucza pełnienia obowiązków służbowych, urzędnik może wstrzymać się od pełnienia służby nie inaczej, jak po otrzymaniu urlopu. Prośba o taki urlop ma być bez zwłoki rozpatrzona i rozstrzygnięta.

Usprawiedliwiona nieobecność na służbie, a odnośnie do urzędnika-kobiety, również nieobecność, spowodowana okresem połogu, nie pociąga za sobą ujemnych skutków służbowych ani co do pobierania uposażenia, ani co do innych praw urzędnika; urzędnik wszakże, którego nieobecność na służbie wskutek choroby, a także urlop z powodu choroby trwa dłużej niż rok, może być jednostronnem zarządzeniem władzy przeniesiony na emeryturę na zasadach, wskazanych w ustawie emerytalnej.

Art. 29.

Urzędnikowi nie wolno przyjąć żadnej posady, ani stanowiska, ani też oddawać się poza urzędem takim zajęciom, których wykonywanie stoi w sprzeczności z jego obowiązkami służbowymi, przeszkadza mu w ścisłym wykonywaniu czynności urzędowych lub może wywołać uzasadnione podejrzenie o stronnictwo lub interesowność.

Urzędnik powinien donieść swej władzy służbowej o każdym ubocznem zajęciu, przynoszącem mu jakiekolwiek korzyści materialne, i zaniechać takich zajęć, które władza uzna za niedopuszczalne w myśl powyższych postanowień.

Rozstrzygnięcie władzy w tej sprawie może urzędnik zaskarżyć do władzy bezpośrednio wyższej.

Ostatecznie decyduje w sprawach tych właściwa władza naczelna.

Urzędnik nie może zawierać tranzakcji gospodarczych z urzędami tego działu zarządu państwowego, w którym pełni obowiązki służbowe.

Art. 30.

Urzędnik od ósmego stopnia służbowego w górę, wykonujący władzę administracyjną lub skarbową, nie może posiadać na terenie, podlegającym jego władzy, przedsiębiorstwa rolnego, przemysłowego lub handlowego. Postanowienie niniejszego artykułu nie odnosi się do urzędników władz centralnych.

Art. 31.

Bez zezwolenia władzy służbowej nie wolno urzędnikowi występować w charakterze rzeczoznawcy w sprawach, pozostających w bezpośrednim związku z jego zadaniami służbowymi, wyjąwszy wypadek, gdy opinii jego, jako rzeczoznawcy, zażąda sąd.

Władza służbowa udzieli zezwolenia, o ile wydanie opinii ze względu na jej przedmiot oraz

stanowisko i zakres działania urzędnika nie narażi dobra służby.

Art. 32.

Urzędnik powinien obrać sobie miejsce zamieszkania w ten sposób, by mógł czynić zadość wszystkim obowiązkom służby, ma wskazać władzy służbowej miejsce swego pobytu i donosić o każdej jego zmianie.

Urzędnik w czasie nieczynnym obowiązany jest podać tej władzy, przy której ostatnio pełnił służbę, każdorazowy dokładny adres, pod którym należy przysyłać mu zawiadomienia urzędowe.

O ile szczególne stosunki służbowe tego niezbędnie wymagają, władza naczelna może zarządzić chwilowe ograniczenie wydalenia się urzędnika z siedziby urzędowej, nawet poza godzinami zajęć urzędowych. W okolicznościach nadzwyczajnych i nie cierpiących zwłoki ograniczenie takie zarządzić może również władza służbowa.

R o z d z i a ł III.

Prawa urzędnika.

Art. 33.

Urzędnik stały posiada wszystkie prawa, zastrzeżone w ustawie niniejszej i może być wydany lub usunięty ze służby jedynie prawomocnem zarządzeniem władzy, wydanem na mocy niniejszej ustawy lub orzeczenia komisji dyscyplinarnej.

Prowizoryczne mianowanie nie może być podstawą do żądania nominacji na urzędnika stałego.

Art. 34.

Urzędnikowi służy przy pełnieniu służby prawo do szczególnej ochrony prawnej, określone w ustawach karnych.

Art. 35.

Urzędnik ma prawo do tytułu, przywiązanego do nadanego mu stanowiska służbowego, względnie stopnia służbowego.

Urzędnik ma prawo do noszenia munduru lub odznak służbowych, odpowiadających działowi zarządu państwowego i piastowanemu stopniowi służbowemu, o ile mundur lub odznaki służbowe wprowadzone zostaną specjalnymi przepisami.

Art. 36.

Urzędnik i praktykant, który przesłużył przynajmniej rok w służbie państwowej, ma prawo do corocznego urlopu dla wypoczynku, o ile nie zachodzą ważne przeszkody służbowe.

Praktykanci i urzędnicy mają prawo do urlopu wypoczynkowego, a to do 10 lat służby przez 4, ponad 10 do 20 lat służby przez 5, ponad 20 lat służby przez 6 tygodni.

Do wymiaru urlopu dla wypoczynku władza może wliczyć wszystkie urlopy, udzielone urzędnikowi w ciągu roku, z wyjątkiem krótkich urlopów dla załatwienia ważnych spraw osobi-

stych, rodzinnych i majątkowych, nie przenoszących jednorazowo dni trzech.

Art. 37.

Urlop dla wypoczynku można każdej chwili odwołać, o ile tego wymagają ważne i nie cierpiące zwłoki względy służbowe.

Skoro jednak następnie służba na to pozwoli, należy urzędnikowi umożliwić wykorzystanie udzielonego urlopu, a nadto zwrócić mu koszty podróży tam i z powrotem, spowodowane nieprzewidzianem odwołaniem z urlopu, według norm, ustalonych dla podróży służbowych.

Jeżeli urzędnikowi odmówiono urlopu zupełnie lub skrócono jego czas, należy to w miarę możliwości uwzględnić przy wymiarze urlopu dla wypoczynku w roku następnym.

Art. 38.

Urzędnik może otrzymać urlop w celu załatwienia spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych lub poratowania zdrowia.

Gdy urlop dla poratowania zdrowia trwa nieprzerwanie dłużej niż sześć miesięcy, a urlop z innych powodów dłużej, niż dwa miesiące, to za dalszy czas urlopu wstrzymuje się uposażenie służbowe i czasu tego urlopu nie liczy się do czasu służby czynnej.

Czas trwania takiego urlopu bez uposażenia nie może przenosić lat dwóch.

Władza może od warunków tych odstąpić w całości lub w części tylko wówczas, gdy

udzielenie dłuższego urlopu pożądanę jest z ważnych względów publicznych.

Przy obliczeniu półrocznego, względnie dwumiesięcznego czasu trwania urlopu liczą się jako przerwy tylko te okresy odbywania czynnej służby, które wynoszą przynajmniej połowę czasu, spędzonego bezpośrednio przedtem na urlopie. O ile służba czynna trwała krócej, nie stanowi ona przerwy, a poszczególne okresy urlopu liczą się razem.

Art. 39.

Uposażenie urzędnika normuje specjalna ustawa o uposażeniu.

Art. 40.

Praktykanci otrzymują na czas trwania służby przygotowawczej wynagrodzenie w następującej wysokości:

praktykanci I. kategorii (art. 11) — według uposażenia X stopnia służbowego;

praktykanci II. kategorii — według uposażenia XI stopnia służbowego;

praktykanci III. kategorii — według uposażenia XII stopnia służbowego.

Art. 41.

Urzędnik awansuje do wyższych stopni służbowych według uznania władzy przełożonej, która przy obsadzaniu wakansu bierze pod uwagę przede wszystkim podwładnych sobie urzędników bezpośrednio niższych stopni według starszeństwa służbowego.

Przy awansowaniu urzędnika władza powinna nadto uwzględnić uzdolnienie, użyteczność i stopień zaufania oraz szczególne ukwalifikowanie do danego stanowiska służbowego, a wśród równych warunków lata służby.

Obsadzenie wakującego stanowiska służbowego powinno nastąpić bez nieuzasadnionej zwłoki.

Art. 42.

W czasie, którego nie zalicza się do czasu służby czynnej (wysługi lat), urzędnik nie może awansować, a praktykant być mianowany urzędnikiem.

Art. 43.

W razie wdrożenia przeciw urzędnikowi (praktykantowi) postępowania karnego lub dyscyplinarnego, albo zawieszenia go w pełnieniu służby — nie można przed zakończeniem tego postępowania lub zniesienia zawieszenia przyznać mu dodatku za wysługę lat, awansować go do wyższego stopnia służbowego, ani też mianować praktykanta urzędnikiem.

Art. 44.

Urzędnikowi i jego najbliższej rodzinie zapewnia się opiekę lekarską i środki lecznicze w zakresie, przewidzianym w osobnej ustawie.

Art. 45.

Art. 45 został uchylony artykułem 15-tym ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszy państwowych i wojska (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924), w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 38, poz. 370, art. 3). Obecne brzmienie art. 45 jest następujące:

Funkcjonariuszom państwowym tudzież oficerom i zawodowym szeregowym może być udzielona w wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, bezprocentowa zaliczka na uposażenie. Warunki przyznawania zaliczek tudzież ich wysokość określi Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 46.

Urzędnikowi służy prawo do uposażenia emerytalnego, a wdowie i sierotom po nim do zaopatrzenia wdowiego i sierociego na zasadach, unormowanych w osobnej ustawie (ustawa emerytalna).

Art. 47.

Uposażenie urzędników ulega zajęciu administracyjnemu tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej, niż do wysokości jednej piątej części sumy uposażenia lub wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Art. 48.

Tytułem wyjątku od powyższej zasady ogólnej (art. 47), uposażenie urzędników i wynagrodzenie praktykantów ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości $\frac{2}{5}$ uposażenia lub wynagrodzenia, przyczem pozostałe $\frac{3}{5}$ wolne są od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, $\frac{1}{5}$ część uposażenia lub wynagrodzenia staje się przedmiotem stosunko-

wego podziału zarówno na alimenty, jak na inne należności lub długi, drugą zaś $\frac{1}{5}$ część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ileby pierwsza $\frac{1}{5}$ część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczała.

Art. 49.

Wyłącza się zupełnie z pod zapowiedzeń i zajęć, określonych w art. 47 i 48:

- a) diety oraz koszty podróży i przesiedlenia w sprawach służbowych,
- b) wsparcia i zapomogi, przyznawane urzędnikowi lub praktykantowi na leczenie jego lub jego rodziny, na pogrzeb jego rodziców, żony lub dzieci, albo też z powodu klęski elementarnej lub innego nieszczęśliwego wypadku.

Art. 50.

Ustępowanie pod jakimkolwiek tytułem prawa do pobierania uposażenia, lub wynagrodzenia praktykantów jest wzbronione. Wszelka umowa przeciwna temu jest nieważna.

Art. 51.

Stosunki służbowe urzędników podczas pełnienia służby wojskowej normuje specjalna ustawa.

R o z d z i a ł IV.

Zmiany w stosunku służbowym i rozwiązanie stosunku służbowego.

Art. 52.

(Art. 52 przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 21-go marca 1924 r. Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286.)

O ile dobro służby tego wymaga, można przenieść urzędnika do innej miejscowości i na

inne stanowisko służbowe nie niższego stopnia służbowego, w tej samej kategorii urzędników i w tym samym dziale zarządu państwowego.

Przeniesienia urzędnika dokonywa władza naczelna względnie władza, bezpośrednio podlega władzy naczelnej, której przekazane zostało mianowanie na dane stanowisko służbowe. O ile na zasadzie art. 17 niniejszej ustawy mianowanie urzędników pięciu najniższych stopni służbowych przekazano kierownikom władz, bezpośrednio podlegających władzy naczelnej, przeniesienie tych urzędników z okręgu terytorjalnego kierownika władzy, który ich mianował, do innego okręgu terytorjalnego należy do władzy naczelnej.

Przy przeniesieniach z urzędu, lub w drodze konkursu należą się urzędnikom koszty przeniesienia.

Przy przeniesieniach na prośbę urzędnika przyznanie kosztów przeniesienia zależeć będzie od decyzji właściwej władzy naczelnej.

Do przesiedlenia się należy urzędnikowi wyznaczyć odpowiedni termin i zwolnić go na odpowiedni czas od pełnienia służby, uwzględniając przytem jego warunki osobiste i rodzinne.

Art. 53.

Urzędnik może przejść na własną prośbę do innego działu zarządu państwowego, o ile dotychczasowa jego władza przełożona na to zezwoli.

Art. 54.

Gdy wskutek zmiany w organizacji władz i urzędów niema czasowo dla stałego urzędnika odpowiedniego stanowiska służbowego tego samego stopnia służbowego w tym samym dziale zarządu państwowego, urzędnik przechodzi w stan nieczynny.

O ile zajdą okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze piastowanie przez urzędnika stałego stanowiska służbowego tego samego stopnia służbowego w tym samym dziale zarządu państwowego, Rada Ministrów na wniosek szefa właściwej władzy naczelnej może go przenieść w stan nieczynny, o ile nie nastąpi przeniesienie do innego działu zarządu państwowego na podstawie art. 53.

Urzędnicy służby zewnętrznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych mogą w analogicznych wypadkach być przeniesieni w stan rozporządzalności. Porządek, terminy i warunki takiego przeniesienia określi Rada Ministrów.

*) Urzędników pierwszych czterech stopni służbowych przenosi w stan nieczynny, względnie w stan rozporządzalności, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów.

*) Przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 21 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286.)

Art. 55.

Przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym urzędnik pobiera w pełnej mierze należne mu uposażenie służbowe.

Czas spędzony w stanie nieczynnym zalicza się urzędnikowi tylko do wymiaru emerytury.

Art. 56.

Urzędnik w stanie nieczynnym może być w każdej chwili powołany z powrotem do służby czynnej; o ile jednak powołanie takie nie nastąpi w ciągu pół roku od chwili przeniesienia urzędnika w stan nieczynny, należy go zwolnić ze służby państwowej przy zastosowaniu odnośnych postanowień ustawy emerytalnej.

Przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 28 lipca 1922 roku (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 606).

Art. 57.

Urzędnika, wybranego do ciała ustawodawczego, zwalnia się na czas trwania mandatu od sprawowania urzędu z równoczesnem wstrzymaniem mu na cały ten czas uposażenia służbowego.

Po wygaśnięciu mandatu urzędnik powraca do sprawowania swego urzędu, względnie urzędu równego stopniem służbowym w tym samym dziale zarządu państwowego.

Czas sprawowania mandatu do ciała ustawodawczego zalicza się całkowicie do czasu służby (wysługi lat).

Działalność urzędnika w czasie wykonywania mandatu poselskiego nie może pociągnąć dla niego żadnych represji służbowych.

Postanowienia ustępu pierwszego tego artykułu nie dotyczą ministrów i podsekretarzy stanu.

Art. 58.

Stosunek służbowy urzędnika stałego i prowizorycznego oraz praktykanta można rozwiązać poza wypadkami, przewidzianymi w rozdziale V ustawy niniejszej, przez dobrowolne wystąpienie urzędnika (praktykanta) ze służby państwowej; stosunek zaś służbowy urzędnika prowizorycznego i praktykanta — nadto przez jednostronne zarządzenie władzy, pod warunkami, wskazanymi w art. 62—63 włącznie.

Art. 59.

Urzędnik zarówno w służbie czynnej, jak w stanie nieczynnym, ma prawo zgłosić wystąpienie ze służby państwowej.

Zgłoszenie takie wnosi się na piśmie do władzy służbowej.

Art. 60.

Zgłoszenie wystąpienia wymaga przyjęcia ze strony tej władzy, która urzędnika mianowała.

Przyjęcie zgłoszenia można uzależnić od należytego oddania urzędowania, ostateczną zaś decyzję co do przyjęcia zgłoszenia odroczyć tylko wtedy, gdy urzędnik pozostaje w śledztwie karnej lub dyscyplinarnym, lub zalega z obowiązaniami pieniężnymi, wynikłymi ze stosunku służbowego.

Art. 61.

O ile urzędnikowi nie zakomunikowano żadnej decyzji w sprawie jego zgłoszenia w ciągu czterech tygodni, zgłoszenie to uważa się za przyjęte.

Przeciwnie warunkowemu przyjęciu lub odroczeniu przyjęcia zgłoszenia o wystąpieniu ze

służby urzędnik może wnieść w ciągu piętnastu dni od dnia doręczenia decyzji za pośrednictwem swej władzy służbowej zażalenie do władzy naczelnej, która najdalej w ciągu miesiąca wyda ostateczną decyzję.

Art. 62.

Rozwiązanie stosunku służbowego urzędnika, którego mianowano do odwołania (prowizorycznie), może nastąpić każdej chwili z zarządzenia władzy przy zastosowaniu przepisów art. 5.

Służba prowizoryczna nie może trwać bez zgody urzędnika dłużej, niż lat pięć.

Art. 63.

Stosunek służbowy praktykanta można rozwiązać, gdy władza która go przyjęła, uzna, że nie jest zdatny do sprawowania urzędu, w którego zakresie służba przygotowawcza się odbywa.

O ile zachowanie się praktykanta było przez czas pełnienia służby przygotowawczej bez zarzutu, należy mu przyznać zasiłek w wysokości jedno do dwumiesięcznego wynagrodzenia.

Przy rozwiązaniu stosunku służbowego z powodu niezłożenia w przepisany terminie egzaminów praktycznych, wymaganych do uzyskania nominacji na urzędnika stałego, rozstrzygać będą przepisy o egzaminach, wydane dla właściwego działu zarządu państwowego i właściwej kategorii urzędników.

Art. 64.

Przez dobrowolne wystąpienie ze służby, jak również przez rozwiązanie stosunku służbowego,

w myśl postanowień powyższych (art. 59 do 63 włącznie), urzędnik (praktykant) i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego.

W razie ponownego wstąpienia do służby państwowej przywrócenie praw, nabytych poprzednią służbą, może nastąpić za zgodą właściwej władzy naczelnej.

Art. 65.

Mianowanie urzędnika będzie uznane za nieważne, a urzędnik wydalonym ze służby, jeśli mianowanie uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych, albo wyjdą na jaw okoliczności, w myśl obowiązujących przepisów nie dopuszczające mianowania.

Orzeczenie o unieważnieniu nominacji i wydaleniu ze służby wyda właściwa władza na podstawie opinii komisji kwalifikacyjnej (art. 20) co do zaistnienia okoliczności, w ust. 1 przewidzianych.

R o z d z i a ł V.

Odpowiedzialność służbowa.

Art. 66.

Bezpośrednio i pośrednio przełożona władza ma prawo wytykać i ganić podległym urzędnikom niewłaściwości w urzędowaniu lub zachowaniu się oraz niedbalstwo w służbie.

Art. 67.

Urzędników, którzy naruszają obowiązki swego stanowiska i urzędu w służbie lub poza

służbą przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie, pociąga się, niezależnie od ich sądowej odpowiedzialności karnej lub cywilnej, do odpowiedzialności dyscyplinarnej lub porządkowej według przepisów ustawy niniejszej.

Art. 68.

Urzędnik ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za występki służbowe, odpowiedzialność zaś porządkową za wykroczenia służbowe.

Art. 69.

Występkiem służbowym jest takie naruszenie obowiązków służbowych, które powoduje obrazę interesu publicznego, lub naraża dobro publiczne na szkodę.

Wykroczeniem służbowem jest każde naruszenie obowiązku służbowego, nie posiadające wyżej podanych znamion występkę służbowego.

Zbieg kilku wykroczeń służbowych lub ich powtarzanie się, jak również wykroczenie wśród okoliczności szczególnie obciążających — uważa się za występpek służbowy.

Art. 70.

Postępowanie dyscyplinarne lub porządkowe z powodu naruszenia obowiązków służbowych, które posiada znamiona czynu karnego, ściganego ustawami karnymi, może się toczyć równocześnie z karnem postępowaniem sądowym w tej samej sprawie; może być jednak zawieszony aż do ostatecznego zakończenia karnego postępowania sądowego.

Art. 71.

Urzędnik, skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego, podlega wydaleniu ze służby bez postępowania dyscyplinarnego, o ile skazanie pociąga utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego.

Art. 72.

Do postępowania porządkowego i dyscyplinarnego, nie należy rozstrzyganie o pretensjach cywilnych.

Art. 73.

Za wykroczenie służbowe nakłada się następujące kary porządkowe:

1. upomnienie,
2. skrócenie lub odmowa urlopu wypoczynkowego.

Art. 74.

Kary porządkowe nakłada władza służbowa lub przełożona władza wyższa, o ile sprawa nie została już poddana orzeczeniu komisji dyscyplinarnej; może nakładać je również komisja dyscyplinarna.

Przed nałożeniem kary porządkowej należy dać obwinionemu urzędnikowi możliwość usprawiedliwienia się.

Art. 75.

O nałożonej karze porządkowej zawiadamia się urzędnika na piśmie z podaniem motywów. Kar porządkowych nie wciąga się do wykazu stanu służby.

Art. 76.

Orzeczenie o karze porządkowej, nałożonej nie przez komisję dyscyplinarną i nie przez władzę naczelną, urzędnik może zaskarżyć w ciągu dni ośmiu do władzy bezpośrednio wyższej, która sprawę rozstrzyga ostatecznie.

Od orzeczeń komisji dyscyplinarnych i władz naczelnych o nałożeniu kar porządkowych odwołanie nie służy.

Art. 77.

Za występki służbowe nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

1. nagane,
2. odliczenie lat służby od roku do trzech,
3. obniżenie stopnia służbowego o jeden lub dwa, z zawieszeniem możliwości awansu na przeciąg jednego roku do lat trzech,
4. przeniesienie w stały stan spoczynku z umniejszonem uposażeniem emerytalnem, względnie odprawą najwyżej do 50 %.
5. wydalenie ze służby.

Przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 21 marca 1924 roku (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286).

Art. 78.

Kary dyscyplinarne nakładać może jedynie w drodze orzeczenia właściwa komisja dyscyplinarna na podstawie wyniku postępowania dyscyplinarnego, przeprowadzonego zgodnie z ustawą o postępowaniu dyscyplinarnem. Przy wymierzaniu kar dyscyplinarnych wymienionych w art. 77 należy w każdym poszczególnym wypadku mieć na względzie doniosłość występków służbo-

wego i powstałych z tego powodu szkód, stopień winy, jakoteż dotychczasowe zachowanie się urzędnika. Orzeczenia dyscyplinarnego nie można zmienić, ani znieść zarządzeniem administracyjnem.

Art. 79.

Przy karze odliczenia lat służby nie zalicza się do czasu służby czynnej (wysługi lat) okresu tej kary, wskazanego w orzeczeniu. Okres trwania tej kary odlicza się od czasu służby czynnej (wysługi lat) niezależnie od okresów, potrącanych z czasu służby czynnej (wysługi lat) z innych powodów, określonych postanowieniami ustawy niniejszej lub ustaw specjalnych.

Art. 80.

Obniżenie stopnia służbowego może nastąpić tylko w obrębie tej samej kategorii stanowisk służbowych i tego samego działu zarządu państwowego.

Art. 81.

Przy karach dyscyplinarnych nagany i odliczenia lat służby urzędnik nie może awansować: przy karze nagany — przez rok jeden, przy karze odliczenia lat — przez czas trwania tej kary.

Art. 82.

Wydalenie urzędnika ze służby pociąga za sobą utratę wszystkich praw, z piastowaniem urzędu związanych, a w tej liczbie prawa do emerytury.

Art. 83.

Członkom rodziny wydalonego można w razie okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać w orzeczeniu odpowiedni stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnego ich zaopatrzenia wdowiego lub sierociego.

Zasiłek taki przyznać można albo już z chwilą wstrzymania wypłaty uposażenia urzędnika wydalonego, albo od chwili jego śmierci.

Do powyższego zasiłku mają zastosowanie postanowienia ustawy emerytalnej o utracie prawa do zaopatrzenia wdowiego i sierociego.

Art. 84.

Urzędnicy w stanie nieczynnym podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu:

1. występku służbowego, którego dopuścili się w czasie czynnej służby,
2. popełnienia w czasie trwania stanu nieczynnego takich naruszeń obowiązków, które noszą cechy występku służbowego.

Urzędnicy, przeniesieni w stan spoczynku, podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu występku służbowego, którego dopuścili się w czasie czynnej służby.

Przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 21 marca 1924 roku (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286).

Art. 85.

Na urzędników, pozostających w stanie nieczynnym, nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

1. nagane,
2. stałe lub czasowe zmniejszenie uposażenia w stanie nieczynnym najwyżej o 25%,
3. w razie okoliczności, szczególnie obciążających, utratę wszelkich praw, wpływających z jego stosunku do Państwa, w tej liczbie uposażenia i zaopatrzenia dla członków rodziny, z możliwością zastosowania analogicznych postanowień art. 83 ustawy.

Te same kary dyscyplinarne mają zastosowanie do urzędników, przeniesionych w stan spoczynku, przy zachowaniu właściwości tej komisji dyscyplinarnej, której podlegali w czasie pełnienia służby czynnej.

Przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 21 marca 1924 roku (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286).

Art. 86.

Urzędnika w stanie nieczynnym, na którego nałożono karę dyscyplinarną stałego zmniejszenia uposażenia w stanie nieczynnym, nie można powołać z powrotem do służby czynnej.

O ile powyższą karę dyscyplinarną orzeczono tylko na pewien oznaczony czas, urzędnik w stanie nieczynnym lub na emeryturze może być powołany z powrotem do czynnej służby dopiero po zupełnem odcierpieniu kary dyscyplinarnej.

Art. 87.

Ściganie występków i wykroczeń służbowych nie podlega przedawnieniu.

Art. 88.

Organizację władz dyscyplinarnych i postępowanie dyscyplinarne normuje osobna ustawa.

TYTUŁ TRZECI.

O państwowych funkcjonariuszach niższych.

R o z d z i a ł I.

Postanowienia ogólne.

Art. 89.

Postanowienia art. 4 do 9 i art. 65 stosuje się analogicznie do funkcjonariuszów niższych.

Art. 90.

Każdy ubiegający się o posadę funkcjonariusza niższego powinien umieć czytać i pisać po polsku.

Specjalne wymagania od kandydatów na poszczególne posady funkcjonariuszów niższych w obrębie poszczególnych władz i urzędów ustala właściwa władza naczelna.

Art. 91.

Postanowienia o objęciu służby i początku czasu służby, o przysiędze i przyrzeczeniu służbowem, jakoteż o wykazie stanu służby, zawarte w art. 13 do 16 włącznie niniejszej ustawy, należy stosować analogicznie do funkcjonariuszów niższych.

Art. 92.

Zaliczenia poszczególnych grup funkcjonariuszów państwowych do kategorii funkcjonariuszów niższych, zarówno jak ustalenia ich tytułów dokona Rada Ministrów, o ile chodzi o funkcjonariuszów o jednakowych kwalifikacjach i wykonywujących jednakowe funkcje służbowe przy

wszystkich lub większości władz i urzędów państwowych, a właściwa władza naczelna, o ile chodzi o funkcjonariuszów o specjalnych kwalifikacjach, zajętych tylko w pewnym dziale zarządu państwowego.

Mianowanie funkcjonariuszów niższych, zatrudnionych przy władzach naczelnych, przysługuje właściwej władzy naczelnej, zatrudnionych zaś przy władzach I i II instancji — kierownikom władz, bezpośrednio podległych władzy naczelnej.

Niższych funkcjonariuszów sejmowych, mianuje Marszałek Sejmu.

Ustęp 2 i 3 przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 606).

Niższych funkcjonariuszów Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej mianuje Szef tej Kancelarii.

Ustęp 4 przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 21-go marca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286).

Art. 93.

Starszeństwo służbowe funkcjonariuszów niższych oznacza się według czasu trwania służby państwowej cywilnej i wojskowej, a w braku takiej, według czasu innej służby publicznej, lub pracy zawodowej, zaliczonego do lat wysługi emerytalnej; w razie równości lat, zaliczonych do wysługi emerytalnej, rozstrzyga starszeństwo wieku. O ile jednak dla pewnych kategorii funkcjonariuszów niższych zostanie wprowadzony stosunek podwładności jednych drugim, należy

przy ustalaniu starszeństwa służbowego stosować analogiczne postanowienia art. 18.

Art. 94.

Przepisy o prowadzeniu spisów, zawarte w art. 19, stosować należy analogicznie do funkcjonariuszów niższych.

R o z d z i a ł II.

Obowiązki.

Art. 95.

Funkcjonariusz niższy obowiązany jest wiernie służyć Rzeczypospolitej, przestrzegać ściśle przepisów obowiązujących, wypełniać obowiązki swoje gorliwie, sumiennie i bezstronnie oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro sprawy publicznej i spełniać wszystko, co temu dobru służy, a unikać wszystkiego, coby mu mogło szkodzić.

Art. 96.

Powinności służbowe funkcjonariusza niższego określać będzie regulamin lub instrukcja, wydana przez władze przełożone, a dopóki przepisów takich nie wprowadzono — wskazówki, wydane na piśmie przez przełożonego tej władzy lub urzędu, przy którym funkcjonariusz pełni służbę.

O ile zakres powinności służbowych funkcjonariusza niższego nie zostanie ograniczony wyraźnie do pewnych oznaczonych świadczeń służbowych, będzie on obowiązany obsługiwać urząd, przy którym pełni służbę.

Art. 97.

W czasie pełnienia służby funkcjonariusz niższy obowiązany jest zajmować się wyłącznie wykonywaniem poruczonych mu czynności.

W razie koniecznej potrzeby służbowej funkcjonariusz niższy obowiązany jest czasowo pełnić służbę także poza wyznaczonemi mu godzinami urzędowemi, zarówno jak spełniać czasowo inne powinności służbowe, aniżeli te, które należą do zwykłego zakresu jego działania.

Art. 98.

Funkcjonariusz niższy ma obowiązek wykonywać wszelkie zlecenia służbowe przełożonego władzy lub urzędu, zajętych w nim urzędników i wogóle tych funkcjonariuszów, do których pozostaje w stosunku podwładności.

Art. 99.

Funkcjonariusz niższy obowiązany jest zachować najściślejszą tajemnicę co do wszystkich spraw służbowych bez względu na to, w jaki sposób powziął o nich wiadomość, wobec każdego, komu nie jest obowiązany donosić o sprawach takich służbowo, o ile jego służbowa lub bezpośrednio wyższa władza w poszczególnym wypadku nie zwolni go od tego obowiązku.

Niewolno funkcjonariuszowi niższemu wyjawiać się potajemnie o sprawach służbowych lub umożliwiać to osobom trzecim.

Art. 100.

Funkcjonariusz niższy obowiązany jest:

1. zachowywać się zawsze zgodnie z wymaganiami karności służbowej i unikać wszystkiego, co mogłoby obniżyć poszanowanie, którego wymaga jego stanowisko.
2. Przestrzegać postanowień art. 25 ustępu 2, 5 i 6.
3. Zachowywać się wobec swego przełożonego, urzędników i funkcjonariuszów niższych, do których pozostaje w stosunku podwładności, z uszanowaniem, w stosunku zaś do funkcjonariuszów, zajmujących równorzędne z nim lub podrzędne mu stanowiska, być zawsze uprzejmym.

W stosunkach urzędowych z interesantami funkcjonariusz niższy powinien być zawsze uprzejmym.

Art 101.

Postanowienie art. 27 stosuje się analogicznie do funkcjonariusza niższego z następującymi zmianami:

1. czas służby funkcjonariusza niższego należy ustalić w ten sposób, aby w zasadzie nie przenosił ośmiu godzin dziennie;
2. w razie konieczności pełnienia służby w niedzielę przez czas przepisany normalnie w dniu powszednim, należy funkcjonariusza zwolnić w tygodniu następującym po tej niedziel, na jeden dzień od służby, lub przyznać mu stosowne wynagrodzenie, którego wysokość ustala przepisy o należnościach szczególnych.

Art. 102.

Postanowienia art. 28, 29 i 32 stosuje się analogicznie do funkcjonariuszów niższych.

Art. 103.

Funkcjonariuszowi niższemu nie wolno żądać za spełnienie czynności służbowych, albo wywoływać ofiarowywanie jakichkolwiek korzyści lub darów, jak również przez wyzyskiwanie swego stanowiska urzędowego przysparzać lub starać się o przysporzenie sobie, albo innym osobom jakichkolwiek korzyści.

R o z d z i a ł III.

Prawa.

Art. 104.

Postanowienia art. 33, 34 i 35 stosuje się analogicznie do funkcjonariuszów niższych.

Funkcjonariusz niższy, mianowany prowizorycznie (do odwołania), nie może, o ile posiada skończone lat 21, pozostawać dłużej w służbie prowizorycznej niż 2 lata.

Art. 105.

Funkcjonariusz niższy ma prawo, o ile nie zachodzą ważne przeszkody służbowe, do rocznego urlopu dla wypoczynku.

Funkcjonariusze niżsi, mający od jednego roku do lat dziesięciu włącznie służby państwowej, mają prawo do dwóch tygodni urlopu, od lat dziesięciu do lat dwudziestu włącznie służby pań-

stwowej do 3 tygodni urlopu, wreszcie ponad lat 20 służby państwowej — do czterech tygodni urlopu.

Pozatem do funkcjonariuszów niższych stosuje się analogicznie postanowienia art. 36 ust. 3 i art. 37 i 38.

Art. 106.

Uposażenie funkcjonariusza niższego normuje specjalna ustawa o uposażeniu.

Art. 107.

O ile w poszczególnych kategoriach funkcjonariuszów niższych wprowadzony zostanie awans na posady służbowe, do których przywiązane są wyższe stopnie płacy, stosuje się przy awansie funkcjonariuszów niższych analogicznie postanowienia art. 41 i 42.

Art. 108.

Powody, wyliczone w art. 43, wstrzymują również przyznanie dodatku za wysługę lat, a w razie wprowadzenia awansu — również i awans.

Art. 109.

Funkcjonariuszowi niższemu i jego najbliższej rodzinie zapewnia się opiekę lekarską i środki lecznicze w zakresie, przewidzianym w osobnej ustawie.

Art. 110.

Postanowienia art. 45 o zaliczce na poczet uposażenia stosowane będą również do funkcjonariuszów niższych.

Art. 111.

Funkcjonariuszowi niższemu służy prawo do uposażenia emerytalnego, a wdowie i sierotom po nim — do zaopatrzenia wdowiego i sierociego na zasadach, unormowanych w osobnej ustawie (ustawa emerytalna).

Art. 112.

Postanowienia art. 47 do 51 włącznie obejmują także funkcjonariuszów niższych.

R o z d z i a ł IV.

Zmiany w stosunku służbowym i rozwiązanie stosunku służbowego.

Art. 113.

Postanowienia art. 52 do 62 włącznie i 64 stosuje się analogicznie do funkcjonariuszów niższych.

R o z d z i a ł V.

Postanowienia o odpowiedzialności służbowej.

Art. 114.

Przepisy, zawarte w art. 66 do 88 ustawy niniejszej i w ustawie dyscyplinarnej, stosuje się analogicznie do funkcjonariuszów niższych.

TYTUŁ CZWARTY .

Przepisy przejściowe.

Art. 115.

Na przeciąg lat pięciu od chwili wejścia w życie ustawy o służbie cywilnej, zawiesza się postanowienia art. 11 ustęp ostatni tej ustawy

o tyle, że zezwolenia na mianowanie osób, nie posiadających przepisanego w tym artykule poziomu wykształcenia, na wszystkie urzędy od XII. do VIII. stopnia służbowego udziela szef właściwej władzy naczelnej, o ile chodzi o urzędy VI. i VII stopnia służbowego — za zgodą Prezesa Rady Ministrów.

Na przeciąg lat pięciu od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy zawiesza się postanowienia art. 6 ust. 1 i art. 90 co do obowiązku władania przez funkcjonariusza językiem polskim w mowie i piśmie z tem, że po upływie tego czasokresu każdy funkcjonariusz będzie obowiązany wykazać się dostateczną znajomością języka polskiego w mowie i piśmie.

W wyjątkowych wypadkach może władza naczelna przedłużyć powyższy czasokres na wniosek władzy przełożonej poszczególnych funkcjonariuszów na dalszych lat trzy.

Art. 116.

Na przeciąg lat dwóch od chwili wejścia w życie ustawy o służbie cywilnej zawiesza się postanowienia art. 33 tej ustawy, powołanego także w art. 104, o ile chodzi o osoby, piastujące stanowiska służbowe od XII. do IV. stopnia służbowego włącznie, lub zajmujące posady funkcjonariuszów niższych, przewidziane w organizacji władz i urzędów państwowych, lub mianowane w okresie powyższym na takie stanowiska służbowe i posady.

Urzędnik i funkcjonariusz niższy nabywa pełnię praw, artykułami powyższymi zastrzeżonych, dopiero wówczas, gdy otrzyma od władzy, która go mianowała, pismo, ustalające go w służbie państwowej polskiej, przyczem w ciągu lat dwóch do wejścia w życie ustawy niniejszej ustalenie to nie może nastąpić bez zgody Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu.

O ile urzędnik nie posiada poziomu wykształcenia, przepisanego art. 11 ustawy o służbie cywilnej, ustalenie go na zajmowanym urzędzie, może nastąpić dopiero po zwolnieniu go od wykazania tego poziomu w sposób, wskazany w ustępie ostatnim cytowanego artykułu, względnie art. 115.

O ile urzędnik lub funkcjonariusz niższy nie zostanie ustalony w ciągu dwóch lat od chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, należy go zwolnić ze służby państwowej. Równocześnie ze zwolnieniem funkcjonariuszowi takiemu należy przyznać uposażenie emerytalne, obliczone według postanowień art. 14 ustawy emerytalnej z 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 70, poz. 466) za ilość lat tak służby państwowej polskiej, jak i służby b. państw zaborczych i służby samorządowej lub pracy zawodowej, podlegającej zaliczeniu do wysługi emerytalnej zgodnie z art. 42 i 44 ustawy emerytalnej, przy uwzględnieniu przepisów, przewidzianych w art. 3 i 4 tejże ustawy. Funkcjonariuszom, co do których nie zachodzą warunki przewidziane w art. 3 i 4 ustawy emerytalnej,

przyznaje się przy zwolnieniu odprawę w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia.

Prawo jednak do wynagrodzenia tego nie służy funkcjonariuszowi państwowemu, o ile uprzedzono go o zamiarze zwolnienia w terminie trzechmiesięcznym.

O ile urzędnik lub funkcjonariusz niższy, do którego nie został zastosowany ustęp drugi artykułu niniejszego, w okresie dwóch lat od chwili wejścia w życie ustawy niniejszej stanie się w myśl art. 3 i 4 ustawy emerytalnej niezdolnym do pracy, albo też umrze, — należy do niego, względnie do pozostałej po nim wdowy, stosować przepisy ustawy emerytalnej tak jak do funkcjonariuszów ustalonych.

Ustęp 7-my przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 606).

Przewidziany art. 116 ustawy z d. 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej w brzmieniu noweli z dnia 28 lipca 1922 r. termin dwuletni dla ustalenia urzędników i niższych funkcjonariuszów państwowych od wejścia w życie ustawy, przedłuża się o jeden rok.

Ustęp 8-my przytoczono w brzmieniu ustawy z dnia 21 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 29, poz. 286).

Art. 117.

O ile w ustawie o służbie cywilnej powołano się na postanowienia ustaw karnych (postępowania karnego), należy stosować aż do wprowadzenia jednolitych ustaw na całym obszarze Rzeczy-

pospolitej przepisy dzielnicowych ustaw karnych (postępowania karnego).

Art. 118.

Postanowieniom niniejszej ustawy nie podlegają sędziowie, prokuratorzy (wymiar sprawiedliwości), aplikanci sądowi, pracownicy państwowych kolei żelaznych, poczt, telegrafów i telefonów, oraz nauczyciele wszystkich szkół państwowych.

Do urzędników Kontroli Państwowej stosują się przepisy niniejszej ustawy, o ile ustawa o Kontroli Państwowej z dnia 3 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 314) inaczej nie stanowi.

Ponadto aż do czasu wydania specjalnych ustaw służbowych dla funkcjonariuszów policji państwowej, straży celnej oraz dozorców więziennych ustawa niniejsza ma zastosowanie w stosunku do tych osób, o ile nie stoi w sprzeczności z postanowieniami ustaw o uposażeniu, względnie specjalnymi przepisami, wynikającymi z charakteru służbowego odnośnych funkcjonariuszów.

Art. 119.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Prezesowi Rady Ministrów i innym ministrom, we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 120.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1922 r. Rada Ministrów może jednak

w drodze rozporządzenia odroczyć ten termin na niektórych obszarach Rzeczypospolitej, najwyżej wszakże na trzy miesiące od terminu wyżej oznaczonego.

Z dniem 1 kwietnia 1922 r. tracą moc dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

USTAWA

z dnia 20 kwietnia 1926 r.

**o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów
śląskich.**

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 19).

Treść ustawy jest umieszczona w niniejszym Zbiorze,
str. 1035.

Stosunki służbowe nauczycieli.

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 16 sierpnia 1922 r.

**w przedmiocie mianowania rektorów, nauczycieli
głównych i nauczycieli (nauczycielek) w publi-
cznych szkołach powszechnych górnośląskiej czę-
ści Województwa Śląskiego, z początkiem roku
szkolnego 1922/23.**

(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 51.)

Na mocy ustępu 3 artykułu 40 Ustawy Kon-
stytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej
statut organiczny Województwa Śląskiego (Dz.
U. R. P. nr. 73, poz. 497, z 1920 r.), uzupełnionego
ustawą z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 69,
poz. 449, z 1921 r.), oraz art. 4 ust. 6 tejże Ustawy
Konstytucyjnej postanawiam w porozumieniu
z Tymczasową Radą Wojewódzką, co następuje:

Art. 1.

Moc obowiązującą § 51 pruskiej ustawy o upo-
sażeniu nauczycieli szkół powszechnych z dnia
17 grudnia 1920 r. (G. S. str. 623) zawiesza się
aż do 1 lutego 1923 r. *)

*) Patrz poniżej podana ustawa z dnia 9 stycznia
1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 33).

Art. 2.

Na czas zawieszenia wspomnianego w art. 1
paragrafu 51 obowiązują następujące przepisy:

Rektorów, nauczycieli głównych i nauczycieli (nauczycielki) publicznych szkół powszechnych górnośląskiej części Województwa Śląskiego mianuje Wojewoda.

Art. 3.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Wojewodzie.

Art. 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

USTAWA

**z dnia 9 stycznia 1923 r.
w przedmiocie mianowania rektorów
i nauczycieli.
(Dz. U. Śl. nr. 4, poz. 33.)**

Art. 1.

Zatwierdza się rozporządzenie Wojewody z dnia 16 sierpnia 1922 roku w przedmiocie mianowania rektorów, nauczycieli głównych itd. (Dziennik Ust. Śląskich nr. 17, poz. 51) z tem, że się w artykule 1 tegoż rozporządzenia zastępuje słowa: „1 lutego 1923 roku“ słowami: „wydania przez Sejm Śląski ustawy szkolnej“.

Art. 2.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

USTAWA**z dnia 19 października 1927 r.****w przedmiocie stosunków służbowych nauczycieli w Województwie Śląskiem.****(Dz. U. Śl. nr. 22, poz 40.)****Art. 1.**

W sprawie stosunków służbowych nauczycieli zajętych w szkołach utrzymywanych przez Skarb Śląski i związki komunalne na obszarze Województwa Śląskiego stosuje się ustawę z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 92, poz. 530 z 1926 r.), przyczem ze względu na stosunki w Województwie Śląskiem, obowiązują następujące dodatkowe postanowienia.

Art. 2.

Przez nauczycieli i kierowników szkół powszechnych rozumie się także kierowników, którym według dotychczasowych przepisów przysługuje tytuł rektorów, konrektorów, oraz dyrektorów i nauczycieli szkół wydziałowych, a przez prefektów-księży katechetów.

Art. 3.

Prawa przyznane ustawą kuratorowi przysługują Wojewodzie Śląskiemu z wyjątkiem praw objętych art. 87 i 156. Uprawnienie zawarte w tych artykułach wykonuje Wojewoda w porozumieniu z Radą Wojewódzką.

Art. 4.

Ciężary, wynikające z niniejszej ustawy dla Skarbu Państwa, ponosi Skarb Śląski.

Art. 5.

Ustęp ostatni art. 58 oraz art. 61, 62 i 63 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. nie będą stosowane do zamężnych nauczycielek tymczasowych, które dotychczas nie uzyskały ustalenia w służbie. Poza-
tem w sprawach zamążpójścia nauczycielek, oraz ich stosunków służbowych obowiązują postanowienia Ustaw Śląskich z dnia 29 marca 1926 roku i z dnia 1 października 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 12 i nr. 23, poz. 39).

Art. 6.

W art. 56 ust. 1 skreśla się słowo „bezpłatny“.

Art. 7.

W art. 156 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. zmienia się liczbę osób z 8 na 16.

Art. 8.

Upoważnia się Wojewodę Śląskiego do stosowania rozporządzeń i zarządzeń Rządu Rzeczypospolitej na podstawie ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. z uwzględnieniem postanowień niniejszej ustawy.

Art. 9.

Ustawa wchodzi w życie z pierwszym dniem miesiąca, następującego po jej ogłoszeniu.

Art. 10.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA
z dnia 1 lipca 1926 r.
o stosunkach służbowych nauczycieli.
 (Dz. U. R. P. nr. 92, poz. 530.)

R o z d z i a ł I.
Postanowienia wstępne.

Art. 1.

Przepisy ustawy niniejszej stosują się do mianowanych przez właściwe władze państwowe nauczycieli podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego szkół państwowych i publicznych, z wyjątkiem nauczycieli szkół akademickich i szkół, uznanych za równorzędne ze szkołami akademickimi, oraz nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych, podległych Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Postanowieniom ustawy niniejszej nie podlegają natomiast osoby, pełniące służbę nauczycielską na podstawie umowy (nauczyciele kontraktowi). Zasady umów dla nauczycieli tej kategorii określi rozporządzenie Ministra.

Przepisom ustawy niniejszej, mówiącym o nauczycielach, podlegają również wychowawczynie ochronek, asystenci i instruktorzy szkolni oraz dyrektorzy i kierownicy szkół, jeżeli ustawa niniejsza inaczej nie stanowi.

Przez nauczycieli rozumieć należy także nauczycielki, asystentki i instruktorki, przez dyrektorów i kierowników — także przełożone i kierowniczk.

Art. 2.

Stosunek służbowy nauczycieli, podlegających ustawie niniejszej, ma charakter publiczno-prawny, może być zmieniony, zawieszony lub rozwiązany wyłącznie przy zastosowaniu przepisów prawa publicznego, a w szczególności postanowień niniejszej ustawy.

R o z d z i a ł II.

Zawiązanie stosunku służbowego. Ustalenie.

Art. 3.

Stosunek służbowy nauczyciela zawiązuje się przez mianowanie z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego. W piśmie nominacyjnem wymienia się stanowisko, szkołę, miejscowość, tytuł urzędowy, normy uposażenia służbowego oraz władzę, u której mianowany ma się zgłosić celem objęcia obowiązków służbowych.

Art. 4.

Nauczycielem może być mianowany obywatel polski o nieskazitелnej przeszłości, posiadający zdolność do działań prawnych, który wykaże się dowodami, stwierdzającemi wymagane dla danej kategorii szkół kwalifikacje zawodowe, posiada odpowiednie do zawodu warunki fizyczne, oraz włada poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie.

Nauczyciele religji poza warunkami, wskazanemi wyżej w ustępie poprzednim, posiadać powinni zezwolenie swej władzy duchownej, o ile

wymagają tego właściwe przepisy kościelne lub wyznaniowe.

Nie mogą być mianowane osoby, karane sądownie za działalność na szkodę Państwa, za przestępstwa, popełnione z chęci zysku lub przeciw obyczajności publicznej.

Art. 5.

Osoba, przeciw której toczy się postępowanie karno-sądowe postępowanie upadłościowe lub o ubezwłasnowolnienie, nie może być mianowana nauczycielem, dopóki trwa to postępowanie.

Art. 6.

Kwalifikacje zawodowe oraz warunki fizyczne, jakim odpowiadać powinni kandydaci na stanowiska nauczycielskie, określają osobne przepisy.

Osobne przepisy określają również, w jakich przypadkach osoby, nie posiadające kwalifikacji zawodowych, przepisanych dla danej kategorii szkół, będą mogły uzyskać nominację na nauczyciela.

Art. 7.

Do przyjęcia do służby nauczycielskiej potrzeba zezwolenia Ministra, jeżeli kandydat:

- a) ukończył lat 40 życia i bezpośrednio przedtem nie pracował w szkolnictwie, lub nie pozostawał w służbie państwowej;
- b) był karany sądownie lub wydany ze służby państwowej (rządowej lub samorządowej).

Art. 8.

Nauczyciel może być stały lub tymczasowy.

Nauczyciel zostaje stałym z chwilą, gdy odpowiada trzem następującym warunkom:

1. ma trzy lata nieprzerwanej pracy nauczycielskiej (art. 9);
2. posiada przepisane dla ustalenia kwalifikacje naukowe i zawodowe;
3. w czasie służby wykazał się zadowalającą pracą nauczycielską (art. 23—26).

Przez pracę nauczycielską, wymaganą do ustalenia należy rozumieć pracę w szkołach państwowych, publicznych i prywatnych, mających pełne lub niepełne prawo szkół państwowych lub publicznych.

Z pracy w szkołach prywatnych, mających wyżej wymienione prawa uwzględnia się do ustalenia tylko dwa lata, o ile nauczyciel uczył w nich przynajmniej po 14 godzin tygodniowo. W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, Minister może wliczyć i trzeci rok pracy w tych szkołach.

Z pracy w szkołach prywatnych bez praw Minister może w przypadkach wyjątkowych zaliczyć lata pracy pod tym samym warunkiem.

Nauczyciel stały otrzymuje dekret ustalenia w ciągu trzech miesięcy od chwili ustalenia.

Nauczyciel stały, posiadający studia wyższe zakończone przepisaniem egzaminami, otrzymuje po trzech latach stałej służby tytuł „profesora“.

Art. 9.

Przez nieprzerwany trzyletni okres pracy nauczycielskiej (art. 8) rozumie się czas faktycznego pełnienia obowiązków nauczycielskich i wychowawczych w szkole. Za przerwę w faktycznem pełnieniu tych obowiązków nie uważa się przerw z powodu choroby lub urlopu, jeżeli ich suma nie wynosi więcej, niż dwa miesiące. W razie, gdyby nauczyciel miał przerwy, trwające w sumie więcej niż dwa miesiące, to okres trzyletni przedłuża się o czas przerwy, przewyższający dwa miesiące.

Art. 10.

Prawa, nabyte w służbie państwowej na podstawie art. 8, nie przysługują zasadniczo nauczycielowi stałemu, który ustąpił ze służby państwowej i ponownie do niej wraca. Jednakże Minister może mu je przywrócić, zależnie od przyczyn, dla których nauczyciel wystąpił ze służby i od sposobu, jak to uczynił.

Art. 11.

Mianowanie na stałe posady nauczycieli oraz na stanowiska dyrektorów i kierowników szkół odbywa się na podstawie konkursu.

Na każdą nowoutworzoną lub opróżnioną stałą posadę nauczyciela, czy stanowiska dyrektora i kierownika szkoły, o ile nie zostanie zajęte w drodze służbowej lub dyscyplinarnej, ogłasza się konkurs:

- a) na dyrektorów i kierowników szkół do dni 30;
- b) na nauczycieli — najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy.

Terminy liczy się od dnia utworzenia lub opróżnienia stanowiska.

Posad i stanowisk, na które rozpisano konkurs, nie należy przed jego rozstrzygnięciem nadawać na stałe osobom, przeniesionym w drodze służbowej lub na własną prośbę.

Przy podwyższeniu stopnia organizacyjnego szkoły powszechnej z dwuklasowej na trzy i czteroklasową, albo też z pięcioklasowej na sześć i siedmioklasową nie należy rozpisywać konkursu na stanowisko kierownika tej szkoły, lecz uważać je za zajęte nadal przez dotychczasowego kierownika, o ile tenże posiada wymagane kwalifikacje.

Przy złączeniu kilku szkół w jedną szkołę wyższego stopnia organizacyjnego należy rozpisać konkurs na jej kierownika.

Art. 12.

Kierownikiem szkoły dwuklasowej lub szkoły wyższego stopnia organizacyjnego może zostać nauczyciel nie wcześniej, niż po dwóch latach pracy w charakterze nauczyciela stałego.

Dyrektorem szkoły średniej może zostać nauczyciel stały nie wcześniej, niż po 8 latach pracy nauczycielskiej.

Dyrektorem szkoły zawodowej Minister może zamianować wybitnego fachowca, nie mającego

za sobą pracy nauczycielskiej, jeśli wzamian tego kandydat ma co najmniej pięcioletnią praktykę zawodową.

Dyrektorem państwowej szkoły średniej ogólno-kształcącej Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zamianować wybitnego kierownika szkoły prywatnej, chociażby ten nie miał za sobą pracy w szkole państwowej, jeżeli odpowiada warunkom art. 8 i ma za sobą 8 lat pracy nauczycielskiej.

Dyrektor szkoły, który otrzymał stanowisko w sposób, wskazany w ustępach 3 i 4 artykułu niniejszego, uzyskuje ustalenie po trzech latach pracy w charakterze dyrektora przy jednoczesnem spełnieniu pozostałych warunków, określonych w art. 8.

Art. 13.

Objęcie służby ma nastąpić w dniu, wyznaczonym przez władzę, a jeśli go nie wyznaczyła, w ciągu dni piętnastu po doręczeniu pisma nominacyjnego.

Dla objęcia służby nauczyciel ma zgłosić się do bezpośrednio przełożonej władzy, która stwierdzi datę objęcia służby na piśmie nominacyjnem.

W razie niezgłoszenia się w określonym terminie, nominacja (ustęp 1) traci ważność, jeżeli mianowany w ciągu dalszych dni piętnastu nie usprawiedliwił zwłoki na piśmie.

Art. 14.

Nauczyciel tymczasowy przy objęciu służby składa przyrzeczenie służbowe, nauczyciel stały przy ustaleniu przysięgę służbową.

Tekst przyrzeczenia względnie przysięgi, ustali drogą rozporządzenia Minister.

Datę złożenia przyrzeczenia, względnie przysięgi, zaznacza władza na piśmie nominacyjnem i na dekrete ustalenia.

Art. 15.

Terminem, od którego liczy się służba nauczycielska, o ile nie była przerywana, jest termin, oznaczony w pierwszym piśmie nominacyjnem, lub w braku takiego oznaczenia dzień rzeczywistego objęcia służby.

Jeżeli służba była przerywana, to terminem, od którego liczyć się będzie, jest termin, oznaczony w pierwszym po ostatniej przerwie piśmie nominacyjnem, lub w braku takiego oznaczenia dzień rzeczywistego objęcia służby w ostatnim jej okresie.

Czas spędzony w służbie nauczycielskiej przed przerwą, Minister może zaliczyć w całości lub części do służby nauczycielskiej.

Czas pracy kontraktowej, podczas pełnienia której nauczyciel otrzymał nominację, zalicza się w całości do służby nauczycielskiej wraz z przerwami wakacyjnymi, łączącymi się bezpośrednio z okresem pracy, jeżeli pracownik kontraktowy uczył przynajmniej 14 godzin tygodniowo.

Okres pracy, podczas którego pracownik uczył mniej, aniżeli 14 godzin tygodniowo, oraz czas pracy kontraktowej przerywanej Minister może zaliczyć do służby nauczycielskiej w całości lub w części.

Nauczycielom przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych właściwy Minister za zgodą Ministra Skarbu może w całości lub w części zaliczyć do służby nauczycielskiej czas pracy zawodowej zarówno państwowej, jak prywatnej, poprzedzającej służbę nauczycielską, o ile ta praca zawodowa przysposobiła ich do wykonywania czynności w szkole zawodowej.

Terminem, od którego liczy się stała, w rozumieniu niniejszej ustawy, służba nauczycielska, jest termin, oznaczony w dekrete ustalenia.

Art. 16.

W razie powrotu do służby nauczycielskiej ze służby w organach administracji szkolnej czas służby w administracji szkolnej wlicza się do czasu służby nauczycielskiej.

R o z d z i a ł III.

Wykaz stanu służby.

Art. 17.

Władze szkolne prowadzą wykaz stanu służby dla każdego nauczyciela.

Do wykazu należy wpisywać wszystkie istotne dane, dotyczące stosunków służbowych

nauczyciela, oraz przebiegu jego służby, w szczególności zaś okoliczności, mające wpływ na przyznanie uposażenia służbowego, wymiar uposażenia emerytalnego, pensji wdowiej lub sieroczej.

Nauczyciel przy pierwszym objęciu obowiązków służbowych składa władzy służbowe dokumenty osobiste, stwierdzające dane, wymienione w ustępie 2 niniejszego artykułu, w dalszym ciągu zaś służby obowiązany jest składać dokumenty, świadczące o wszelkich zmianach, zachodzących w tych stosunkach, o ile zmiany te nie wynikają z zarządzeń władz przełożonych.

Władza zatrzymuje w aktach urzędowych odpisy złożonych dokumentów, same zaś dokumenty zwraca właścicielowi.

Nauczyciel ma prawo przeglądać swój wykaz stanu służby, czynić z niego odpisy i wnosić reklamacje.

Wzór wykazu stanu służby, jako też sposób jego wypełnienia i prowadzenia, oraz władzę, która go prowadzi — ustali Minister.

R o z d z i a ł IV.

Ocena pracy nauczyciela.

Art. 18.

Oznaczona przez Ministra władza szkolna prowadzi dla każdego nauczyciela wykaz kwalifikacyjny.

Do wykazu kwalifikacyjnego należy wpisywać zasadnicze spostrzeżenia o pracy nauczy-

ciela, oparte bezpośrednio na faktach, zbadanych podczas wizytacji.

Wpisywać spostrzeżenia do wykazu kwalifikacyjnego mają prawo:

w ochronkach i szkołach powszechnych — inspektor szkolny oraz wizytator;

w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich — dyrektor oraz wizytator;

w szkołach innych — oznaczone przez Ministra osoby.

Art. 19.

Nauczyciel ma prawo przeglądać swój wykaz kwalifikacyjny i czynić z niego odpisy. Datę przejrzenia zaznacza się w wykazie. Przeciwności spostrzeżeń nauczyciel ma prawo wnosić zażalenia do władzy bezpośrednio wyższej od tej, która spostrzeżenia wpisała.

Art. 20.

Każdy nauczyciel stały otrzymuje ocenę raz na trzy lata.

Na żądanie władz szkolnych lub na wniosek zainteresowanego nauczyciela w poszczególnych przypadkach ocena może być wydana i w innym terminie.

Ocena winna dotyczyć ogólnej wartości pracy nauczyciela według skali następującej:

a) bardzo dobra, b) zadowalająca, c) niezadowalająca.

Ocenę wpisują do wykazu kwalifikacyjnego na podstawie spostrzeżeń, w nim zapisanych:

wychowawczyniom ochronek, i nauczycielom szkół powszechnych — inspektor szkolny;

nauczycielom szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich — dyrektor;

nauczycielom szkół innych — osoby, wyznaczone przez Ministra.

Dyrektorom szkół, podległych kuratorowi, ocenę pracy wpisuje do wykazu kurator, a dyrektorom szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi — osoby, wyznaczone przez Ministra.

Art. 21.

Jeżeli ocena jest niezadowolająca, władza szkolna winna przesłać nauczycielowi orzeczenie pisemne drogą służbową. W takim razie może nauczyciel w przeciągu dni 14 od dnia, następującego po doręczeniu mu orzeczenia, wnieść odwołanie przeciw ocenie pracy do komisji kwalifikacyjnej, dyrektor zaś do Ministra.

Art. 22.

Zakres i sposób działania komisji kwalifikacyjnych, oraz sposób prowadzenia wykazu kwalifikacyjnego określi Minister w ramach następujących zasad:

1. Komisje kwalifikacyjne będą utworzone przy władzach drugiej i trzeciej instancji.

Powoła je dla wychowawczyń ochronek i dla nauczyciela szkół powszechnych kurator, dla nauczycieli szkół innych — Minister.

2. W skład komisji dla nauczycieli szkół powszechnych wejdą:

a) nauczyciel szkół powszechnych, powołany z pośród delegatów z wyboru do rad szkolnych powiatowych, względnie miejskich, lub gdy ocena dotyczy wychowawczyni ochronki, jedna z wychowawczyń ochronek, powołana przez kuratora;

b) inspektor szkolny;

c) wizytator szkół;

3. W skład komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli innych szkół wejdą:

a) nauczyciel tej kategorii szkoły, w której interesowany pracuje, powołany z pośród kandydatów, wybranych po jednym od każdej rady pedagogicznej;

b) dyrektor, wzgl. kierownik takiejże szkoły;

c) wizytator szkół.

Członkiem komisji kwalifikacyjnej nie może być ten, kto odwołującemu się wydawał ocenę.

4. Orzeczenie komisji kwalifikacyjnej będzie ostateczne i zostanie wpisane do wykazu kwalifikacyjnego bądź na podstawie dotychczasowych spostrzeżeń, tam wpisanych, bądź też po zarządzonej przez komisję wizytacji, która odbyć się winna nie później niż w ciągu 3 miesięcy (z odliczeniem feryj wakacyjnych) od daty otrzymania pisma odwołującego.

Art. 23.

Nauczyciela tymczasowego należy wizytować corocznie, w szczególności zaś w trzecim roku służby praca jego winna być zbadana, tak,

by na podstawie spostrzeżeń wizytacyjnych właściwa władza mogła ją ocenić ogólnie jako: zadowalającą lub niezadowalającą.

Ogólna ocena pracy nauczyciela tymczasowego opierać się winna na wszechstronnem zbadaniu i skrupulatnej ocenie:

1. pilności i sumienności,
2. uzdolnienia,
3. wykształcenia zawodowego i pracy nad własnem wykształceniem,
4. metody i wyników pracy wychowawczej i nauczycielskiej,
5. stosunku do dzieci szkolnych i ich rodziców.

Stosownie do okoliczności mogą być wzięte pod rozwagę także i inne momenty, uwypatniające szczególne zdolności, wady, zasługi, przyczyniające się do charakterystyki nauczyciela pod względem służbowym.

Art. 24.

Oznaczona przez Ministra władza przed upływem nieprzerwanego trzyletniego okresu czasu pełnienia obowiązków nauczycielskich (art. 8 i 9) wydaje o nauczycielu, mającym pełne, przepisane do ustalenia kwalifikacje naukowe i zawodowe, orzeczenie w formie:

- a) ogólna ocena pracy zadowalająca, lub
- b) ogólna ocena pracy niezadowalająca.

Orzeczenie to należy wpisać do wykazu kwalifikacyjnego, w razie zaś, gdy ocena jest niezadowalająca, przesłać pisemnie interesowanemu nauczycielowi w drodze służbowej.

Art. 25.

Jeżeli nauczyciel w końcu nieprzerwanego trzyletniego okresu czasu pełnienia obowiązków nauczycielskich (art. 8 i 9) nie posiada pełnych, przepisanych do ustalenia kwalifikacyj naukowych i zawodowych, władza wstrzyma wydanie orzeczenia (art. 24) aż do uzyskania przez niego tych kwalifikacyj.

Orzeczenie to ma być wydane nie później niż w trzy miesiące po uzyskaniu przez nauczyciela przepisanych do ustalenia kwalifikacyj naukowych i zawodowych.

Art. 26.

Nauczycielowi tymczasowemu, który otrzymał ocenę pracy niezadowolającą, przysługuje prawo odwołania w terminie 14 dni od dnia następującego po doręczeniu orzeczenia.

Odwołanie wnosi nauczyciel w drodze służbowej do władzy bezpośrednio wyższej od tej, która wydała orzeczenie.

Władza, będąca instancją odwoławczą, może po zasięgnięciu opinii komisji kwalifikacyjnej (art. 22) zatwierdzić lub zmienić orzeczenie, jako też odroczyć wydanie ostatecznego orzeczenia najwyżej na jeden rok.

Jeżeli orzeczenie wydała władza trzeciej instancji, przysługuje nauczycielowi prawo wniesienia do tej władzy w ciągu dni 14 od dnia doręczenia orzeczenia umotywowanej prośby o ponowne rozważenie sprawy.

R o z d z i a ł V.

Obowiązki.

Art. 27.

Nauczyciel obowiązany jest wiernie służyć Rzeczypospolitej i w tym duchu wychowywać młodzież, przestrzegać ściśle ustaw i rozporządzeń, pełnić obowiązki swego zawodu gorliwie, sumiennie i bezstronnie oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro sprawy publicznej, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej sobie młodzieży, i spełniać, co temu dobru służy, a unikać wszystkiego, coby mu mogło szkodzić.

Art. 28.

W wykonaniu praw obywatelskich nauczyciel winien kierować się zawsze względami na szczególne obowiązki, jakie nakłada nań piastowanie publicznego urzędu, a przede wszystkim stanowisko wychowawcy.

W szczególności winien nauczyciel dążyć do utrzymywania stałej łączności i zgodnego stosunku z rodzicami uczniów swej szkoły bez względu na ich wyznanie, narodowość, społeczne stanowisko i partyjno-polityczną przynależność.

Przy wykonywaniu przysługującego mu prawa publicznego omawiania spraw szkolnictwa, rozporządzeń i zarządzeń władz szkolnych nauczyciel obowiązany jest przestrzegać, by omawianie było ściśle rzeczowe, a forma jego nie uwłaczała powadze władz szkolnych.

Art. 29.

Nauczyciel obowiązany jest wypełniać zlecenia służbowe swoich przełożonych, o ile one wyraźnie nie sprzeciwiają się obowiązującym przepisom.

Jeżeli zlecenie służbowe jest w przekonaniu nauczyciela przeciwne dobru służby, albo dobru publicznemu w ogólności, albo też zawiera znamiona pomyłki co do faktu lub co do prawa, nauczyciel powinien wyjawić swoje spostrzeżenie władzy, bezpośrednio przełożonej, a gdyby mimo to otrzymał ponownie to samo zlecenie, wykonać je. Jeżeli zlecenie było ustne, może zażądać, aby mu zostało powtórzone na piśmie. W przypadkach, kiedy znoszenie się z władzą pociągnęłoby za sobą niewykonalność lub bezprzedmiotowość zlecenia, nauczyciel obowiązany jest wykonać je, o ile nie grozi stąd niepowetowana szkoda. Po wykonaniu takiego zarządzenia nauczyciel ma jednakże prawo zawiadomić władzę wyższej instancji o wykonaniu szkodliwego jego zdaniem zarządzenia.

Art. 30.

Pisma w sprawach służbowych lub osobistych, dotyczących się stosunku służbowego, nauczyciel powinien składać bezpośrednio przełożonej władzy służbowej.

Art. 31.

Nauczyciel jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość dzięki swemu stanowisku służbowe-

mu, o ile sprawy te wyraźnie uznano za poufne, lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, inne względy służbowe, albo interes uczniów lub ich rodziców. W szczególności zaś nauczyciel winien zachować w tajemnicy przebieg obrad rad pedagogicznych (pełnych lub klasowych).

Nauczyciel powinien zachować tajemnicę wobec każdego, komu nie jest obowiązany donosić o tych sprawach służbowo, o ile właściwa władza w poszczególnym wypadku nie uwolni go od tego obowiązku.

Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie czynnej służby, jak też po przejściu w stan nieczynny, pozasłużbowy i na emeryturę oraz po rozwiązaniu stosunku służbowego z jakiegokolwiek powodu.

Art. 32.

Nauczyciel obowiązany jest zarówno w wykonywaniu obowiązków zawodowych, jak i poza służbą nauczycielską strzec powagi stanu nauczycielskiego, zachowywać się zawsze zgodnie z wymaganiami karności służbowej i unikać wszystkiego, co mogłoby obniżyć godność i zaufanie, którego stanowisko nauczycielskie wymaga.

W szczególności:

1. Nie wolno nauczycielowi żądać, ani przyjmować darów, ani innych korzyści, ofiarowanych mu bezpośrednio lub pośrednio z powodu czyn-

ności służbowych, związanych z jego stanowiskiem.

2. Nie wolno nauczycielowi oddawać się takiemu zajęciu ubocznemu, które mogłoby przeszkadzać w spełnianiu powinności nauczycielskich, nie odpowiada powadze stanu nauczycielskiego, albo też mogłoby wywołać uzasadnione przypuszczenia stronniczości lub interesowności.

O każdym ubocznym zajęciu, przynoszącym mu korzyści materialne, z wyjątkiem prac kulturalno-społecznych, naukowych, literackich i artystycznych, nauczyciel winien donieść swej władzy przełożonej i zaniechać zajęć, które ta władza uzna za niedopuszczalne.

Od orzeczenia w tym względzie przysługuje nauczycielowi prawo odwołania się do władzy wyższej. Wniesienie takiego odwołania wstrzymuje zarządzenie władzy bezpośredniej aż do czasu załatwienia odwołania.

3. Nie wolno nauczycielowi wchodzić w związki lub w zmony, mogące zakłócić należyty bieg zarządu państwowego, lub normalne spełnianie obowiązków nauczycielskich.

4. Bez zezwolenia władzy przełożonej nie wolno nauczycielowi należeć do żadnych związków zagranicznych.

Również po przeniesieniu w stan nieczynny lub pozasłużbowy winien nauczyciel zachowywać się w sposób, któryby powadze jego stanowiska nie ubliżał.

Art. 33.

Nauczyciel obowiązany jest wybrać stałe miejsce zamieszkania tak, by mógł podobać punktualnie wszystkim obowiązkom służbowym.

Powinien podać do wiadomości władzy, bezpośrednio przełożonej, adres swego zamieszkania i zgłosić każdą jego zmianę. To samo obowiązuje co do miejsca pobytu poza miejscem stałego zamieszkania, jeżeli nauczyciel przebywa w niem dłużej niż 2 tygodnie. Nauczyciel w stanie nieczynnym lub pozasłużbowym powinien podać adres swego zamieszkania do wiadomości władzy, której ostatnio podlegał.

Art. 34.

Nauczyciel jest obowiązany najpóźniej do dni 14 po zawarciu małżeństwa donieść o tem władzy przełożonej.

Art. 35.

Nauczyciel obowiązany jest donieść możliwie rychło przełożonej władzy o każdej przeszkodzie w wykonywaniu obowiązków służbowych z podaniem przypuszczalnego czasu trwania tej przeszkody.

Władza może zażądać odpowiednich dowodów, stwierdzających istnienie przeszkody, a jeżeli jest nią choroba, zarządzić urzędowe badanie lekarskie chorego w miejscu jego pobytu lub przyjąć do wiadomości świadectwo o chorobie, wystawione przez lekarza ordynującego.

Na czas położu należy się nauczycielce z reguły sześciotygodniowy urlop. Urlop dłuższy

winien być udzielony na podstawie świadectwa lekarza urzędowego.

Świadectwo lekarza urzędowego o chorobie nauczyciela winno być decydujące dla postanowienia władzy.

Nieobecność w służbie nauczycielki, spowodowana okresem połogu, nie pociąga żadnej zmiany w jej uprawnieniach służbowych.

Nauczyciel, którego nieobecność na służbie z powodu choroby trwa dłużej niż rok, może być zarządzeniem władzy zwolniony ze stanowiska przy ewentualnem zastosowaniu postanowień ustawy emerytalnej.

O ile stan zdrowia nauczyciela, wymagający odpoczynku lub leczenia, nie wyklucza możliwości pełnienia obowiązków służbowych, nauczyciel może wstrzymać się od pełnienia służby nieinaczej, jak po otrzymaniu urlopu. Prośba o taki urlop ma być do dni 30 rozpatrzona i rozstrzygnięta.

Za czas samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie nauczyciel traci uposażenie. Wyplacone uposażenie winno być potrącone przy najbliższej wypłacie uposażenia. Oprócz tego władza przełożona może wytoczyć nauczycielowi dochodzenie dyscyplinarne.

W wypadku, gdy nauczyciel zostanie przez komisję dyscyplinarną uwolniony od zarzutu samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności, potrąconą część uposażenia należy mu zwrócić.

Art. 36.

Wymiar godzin nauczania, oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole, normują osobne przepisy.

W niedziele i święta nauczyciel jest zasadniczo wolny od zajęć służbowych. Minister wyda rozporządzenie, określające, w jakich wypadkach i którzy nauczyciele będą obowiązani do uczęszczania na nabożeństwa szkolne, oraz do urządzania konferencji z rodzicami, jeżeli nie będzie można ich urządzić w dni powszednie.

Art. 37.

Ze względu na cel, lata służby, lub szczególne warunki nauczania lub warunki osobiste oznaczona przez Ministra władza szkolna może bądź z urzędu, bądź na prośbę obniżyć nauczycielowi wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole (art. 36).

W tym przypadku nauczyciel nie może doznać uszczerbku ani w uposażeniu, ani w innych prawach służbowych.

Art. 38.

W razie potrzeby nauczycielowi, pozostającemu na etacie jednej szkoły, władza może polecić równocześnie spełnianie obowiązków w innej szkole, a to łącznie w obu szkołach w liczbie godzin, nieprzekraczającej odpowiedniej normy, o której mowa w ustępie pierwszym artykułu 36, jeżeli obie szkoły są tej samej kategorii i znajdują się w tej samej miejscowości.

Jeżeli szkoły są różnych kategorii i do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany niższy wymiar godzin, wymiar ten stosuje się i do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole, jeżeli zaś do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany wyższy wymiar godzin, wówczas do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole stosuje się niższy wymiar, przywiązany do tej szkoły.

Nauczyciela nie można zmuszać do nauczania przedmiotów, nieobjętych jego kwalifikacjami.

Art. 39.

Stosunki służbowe nauczycieli podczas pełnienia służby wojskowej normuje osobna ustawa.

R o z d z i a ł VI.

Prawa.

Art. 40.

Nauczyciel jest uprawniony do używania należnego mu stosownie do pisma nominacyjnego tytułu urzędowego i ma prawo, by zarówno w stosunkach służbowych, jak i w ogłoszeniach urzędowych określano go tym tytułem. Tytuły są następujące: dyrektor (przełożona), kierownik (czka), profesor (ka), nauczyciel (ka), nauczyciel (ka) religii, prefekt, asystent (ka), instruktor (ka), wychowawczyni ochronki.

Art. 41.

Uposażenie nauczyciela oraz normy wynagrodzenia za dodatkowe czynności ponad wymiar godzin obowiązkowych normuje osobna ustawa.

Art. 42.

Nauczycielowi i jego najbliższej rodzinie Skarb Państwa zapewnia należyta opiekę lekarską i środki lecznicze w zakresie, przewidzianym w osobnej ustawie.

Przepisy osobnej ustawy regulują również sprawę udzielania zaliczek z funduszków państwowych, sprawę diet, normalnych kosztów podróży służbowej, kosztów przeniesienia, wreszcie kosztów kształcenia dzieci.

Art. 43.

Nauczycielowi służy prawo do zaopatrzenia emerytalnego, a wdowie i sierotom po nim do zaopatrzenia wdowiego i sierociego, zgodnie z ustawą emerytalną.

Art. 44.

Jeżeli w razie wypadku choroby zakaźnej nauczyciel na życzenie władzy zgodzi się odosobnić od chorych swej rodziny, to należy mu się zwrot powstałych stąd wydatków koniecznych.

Art. 45.

Prawo do uposażenia i wynagrodzenia nie może być pod rygorem nieważności przeniesione na inne osoby.

Art. 46.

Uposażenie i dodatkowe wynagrodzenie nauczyciela ulega zajęciu administracyjnemu tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej niż do wysokości jednej piątej części sumy uposażenia i wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Art. 47.

Tytułem wyjątku od powyższej zasady ogólnej (art. 46) uposażenie i wynagrodzenie dodatkowe nauczycieli ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości dwóch piątych sumy uposażenia i wynagrodzenia, przyczem pozostałe trzy piąte są wolne od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, jedna piąta część sumy uposażenia i dodatkowego wynagrodzenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty, jak i inne należności lub długi, drugą zaś piątą część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ileby pierwsza jedna piąta część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczała.

Art. 48.

Wyłącza się zupełnie z pod zapowiedzeń i zajęć, określonych w artykułach 46 i 47:

a) diety i koszty podróży w sprawach służbowych oraz koszty przeniesienia;

b) wszelkie wsparcia i zapomogi, przyznane nauczycielowi poza jego uposażeniem służbowym, jako to: na leczenie jego lub jego rodziny, na pogrzeb jego rodziców, żony, lub dzieci, z powodu klęski elementarnej lub innego nieszczęśliwego wypadku, albo też w innych szczególnych, zasługujących na uwzględnienie wypadkach.

Art. 49.

Nauczyciele, z wyjątkiem dyrektorów i kierowników, mają prawo podczas feryj szkolnych oddalić się z miejsca zamieszkania, o ile nie przeszkadzają temu szczególne obowiązki, jako to: zastępstwo dyrektora lub kierownika, odbywanie egzaminów i t. p., przyczem winni podać bezpośrednio przełożonej władzy adres i jego zmianę, zgodnie z postanowieniami art. 33.

Dyrektorowie i kierownicy po należytem załatwieniu pilnych czynności urzędowych, jeżeli szczególne względy służbowe nie wymagają ich obecności w miejscu służby, mają prawo do urlopu w czasie feryj szkolnych, z tem ograniczeniem, że urlop ich w czasie feryj głównych kończy się na 5 dni przed początkiem następnego roku szkolnego.

Rozporządzenie Ministra uregułuje sprawę zastępstwa dyrektorów i kierowników podczas feryj.

Art. 50.

Władza przełożona może w każdej chwili wstrzymać rozpoczęcie albo zarządzić przerwanie urlopu lub wypoczynku ferjalnego na czas, w którym wymagają tego ważne i niecierpiące zwłoki względy służbowe. Podróż, spowodowaną odwołaniem, należy traktować jako podróż służbową.

Art. 51.

Jeżeli skutkiem zarządzenia, o którym mowa w artykule poprzednim, nauczyciel nie miałby

w czasie feryj wypoczynku nawet w wymiarze urlopu wypoczynkowego, przepisanego dla urzędników państwowych (art. 36 ustawy o państwowej służbie cywilnej z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 164), służy mu prawo do uzupełniającego urlopu wypoczynkowego w ciągu roku szkolnego.

Art. 52.

Poza ferjami nauczyciel może otrzymać płatny lub bezpłatny urlop:

- a) dla poratowania zdrowia (ust. 7 art. 35);
- b) dla załatwienia ważnych spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych;
- c) dla dalszego kształcenia się zawodowego;
- d) dla celów naukowych lub oświatowych.

Art. 53.

Jeżeli urlop dla poratowania zdrowia trwa nieprzerwanie dłużej niż rok, a urlop dla załatwienia spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych nieprzerwanie dłużej niż dwa miesiące, to za dalszy czas urlopu wstrzymuje się uposażenie służbowe.

Czas trwania takiego urlopu bez uposażenia nie może przenosić lat dwóch; czasu tego nie wlicza się do czasu służby czynnej.

Minister może od przepisów, podanych wyżej w ustępie pierwszym, odstąpić z wyjątkowo ważnych powodów.

Przy obliczeniu rocznego, względnie dwumiesięcznego czasu trwania urlopu, liczy się jako przerwy w urlopie tylko te okresy odbywania

czynnej służby, które wynoszą przynajmniej połowę czasu, spędzonego bezpośrednio przedtem na urlopie. O ile służba czynna trwa krócej, nie stanowi ona przerwy w urlopie, a poszczególne okresy urlopu liczy się razem.

Art. 54.

Nauczyciel stały w ciągu pierwszych 20 lat swej służby czynnej może otrzymać pięcioletni lub wyjątkowo dłuższy urlop płatny dla celów dalszego kształcenia się zawodowego.

Art. 55.

Przekroczenie urlopu bez należytego usprawiedliwienia uważa się za samowolne uchylenie się od służby.

Art. 56.

Nauczyciel z chwilą wyboru do ciała ustawodawczego otrzymuje na czas trwania mandatu urlop bezpłatny.

Czas sprawowania mandatu zalicza się do czasu służby i do wysługi emerytalnej.

Nauczyciela nie można pociągnąć do odpowiedzialności służbowej za jego działalność w charakterze członka ciała ustawodawczego. Po wygaśnięciu mandatu nauczyciel powraca na poprzednie stanowisko.

Art. 57.

Nauczycielom służy przy pełnieniu obowiązków służbowych prawo do ochrony, przyznanej ustawami karnymi urzędnikom państwowym.

R o z d z i a ł VII.

Zmiany w stosunku służbowym.

Art. 58.

Właściwa władza, nie niższa niż drugiej instancji, może przenieść z urzędu stałego nauczyciela (art. 8) na równorzędne stanowisko do innej szkoły lub miejscowości, jeżeli tego wymaga zmiana organizacji szkoły.

Minister może przenieść dyrektora, kierownika lub nauczyciela, mającego stałą posadę (art. 11), jeżeli tego wymaga zmiana organizacji szkoły.

Minister może przenieść po wysłuchaniu opinii rady szkolnej okręgowej dyrektora, kierownika lub nauczyciela stałego (art. 8) lub mającego stałą posadę (art. 11) na równorzędne stanowisko w innej miejscowości, jeżeli wymaga tego dobro szkoły.

Przy przeniesieniach z urzędu lub w drodze konkursu należą się nauczycielowi koszty przeniesienia. Nauczycielce zameężnej, która w wypadku przeniesienia służbowego lub dyscyplinarnego musiałaby opuścić miejsce stałego zamieszkania swego męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy (art. 61).

Art. 59.

Do przesiedlenia się należy wyznaczyć nauczycielowi odpowiedni czas i uwolnić go w odpowiednim terminie od pełnienia służby, uwzględniając w miarę możliwości jego warunki osobiste,

rodzinne i komunikacyjne. Dla objęcia nowego stanowiska nauczyciel ma się zgłosić do bezpośrednio przełożonej władzy służbowej, która stwierdzi datę objęcia służby na dekrete przeniesienia.

Art. 60.

Jeżeli wskutek zmiany organizacji szkół nie ma możliwości zatrudnienia nadal nauczyciela stałego (art. 8), lub też jeżeli zajądą okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie nauczyciela stałego na posadzie, odpowiadającej jego stanowisku służbowemu, Minister może go przenieść w stan nieczynny.

Przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym nauczyciel pobiera przysługujące mu pełne uposażenie służbowe.

Czas, spędzony w stanie nieczynnym, wlicza się tylko do wymiaru emerytury.

Nauczyciel w stanie nieczynnym może być każdego czasu powołany z powrotem do służby czynnej. O ile jednak powołanie to nie nastąpi w ciągu pół roku od chwili przejścia w stan nieczynny, należy nauczyciela zwolnić przy zastosowaniu odnośnych przepisów ustawy emerytalnej.

Art. 61.

Nauczycielce zameężnej, która wniosła podanie o przeniesienie do miejscowości, będącej miejscem stałego zamieszkania jej męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbo-

wy, jeżeli podanie jej o przeniesienie nie zostanie przez władze uwzględnione. (art. 58).

Art. 62.

Nauczycielka zameężna, pozostająca w stanie pozasłużbowym, nie pobiera uposażenia służbowego, a czasu, spędzonego w tym stanie nie wlicza się jej ani do czasu służby czynnej, ani do wymiaru emerytury.

Art. 63.

Nauczycielka w stanie pozasłużbowym może być każdego czasu powołana do służby czynnej, albo wtedy, gdy w miejscu stałego zamieszkania jej męża okaże się możliwość nadania jej stanowiska służbowego, albo też wtedy, gdy zgodzi się objąć stanowisko w innej, niż miejsce stałego zamieszkania męża, miejscowości.

O ile jednak w ciągu 5 lat od chwili przejścia w stan pozasłużbowy nauczycielka zameężna nie objęła ponownie stanowiska służbowego, lub o ile w tym czasie nie przeszła w stan spoczynku z powodu niezdolności do pracy, należy rozwiązać z nią stosunek służbowy i przyznać jej odprawę w wysokości, określonej art. 69 ust. 2.

Art. 64.

Nauczycielowi można powierzyć czasowo czynności w urzędach administracji szkolnej tylko za jego zgodą. Odnośnie do tej służby podlega on przepisom ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Art. 65.

Do przejścia nauczyciela do innego działu służby państwowej potrzeba zezwolenia właściwej władzy szkolnej.

R o z d z i a ł VIII.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

Art. 66.

Stosunek służbowy nauczyciela stałego, poza przypadkami, przewidzianymi w art. 60, 63 i 73, oraz w przepisach dyscyplinarnych, może być rozwiązany przez dobrowolne wystąpienie jego ze służby państwowej.

Stosunek służbowy nauczyciela tymczasowego może być rozwiązany albo przez jednostronne zarządzenie władzy pod warunkami, ustawą niniejszą określonymi, albo też przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby.

Art. 67.

Zamiar dobrowolnego wystąpienia ze służby nauczyciel powinien zgłosić na piśmie u swej przełożonej władzy.

Rozwiązanie stosunku następuje przez przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby przez tę władzę, która nauczyciela zamianowała.

Przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby można uzależnić od należytego oddania urzędowania, ostateczną zaś decyzję co do zgłoszenia o wystąpieniu ze służby odroczyć tylko wtedy, gdy nauczyciel pozostaje w śledztwie karnem

albo dyscyplinarnem, lub zalega z zobowiązaniami pieniężnemi, wynikłemi ze stosunku służbowego.

Art. 68.

O ile nauczycielowi nie zakomunikowano żadnej decyzji w sprawie jego zgłoszenia o wystąpienie ze służby w ciągu czterech tygodni, zgłoszenie to uważa się za przyjęte.

Przeciwko warunkowemu przyjęciu lub odroczeniu przyjęcia zgłoszenia o wystąpieniu ze służby nauczyciel może wnieść w ciągu dni 14 od dnia doręczenia decyzji za pośrednictwem swej władzy służbowej zażalenie do władzy bezpośrednio wyższej, która najdalej w ciągu sześciu tygodni wyda ostateczną decyzję.

Zwolnienie w zasadzie następuje w końcu roku szkolnego.

Art. 69.

Stosunek służbowy nauczycieli tymczasowych może władza rozwiązać każdej chwili.

Jeżeli taki nauczyciel służył więcej niż rok nienagannie, należy mu się odprawa w wysokości jednomiesięcznego, pełnego ostatnio pobieranego uposażenia służbowego za każdy pełny przesłużony rok, o ile nie mają zastosowania przepisy art. 152.

Art. 70.

Z nauczycielem tymczasowym, który otrzymał ogólną ocenę pracy niezadowalającą (art. 25 i 26), należy rozwiązać stosunek służbowy,

przyczem ma zastosowanie postanowienie drugiego ustępu art. 69.

Art. 71.

W przypadku, przewidzianym w art. 69 i 70, należy nauczycielowi wypowiedzieć stosunek służbowy na trzy miesiące naprzód.

Art. 72.

Nauczyciel i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego:

a) przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby;

b) skutkiem rozwiązania stosunku służbowego w myśl art. 69 z wyjątkiem praw, zastrzeżonych w ustępie drugim art. 69 i w art. 152;

c) w razie wydalenia ze służby, o ile orzeczenie dyscyplinarne inaczej nie stanowi.

W przypadku ponownego wstąpienia do służby państwowej może Minister przywrócić prawa, nabyte poprzednią służbą.

Art. 73.

Mianowanie nauczyciela będzie uznane za nieważne, a nauczyciel będzie wydany ze służby, jeżeli mianowanie uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych, lub fałszywego zeznania o posiadanych kwalifikacjach naukowych i zawodowych, albo wyjdą na jaw okoliczności, w myśl obowiązujących przepisów nie dopuszczające mianowania.

Orzeczenie o unieważnieniu nominacji i wydaleniu ze służby wyda władza, która dokonała nominacji.

Rozdział IX.

Odpowiedzialność służbowa. Postanowienia ogólne.

Art. 74.

Bezpośrednio i pośrednio przełożona władza ma prawo wytykać i ganić podległym nauczycielom niewłaściwości w zachowaniu się oraz uchybienia i niedbalstwo w wykonaniu obowiązków służbowych.

Nauczyciel, który przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie uchybia obowiązkowi swego stanowiska (Rozdział V) w służbie i poza służbą, podlega poza sądową odpowiedzialnością karną lub cywilną także odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej.

Do odpowiedzialności tej winien być pociągnięty nauczyciel, który w wykazie kwalifikacyjnym otrzymał ocenę niezadowalającą (art. 20).

Art. 75.

Minister wyda osobne rozporządzenie, normujące odpowiedzialność dyscyplinarną nauczycieli tymczasowych.

Art. 76.

Przeciw nauczycielowi, będącemu członkiem ciała ustawodawczego, nie wolno podczas trwania mandatu bez zgody tegoż ciała wdrażać po-

stępowania porządkowego lub dyscyplinarnego, ani wdrożonego dalej prowadzić.

Art. 77.

Jeżeli wina nauczyciela ma znamiona czynu karygodnego, zagrożonego ustawami karnymi, władza lub komisja dyscyplinarna czyni doniesienie karne. Jeżeli doniesienie karne czyni władza przełożona, zawiadomi o tem równocześnie właściwą komisję dyscyplinarną, a jeżeli doniesienie karne czyni komisja dyscyplinarna, zawiadomi o tem władzę przełożoną nauczyciela.

Aż do prawomocnego zakończenia postępowania karno-sądowego postępowanie dyscyplinarne może być zawieszone.

Art. 78.

Sądy karne zawiadamiają o wdrożeniu postępowania karnego przeciw nauczycielowi władzę służbową obwinionego, która zawiadamia o tem komisję dyscyplinarną. Po prawomocnem ukończeniu postępowania karnego sąd karny przesyła odpis wyroku władzy służbowej obwinionego, która przesyła ten odpis właściwej komisji dyscyplinarnej.

Art. 79.

Nauczyciel, skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego, podlega wydaleniu ze służby bez postępowania dyscyplinarnego, jeżeli wyrok pozbawia go zdolności do piastowania urzędu publicznego.

Art. 80.

Za występki służbowe ponosi nauczyciel odpowiedzialność dyscyplinarną, zaś za wykroczenia służbowe — odpowiedzialność porządkową.

Występkiem służbowym jest takie naruszenie obowiązków służbowych, które powoduje obrazę interesu publicznego, lub naraża dobro publiczne na szkodę.

Wykroczeniem służbowym jest każde naruszenie obowiązku służbowego, nie posiadające wyżej podanych znamion występkę służbowego.

Zbieg kilku wykroczeń służbowych lub ich powtarzanie się, jak również wykroczenie wśród okoliczności, szczególnie obciążających, uważa się za występpek służbowy.

Do postępowania porządkowego i dyscyplinarnego nie należy rozstrzyganie o pretensjach cywilnych.

Odpowiedzialność porządkowa za przekroczenia służbowe ulega przedawnieniu po trzech latach. W innych wypadkach stosować należy odnośne przepisy kodeksu karnego.

Kary.

Art. 81.

Karą porządkową jest upomnienie. Kary tej nie wpisuje się do wykazu stanu służby.

Przed udzieleniem upomnienia należy dać nauczycielowi możliwość usprawiedliwienia się na piśmie.

Upomnienia udziela na piśmie z podaniem motywów bezpośrednia władza służbowa lub prze-

łożona władza wyższa, o ile sprawa nie została przekazana komisji dyscyplinarnej; upomnienie może być również udzielone i przez komisję dyscyplinarną.

Przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez komisję dyscyplinarną lub przez Ministra, niema odwołania; przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez inne władze szkolne, nauczyciel może wnieść w ciągu 14 dni odwołanie do władzy bezpośrednio wyższej.

Art. 82.

Karami dyscyplinarnymi są:

1. nagana;
2. potrącenie jednorazowe, nie przekraczające 20% miesięcznego uposażenia;
3. potrącenie części uposażenia na określony przeciąg czasu, nie więcej wszakże niż 20% miesięcznie;
4. nagana z pozbawieniem prawa awansu i wybieralności na czas od jednego roku do dwóch;
5. przeniesienie za zwrotem kosztów przesiedlenia na inne miejsce służbowe, wyznaczone przez Ministra lub władze, którym to prawo zostanie przekazane:
  - a) w obrębie okręgu szkolnego;
  - b) poza obręb okręgu szkolnego;
6. przeniesienie bez zwrotu kosztów przesiedlenia na inne miejsce służbowe, wyznaczone przez Ministra lub władze, którym to prawo zostanie przekazane:

- a) w obrębie okręgu szkolnego;
- b) poza obręb okręgu szkolnego;

7. odliczenie lat służby od roku do trzech;

8. przeniesienie z pozbawieniem urzędu dyrektora lub kierownika przy równoczesnem powierzeniu obowiązków nauczyciela (w ściślejszem znaczeniu) w miejscu, oznaczonem przez Ministra lub władzę, którym to prawo zostanie przez Ministra przekazane;

9. zwolnienie ze służby państwowej z zachowaniem praw do uposażenia emerytalnego w stosunku do lat rzeczywiście wysłużonych, lub do odprawy;

10. wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej;

11. wydalenie z zawodu nauczycielskiego z pozbawieniem prawa zajmowania jakiegokolwiek stanowiska w szkolnictwie państwowem, publicznem lub prywatnem.

Kary, wymienione w punktach 5, 6, 7 i 8, pociągają za sobą na przeciąg lat dwóch utratę prawa mianowania na wyższe stanowisko oraz prawa wyboru i wybieralności do wszystkich władz i ciał, tworzonych lub zasilanych drogą wyboru z pośród nauczycielstwa w zakresie administracji szkolnej.

Gdy nauczyciel, który popełnił wykroczenie, podlegające ukaraniu w drodze dyscyplinarnej z ustępów 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 niniejszego artykułu, zasługuje na szczególne względy wobec okoliczności i pobudek czynu, oraz wobec swej

poprzedniej nieskazitelnej pracy zawodowej, komisja dyscyplinarna może, orzekając winę oskarżonego, kary nie wymierzać.

Gdyby jednak w przeciągu lat trzech od daty zapadnięcia orzeczenia nauczyciel został uznany w drodze dyscyplinarnej winnym nowego uchybienia, ulega karze o stopień wyższej od wymierzonej za powtórne uchybienie.

Art. 83.

Kary dyscyplinarne na nauczycieli stałych może nakładać jedynie komisja dyscyplinarna w drodze orzeczenia, wydanego na podstawie wyniku postępowania dyscyplinarnego, przeprowadzonego zgodnie z niniejszą ustawą.

Przy wymierzaniu kar dyscyplinarnych, wymienionych w art. 82, należy w każdym poszczególnym wypadku mieć na względzie doniosłość występków służbowego i powstałych z tego powodu szkód, stopień winy, jako też dotychczasowe zachowanie się nauczyciela.

Kary dyscyplinarne wpisuje się do wykazu stanu służby.

Orzeczenia dyscyplinarnego nie można znieść, ani zmienić zarządzeniem administracyjnym.

Po wydaniu przez komisję dyscyplinarną orzeczenia, uwalniającego od kary, władze szkolne nie mogą udzielać nauczycielom kary porządkowej upomnienia za uchybienia, które zostały stwierdzone w czasie rozprawy dyscyplinarnej, lub za inne uchybienia, dokonane i znane władzom przed rozprawą.

Art. 84.

Wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej lub z zawodu nauczycielskiego (art. 82 p. 10 i 11) pociąga za sobą utratę wszystkich praw, związanych z piastowaniem stanowiska, a również prawa do emerytury.

Art. 85.

Członkom rodziny wydanego należy w razie okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, przyznać w orzeczeniu dyscyplinarnem odpowiedni stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnego ich zaopatrzenia wdowiego lub sierociego.

Zasiłek taki przyznać można albo już z chwilą wstrzymania wypłaty uposażenia nauczyciela wydanego, albo od chwili jego śmierci.

Do zasiłku powyższego mają zastosowanie postanowienia ustawy emerytalnej o zawieszeniu lub utracie prawa do zaopatrzenia wdowiego i sierociego.

Komisje dyscyplinarne.

Art. 86.

Komisje dyscyplinarne są następujące:

1. okręgowe komisje dyscyplinarne dla nauczycieli, rozstrzygające w I instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu i kuratorowi okręgu szkolnego;
2. ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli, rozstrzygająca w II i ostatecznej in-

stancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu i kuratorowi, oraz w I instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi;

3. Najwyższa Komisja Dyscyplinarna dla nauczycieli, rozstrzygająca w II i ostatecznej instancji sprawy nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi.

Art. 87.

Okręgowe komisje dyscyplinarne dla nauczycieli składają się z 36 członków; z tej liczby:

1. 10 członków powołuje rada szkolna okręgowa z pośród osób, nie będących nauczycielami, a mieszkających w miejscu urzędowania komisji dyscyplinarnej;

2. 24 członków mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek kuratora z pośród stałych nauczycieli szkół, istniejących na obszarze okręgu szkolnego, a mianowicie:

- a) 8 z pośród nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorom szkolnym;
- b) 8 z pośród nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących;
- c) 4 z pośród nauczycieli seminarjów nauczycielskich, seminarjów wychowawczyń dla ochron, instytutów nauczycielskich, wyższych kursów nauczycielskich, szkół specjalnych i preparand;
- d) z pośród nauczycieli szkół zawodowych i seminarjów dla kształcenia nauczycieli szkół zawodowych;

3. 2 sędziów państwowych, jako członków, i 2, jako zastępców, deleguje prezes właściwego sądu apelacyjnego.

Art. 88.

Ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli szkół, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, składa się z 24 osób; z tej liczby:

1. 8 członków mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z pośród osób, nie będących nauczycielami;

2. 12 członków z pośród nauczycieli stałych mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a mianowicie:

- a) 4 członków z pośród nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących;
- b) 4 członków z pośród nauczycieli seminarjów nauczycielskich, seminarjów wychowawczyń dla ochron, instytutów nauczycielskich, wyższych kursów nauczycielskich, szkół specjalnych i preparand;
- c) 4 członków z pośród nauczycieli szkół zawodowych i seminarjów dla kształcenia nauczycieli szkół zawodowych;

3. 2 sędziów sądu apelacyjnego, jako członków, i 2, jako zastępców, deleguje prezes sądu apelacyjnego.

Ministerjalna komisja dyscyplinarna dla nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych składa się z 12 osób; z tej liczby:

1. 4 członków mianuje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych z pośród osób, nie będących nauczycielami;

2. 6 członków mianuje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych z pośród stałych nauczycieli publicznych ludowych szkół rolniczych;

3. jednego sędziego państwowego, jako członka, i jednego, jako zastępcę, deleguje prezes sądu okręgowego w Warszawie.

Art. 89.

Najwyższa Komisja Dyscyplinarna dla nauczycieli składa się z 12 osób, z tej liczby:

1. 4 członków mianuje Minister z pośród osób, nie będących nauczycielami;

2. 6 członków mianuje Minister z pośród stałych nauczycieli szkół bezpośrednio sobie podległych;

3) jednego sędziego sądu apelacyjnego, jako członka, i jednego, jako zastępcę, deleguje prezes sądu apelacyjnego w Warszawie.

Art. 90.

Mandaty członków komisji dyscyplinarnych, wymienionych w artykułach 87, 88 i 89, trwają trzy lata, jednak nie gasną przed ukonstytuowaniem się nowej komisji.

Członkowie komisji dyscyplinarnych przy objęciu urzędowania składają przyrzeczenie według brzmienia, ustalonego przez Ministra.

Art. 91.

Zastępca przewodniczącego komisji dyscyplinarnej w razie potrzeby zastępuje przewodniczącego w ciągu czasu trwania mandatu przewodniczącego.

Art. 92.

Członkowie komisji dyscyplinarnych tracą swe mandaty, jeżeli zajdzie zmiana, wskutek której odpadają warunki ich delegacji.

Nauczyciel, przeciw któremu wszczęto postępowanie karno-sądowe lub dyscyplinarne, nie może pełnić funkcji członka komisji dyscyplinarnej, a jeżeli postępowanie kończy się wyrokiem skazującym lub orzeczeniem, wymierzającym karę dyscyplinarną, traci swój mandat.

Nauczyciel, karany dyscyplinarnie, nie może być wybrany na członka komisji dyscyplinarnej na przeciąg czasu, określonego w art. 82.

Art. 93.

Członkowie komisji dyscyplinarnej w wykonaniu swych obowiązków są samodzielni i niezawisli. Członkowie komisji dyscyplinarnej pełnią swoje obowiązki bezpłatnie, z wyjątkiem sędziego państwowego, który otrzymuje wynagrodzenie oraz w razie potrzeby diety, określone przez Ministra w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości i Skarbu.

Członkowie komisji dyscyplinarnych, pełniący swe obowiązki poza miejscem stałego zamieszkania, otrzymują diety i zwrot kosztów podróży, przyczem, o ile są nauczycielami

w szkołach państwowych lub publicznych — według stawek, odpowiadających ich stanowisku nauczycielskiemu, o ile zaś nimi nie są według stawek, przysługujących urzędnikom państwowym VI i V stopnia służbowego stosownie do tego, czy są członkami okręgowej, czy ministerjalnej, względnie Najwyższej Komisji Dyscyplinarnej.

Art. 94.

Komisje dyscyplinarne obradują w kompletach, złożonych z przewodniczącego lub jego zastępcy i czterech członków, powołanych dla każdej sprawy przez przewodniczącego.

Przewodniczącym komisji dyscyplinarnej jest sędzia państwowy, delegowany przez odpowiedniego prezesa sądu na członka komisji dyscyplinarnej, zastępcą przewodniczącego jest sędzia państwowy, delegowany na zastępcę członka komisji dyscyplinarnej. W komplecie obradującym oprócz przewodniczącego zasiadają:

dwóch członków, nie będących nauczycielami, i 2 nauczycieli. Jeżeli obwiniony jest nauczycielem szkoły, podległej Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jeden z członków co najmniej powinien być nauczycielem szkoły, wchodzącej w myśl punktu 2-go artykułu 87 do tej samej grupy szkół, co szkoła, w której uczy obwiniony nauczyciel.

Jeżeli do odpowiedzialności dyscyplinarnej jest pociągnięty duchowny nauczyciel religii, a w skład właściwej komisji dyscyplinarnej nie wchodzi duchowny tegoż wyznania, Minister,

względnie kurator okręgu szkolnego, powoła specjalnie dla tego wypadku duchownego tego wyznania, jako jednego z członków kompletu orzekającego.

Art. 95.

Wyposażenie komisji dyscyplinarnych w potrzeby rzeczowe i załatwianie czynności kancelaryjnych należy do odpowiednich władz szkolnych.

Władze te również wyznaczają protokółantów do rozpraw dyscyplinarnych z pośród podległych im urzędników.

Rzecznik dyscyplinarny.

Art. 96.

W celu strzeżenia dobra służby, naruszonego przez uchybienie obowiązkom służbowym, władza, przy której istnieje komisja wyznacza z grona podległych sobie urzędników rzecznika dyscyplinarnego z odpowiednią ilością zastępców.

Obowiązkiem rzecznika dyscyplinarnego jest przy przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego stać na straży godności i powagi stanowiska urzędniczego, oraz ścisłego wykonywania obowiązków służbowych. Komisja dyscyplinarna przedsięwzię każda uchwałę nie inaczej, jak po wysłuchaniu zdania rzecznika dyscyplinarnego.

Obrona.

Art. 97.

Obwiniony ma prawo powołać obrońcę w osobie nauczyciela, lub adwokata.

Na prośbę obwinionego wyznacza obrońcę z urzędu z pośród nauczycieli kurator okręgu szkolnego, gdy sprawę ma rozpatrywać okręgowa komisja dyscyplinarna a Minister, gdy sprawa podlega komisji ministerjalnej lub Najwyższej. Nauczycielowi czynnemu, o ile tego zachodzi potrzeba, należy udzielić urlopu dla czynności, połączonych z obroną.

Nauczycielowi obrońcy nie wolno przyjmować wynagrodzenia za prowadzenie obrony. Koszty, poniesione istotnie w interesie obrony, zwraca mu Skarb Państwa.

Jeżeli obwiniony wybierze sobie na obrońcę nauczyciela, zamieszkałego poza obszarem danego okręgu szkolnego, to Skarb Państwa nie zwraca kosztów przejazdu.

Nauczyciel obrońca obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystkie poufne informacje, udzielone mu jako obrońcy.

Art. 98.

Członkowie komisji odwoławczych nie mogą być obrońcami, inni członkowie nie mogą być obrońcami przed komisją, której są członkami.

Delegacja.

Art. 99.

Jeżeli komisja dyscyplinarna okręgowa, do której sprawę dyscyplinarną skierowano, uzna się czy to z własnej inicjatywy, czy to na wniosek obwinionego lub rzecznika dyscyplinarnego niekompetentną do przeprowadzenia danej spra-

wy, wówczas rozstrzyga co do jej kompetencji lub niekompetencji właściwa komisja odwoławcza, przekazując ewentualnie sprawę innej komisji dyscyplinarnej.

Wyłączenie.

Art. 100.

Członków komisji dyscyplinarnej i rzecznika dyscyplinarnego można wyłączyć od udziału w sprawie w wypadkach i na zasadach, przewidzianych w ustawie postępowania karnego przy wyłączaniu sędziów i prokuratorów.

Ponadto obwiniony nauczyciel ma prawo w ciągu dni 8 po otrzymaniu zawiadomienia o terminie rozprawy z listy członków kompletu dyscyplinarnego wyłączyć dwóch członków (z wyjątkiem sędziego państwowego), nie podając motywów wyłączenia.

Rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje prawo wyłączenia członka komisji dyscyplinarnej w takich samych granicach, w jakich odnośna ustawa karna daje prokuratorowi prawo wyłączenia członka sądu.

Tajemnica postępowania dyscyplinarnego.

Art. 101.

Całe postępowanie dyscyplinarne powinno być otoczone jaknajściślejszą tajemnicą.

Uchwały i orzeczenia komisji dyscyplinarnych mogą być ogłaszane przez władze przełożone jedynie za zezwoleniem Ministra.

Dochodzenie dyscyplinarne.

Art. 102.

Władza służbowa lub przełożona władza wyższa w razie dostrzeżenia lub otrzymania wiadomości o naruszeniu obowiązków służbowych przez nauczyciela, względnie na prośbę nauczyciela, przeprowadza dochodzenie wstępne.

O ile dochodzenie wstępne nie zakończy się umorzeniem sprawy lub nałożeniem przez władzę kary porządkowej upomnienia, właściwa władza szkolna, nie niższa jednak niż II instancji, wdraża dochodzenie dyscyplinarne, powierzając jego prowadzenie jednemu z podległych sobie urzędników, oraz zawiadamia interesowanego nauczyciela o wdrożeniu dochodzenia dyscyplinarnego. Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne nie może być powołany do innej czynności w postępowaniu dyscyplinarnem.

Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne przesłuchuje świadków, a w razie potrzeby i znawców, nie odbierając od nich przysięgi, oraz bada wszystkie do wyjaśnienia sprawy potrzebne okoliczności i środki dowodowe. Jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania poszczególnych świadków lub znawców pod przysięgą, prowadzący dochodzenie dyscyplinarne może zwrócić się do właściwego sądu pierwszej instancji o przesłuchanie tych osób pod przysięgą. Do przesłuchania i wynagrodzenia świadków i znawców, o ile przesłuchują ich sądy, należy stosować analogicznie przepisy ustawowe o postępowaniu karnem z tą różnicą, iż koszty zalicza się nie na rachunek

zarządu wymiaru sprawiedliwości, lecz na rachunek właściwego ministerstwa.

Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne może zażądać współdziałania władz administracyjnych i organów policyjnych w szczególności wtedy, gdy świadkowie lub znawcy mieszkają poza obre-
bem powiatu, w którym przebywa prowadzący dochodzenie dyscyplinarne, a nie czynią zadość jego wezwaniom, lub bez ustawowego powodu uchylają się od zeznań. Władze administracyjne i organa policyjne stosują przytem obowiązujące w postępowaniu administracyjnem przepisy o wzywaniu i przesłuchiowaniu stron.

Art. 103.

Prowadzący dochodzenie dyscyplinarne winien dać nauczycielowi tak w ciągu dochodzenia, jak i po jego zakończeniu, sposobność do ustnego protokółowanego lub pisemnego oświadczenia się co do wszystkich zarzutów, jak również co do wyniku dochodzenia. Natomiast na przejrzenie aktów dochodzenia może zezwolić nauczycielowi tylko o tyle, o ile uzna to za nieszkodliwe dla celów dochodzenia.

Odmowa lub fizyczna niemożność udziału ze strony nauczyciela nie wstrzymuje dochodzenia.

Przekazanie do rozprawy.

Art. 104.

Po ukończeniu czynności przez prowadzącego dochodzenie dyscyplinarne rzecznik dyscyplinar-
ny przygotowuje wnioski (akt oskarżenia), które

władza wraz z aktami sprawy przesyła do komisji dyscyplinarnej na ręce przewodniczącego.

Przewodniczący komisji dyscyplinarnej wydaje wszelkie zarządzenia celem przygotowania ustnej rozprawy tak obliczonej, by obwiniony mógł skorzystać z przysługującego mu prawa wyłączenia w myśl art. 100.

Czynności przygotowawcze do rozprawy (powoływanie świadków i znawców, uznanie stawienictwa obwinionego za obowiązkowe i t. p.) załatwia przewodniczący komisji dyscyplinarnej.

Do rozprawy wzywa się obwinionego, doręcza się mu równocześnie akt oskarżenia i udziela listy członków kompletu orzekającego.

Komisja dyscyplinarna może zarządzić, by obwiniony stawiał się na rozprawę osobiście z zastrzeżeniem, że w razie nieusprawiedliwionego niestawienictwa obrońca może nie być dopuszczony do udziału w sprawie, a rozprawa ustna będzie przeprowadzona i orzeczenie wydane zaocznie.

Art. 105.

Po otrzymaniu wezwania na rozprawę, obwiniony lub jego obrońca ma prawo przeglądania aktów sprawy i czynienia z nich odpisów.

Art. 106.

Jeżeli przewodniczący komisji dyscyplinarnej uzna potrzebę przeprowadzenia dochodzenia dodatkowego, wówczas przedstawi sprawę na posiedzeniu komisji bez udziału stron. Komisja

dyscyplinarna może zwrócić się do przełożonej władzy rzecznika o uzupełnienie dochodzenia bądź przez tegoż rzecznika, bądź przez inną osobę, delegowaną w charakterze komisarza śledczego.

Komisarzowi śledczemu przysługują te uprawnienia, które są przyznane rzecznikowi dyscyplinarnemu w ustępach trzecim i czwartym art. 102.

Po ukończeniu dodatkowego dochodzenia rzecznik dyscyplinarny, względnie komisarz śledczy, składa przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej protokół dokonanych czynności oraz ewentualnie dokumenty.

Rozprawa.

Art. 107.

Rozprawa dyscyplinarna odbywa się wyłącznie przy udziale osób, niniejszą ustawą uprawnionych do udziału w sprawie.

Art. 108.

Rozprawę dyscyplinarną w miarę możliwości przeprowadza się w jednym ciągu z uwzględnieniem koniecznych przerw, można jednak uchwałą kompletu z ważnych powodów rozprawę odroczyć.

W razie odroczenia postępowanie dowodowe przeprowadza się ponownie, o ile w składzie kompletu orzekającego zajdzie zmiana.

Art. 109.

Rozprawą kieruje przewodniczący, który przestrzega porządku wyjaśnień, replik i uwag,

usuwa z wywodów stron i zeznań świadków znawców wszystko, co nie ma bezpośredniego związku ze sprawą, i wogóle nadaje sprawie bieg, najbardziej sprzyjający rzeczowemu wykryciu prawdy.

Art. 110.

Rozprawę rozpoczyna przewodniczący komisji dyscyplinarnej od przedstawienia stanu rzeczy, a w szczególności odczytania aktu oskarżenia, względnie orzeczenia komisji dyscyplinarnej I instancji i odwołania, przesłuchuje obwinionego, świadków i znawców oraz w miarę potrzeby odczytuje protokoły dochodzeń wstępnych i śledztwa, jak również innych ważniejszych dla sprawy aktów i dokumentów.

Członkowie komisji dyscyplinarnej mają prawo za zezwoleniem przewodniczącego stawiać pytania obwinionemu, świadkom i znawcom.

Obwinionemu względnie jego obrońcy, oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu służy prawo oświadczenia się co poszczególnych środków dowodowych i odwodowych oraz stawiania pytań świadkom i znawcom za zezwoleniem przewodniczącego.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego następują wywody i wnioski rzecznika dyscyplinarnego co do natury, stopnia winy i kary, wreszcie obrona obwinionego i jego obrońcy; po replikach obwinionemu przysługuje głos ostatni.

Art. 111.

Odstąpienie rzecznika dyscyplinarnego od oskarżenia podczas rozprawy nie krępuje komisji dyscyplinarnej w dalszem rozpoznaniu sprawy i wydawaniu orzeczenia.

Art. 112.

Komisja dyscyplinarna może przy rozstrzyganiu sprawy opierać się tylko na tych faktach i okolicznościach, które ujawniono na rozprawie dyscyplinarnej, i tylko na ich podstawie wydaje orzeczenia według swego przekonania.

W orzeczeniu swem komisja dyscyplinarna albo uwalnia nauczyciela od zarzuconej mu winy, albo uznaje go winnym. W tym ostatnim wypadku komisja dyscyplinarna nakłada karę porządkową, albo dyscyplinarną.

Orzeczenie.

Art. 113.

Narada i głosowanie kompletu orzekającego odbywa się bez udziału stron.

Sentencja orzeczenia winna być podpisana przez przewodniczącego i przynajmniej połowę członków kompletu orzekającego.

Zaraz po naradzie i głosowaniu kompletu orzekającego przewodniczący komisji dyscyplinarnej ogłasza stronom (obwinionemu, względnie jego obrońcy, i rzecznikowi dyscyplinarnemu) orzeczenie i wyjaśnia tryb odwołania, określony w artykułach 117 i 118 niniejszej ustawy.

Art. 114.

Orzeczenie ma zawierać:

1. oznaczenie komisji dyscyplinarnej;
2. imiona i nazwiska członków kompletu orzekającego, protokółanta i rzecznika dyscyplinarnego;
3. dzień wydania orzeczenia;
4. imię i nazwisko, stanowisko służbowe, tytuł i siedzibę urzędową obwinionego;
5. sentencję orzeczenia ze wskazaniem ustawy, na której podstawie zostało wydane;
6. umotywowanie rozstrzygnięcia.

Orzeczenie pisemne podpisuje przewodniczący kompletu orzekającego i protokulant.

Odpis orzeczenia przesyła przewodniczący komisji dyscyplinarnej z urzędu rzecznikowi dyscyplinarnemu i w drodze służbowej obwinionemu nauczycielowi nie później, niż w przeciągu dni 14 po rozstrzygnięciu sprawy.

Protokół rozprawy.

Art. 115.

Z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej sporządza się protokół, który ma zawierać datę, miejsce rozprawy, imiona i nazwiska członków kompletu, protokółanta, stron i ich zastępców, streszczać przebieg rozprawy, zeznania i dowody stron i zaznaczyć, że tryb odwołania był wyjaśniony.

Protokół podpisuje przewodniczący kompletu orzekającego oraz protokulant.

Przechowywanie aktów sprawy.

Art. 116.

Akta sprawy przy orzeczeniach ostatecznych, lub w razie umorzenia postępowania dyscyplinarnego przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła władzy służbowej obwinionego.

Na żądanie obwinionego władza wyda mu oryginały dokumentów i pism, złożonych przez niego w czasie rozprawy; odpis protokołu rozprawy oraz inne dowody w oryginale lub odpisie, nie złożone przez obwinionego, nie mogą być mu wydane.

W razie wydania dokumentów oryginalnych zachowuje się w aktach ich odpisy.

Odwołanie.

Art. 117.

Przeciwko orzeczeniu komisji dyscyplinarnej I instancji służy odwołanie do właściwej komisji dyscyplinarnej II instancji, przyczem rzecznikowi dyscyplinarnemu służy to prawo we wszystkich wypadkach, gdy orzeczenie nie jest zgodne z jego wnioskami, odwołanie zaś ze strony obwinionego jest wykluczone, jeżeli komisja dyscyplinarna I instancji nałożyła karę porządkową.

Odwołanie ze strony obwinionego wnieść mogą:

1. obwiniony lub za zgodą jego — obrońca;
2. w razie śmierci obwinionego przed uprawomocnieniem orzeczenia ustawowi spadkobiercy.

Art. 118.

Odwołanie wnosi się na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej I instancji w przeciągu dni 14, licząc od dnia następnego po otrzymaniu odpisu orzeczenia.

Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

Przewodniczący komisji dyscyplinarnej I instancji skierowuje odwołanie do władzy służbowej nauczyciela, która, dołączwszy do niego akta sprawy obwinionego, najdalej w ciągu dni 14 po otrzymaniu przesyła je do władzy, przy której urzęduje właściwa komisja dyscyplinarna odwoławcza.

Ta ostatnia władza przesyła odwołanie wraz z aktami sprawy przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej odwoławczej, podając jednocześnie imię, nazwisko i stanowisko służbowe rzecznika dyscyplinarnego.

Odwołanie rzecznika dyscyplinarnego I instancji może być przez tę władzę anulowane i jeżeli ze strony obwinionego niema skargi odwoławczej, sprawa ma być uważana za skończoną, a akta jej zwrócone władzy służbowej nauczyciela.

Art. 119.

Przewodniczący komisji odwoławczej odrzuca odwołanie, gdy odwołanie jest niedopuszczalne (art. 117), spóźnione lub wniesione przez osobę nieuprawnioną.

W razie wątpliwości przewodniczący przedstawia sprawę odrzucenia odwołania komisji dyscyplinarnej, która na posiedzeniu bez udziału stron rozstrzyga ją ostatecznie.

Art. 120.

Jeżeli przewodniczący komisji odwoławczej uzna za potrzebne uzupełnić dochodzenia, przedstawia sprawę na posiedzeniu komisji odwoławczej bez udziału stron i w razie uzyskania jej zgody zwraca sprawę władzy, przy której urzęduje komisja odwoławcza, celem przeprowadzenia uzupełniającego dochodzenia.

We wszystkich innych przypadkach komisja odwoławcza przeprowadza rozprawę dyscyplinarną i wydaje orzeczenie, stosując analogiczne postanowienia o rozprawie dyscyplinarnej i o orzekaniu w I instancji.

Umorzenie.

Art. 121.

W razie śmierci obwinionego postępowanie dyscyplinarne bez względu na stadium, w którym się znajduje, podlega umorzeniu, może być jednak przeprowadzone na żądanie ustawowych spadkobierców zmarłego.

Uprawomocnienie orzeczenia.

Art. 122.

Orzeczenia komisji dyscyplinarnej, wydane w pierwszej instancji, a nie zaskarżone w terminie przepisany, stają się prawomocne z dniem

upływu tego terminu, orzeczenia zaś komisji dyscyplinarnej w drugiej instancji — niezwłocznie po ich ogłoszeniu.

Wykonanie orzeczenia.

Art. 123.

Prawomocne orzeczenia dyscyplinarne podlegają wykonaniu przez właściwą władzę.

W tym celu przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła tej władzy odpis orzeczenia dyscyplinarnego, stwierdzając prawomocność orzeczenia.

Wznowienie.

Art. 124.

Na żądanie nauczyciela, skazanego prawomocnie na karę dyscyplinarną, lub na żądanie jego ustawowych spadkobierców można wznowić postępowanie nawet po wykonaniu kary, jeżeli zostaną przedstawione takie nowe fakty lub środki dowodowe, nieznane w poprzednim postępowaniu, które same przez się lub w związku z faktami, poprzednio ustalonymi, albo z dowodami, poprzednio zebranymi, mogą spowodować uwolnienie lub też łagodniejszy wymiar kary.

Art. 125.

Żądanie wznowienia postępowania wnosi się do komisji dyscyplinarnej, która wydaje orzeczenie ostateczne. Komisja ta rozstrzyga bez udziału stron o dopuszczalności wznowienia.

Przeciw rozstrzygnięciu komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji służy prawo wniesienia

zażalenia do instancji odwoławczej w ciągu dni 14 od dnia następnego po doręczeniu uchwały komisji.

Art. 126.

W przypadkach dopuszczenia wznowienia postępowania komisja dyscyplinarna pierwszej instancji zarządza w razie potrzeby uzupełnienia lub przeprowadzenie nowego dochodzenia, poczem przekazuje sprawę do rozprawy dyscyplinarnej.

Art. 127.

Jeżeli nauczyciela, na którego korzyść dozwolono wznowienie postępowania dyscyplinarnego, uznano ponownie winnym, nie można orzec kary surowszej od nałożonej w poprzednim postępowaniu. Przy wykonywaniu orzeczenia karnego należy uwzględnić karę już poniesioną.

Art. 128.

O ile po wznowieniu postępowania dyscyplinarnego uwolniono nauczyciela, pierwotnie skazanego na karę dyscyplinarną, albo nałożono na niego łagodniejszą karę dyscyplinarną, lub karę porządkową, Skarb Państwa obowiązany jest zwrócić mu lub w razie śmierci członkom jego rodziny, uprawnionym do zaopatrzenia wdowiego lub sierociego, to, co nauczyciel lub wymienieni członkowie rodziny wskutek poprzedniego skazania stracili z poborów służbowych lub zaopatrzenia.

Zawieszenie w pełnieniu służby.

Art. 129.

Komisja dyscyplinarna może każdej chwili zawiesić nauczyciela w pełnieniu służby, jeżeli wdrożono przeciw niemu postępowanie sądowo-karne lub dyscyplinarne, o ile jest to wskazane ze względu na rodzaj i doniosłość podniesionych zarzutów.

Art. 130.

Jeżeli co do nauczyciela zarządzono areszt sądowo-śledczy (prewencyjny), jest obowiązkiem władzy służbowej zarządzić natychmiast tymczasowe zawieszenie w służbie aresztowanego.

Każdy przełożony, powołany do wykonywania bezpośrednio lub pośrednio nadzoru służbowego, ma prawo zawiesić tymczasowo nauczyciela w pełnieniu służby, gdy nauczyciel odmówił jawnie posłuszeństwa służbowego wśród szczególnie ważnych okoliczności, albo gdy ze względu na jakość zarzuconego mu uchybienia obowiązkom służbowym lub godności stanu nauczycielskiego dalsze pozostawienie go w służbie naraziłoby powagę szkoły lub groziło dobru służby.

Art. 131.

O każdym tymczasowym zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu służby należy do dni siedmiu zawiadomić w drodze służbowej właściwą komisję dyscyplinarną, którą bezzwłocznie, a najdalej w ciągu dalszych dni trzydziestu poweźmie uchwałę, zatwierdzającą lub uchylającą zawie-

szenie. Uchwałę taką należy natychmiast zakomunikować właściwej władzy celem wykonania.

Art. 132.

Komisja dyscyplinarna, zarządzając lub zatwierdzając zawieszenie, może ograniczyć na czas jego trwania uposażenie nauczyciela najwyżej do połowy.

Art. 133.

Zawieszenie nauczyciela w służbie kończy się najpóźniej z chwilą prawomocnego ukończenia postępowania dyscyplinarnego.

Jeżeli jednak przyczyny, które spowodowały zawieszenie, odpadną wcześniej, komisja dyscyplinarna uchyli bezzwłocznie zawieszenie.

Art. 134.

Komisja dyscyplinarna rozstrzyga ostatecznie bez udziału stron o zarządzeniu, zatwierdzeniu lub uchyleniu zawieszenia.

Art. 135.

Gdy nauczyciela skazano na karę dyscyplinarną, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby czynnej.

W tych wypadkach oraz wówczas, gdy nauczyciela wydano w drodze administracyjnej wskutek zasądzenia go wyrokiem sądu karnego (art. 79), nie służy mu prawo otrzymania części uposażenia, której wypłatę wstrzymano na czas zawieszenia go w pełnieniu służby.

O ile natomiast postępowanie dyscyplinarne umorzono, obwinionego nauczyciela uwolniono od

odpowiedzialności lub nałożono na niego jedynie karę porządkową, czas zawieszenia liczy się do czasu służby czynnej, a oprócz tego należy wypłacić mu część uposażenia, które wstrzymano na czas zawieszenia.

Rehabilitacja.

Art. 136.

Jeżeli w ciągu dwóch lat po nałożeniu kary dyscyplinarnej, przewidzianej w punktach 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 art. 82, nauczyciel zachowywał się pod każdym względem poprawnie, Minister może zarządzić wykreślenie kary z nauczycielskiego wykazu służbowego. Następstwem rehabilitacji jest umorzenie skutków kary, przewidzianych artykułem 82 i ustępem trzecim art. 92.

Doręczenie.

Art. 137.

Wszelkie doręczenia, które mają nastąpić według postanowień ustawy niniejszej, są ważne i powodują bieg terminów, jeżeli uskutecznilo je bezpośrednio lub listem poleconym do rąk obwinionego lub jego obrońcy, tudzież rzecznika dyscyplinarnego lub jego zastępcy.

Jeżeli miejsce pobytu obwinionego nie jest znane, a nie ustanowił on obrońcy, komisja dyscyplinarna ustali trzymiesięczny termin rozprawy i ogłosi go drogą publikacji w Monitorze Polskim z zaznaczeniem, iż, o ile obwiniony nie stawia się na rozprawę w oznaczonym terminie, będzie wydany wyrok zaoczny.

Zażalenie.

Art. 138.

O ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, zażalenie przeciwko zarządzeniom i uchwałom komisji dyscyplinarnej I instancji lub jej przewodniczącego można wnosić tylko łącznie z zażaleniem, podawaniem na ostateczne zarządzenie lub uchwałę, albo z odwołaniem od orzeczenia komisji dyscyplinarnej.

Zażalenie należy wnosić na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej I instancji, który, o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, przesyła je wraz z aktami sprawy do instancji odwoławczej w drodze, przepisanej artykułem 118. Instancja odwoławcza rozstrzyga zażalenie bez udziału stron.

Bieg terminów i przywrócenie terminu.

Art. 139.

Bieg terminów rozpoczyna się z dniem, następującym po doręczeniu.

Niedziele i dni świąteczne nie wstrzymują ani rozpoczęcia ani biegu terminów, o ile koniec terminu przypada na niedzielę lub dzień świąteczny — kończy się terminem następnego dnia powszedniego.

Przepisy obowiązujące sądy, postanawiają, które dni uważać należy za świąteczne.

Dzień nadania zażalenia lub odwołania na pocztę uważa się za dzień ich wniesienia.

Art. 140.

W razie spóźnienia terminu do wniesienia zażalenia lub odwołania instancja odwoławcza może na prośbę obwinionego zezwolić na przywrócenie terminu, o ile obwiniony wykaże, że niezależnie od jego woli i winy okoliczności nie pozwoliły dotrzymać mu terminu.

Prośbę o przywrócenie terminu z równoczesnem złożeniem zażalenia lub odwołania wnosić należy do właściwej komisji dyscyplinarnej I instancji, która w drodze przepisanej z wnioskiem rzecznika dyscyplinarnego przesyła ją do instancji odwoławczej.

Instancja odwoławcza, zezwoliwszy na przywrócenie terminu, może zaraz wydać orzeczenie merytoryczne.

Stosunek do postępowania sądowo-karnego.

Art. 141.

O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, należy w postępowaniu dyscyplinarnem stosować analogicznie przepisy ustawy postępowania karnego.

Opłaty skarbowe.

Art. 142.

Pisma, dotyczące postępowania dyscyplinarnego, wolne są od wszelkich opłat skarbowych.

Odpowiedzialność nauczycieli w stanie nieczynnym, pozasłużbowym i w stanie spoczynku.

Art. 143.

Nauczyciele w stanie nieczynnym i pozasłużbowym podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu:

1. naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścili się jeszcze w czasie służby czynnej;
2. rażącego naruszenia obowiązków, ciążących na nich w myśl ustawy niniejszej.

Nauczyciele, przeniesieni w stan spoczynku, podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścili się w czasie służby czynnej.

Art. 144.

Oдноśnie do nauczycieli, będących w stanie nieczynnym, pozasłużbowym lub spoczynku, mają analogiczne zastosowanie postanowienia, dotyczące dochodzenia i postępowania dyscyplinarnego względem nauczycieli czynnych.

Na nauczycieli tych nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

1. nagane;
2. stałe lub czasowe zmniejszenie uposażenia najwyżej o 25%;
3. w razie okoliczności, szczególnie obciążających, utratę wszelkich praw, wpływających z ich stosunku do Państwa, w tej liczbie uposażenia i zaopatrzenia dla członków rodziny z możliwością zastosowania analogicznego postanowienia artykułu 85 niniejszej ustawy.

Właściwą do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko nauczycielowi w stanie pozasłużbowym lub spoczynku jest komisja dyscyplinarna, która była właściwą w chwili przejścia nauczyciela w stan pozasłużbowy lub stan spoczynku.

R o z d z i a ł X.

Postanowienia przejściowe.

Art. 145.

Nauczycieli, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów posiadają charakter nauczycieli stałych, uważa się za stałych w rozumieniu art. 8 niniejszej ustawy, o ile posiadają obowiązujące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy kwalifikacje naukowe i zawodowe.

Art. 146.

Nauczyciele, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy posiadają pełne przepisane dla ustalenia w zawodzie kwalifikacje naukowe i zawodowe, ukończyli trzyletni okres czasu, przepisany w punkcie 1, art. 8, odpowiadają innym przepisom niniejszej ustawy i otrzymali zadowalającą ocenę pracy (art. 24), stają się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stałymi w rozumieniu art. 8.

Nauczyciele zaś, którzy oceny pracy nie posiadają, winni być w ciągu sześciu miesięcy od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy zwizytowani i, o ile otrzymają ocenę pracy zadowalającą, zaliczeni do nauczycieli stałych.

Dekret ustalenia (art. 8) otrzymują najdalej do trzech miesięcy od chwili wydania orzeczenia, zawierającego zadowolającą ocenę pracy.

Art. 147.

Nauczyciele, objęci art. 150, którzy zostali przejęci przez władze polskie od władz okupacyjnych i pracują w zawodzie nauczycielskim co najmniej lat 12, licząc wstecz od daty wejścia w życie niniejszej ustawy, mogą zostać kierownikami szkół (art. 12) z chwilą, gdy złożą przepisane egzaminy uzupełniające lub zostaną od nich zwolnieni.

Art. 148.

Nauczyciel stały, czynny w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy (art. 149) otrzymuje dekret ustalenia (art. 8).

Art. 149.

Jeżeli nauczyciel stały (art. 145 i 146) zajmuje w chwili wejścia w życie ustawy posadę, uzyskaną drogą konkursu, lub też zajmuje ją nieprzerwanie nie mniej niż dwa lata, zostaje uznany za mianowanego na stałe na posadzie (art. 11), o ile ta posada zostanie uznana za stałą.

Art. 150.

Nauczyciele tymczasowi, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy korzystali z praw, przyznanych im postanowieniami § 7 artykułu 22 (dawniej 23) ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustaleniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. P.

nr. 44, poz. 311), zmienionej ustawą z dnia 18-go grudnia 1919 r. (Dz. U. R. P. nr. 2, poz. 6 z 1920 roku) i ustawą z dnia 15 stycznia 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 13, poz. 88) zachowują te prawa nadal aż do dnia 31 sierpnia 1927 r.

Art. 151.

Nauczycielowi czynnemu w chwili wejścia w życie tej ustawy, który bezpośrednio po służbie wojskowej objął stanowisko w szkolnictwie, Minister może zaliczyć do wymiaru uposażenia i wysługi emerytalnej cały czas służby wojskowej, z wyjątkiem czasu pełnienia obowiązkowej służby wojskowej w szeregach.

Art. 152.

Nauczyciel tymczasowy, czynny w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, który nie posiada przepisanych dla danej kategorii szkół kwalifikacji zawodowych, uzyskuje wszelkie prawa z ustawy emerytalnej na równi z nauczycielem stałym, jeżeli władza nie rozwiąże z nim stosunku służbowego przed upływem czasu, w którym funkcjonariusz państwowy, mianowany na stałe, nabywa prawo do emerytury.

Art. 153.

Na czas trudności mieszkaniowych przepisy art. 33 należy stosować przy uwzględnianiu miejscowych warunków mieszkaniowych i osobistych nauczyciela.

Art. 154.

Na czas przejściowy aż do odwołania przez Ministra zawiesza się moc obowiązującą postanowienia art. 54, które będzie wykonywane w granicach faktycznej możliwości.

Art. 155.

Członków komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli szkół powszechnych (art. 22) wybiera kurator okręgu szkolnego z pośród kandydatów, wybranych przez powiatowe konferencje stałych nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu.

Art. 156.

Tam, gdzie rada szkolna okręgowa nie została jeszcze zorganizowana, członków okręgowej komisji dyscyplinarnej, wymienionych w punkcie 1 art. 87, powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z pośród 8 osób, przedstawionych przez kuratora właściwego okręgu szkolnego.

Art. 157.

Sprawy dyscyplinarne, przed wejściem w życie niniejszej ustawy przekazane do rozprawy w I lub II instacji w istniejących na mocy dotychczasowych przepisów organach dla spraw dyscyplinarnych nauczycieli, winny być do trzech miesięcy od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy doprowadzone w zakresie działania tych organów do końca na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów.

W razie niedoprowadzenia tych spraw do końca w terminie, wyżej wskazanym, lub w razie, gdy wydane orzeczenie (względnie wyrok) nie jest ostateczne, postępowanie dyscyplinarne winno być przekazane zorganizowanemu na zasadzie przepisów ustawy niniejszej komisjom dyscyplinarnym i przez nie przy zastosowaniu przepisów proceduralnych ustawy niniejszej w dalszym ciągu prowadzone.

Art. 158.

We wszelkich innych, poza wskazanymi w ustępie pierwszym artykułu 157, przypadkach, wszczęte przed wejściem w życie ustawy niniejszej sprawy dyscyplinarne po dniu wejścia jej w życie winny być prowadzone przy zastosowaniu jej przepisów.

Art. 159.

Od orzeczeń dyscyplinarnych, wydanych w I instancji w odniesieniu do nauczycieli na podstawie pruskiej ustawy dyscyplinarnej z dnia 21 lipca 1852 r. w przedmiocie wykroczeń służbowych urzędników niesędziowskich (Zbiór Praw pruskich str. 465), zmienionej rozporządzeniem Komisarjatu Naczelnego Rady Ludowej w Poznaniu z dnia 19 marca 1919 r. (Tygodnik Urzędowy nr. 4), o ile orzeczenia te zapadły w okresie ostatnich dwóch lat, licząc wstecz od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, służy skazanym prawo wniesienia odwołania do właściwych odwoławczych komisyj dyscyplinarnych, utworzo-

nych na mocy postanowień tej ustawy w terminie czterech tygodni od dnia wejścia jej w życie.

Art. 160.

O ile w ustawie niniejszej powołano się na postanowienia ustaw karnych (postępowania karnego), należy do czasu wprowadzenia jednolitych przepisów na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w każdej z byłych dzielnic stosować przepisy ustaw karnych (postępowania karnego), dotychczas w tej dzielnicy obowiązujących.

R o z d z i a ł X I.

Postanowienia końcowe

Art. 161.

W wypadkach, gdy w przepisach niniejszej ustawy użyto wyrazu: „Minister“ bez bliższego określenia, należy rozumieć: Minister Wyznań religijnych i Oświecenia Publicznego, gdy zaś odpowiednie postanowienie ma zastosowanie do nauczyciela (li) publicznych ludowych szkół rolniczych, należy rozumieć: Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 162.

Wykonanie ustawy niniejszej powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Ministrom: Sprawiedliwości i Skarbu we właściwym każdego z nich zakresie działania.

Art. 163.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z pierwszym dniem czwartego miesiąca, następującego po jej ogłoszeniu.

Z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

USTAWA*)

z dnia 1 października 1926 r.

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 29 marca 1926 r. w sprawie rozwiązania stosunku służby nauczycielskiej wskutek zawarcia przez nauczycielkę związku małżeńskiego. (Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 12).

(Dz. U. Śl. nr. 23, poz. 39).

*) Postanowienia ustawy tej, obowiązującej od dnia 10 kwietnia 1926 r., są uwzględnione w poniżej podanej ustawie z dnia 29 marca 1926 r.

USTAWA*)

z dnia 29 marca 1926 roku

w sprawie rozwiązania stosunku służby nauczycielskiej wskutek zawarcia przez nauczycielkę związku małżeńskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 8, poz. 12).

*) Patrz not. do poprzedniej ustawy z dnia 1 października 1926 r.

Art. 1.

Zawarcie związku małżeńskiego przez pomocniczą, tymczasową lub stałą nauczycielkę za-

trudnioną w jednej ze szkół w Województwie Śląskiem utrzymywanych przez Skarb Śląski lub przez związki komunalne, powoduje rozwiązanie stosunku służbowego z nauczycielką. Ustanie stosunku służby nauczycielskiej ustala władza przełożona nauczycielki w piśmie zwalniającem ją ze służby.

Zwolnienie nauczycielki ze służby winno nastąpić najpóźniej z końcem miesiąca lipca o ile małżeństwo zawarte zostało w I półroczu roku kalendarzowego, oraz najpóźniej z końcem miesiąca stycznia roku następnego, o ile zawarcie małżeństwa przypadło w II półroczu roku kalendarzowego.

Art. 2.

Osoby zamężne nie mogą być mianowane na stanowisko nauczycielki w szkołach publicznych Województwa Śląskiego.

Art. 3.

Nauczycielka, która wstąpiła w związek małżeński, obowiązana jest zawiadomić o tem władzę przełożoną w ciągu 14 dni,*) licząc od dnia zawarcia małżeństwa. Jeśli skutkiem niezastosowania się nauczycielki do powyższego przepisu rozwiązanie stosunku służbowego nie może nastąpić w terminie wskazanym w ust. 2, art. 1, jako termin najdalszy, to przy ustaleniu wysokości odprawy nie uwzględnia się czasu spędzonego przez nauczycielkę w służbie po powyższym

---

*) Słowo „miesiąca“ zmieniono na „14 dni“ ustawą z dnia 1 października 1926 r.

terminie, określonym według daty zawarcia małżeństwa. Wysokość odprawy oblicza się w tym wypadku według kwoty uposażenia, otrzymanego przez nauczycielkę w miesiącu, z końcem którego nastąpić winno było jej zwolnienie ze służby.

Art. 4.

Jeżeli przeciwko nauczycielce toczy się postępowanie dyscyplinarne, może władza przełożona odroczyć rozwiązanie stosunku służbowego z powodu zawarcia małżeństwa aż do ukończenia postępowania dyscyplinarnego. Prawomocne orzeczenie kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby powoduje utratę prawa do odprawy. Zmniejszenie uposażenia z mocy prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego ma wpływ również na wymierzenie odprawy.

Art. 5.*)

Nauczycielce stałej, która ustępuje ze służby nauczycielskiej z powodu zawarcia małżeństwa, należy się po odbyciu conajmniej jednego roku stałej służby w szkołach publicznych odprawa w wysokości zależnej od okresu służby nauczycielskiej.

Odprawa ta wynosi: a) po upływie jednego roku i przed ukończeniem pięciu lat służby — trzykrotne, b) po upływie pięciu i przed ukończeniem dziesięciu lat służby — sześciokrotne, c) po upływie dziesięciu lat służby — dwunastokrotne miesięczne pełne w ostatnim miesiącu służby otrzymane uposażenie. Po ukończeniu

dziesięciu lat służby dolicza się za każdy następny rok służby jednomiesięczne pełne ostatnio otrzymane uposażenie. Suma odprawy nie może jednak przewyższać dwudziestoczerokrotnej kwoty ostatnio otrzymanej płacy nauczycielskiej.

Lata służby oblicza się zgodnie z jej faktycznym przebiegiem aż do dnia zwolnienia nauczycielki ze służby, oznaczonego w piśmie zwalniającem. Zaliczeniu ulega tylko czas służby nieprzerwanej. W wyjątkowych wypadkach, szczególnie zasługujących na uwzględnienie, może władza przełożona zezwolić na zaliczenie nauczycielce celem ustalenia wysokości odprawy czasu służby, spędzonego w służbie nauczycielskiej przed przerwą.

Odprawę przyznaje się z zastrzeżeniem obowiązku jej zwrotu na wypadek, jeśli nauczycielka wstąpi do nauczycielskiej służby państwowej lub samorządowej i jeśli lata służby nauczycielskiej, będące podstawą wymiaru odprawy, zostaną jej zaliczone do wymiaru uposażenia. Wzmiankę o tem uczyni władza przełożona w piśmie zwalniającem nauczycielkę ze służby. Zwrot odprawy może nastąpić w ratach. Szczegółowe przepisy wyda rozporządzenie wykonawcze.

Odprawa winna być wypłaconą nauczycielce w ciągu miesiąca, następującego po dniu zwolnienia jej ze służby.

*) Dawniejszy ustęp 4 skreślono; ustawa z dnia 1 października 1926 r., a w brzmieniu tejże ustawy jest podane zdanie pierwsze obecnego ustępu 4.

Art. 6.

Nauczycielka, z którą stosunek służbowy ulega rozwiązaniu z powodu zawarcia małżeństwa i której należy się odprawa w myśl art. 5,*) traci prawo do emerytury.

Nauczycielka, która w czasie między zawarciem małżeństwa, a zwolnieniem jej ze służby, stała się trwale niezdolną do służby i nabyła prawa emerytalne, ma prawo wyboru między emeryturą, a odprawą.

*) Dawniejsza liczba „2“ zastąpiono liczbą „5“ ustawą z dnia 1 października 1926 r.

Art. 7. *)

Przepisy niniejszej ustawy nie odnoszą się do kontraktowych nauczycielek robót kobiecych.

Postanowienie art. 2 nie ma zastosowania do zameżnych nauczycielek tymczasowych i pomocniczych, które do dnia 10 kwietnia 1926 r. przepracowały jeden rok w szkolnictwie z pełnymi kwalifikacjami, uprawniającymi do ustalenia w zawodzie nauczycielskim w Województwie Śląskiem, jeśli nauczycielki te weszły w związek małżeński przed terminem wyżej przytoczonym. Nauczycielki te mogą być mianowane nauczycielkami stałymi. Do nauczycielek tymczasowych i pomocniczych, które do dnia 10 kwietnia 1926 r. przepracowały jeden rok w szkolnictwie z wyżej określonymi kwalifikacjami, a które wstąpiły w związek małżeński po tym terminie, należy stosować analogicznie postanowienia tej ustawy o prawie do odprawy.

*) Ustęp 2 dodany ustawą z dnia 1 października 1926 r.

Art. 8.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.*)

Z tym dniem tracą moc obowiązującą przepisy ustaw i rozporządzeń w sprawach unormowanych tą ustawą.

*) Ogłoszona 10 kwietnia 1926 r.

Art. 9.

Wykonanie tej ustawy powierza się Wojewodzie.

Uposażenie funkcjonariuszów Wojew. Śląskiego i związków komunalnych

USTAWA*)

z dnia 6 lutego 1923 r.

**w przedmiocie dodatku drożyznianego dla
duchowieństwa katolickiego w Województwie
Śląskiem.**

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 57).

USTAWA*)

z dnia 18 lipca 1923 r.

**zmieniająca ustawę z dnia 6 lutego 1923 roku
(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 57) w przedmiocie dodatku
drożyznianego dla duchowieństwa katolickiego
w Województwie Śląskiem.**

(Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 169).

---

*) Konkordatem przejęła Rzeczpospolita świadczenia na administrację kościelną. Sejm Śląski przyznaje w corocznych budżetach w części II-giej, dziale II-gim, rozdział II-gi (Wyznania religijne) w różnej formie subwencje i zasiłki na cele Kościoła i duchowieństwa.

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 14 czerwca 1922 r.

**w sprawie diet i kosztów podróży urzędników
wojewódzkich w górnośląskiej części Wojewódz-
stwa Śląskiego.**

(Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 9).

Zatwierdzono za wyjątkiem art. 2 i 9 ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 10 z 1923 r.) — Art 5 zmieniono rozporządzeniem z dnia 12 września 1922 roku (Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 79), a przywrócono pierwotne brzmienie rozp. z dnia 3 października 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 105) zmieniono ustawą z dnia 5 lipca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 156). — Rozporządzenie znosi ustawa z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12).

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 10 lipca 1922 r.

**w przedmiocie przyznania dalszej podwyżki do-
datku drożyznianego do płac urzędników woje-
wódzkich bezpośrednich i pośrednich.**

(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 25).

Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. z 1923 r. nr. 2, poz. 13), gdyż ustawa ta reguluje dodatki drożyzniane, lokalny i wyrównawczy wyczerpująco

---

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 25 lipca 1922 r.

w przedmiocie przyznania urzędnikom Województwa Śląskiego dodatku ekonomicznego.

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 32).

Zniesiono ustawą z dnia 3 listopada 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 114).

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 8 sierpnia 1922 r.

w przedmiocie przyznania dalszej podwyżki dodatku drożyźnianego do płac urzędników wojewódzkich.

(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 49).

Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. z 1923 r. nr. 2, poz. 13).

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 29 sierpnia 1922 r.

w przedmiocie przyznania dalszej podwyżki dodatku drożyźnianego do płac urzędników wojewódzkich.

(Dz. U. Śl. nr. 20, poz. 67).

Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 13, z 1923 r.)

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 25 lipca 1922 r.

w przedmiocie przyznania urzędnikom Województwa Śląskiego dodatku ekonomicznego.

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 32).

Zniesiono ustawą z dnia 3 listopada 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 114).

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 8 sierpnia 1922 r.

w przedmiocie przyznania dalszej podwyżki dodatku drożyźnianego do płac urzędników wojewódzkich.

(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 49).

Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 13).

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 29 sierpnia 1922 r.

w przedmiocie przyznania dalszej podwyżki dodatku drożyźnianego do płac urzędników wojewódzkich.

(Dz. U. Śl. nr. 20, poz. 67).

Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 13, z 1923 r.)

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 12 września 1922 r.

w przedmiocie przyznania dalszej podwyżki dodatku drożyznianego do płac urzędników wojewódzkich.

(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 71).

Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 13, z 1923 r.) wraz z wydanem na mocy tego rozporządzenia rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 28 września 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 29, poz. 112).

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 12 września 1922 r.

w przedmiocie częściowej zmiany art. 5 ust. 1 rozporządzenia z dnia 14 czerwca 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 9).

(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 79).

Zniesiono rozporządzeniem z dnia 3 października 1922 roku (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 15) i ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 10 z 1923 r.),

ROZPORZĄDZENIE

z dnia 22 września 1922 r.

w przedmiocie diet i kosztów podróży urzędników Województwa Śląskiego na podróże służbowe poza górnośląskim obszarem Województwa.

(Dz. U. Śl. nr. 26, poz. 95).

Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2 poz. 10 z 1923 r.).

ROZPORZĄDZENIE**z dnia 3 października 1922 r.****w przedmiocie uchylenia rozporządzenia z dnia 12 września 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 79).****(Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 105).**

Zniesiono ustawą z dnia 20 grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2 poz. 10, z 1923 r.)

USTAWA**z dnia 3 listopada 1922 r.****w przedmiocie uposażenia urzędników.****(Dz. U. Śl. nr. 31, poz. 114).**

Powyższą ustawę uzupełnia art. 5 ustawy z dnia 20-go grudnia 1922 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 13, z 1923 r.) O ile ustawa powyższa jest sprzeczna z ustawą z dnia 13 marca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 115), znosi ją ustawa ta. — Jedną i drugą ustawę znosi ustawa z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12).

USTAWA**z dnia 12 grudnia 1922 r.****w sprawie jednorazowego zasiłku świątecznego dla urzędników i funkcjonariuszów Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 37, poz. 137).****USTAWA****z dnia 20 grudnia 1922 r.****w sprawie diet i kosztów podróży urzędników i funkcjonariuszów Województwa Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 10, z 1923 r.)**

Zniesiono ustawą z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12).

USTAWA
z dnia 20 grudnia 1922 r.

w sprawie nowego uregulowania poborów urzędników, nauczycieli i funkcjonariuszów górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 13 z 1923 r.)

Zniesiono ustawą z dnia 16 marca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 115), o ile z ustawą tą jest sprzeczna. — Jedną i drugą ustawę znosi ustawa z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12).

USTAWA
z dnia 2 marca 1923 r.

w przedmiocie wyposażenia Wojewody i Wice-Wojewody.

(Dz. U. Śl. nr. 13, poz. 92).

Art. 1.

Wojewoda i Wicewojewoda otrzymują tytułem kosztów reprezentacji 100% poborów i wszelkich dodatków do poborów. Koszta reprezentacji są płatne co miesiąc z góry. Koszta te przyznaje się Wicewojewodzie od dnia 1 stycznia 1923 roku, Wojewodzie od dnia, w którym przejął urzędowanie.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. 3.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA**z dnia 16 marca 1923 r.****w sprawie uregulowania poborów urzędników,
nauczycieli i funkcjonariuszy Województwa
Śląskiego.****(Dz. U. Śl. nr. 17, poz. 115).**

Zniesiono ustawą z dnia 10 kwietnia 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 118).

USTAWA**z dnia 10 kwietnia 1923 r.****w przedmiocie poborów urzędników, nauczycieli
i funkcjonariuszów Województwa Śląskiego,
zmieniająca ustawę poprzednią
z dnia 16 marca 1923 r.****(Dz. U. Śl. nr. 18, poz. 118).**

Zniesiono ustawą z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12).

USTAWA**z dnia 23 stycznia 1924 r.****w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów
Województwa Śląskiego, tudzież funkcyj-
nariuszów związków komunalnych.****(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12).**

Znowelizowano ustawą z dnia 19 listopada 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 96), a zniesiono ustawą z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28).

NOWELA

z dnia 19 listopada 1924 r.

do ustawy z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12) w przedmiocie uposażenia funkcjonarjuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonarjuszów Komunalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 96).

Zniesiono ustawą z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28).

USTAWA

z dnia 8 lipca 1925 r.

w przedmiocie uposażenia funkcjonarjuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonarjuszów związków komunalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28).

Art. 1.

Do czasu wejścia w życie ustaw o wewnętrznym ustroju Województwa Śląskiego (art. 14 i 15 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r. Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 497), zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego, stosuje się ustawę z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska do funkcjonarjuszów i nauczycieli Województwa Śląskiego, opłacanych ze Skarbu Śląskiego.

Art. 2.

Według tej samej ustawy normuje się też uposażenie funkcjonariuszów i nauczycieli związków komunalnych w górnośląskiej części Województwa.

Art. 3.

Upoważnia się Wojewodę do automatycznego stosowania rozporządzeń i zarządzeń Rządu Rzeczypospolitej, wydanych na zasadzie wymienionej wyżej w art. 1 ustawy.

Ustanowiony artykułem 3 ustawy z dnia 8-go lipca 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) oraz artykułem 1 ustawy z dnia 29 października 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 42) procentowy dodatek wyrównawczy¹⁾ ustala się dla wszystkich funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, płatnych ze Skarbu Śląskiego i funkcjonariuszów związków komunalnych Województwa Śląskiego we wszystkich grupach uposażeniowych w wysokości 20%.

¹⁾ Ustęp 2 jest podany w brzmieniu ustawy z dnia 22 marca 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 11), która to ustawa ma moc obowiązującą od dnia 1 kwietnia 1932 r.

Dodatek mieszkaniowy,²⁾ wypłacany na mocy ustawy Rzeczypospolitej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) oraz ustawy Rzeczypospolitej z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 52, poz. 525), jakoteż na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca

1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 673), należy wypłacać funkcjonariuszom, opłacanym ze Skarbu Śląskiego, tudzież funkcjonariuszom związków komunalnych, względnie urzędnikom i funkcjonariuszom państwowym, pobierającym uzupełnienie dodatku mieszkaniowego ze Skarbu Śląskiego, w wysokości pełnych stawek, przewidzianych dla miasta Warszawy tabelą dołączoną do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 22 grudnia 1928 r. L. III — 3954/1, a mianowicie dla otrzymujących uposażenie według grupy:

1. I i II utrzymujący rodzinę, III i IV utrzymujący rodzinę, sędziowie D i C . . . . . 242,86 zł
2. utrzymujący rodzinę V i sędziowie B 168,58 „
3. samotni III IV i V, sędziowie D, C, B, utrzymujący rodzinę VI i VII i sędziowie A . . . . . 96,68 „
4. samotni VI i VII, sędziowie A i utrzymujący rodzinę VIII—XII . 60,— „
5. utrzymujący rodzinę od XIII—XVI 38,— „
6. samotni od VIII—XVI . . . . . 26,— „

Ustalone ustawą niniejszą dodatki mieszkaniowe²⁾ przysługują także funkcjonariuszom kontraktowym, opłacanym ze Skarbu Śląskiego i przez związki komunalne.

²⁾ Ustępy 3 i 4 podane w brzmieniu ustawy z dnia 23 stycznia 1929 r. (Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 3), obowiązuje wstecz od 1 kwietnia 1928 r. — Porównaj not. do ustawy z dnia 16 lutego 1927 r.

Upoważnia³⁾ się Wojewodę Śląskiego do automatycznego stosowania rozporządzeń i zarządzeń Rzeczypospolitej, mocą których dodatek mieszkaniowy zostanie podwyższony ponad ustaloną — w *powyższych ustępach 3 i 4* — normę.

³⁾ Ustęp 5 art. 3 jest podany w brzmieniu art. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1929 r. z tem, że słowa tegoż artykułu 2 „w art. 1 niniejszej ustawy“ zmieniono na słowa podane kursywą. Art. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 1929 r. pokrywa się dosłownie z obecnymi ustępami 3 i 4 art. 3. Obowiązuje od 1 kwietnia 1928 r. Porównaj not. do ustawy z dnia 16 lutego 1927 r.

Różnicę⁴⁾ wynikającą z rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 673) jak również różnice, jakie mogłyby powstać na skutek późniejszych rozporządzeń Rady Ministrów, dopłaca Skarb Śląski.

⁴⁾ Ustęp 6 pozostał w brzmieniu ustawy z dnia 16 listopada 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 44). Obowiązuje od 1 października 1927 r.

Za członków rodziny⁵⁾ w sensie artykułu 4 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonariuszów i wojska (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) uważa się także dzieci adoptowane.

⁵⁾ Ustęp 7 dodany ustawą z dnia 24 marca 1932 r., (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 15), obowiązującą od 1 kwietnia 1932 r.

Art. 4.

§ 1.

Przez nauczycieli (dyrektorów) „szkół wydziałowych“ rozumie się w górnośląskiej części Województwa Śląskiego nauczycieli (dyrektorów) „szkół średnich“ (w znaczeniu pruskim

„Mittelschulen“), w części cieszyńskiej nauczycieli (dyrektorów) „szkół wydziałowych“ (w znaczeniu austriackim „Bürgerschulen“).

§ 2.

Nauczyciele, dyrektorowie i kierownicy, uczący w szkołach wydziałowych, posiadający przepisane kwalifikacje jak również nauczyciele, którzy bez względu na te kwalifikacje przed 15 czerwca 1922 r. uzyskali stałe posady w szkołach wydziałowych na Górnym Śląsku, otrzymują przy mianowaniu uposażenia według art. 32 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924).

Nauczyciele szkół powszechnych,¹⁾ posiadający przepisane dla szkół wydziałowych kwalifikacje, przydzieleni na czas potrzebny do nauczania w szkołach wydziałowych, otrzymują przez czas faktycznego pełnienia obowiązków w szkołach wydziałowych oprócz uposażenia należącego się im ustawowo jako nauczycielom szkół powszechnych, wynagrodzenie równające się różnicy między powyższem uposażeniem a uposażeniem unormowanem w ustępie pierwszym § 2 art. 4 powyższej ustawy dla nauczycieli szkół wydziałowych o tej samej ilości lat służby. Powyższe wynagrodzenie nie wpływa na wymiar uposażenia emerytalnego, względnie zaopatrzenia wdowiego i sierociego.

¹⁾ Ustęp 2 dodany został nowelą z dnia 18 listopada 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 49); ustęp ten obowiązuje od 1 października 1923 r.

§ 3.

Nauczyciele szkół wydziałowych¹⁾ obowiązani są udzielać nauki w wymiarze 27 godzin tygodniowo.

Za każdą udzielaną z polecenia władzy przełożonej godzinę nauki ponad powyższą normę nauczyciel wydziałowy pobiera 180 mnożnych za godzinę nauki w stosunku rocznym, jeżeli nauka ponad normę trwa przynajmniej jeden miesiąc.

Zastępstwa trwające dłużej niż dwa tygodnie bez przerwy, płatne są według tych samych norm, co godziny nadliczbowe.

Nauczyciele bez kwalifikacji do szkół wydziałowych, posiadający przepisane pełne kwalifikacje do szkół powszechnych (ludowych), otrzymują prócz uposażenia, należącego się im ustawowo jako nauczycielom szkół powszechnych, za każdą godzinę nauki w tygodniu, udzielaną w szkole wydziałowej osobny dodatek w wysokości 1,5 mnożnej miesięcznie.

¹⁾ Dawniejsze §§ 3 i 4 połączono w obecny § 3 ustawą z dnia 22 marca 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 12), obowiązującą od 1 kwietnia 1932 r.

§ 4.

Artykuły¹⁾ 34, 36, 38, 46, 50, 51, 53, 58, 60 i 61 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) obowiązywać będą w brzmieniu, nadanem im ustawą z dnia 22 gru-

¹⁾ § 4 taksamo jak § 3 artykułu 4 podany w brzmieniu ustawy z dnia 22 marca 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 12), obowiązującej od 1 kwietnia 1932 r.

dnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. nr. 129, poz. 918) oraz ustawą z dnia 1 marca 1927 r. zmieniającą niektóre postanowienia poprzednio powołanej ustawy (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 207).

Wynagrodzenia wprowadzone artykułem 35 i 52 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) wypłacane będą na obszarze Województwa Śląskiego w połowie wysokości, przewidzianej w tych artykułach ustawy.

Za zajęcie związane z czynnościami wychowawcy internatu wyznacza się wynagrodzenie 2700 mnożnych rocznie.

§ 5.

Dyrektorowie, względnie kierownicy szkół wydziałowych, otrzymują uposażenie określone w § 2 przysługujące im jako nauczycielom z tytułu ich służby zarówno w charakterze nauczycieli jak dyrektorów, względnie kierowników. Do liczby punktów należnych im z tego tytułu dolicza się 28 punktów miesięcznie za każdą klasę główną, nadto 8 mnożnych miesięcznie za każdą klasę równoległą (paralelkę).

Dyrektorowie, względnie kierownicy szkół wydziałowych, obowiązani są do udzielania nauki w szkołach wydziałowych w wymiarze od 9—12 godzin tygodniowo, zależnie od ilości klas. Za każdą godzinę nauki tygodniowo ponad normę, wyznaczoną przez Wydział Oświecenia Pu-

blicznego, otrzymują dyrektorowie, względnie kierownicy szkół wydziałowych, wynagrodzenie według § 4.

§ 6.

Nauczycielom (dyrektorom, kierownikom szkół wydziałowych) wymienionym w §§ 2 i 5 przyznaje się w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy uposażenie temi artykułami określone; o grupie i szczeblu decyduje ilość zaliczalnych trzechleci, przyczem z poprzedniej obcej służby dolicza się najwyżej 21 lat.

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i obowiązuje od 1 października 1923 r. Równocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12), oraz nowela z dnia 19 listopada 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 96).

Art. 6.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 29 grudnia 1925 r.

**w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów
Województwa Śląskiego, tudzież funkcyj-
narjuszów związków komunalnych.**

(Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 46).

Obniża dodatek ekonomiczny z 40%, ustalony artyku-
łem 3 ust. 2 z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11,
poz. 28), na 30%, cytując mylnie już zniesioną ustawę
z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12). Usta-
wę zniesiono ustawą z dnia 29 października 1926 r. (Dz. U.
Śl. nr. 24, poz. 42), przywracając 40% dodatek z dniem
1 października 1926 r.

USTAWA

z dnia 29 grudnia 1925 r.

**w sprawie zastosowania postanowień ustawy
o środkach zapewnienia równowagi budżetowej,
dotyczących zmian niektórych przepisów w wy-
miarze uposażeń i zaopatrzeń emerytalnych dla
funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tu-
dzież funkcjonariuszów komunalnych w Woje-
wództwie Śląskiem.**

(Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 47).

Zniesiono ustawą z dnia 16 listopada 1927 r. (Dz. U.
Śl. nr. 24, poz. 45).

USTAWA

z dnia 20 stycznia 1926 r.

zmieniająca niektóre postanowienia art. 4 ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. o uposażeniu funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28).

(Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 2).

Całą ustawę znosi ustawa z dnia 16 listopada 1927 r. a art. 5 ustawy nowela z dnia 1 października 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 50) już z dniem 1 kwietnia 1927 r.

USTAWA SKARBOWA

na rok 1926

z dnia 30 marca 1926 r.

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 15).

Wedle art. 9 ma się wypłacać pobory urzędników, opłacanych z Skarbu Śląskiego, na podstawie ustaw śląskich, obowiązujących w pierwszym kwartale 1926 r.

Zniesiono ustawą z dnia 29 października 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 42).

USTAWA

z dnia 29 października 1926 r.

w sprawie zniesienia ustawy z dnia 29 grudnia 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 46), oraz art. 9 ustawy skarbowej z dnia 30 marca 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 15).

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 42).

Ustawa przywraca 40% dodatek, a zniesiono ją ustawą z dnia 30 września 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 40).

NOWELA

z dnia 18 listopada 1926 r.

do ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28), zmienionej ustawą z dnia 20 stycznia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 2) w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 27, poz. 49).

Powyższa nowela jest podana jako ustęp 2 § 2 artykułu 4 ustawy z dnia 8 lipca 1925 r.

USTAWA

z dnia 1 grudnia 1926 r.

w sprawie jednorazowego zasiłku dla funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 28, poz. 50).

USTAWA

z dnia 16 listopada 1927 r.

w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 44).

Ustawa (art. 1) opiewa, że dodaje do art. 3 ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) rstęp 3, a w rzeczywistości dodała ustępy 3 i 4. Nowy ustęp 3 zmienia ustawę z dnia 23 stycznia 1929 r. (Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 3) na dwa ustępy, wobec czego ustęp 3 zmienia się na ustępy 3 i 4, a dotychczasowy ustęp 4 na ustęp 6, ponieważ jako ustęp 5 podano art. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 1929 r.

USTAWA

z dnia 16 listopada 1927 r.

w sprawie zniesienia ustawy z dnia 29 grudnia 1925 r. o zapewnieniu równowagi budżetowej (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 47), oraz ustawy z dnia 20 stycznia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 2), jakoteż ustawy z dnia 20 stycznia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 3).

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 45).

Art. 1.

Znosi się moc obowiązującą ustawy z dnia 29 grudnia 1925 r. w sprawie zastosowania postanowień ustawy o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 47), oraz moc obowiązującą ustawy z dnia 20 stycznia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 2), zmieniającą niektóre postanowienia art. 4 ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. o uposażeniu funkcjonariuszów Województwa Śląskiego i funkcjonariuszów związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) oraz moc obowiązującą ustawy z dnia 20 stycznia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 3), zmieniającą niektóre postanowienia ustawy z dnia 27 maja 1924 r. w przedmiocie uposażenia nauczycielek robót kobiecych w publicznych szkołach powszechnych i wydziałowych Województwa Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 61).

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia z ważnością od 1 października 1927 r.

Natomiast przywrócone niniejszą ustawą postanowienia ustawy z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 207) obowiązują z dniem 1 kwietnia 1927 r.

Znosi się artykuł 5 ustawy z dnia 20 stycznia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 2) z dniem 1 kwietnia 1927 r.*)

Uwaga: *) Ustęp 3 dodano ustawą z dnia 1 października 1928 r. (Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 50).

Art. 3.

Wykonanie ustawy poleca się Wojewodzie.

NOWELA

z dnia 1 października 1928 r.

do ustawy z dnia 16 listopada 1927 r. w sprawie zniesienia ustawy z dnia 20 grudnia 1925 r. o zapewnieniu równowagi budżetowej (Dz. U. Śl. nr. 19, poz. 47), oraz ustawy z dnia 20 stycznia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 2), jakoteż ustawy z dnia 20 stycznia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 3).

(Dz. U. Śl. nr. 25, poz. 50).

USTAWA

z dnia 23 stycznia 1929 r.

w przedmiocie zmiany art. 1 ustawy z dnia 16-go listopada 1927 r. dotyczącego uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież związków komunalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 3).

Art. 1 podany jako ustęp 3 i 4, a art. 2 jako ustęp 5 ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. — Porównaj not. do ustawy z dnia 16. XI. 1927 r. i do art. 3 ustawy z dnia 8 lipca 1925 r.

USTAWA**z dnia 30 września 1931 r.****w sprawie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych.****(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 40).**

Zniesiono ustawą z dnia 22 marca 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 11) z dniem 1 kwietnia 1932 r.

USTAWA**z dnia 22 marca 1932 r.****w sprawie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych.****(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 11).**

Ustawę podano jako ustęp 2 artykułu 3 ustawy z dnia 8 lipca 1925 r.

USTAWA**z dnia 22 marca 1932 r.****w sprawie zmiany ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych.****(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 12).****Art. 1.**

(Jest podany jako §§ 3 i 4 artykułu 4 ustawy podanej w wstępie z dnia 8 lipca 1925 r.)

Art. 2.

Upoważnia się Wojewodę Śląskiego do ogłoszenia zmian tekstu ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) i z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) w brzmieniu obowiązującym w odniesieniu do funkcjonariuszów, opłacanych ze Skarbu Śląskiego i przez związki komunalne w Województwie Śląskiem.

Art. 3.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1932 r.

Art. 4.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu.

USTAWA

z dnia 24 marca 1932 r.

w sprawie zmiany ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 6, poz. 15).

Ustawę podano jako ustęp 7 ustawy z dnia 8 lipca 1925 r.

USTAWA z dnia 23 marca 1923 r.

w przedmiocie wynagrodzenia dla księży, udzielających nauki religii w charakterze nauczycieli nieetatowych w publicznych szkołach powszechnych cieszyńskiej części Województwa Śląskiego, dla świeckich nauczycieli religii oraz dodatków wyrównawczych dla nauczycieli etatowych w tych samych szkołach.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 112).

Zmieniona ustawą z dnia 6 czerwca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 141). Zniesiona ustawą z dnia 19 października 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 38), o ile stanowiła o wynagrodzeniu księży; ustawą z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 12), o ile stanowiła o dodatku wyrównawczym dla nauczycieli; ustawą z dnia 27 maja 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 61) o ile stanowiła o dodatku wyrównawczym dla nauczycielek robót kobiecych.

USTAWA z dnia 6 czerwca 1923 r.

uzupełniająca ustawę z dnia 23 marca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 112) w przedmiocie wynagrodzenia dla księży, udzielających nauki religii w charakterze nauczycieli nieetatowych w publicznych szkołach powszechnych cieszyńskiej części Województwa Śląskiego i dla świeckich nauczycieli etatowych w tych samych szkołach.

(Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 141).

Porównaj not. do poprzedniej ustawy

USTAWA
z dnia 19 października 1927 r.

w przedmiocie wynagrodzenia dla księży, udzielających nauki religii w charakterze nauczycieli nieetatowych w publicznych szkołach powszechnych i wydziałowych w Województwie Śląskiem.

(Dz. U. Śl. nr. 22, poz. 38).

Art. 1.

Księża, udzielający nauki religii w charakterze nauczycieli nieetatowych w publicznych szkołach powszechnych w Województwie Śląskiem, otrzymują za te czynności osobne wynagrodzenie.

Art. 2.

Wynagrodzenie za każdą godzinę nauki religii w publicznych szkołach powszechnych ustala się na 2,50 zł.

Wynagrodzenie powyższe płatne jest zdołu w 10 ratach miesięcznych.

Art. 3.

Za opuszczoną godzinę nauki potrąca się 2,50 zł.

Art. 4.

Opuszczenie godziny nauki z powodu choroby nieetatowego nauczyciela religii, trwającej nie dłużej niż miesiąc, jak również z powodu przerwy nauki w czasie feryj świątecznych lub czasowego zamknięcia szkoły dla innych przyczyn nieza-

leżnych od nauczyciela religji, oraz nieobecność duszpasterza na lekcji, spowodowana funkcjami liturgicznymi, związanymi z wykonywaniem urzędu duchownego, nie stanowi podstawy do potrącenia, o którem mowa w art. 3.

Art. 5.

Jeżeli choroba nieetatowego nauczyciela religji trwa dłużej niż miesiąc, za opuszczone godziny nauki w drugim i następnych miesiącach dokonuje się potrącenia z wynagrodzenia w wysokości określonej w art. 3.

Art. 6.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia i obowiązuje od 1 kwietnia 1927 r.

Od tego terminu tracą moc obowiązującą wszystkie ustawy i przepisy w przedmiocie objętym tą ustawą.

Art. 7.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie Śląskiemu.

USTAWA

z dnia 27 maja 1924 r.

w przedmiocie uposażenia nauczycielek robót kobiecych w publicznych szkołach powszechnych (ludowych) i wydziałowych w Województwie Śląskiem.

(Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 61).

Art. 1.

Nauczycielki robót kobiecych są albo etatowe, albo kontraktowe.

Etatowa jest każda tymczasowa albo stała nauczycielka robót kobiecych.

Tymczasowa jest nauczycielka robót kobiecych, która posiada przepisane kwalifikacje i dekret mianowania tymczasowego, oraz która udziela nauki w przepisany wymiarze godzin (art. 5).

Stalą jest nauczycielka robót kobiecych, która posiada przepisane kwalifikacje i dekret mianowania stałego, oraz która udziela nauki w przepisany wymiarze godzin (art. 5).

Kontraktową jest nauczycielka robót kobiecych, która jest zatrudnioną na czas potrzeby za wynagrodzeniem, zależnem od ilości godzin zatrudnienia.

Art. 2.

Stala nauczycielka robót kobiecych otrzymuje przy mianowaniu uposażenie grupy XI, po przesłużeniu 9 lat — grupy X, a po dalszych 9 latach służby grupy IX, na podstawie ustawy z dnia 9 października 1923 r., (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) przyczem jednakże postanowień o dodatku ekonomicznym nie stosuje się do nauczycielek robót kobiecych.

Art. 3.

Tymczasowa nauczycielka robót kobiecych otrzymuje przy mianowaniu $\frac{4}{5}$ (cztery piąte części) uposażenia grupy XII szczebla b), po przesłużeniu 3 lat $\frac{4}{5}$ (cztery piąte części) tego uposażenia, któreby jej się należało według art. 2, jako nauczycielce stałej.

Art. 4.

Stała nauczycielka robót kobiecych pobiera za każdą godzinę nauki w tygodniu, udzielaną w szkole wydziałowej osobny dodatek w wysokości 2 mnożnych miesięcznie, nauczycielka tymczasowa w wysokości 1,5 mnożnej miesięcznie.

Art. 5.

Stała nauczycielka robót kobiecych obowiązana jest udzielać nauki w wymiarze 20 godzin tygodniowo; nauczycielka tymczasowa zaś w wymiarze 16 godzin tygodniowo.

Za każdą udzielaną z polecenia władzy przełożonej godzinę nauki ponad powyższą normę nauczycielka pobiera 150 mnożnych za jedną godzinę tygodniowo w stosunku rocznym, jeżeli nauka ponad normę trwa przynajmniej jeden miesiąc.

Art. 6.

Kontraktowa nauczycielka robót ręcznych pobiera za każdą godzinę nauki w tygodniu wynagrodzenie w wysokości 14 mnożnych miesięcznie.

Wynagrodzenie to płatne jest za czas faktycznego zatrudnienia, a jeżeli zatrudnienie trwało przez cały rok szkolny, także za czas feryj głównych. Nie należy się ono za okresy przerw w zatrudnieniu, trwających in continuo ponad 15 dni, o ile przerwy te w całym zakładzie lub w poszczególnych klasach nie zostały zarządzone przez władze, np. z powodu feryj świątecznych, epidemij, i t. p.; nie należy ono się także w czasie urlopu, trwającego dłużej niż 15 dni.

Art. 7.

Stałym i tymczasowym nauczycielkom robót kobiecych wypłaca się uposażenie i wynagrodzenie w terminach, określonych ustawą z dnia 9 października 1923 r. i wydanych do niej rozporządzeniach wykonawczych.

Wynagrodzenia kontraktowych nauczycielek robót kobiecych płatne są z góry, jeśli zajęcie da się przewidzieć na dłuższy przeciąg czasu na-przód. Wymierza się je na podstawie liczby godzin zajęcia i wniosków, przedstawionych przez inspektora szkolnego.

Art. 8.

Drogowe, należące się nauczycielkom robót kobiecych na mocy ustawy z dnia 10 czerwca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 22) oblicza się w sposób, określony w wymienionej ustawie.

Pierwotną datę „1 marca 1923 r.“ zmieniono na „10 czerwca 1925 r.“ na mocy artykułu 4 cyt. ustawy.

Art. 9.

Przy pierwszym zaliczeniu czynnych nauczycielek robót kobiecych w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy do poszczególnych grup i szczególnie stosuje się zasady następujące:

- a) za stałe, tymczasowe, względnie kontraktowe nauczycielki robót kobiecych, należy uważać te nauczycielki, które bez względu na ich dekrety mianowania pobierają prawnie uposażenie, względnie wynagrodzenie na podstawie §§ 2, 4, względnie 8 rozporządzenia Tymczasowej Komisji Rządowej Śląska Cieszyńskiego

- go w Cieszynie z dnia 1 maja 1921 r. (Dz. U. nr. 22, poz. 480) o uposażeniu nauczycielek kobiecych robót ręcznych w publicznych szkołach powszechnych (ludowych i wydziałowych) na Śląsku Cieszyńskim;
- b) czas poprzedniej obcej i polskiej służby szkolnej aż do 1 października 1923 r. zweryfikuje Wydział Oświecenia Publicznego, przeliczając okresy służby o mniejszych wymiarach godzin od 14 tygodniowo w stosunku do 14 godzin nauki tygodniowej; z tak ustalonej służby można im zaliczyć do 1 listopada 1918 r. najwyżej lat 15, czas służby po 1 listopada 1918 r. zalicza się im w całości;
- c) nauczycielkom, o których mowa w art. 2 i 3 niniejszej ustawy, przyznaje się uposażenie temi artykułami określone; o grupie i szczeblu decyduje ilość zweryfikowanych i zaliczonych trzechleci według poprzedniego punktu b), przy uwzględnieniu art. 99 ustawy z dnia 9 października 1923 r.

Art. 10.

Przy weryfikowaniu i zaliczaniu czasu służby nauczycielkom robót kobiecych, mianowanym po wejściu w życie niniejszej ustawy, Wydział Oświecenia Publicznego postępować będzie analogicznie do postanowień art. 9, punkt b); za pełne lata po 1 października 1923 r. uznać można wyjątkowo także te lata, w których przeliczona odpowiednio liczba godzin nauki jest mniejszą od ustawowej 20, lecz nie schodzi w ciągu mającego

być zaliczonego czasu poniżej 14 godzin tygodniowo.

Art. 11.

Ustawa ma zastosowanie w cieszyńskiej części Województwa Śląskiego do wszystkich nauczycielek robót kobiecych; w części górnośląskiej zaś tylko do tych nauczycielek robót kobiecych, które według obowiązujących tu przepisów nie należą do t. zw. „nauczycielek przedmiotów technicznych“ (technische Lehrerinnen). Nauczycielki przedmiotów technicznych traktuje się pod względem uposażenia i obowiązkowego wymiaru godzin na równi z nauczycielami (lkami) szkół powszechnych.

Art. 12.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 października 1923 r.

Art. 13.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

USTAWA

z dnia 20 stycznia 1926 r.

zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z dnia 27 maja 1924 r. w przedmiocie uposażenia nauczycielek robót kobiecych w publicznych szkołach powszechnych i wydziałowych Województwa Śląskiego (Dz. U. Śl. nr. 15, poz. 61).

(Dz. U. Śl. nr. 2, poz. 3).

Zniesiono ustawą z dnia 16 listopada 1927 r. (Dz. U. Śl. nr. 24, poz. 45).

USTAWA

z dnia 21 marca 1923 r.

w przedmiocie drogowego dla księży, nauczycieli, nauczycielek i nauczycielek kobiecych robót ręcznych w publicznych szkołach powszechnych w Cieszyńskiej części Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 111).

Zniesiono ustawą z dnia 10 czerwca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 22).

USTAWA

z dnia 10 czerwca 1925 r.

w sprawie kosztów podróży dla księży, nauczycieli, tudzież nauczycielek robót kobiecych w szkołach Województwa Śląskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 22).

Art. 1.

Duchowieństwu, udzielającemu nauki religii, nauczycielom, tudzież nauczycielkom robót kobiecych, którzy z polecenia władz szkolnych uczą w szkołach, położonych poza ich miejscem służbowem, a oddalonych od ich mieszkania więcej niż 2 km, należy się zwrot kosztów podróży.

Art. 2.

Przy używaniu kolei lub tramwaju zwraca się kosztą biletów jazdy według zasad dla funkcjonariuszów państwowych.

Przy podróżach, odbywanych w inny sposób, liczy się za każdy kilometr odbytej drogi 35 gr.

Art. 3.

Koszta podróży wypłaca się każdego miesiąca z dołu.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1925 r. Od tego terminu traci moc obowiązującą ustawa z dnia 21 marca 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 111), oraz wszelkie inne przepisy w przedmiocie objętym ustawą niniejszą.

Art. 5.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Emerytury.

USTAWA*)

z dnia 16 marca 1923 r.

w przedmiocie podwyższenia poborów emerytalnych dla emerytów Śląska Cieszyńskiego.

(Dz. U. Śl. nr. 16, poz. 101).

*) Przestała obowiązywać z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11).

USTAWA*)

z dnia 23 stycznia 1924 r.

w przedmiocie tymczasowego uposażenia emerytalnego funkcjonariuszów wojewódzkich i związków komunalnych.

(Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11).

*) W odniesieniu do funkcjonariuszów związków komunalnych ustawę powyższą znosi wyraźnie art. 2 ustawy z dnia 5 maja 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 23).

Odnośnie do funkcjonariuszów wojewódzkich ustawę znosi ustawa z dnia 20 kwietnia 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 19), gdyż reguluje wyczerpująco sprawę uposażenia emerytalnego funkcjonariuszów śląskich. Projekt ustawy z dnia 20 kwietnia 1926 r. wniosła Rada Wojewódzka z uzasadnieniem, że rozciągnięta ustawą z dnia 23 stycznia 1924 r. na obszarze Województwa Śląskiego ustawa z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 70, poz. 466) straciła odnośnie do funkcjonariuszów państwowych moc obowiązującą wskutek wydania ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 6/24, poz. 46). Ustawy tej nie można stosować do funkcjonariuszów, którzy bezsprzecznie nie są funkcjonariuszami państwowymi. (Sprawozdanie stenograficzne

z plenarnego posiedzenia z dnia 20 stycznia 1926 r.) Wobec tego polecało się zastąpić ustawą z dnia 23 stycznia 1924 r. nową ustawą. Z projektem tej ustawy wniosła Rada Wojódzka równocześnie projekt ustawy z dnia 5 maja 1926 r.

Ustawa z dnia 20-go kwietnia 1926 r. odnosi się do wszystkich „funkcjonariuszów wojewódzkich“. „Projekt stwarza pojęcie funkcjonariusza śląskiego dlatego, żeby pod ustawę tą podciągnąć wszystkie kategorie tych osób, które są lub będą czynne w służbie Województwa Śląskiego jako Związku Samorządowego i wyodrębnione zostaną od urzędników państwowych.“ (Uzasadnienie Rady Wojewódzkiej do projektu ustawy — Druk 652.)

USTAWA

z dnia 20 kwietnia 1926 r.

o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów śląskich.

(Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 19).

T y t u ł I.

Postanowienia ogólne.

Art. 1.

Postanowienia niniejszej ustawy odnoszą się do funkcjonarjuszów śląskich, mianowanych na stałe zgodnie z obowiązującymi przepisami. Osoby te oraz wdowy i sieroty po nich otrzymują zaopatrzenie emerytalne według zasad określonych w niniejszej ustawie.

W razie wątpliwości, czy upoważniony był funkcjonarjuszem śląskim, wypłaca się zaopatrzenie emerytalne zaliczkowo ze Skarbu Śląskiego wtenczas, gdy uprawniony otrzymywał ostatnio pobory służbowe z tegoż Skarbu.

Art. 2.

Funkcjonarjuszami śląskimi w rozumieniu niniejszej ustawy są urzędnicy i niżsi funkcjonarjusze Sejmu Śląskiego, Zakładu dla umysłowochorych w Rybniku, Śląskiego Szpitala Krajowego w Cieszynie, Krajowego Zakładu Wychowawczego w Cieszynie, jakoteż mianowani przez Wojewodę urzędnicy zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Królewskiej Hucie i innych

zakładów utworzonych przez Sejm Śląski,*) oraz ci urzędnicy i niżsi funkcjonariusze, którzy ustawą o wewnętrznym ustroju Województwa Śląskiego po myśli art. 14 i 15 ustawy konstytucyjnej z dnia 15. VII. 1920 roku (Dz. U. R. P. nr 73, poz. 497), zawierającej statut organiczny Województwa Śląskiego, lub na podstawie innych ustaw zostali lub zostaną zaliczeni do funkcjonariuszów śląskich.

*) Ustawy o Muzeum Śląskiem z dnia 23 stycznia 1929 roku (Dz. U. Śl. nr. 1, poz. 5), o Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych z dnia 30 marca 1931 r. (Dz. U. Śl. nr. 9, poz. 17), o popieraniu melioracji z dnia 4 maja 1932 r. (Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 29).

Art. 3.

Ze Skarbu Śląskiego można pobierać tylko jedno zaopatrzenie.

W przypadkach, gdyby funkcjonariuszowi śląskiemu, względnie pozostałej rodzinie służyło z jakiegokolwiek bądź innego tytułu prawo do zaopatrzenia wypłacanego ze Skarbu Śląskiego, uprawniony ma prawo wyboru.

Art. 4.

Zaopatrzenie emerytalne (uposażenie emerytalne, pensja wdowia i sieroca) wymierza się w punktach w myśl zasad art. 3, 4 i 5 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) w brzmieniu ustawy Sejmu Śląskiego z dnia 8 lipca 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków ko-

munalnych (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) zależnie od grupy i szerebła, do których funkcjonarjusz śląski został zaliczony.

Zmiany ilości punktów w poszczególnych grupach uposażenia, oraz wartości mnożnej, stosowane do funkcjonarjuszów śląskich, pozostających w służbie czynnej, będą automatycznie stosowane do zaopatrzenia emerytalnego. Natomiast wszelkie zmiany, dotyczące zaszeregowania funkcjonarjuszów śląskich do grup uposażenia, nie mają stosowania do przeniesionych już w stan spoczynku funkcjonarjuszów śląskich.

Art. 5.

Ustanawia się za świadczenia, obciążające w myśl niniejszej ustawy Skarb Śląski, opłatę w wysokości 3% uposażenia pobieranego przez funkcjonarjuszów śląskich w służbie czynnej. Opłaty te pobiera się przez potrącenie każdego miesiąca z uposażenia.

Opłata powyższa obowiązywać będzie przez cały czas istnienia dodatku regulacyjnego (art. 3 ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) w brzmieniu ustawy Sejmu Śląskiego z dnia 8 lipca 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonarjuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonarjuszów związków komunalnych, (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28).

Natomiast z chwilą ostatecznego zniesienia jego wynosić będzie 5% całego uposażenia.

Funkcjonariusze śląscy przy każdorazowym osiągnięciu uposażenia wyższej grupy lub szczebla, względnie przy uzyskaniu lub podwyższeniu dodatku zaliczalnego do emerytury, opłacają połowę różnicy w wysokości uposażenia przez przeciąg jednego roku.

Nie podpadają pod to postanowienie podwyżki płac, wynikające z podwyższenia się drożyzny.

Opłatę pobiera się, poczynawszy od dnia 1 miesiąca, następującego po osiągnięciu wyższego uposażenia.

Art. 6.

Z opłat wymienionych w art. 5 tworzy się osobny fundusz emerytalny. Sposób zawiadywania tym funduszem określi osobna ustawa.

Art. 7.

Rada Wojewódzka może w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie i nieobjętych niniejszą ustawą, uwzględnić przy wymiarze zaopatrzeń emerytalnych ustawowo niezaliczalne lata służby, przyznawać zaopatrzenie emerytalne, tudzież podwyższać wymiar ustawowo przypadającego zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszom śląskim, jakoteż osobom po nich pozostałym.

Przepis powyższy traci moc obowiązującą 31 grudnia 1939 r.

Tytuł II.

**Zaopatrzenie emerytalne funkcjonariuszów
śląskich.****Art. 8.**

Prawo do uposażenia emerytalnego nabywa funkcjonariusz śląski po nieprzerwanej (art. 9) conajmniej 10-letniej służbie śląskiej, o ile z powodów podanych w niniejszej ustawie, przechodzi w stan spoczynku.

W wypadkach, w których urzędnik państwowy przechodzi bezpośrednio ze służby państwowej do służby śląskiej, służba państwowa jest traktowaną na równi ze służbą śląską.

Wyjątkowo nabywa funkcjonariusz śląski prawo do uposażenia emerytalnego:

1. po nieprzerwanej conajmniej 5-letniej służbie śląskiej z powodu trwałej niezdolności do służby, spowodowanej kalectwem lub chorobą, nabytą bez własnej winy po wstąpieniu do służby;
2. bez względu na czas służby wskutek trwałej niezdolności z powodu:
  - a) nieszczęśliwego wypadku, wynikłego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych;
  - b) działań wojennych w miejscu służbowego pobytu;
  - c) chorób zakaźnych, panujących epidemicznie w miejscu służbowego pobytu.

Przy obliczeniu 10-letniej, a względnie 5-letniej służby śląskiej postanowienia art. 15 nie mają zastosowania.

Art. 9.

Do wysługi emerytalnej liczy się czas służby nieprzerwanej z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w niniejszej ustawie.

W razie reaktywowania emerytowanego funkcjonariusza śląskiego wlicza się przy ponownem przeniesieniu go w stan spoczynku do wysługi emerytalnej czas poprzedniej służby, uwzględniony przy poprzednim wymiarze emerytury.

Art. 10.

Funkcjonariuszowi śląskiemu, który po nieprzerwanej conajmniej 10-letniej służbie śląskiej stał się trwale niezdolnym do służby, a ponadto utracił bez własnej winy trwale conajmniej 95% zdolności do zarobkowania, dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego, w granicach art. 18 niniejszej ustawy 10 lat do czasu służby, podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

Art. 11.

Funkcjonariuszowi śląskiemu, który wskutek przypadków wymienionych w punkcie 2 art. 8 niniejszej ustawy utracił również zdolność do pracy zarobkowej, wymierza się uposażenie emerytalne według norm art. 18 niniejszej ustawy, doliczając ponadto do wysługi emerytalnej w granicach tegoż artykułu, zależnie od stopnia utraty zdolności do zarobkowania, a mianowicie:

Przy utracie zdolności	od 35%	do 54%	— 2 lata
„ „ „	od 55%	do 74%	— 4 „
„ „ „	od 75%	do 84%	— 6 „
„ „ „	od 85%	do 94%	— 8 „
„ „ „	od 95%	do 100%	— 10 „

W wyjątkowych na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach może Rada Wojewódzka przyznać uposażenie emerytalne w wymiarze wyższym od przewidzianego w ustępie 1 niniejszego artykułu aż do pełnej wysokości uposażenia w służbie czynnej (art. 16), będącego podstawą do obliczenia uposażenia emerytalnego.

Postanowienia niniejszego artykułu stosują się również do praktykantów i do funkcjonariuszów mianowanych do odwołania.

Art. 12.

Doliczenie lat do wysługi emerytalnej w myśl art. 11 niniejszej ustawy następuje pod warunkiem:

1. niezdolności do służby, spowodowanej przyczynami, wskazanymi w punkcie 2 art. 8 niniejszej ustawy, stwierdzonej zarządzeniem z urzędu badaniem komisji lekarskiej;
2. zgłoszenia wypadków w ciągu jednego roku tej władzy, przy której dany funkcjonariusz służył.

W przypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, a należycie usprawiedliwionych, (udowodnionych) może władza przyjąć zgłoszenie, jeżeli nastąpiło ono nie później, niż w 3 lata po zajściu wypadku.

Art. 13.

Przewidzianą w art. 12 niniejszej ustawy komisję lekarską ustanowi, oraz skład i sposób jej urzędowania określi rozporządzenie Rady Wojewódzkiej, które też określi sposób oceny zdolności do służby, sposób oceny stopnia utraty zdolności do pracy zarobkowej, a także sposób stwierdzenia przyczynowego związku choroby (kalectwa) ze służbą śląską wogóle, specjalnie zaś sposób ustalenia, iż choroba powstała z przyczyn, przewidzianych w art. 8 niniejszej ustawy, sposób stwierdzenia powstania choroby, braku lub istnienia winy chorego (kaleki) w jej powstaniu, a następnie stałej potrzeby pomocy osób postronnych, względnie potrzeby szczególnej opieki, jako to: pomieszczenia w domu inwalidów, względnie w zakładzie dla umysłowo-chorych.

Art. 14.

Czas czynnej służby wojskowej odbytej podczas wojny w czasie od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia zawieszenia broni, poprzedzającego zawarcie pokoju, liczy się przy wymiarze uposażenia emerytalnego podwójnie wszystkim funkcjonariuszom śląskim, powołanym do służby wojskowej, jakoteż pełniącym służbę w formacjach wojskowych, względnie na terenie operacyjnym, podporządkowanym dowództwu armji. W obu ostatnich przypadkach oblicza się jedynie czas rzeczywistego spełniania tej służby.

Przy częściowej mobilizacji oblicza się w ten sposób czas służby odbytej podczas wojny tylko pełniącym służbę w formacjach zmobilizowanych.

Art. 15.

Przy ostatecznem obliczeniu lat wysługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do 6 miesięcy włącznie, natomiast okres, przekraczający czas 6 miesięcy, liczy się jako pełny rok.

Art. 16.

Podstawą do wymierzenia uposażenia emerytalnego jest uposażenie pobierane ostatnio w służbie czynnej, przypadające według art. 3 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) w brzmieniu ustawy Sejmu Śląskiego z dnia 8 lipca 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28). Podstawy oblicza się w wymiarze dla samotnego.

Art. 17.

Śląska Rada Wojewódzka rozporządzeniem ustali, jakie dodatki określone w punktach w ustawie o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) w brzmieniu ustawy Sejmu Śląskiego z dnia 8 lipca 1925 r. (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) zostaną wliczone do podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego, obliczone w wymiarze dla samotnego.

Art. 18.

Uposażenie emerytalne wynosi do 10 lat służby włącznie 40% (czterdzieści procent) i wzrasta

za każdy następny rok służby o 2,4% (dwa cale cztery dziesiąte procent), w żadnym jednak razie nie może przenosić 100% (stu procent) podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego.

W tym stosunku oblicza się także wszystkie dodatki, do których emeryt ma prawo w myśl przepisów niniejszej ustawy.

Ułamek jednostek monetarnych, otrzymanych przy obliczeniu zaopatrzenia emerytalnego, nie wypała się.

Art. 19.

Na czas trwania wyjątkowych warunków ekonomicznych otrzymuje ponadto emeryt na żonę dodatek ustanowiony w art. 4 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) w brzmieniu ustawy Sejmu Śląskiego z dnia 8 lipca 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28).

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach może Rada Wojewódzka przyznać emerytowi również dodatek na jedno dziecko.

Art. 20.

Funkcjonariusz śląski ma prawo z powodu przeniesienia go w stan spoczynku do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z rodziną z miejsca dotychczasowego zamieszkania do

(przyszłego miejsca zamieszkania) w wysokości udowodnionych kosztów przesiedlenia do wysokości ryczałtu, przysługującego mu w służbie czynnej przy przesiedleniu z urzędu.

Uwzględnia się tylko przesiedlenia wewnątrz Państwa, a w razie przesiedlenia się zagranicę, koszty poniesione do granicy Rzeczypospolitej. Z prawa tego można korzystać tylko w ciągu jednego roku od dnia przeniesienia w stan spoczynku.

Art. 21.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca, następującego po przeniesieniu w stan spoczynku.

Uposażenie emerytalne płatne jest miesięcznie z góry.

Art. 22.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie:

1. w razie śmierci emeryta;
2. gdy emeryt został prawomocnie skazany za czyn karygodny, a skazanie pociąga za sobą utratę prawa do uposażenia emerytalnego, względnie utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego na czas trwania tej niezdolności. Śląska Rada Wojewódzka może jednak w tym przypadku przyznać żonie i dzieciom emeryta odpowiedni zasiłek na czas, przez który rodzina pozostawałaby bez środków do utrzymania. Zasiłek ten nie może przekraczać ustawowego zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego.

Art. 23.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego nie służy:

1. na czas przebywania przez czas dłuższy, niż pół roku poza granicami Państwa, względnie Wolnego miasta Gdańska bez zezwolenia Rady Wojewódzkiej;
2. w razie utraty obywatelstwa polskiego;
3. na czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego do Sejmu, względnie do Senatu Rzeczypospolitej, lub mandatu poselskiego do Sejmu Śląskiego lub do Śląskiej Rady Wojewódzkiej;
4. w razie wstąpienia do klasztoru;
5. przy zastosowaniu przepisów niniejszej ustawy (art. 36) na czas umieszczenia w domu inwalidów, względnie w zakładach dla umysłowo-chorych.

W wypadkach przewidzianych w niniejszym artykule, wypłaca się uposażenie emerytalne od dnia 1 miesiąca następującego po usunięciu przyczyn, wymienionych w tym artykule, nie wcześniej jednak, niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o uposażenie.

Art. 24.

Jeżeli emeryt obejmie jakiekolwiek stanowisko na służbie w instytucji państwowej lub samorządowej za wynagrodzeniem, lub też pobiera z niej emeryturę, może pobierać tylko taką część uposażenia emerytalnego, która wraz z tem wynagrodzeniem nie przewyższa uposażenia, przy-

wiązanego do tego szczebla tej grupy, do której emeryt został zaliczony ostatnio w służbie czynnej.

Art. 25.

Przeniesienie w stan spoczynku funkcjonariuszów śląskich zarządza Śląska Rada Wojewódzka, która też przyznaje im uposażenie emerytalne. Uposażenie emerytalne wymierza Wojewoda Śląski.

Art. 26.

Przeniesienie w stan spoczynku następuje na prośbę funkcjonariusza śląskiego:

- a) bez względu na wiek, jeżeli funkcjonariusz śląski z powodu ułomności cielesnej albo z powodu upadku sił fizycznych lub umysłowych stał się trwale niezdolny do służby;
- b) bez względu na zdolność do służby, gdy przekroczył 60 lat życia;
- c) gdy uzyskał prawo do pełnego uposażenia emerytalnego i ukończył 55 lat życia.

Art. 27.

Władza może funkcjonariusza śląskiego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby:

- a) gdy funkcjonariusz śląski z powodu choroby nie pełnił służby dłużej, niż jeden rok;
- b) gdy z powodów podanych w punkcie a) art. 26 jest trwale niezdolny do prawidłowego pełnienia służby;
- c) gdy funkcjonariusz śląski przekroczył 60 lat życia i uzyskał prawo do pełnego zaopatrzenia emerytalnego.

Art. 28.

Funkcjonariusz śląski, ubiegający się o przeniesienie w stan spoczynku z powodów, wymienionych w punkcie a) art. 26 poddany będzie badaniu lekarza urzędowego w celu stwierdzenia, czy zachodzi trwała niezdolność do służby, i z jakich przyczyn. Lekarz przesyła swoje orzeczenie bezpośrednio tej władzy, która zarządziła badanie. W wypadkach wątpliwych Rada Wojewódzka może poddać funkcjonariusza śląskiego ponownym badaniom komisji lekarskiej. Również funkcjonariusz śląski ma prawo domagać się ponownego badania komisji lekarskiej, jeżeli wynik pierwszego badania lekarskiego wypadł dla niego niekorzystnie. Odnośną prośbę winien funkcjonariusz śląski wnieść w terminie 30 dni po piśmnnem zawiadomieniu go o wyniku pierwszego badania lekarskiego.

Art. 29.

O zamierzonym przeniesieniu funkcjonariusza śląskiego w stan spoczynku bez jego prośby należy w przypadkach przewidzianych w punktach a) i b) art. 27 zawiadomić funkcjonariusza śląskiego na piśmie.

Art. 30.

Funkcjonariuszowi śląskiemu służy przeciwko orzeczeniu władzy, wydanemu po myśli art. 25 niniejszej ustawy, stosownie do obowiązujących przepisów, prawo skargi w zwykłej drodze prawa.

Art. 31.

Czas służby podlegający normalnemu liczeniu do wysługi emerytalnej, liczy się od dnia rozpoczęcia służby śląskiej.

Do tego czasu służby wlicza się:

- a) czas czynnej służby w wojsku polskim, gdy funkcjonariusz nie spełniał jej równocześnie ze służbą śląską, oraz czas pracy spędzonej w organizacjach, mających na celu przyłączenie ziem Województwa Śląskiego do Państwa Polskiego, nie wyłączając organizacji wojskowych, nie wcześniej jednak, niż od 1 listopada 1918 r.;
- b) czas przebyty w niewoli, jeżeli funkcjonariusz dostał się do niej bez własnej winy;
- c) czas przebyty w czynnej służbie państwowej lub samorządowej pod warunkiem, że jego zaliczenie przyznane zostało w piśmie nominacyjnem i o ile zaliczenie tego czasu nie następuje już na podstawie art. 8 niniejszej ustawy.

Przy wymiarze uposażenia emerytalnego dolicza się czas obowiązkowej służby wojskowej, jakoteż minimalny odnośnemi ustawami przepisany czas studjów wyższych na jednym z wydziałów uniwersytetu lub równorzędnym zakładzie naukowym, jeżeli czas studjów nie biegnie równolegle z czasem służby zaliczalnej do emerytury i tylko w przypadkach całkowitego zakończenia studjów przepisaniem egzaminami, jednakowoż w ilości nie wyżej, niż 4 lata.

Czas zaliczony w ust. 2 lit. a), b) i c) ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia o to uposażenie.

Do wysługi emerytalnej liczy się czas służby spędzonej w charakterze śląskiego funkcjonariusza lub praktykanta w myśl zasad obowiązujących przepisów, a ponadto Śląska Rada Wojewódzka może zaliczyć czas służby przebytej w charakterze pracownika kontraktowego.

W wyjątkowych przypadkach może Rada Wojewódzka zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby spędzonej przed przerwą (art. 9) z zastrzeżeniem zwrotu ewentualnie pobranej jednorazowej odprawy w myśl art. 31 niniejszej ustawy.

Art. 32.

Do wysługi lat nie wlicza się:

- a) czasu służby spędzonego przed ukończeniem 18 lat życia, wyjątek stanowi służba wojskowa na obszarze operacyjnym;
- b) czasu urlopu bez uposażenia, spędzonego w służbie prywatnej, z wyjątkiem urlopu otrzymanego na czas piastowania mandatu poselskiego i senatorskiego do Sejmu wzgl. do Senatu Rzeczypospolitej, oraz mandatu poselskiego do Sejmu Śląskiego.

Art. 33.

W razie przyznania emerytury z doliczeniem lat wskutek nieszczęśliwego wypadku (art. 8

punkt 2) służy władzy wypłacającej zaopatrzenie emerytalne prawo trzykrotnego badania emeryta w ciągu lat 9-ciu w okresach trzechletnich, od dnia przeniesienia w stan spoczynku, przez komisję lekarską w celu stwierdzenia, czy trwała niezdolność do pracy zarobkowej nadal istnieje. W przypadku stwierdzenia odzyskania w części zdolności do pracy zarobkowej ma Rada Wojewódzka uskutecznić odliczenie częściowe lub całkowite przyznanych dodatkowo lat do wysługi emerytalnej z art. 11 niniejszej ustawy.

W razie stwierdzenia przez komisję lekarską zupełnej zdolności do służby, należy emeryta powołać do służby czynnej, a w przypadku odmowy ze strony emeryta, należy cofnąć przyznane mu zaopatrzenie emerytalne.

Art. 34.

Oprócz przypadków, wymienionych w art. 22 niniejszej ustawy, prawo do pobierania uposażenia emerytalnego gaśnie, gdy emeryt, który nie ukoczył 50 lat życia, powołany w przeciągu 6 lat po przeniesieniu w stan spoczynku w myśl pkt. a) art. 26 i pkt. a) i b) art. 27 odmówi przyjęcia ofiarowanej mu ponownie posady śląskiej równej lub wyższej grupy uposażenia.

Art. 35.

Do emerytowanych funkcjonariuszów śląskich powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska

do stopy wojennej, mają analogicznie zastosowanie postanowienia ust. 3 art. 13 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) w brzmieniu ustawy Sejmu Śląskiego z dnia 8 lipca 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28).

Art. 36.

Emerytowany funkcjonariusz śląski umysłowo-chory, a nie mający oprócz emerytury innych źródeł utrzymania, może być umieszczony w jednym ze śląskich zakładów dla umysłowo-chorych na wniosek rodziny lub prawnego zastępcy. Natomiast jest on leczony i utrzymywany na koszt Skarbu Śląskiego.

Żonie i dzieciom takiego emeryta służy na czas jego pobytu w takim zakładzie prawo do zaopatrzenia wdowiego, względnie sierociego, obliczonego według ust. 1 art. 40 względnie 41 niniejszej ustawy.

Art. 37.

Śląska Rada Wojewódzka władna będzie przyznać emerytowanym funkcjonariuszom śląskim w wyjątkowych wypadkach zasiłki w razie choroby z funduszu emerytalnego.

Oдноśnie do funkcjonariuszów śląskich cieszyńskiej części Województwa Śląskiego Rada

Wojewódzka władna będzie w celu zwolnienia tych funkcjonariuszów od obowiązania ubezpieczenia w myśl austriackiej ustawy z dnia 10-go grudnia 1906 r. o ubezpieczeniu pensyjnym funkcjonariuszów w służbie prywatnej i niektórych funkcjonariuszów w służbie publicznej w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem z dnia 25 czerwca 1914 r., ustawą z dnia 10 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 59, poz. 370) i ustawą z dnia 22 września 1922 r. (Dz. U. R. P. nr. 89, poz. 803), zobowiązać się, że w razie, gdyby funkcjonariusze ci w czasie późniejszym bez poprzedniego przejścia w stan spoczynku objęli posadę, uzasadniającą obowiązek ubezpieczenia, przekaże podmiotowi ubezpieczającemu, który będzie wówczas dla nich właściwym, kwoty odpowiadające tej rezerwie premijowej, jaka powinny być już być dla tych funkcjonariuszów zebrana, gdyby oni przez czas ich zatrudnienia w służbie śląskiej byli członkami zakładu pensyjnego dla funkcjonariuszów.

Art. 38.

Funkcjonariusz śląski, który nie nabył prawa do emerytury, a opuszcza służbę z powodu trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych, nabytych wskutek choroby lub kalectwa bez własnej winy, względnie zostanie zwolniony ze służby z powodu zmian organizacji władz i urzędów, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości trzymiesięcznego ostatnio pobranego uposażenia w służbie czynnej.

T y t u ł III.

Zaopatrzenie rodzin pozostałych po funkcyjnarjuszach śląskich.

Art. 39.

Prawo do pensji wdowiej, tudzież do pensji sieroczej, jest prawem pochodnem, zależnem od nabycia praw emerytalnych przez męża, wzgl. ojca.

Pensję wdowią oblicza się według wymiaru dla samotnych.

Art. 40.

Rada Wojewódzka może na wniosek przyznać prawo do zaopatrzenia do wysokości pensji wdowiej niezaopatrzonym ojcu lub matce po urzędniku, który nabył prawo do emerytury, nie pozostawiwszy żony lub dzieci, o ile był jedynym ich żywicielem.

Art. 41.

Pensja wdowia wynosi 50% (pięćdziesiąt procent) kwoty uposażenia emerytalnego, które zmarły mąż pobierał, względnie tego, do którego w chwili śmierci miałby prawo.

Pensja wdowia po funkcyjnarjuszu śląskim, poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych, wynosi 50% (pięćdziesiąt procent) pełnego uposażenia w stanie czynnym zmarłego męża, służącego za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego w myśl art. 16 i 17 niniejszej ustawy.

Art. 42.

Prawo do pensji sieroczej nabywa się po ojcu.

Pensja ta wynosi:

- a) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i w chwili śmierci funkcjonarjsza śląskiego miała prawo do pensji wdowiej, $\frac{1}{4}$ część pensji wdowiej;
- b) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa nie żyje, lub też w chwili śmierci męża nie miała prawa do pensji wdowiej, albo też później to prawo utraciła, połowę pensji wdowiej;
- c) dla jednej sieroty bez ojca i matki $\frac{2}{3}$ pensji wdowiej.

Jeżeli wdowa nie pobiera pensji wdowiej z powodu pobierania emerytury za własną służbę śląską, sierotom służy prawo do pensji według postanowień pkt. a) artykułu niniejszego.

Art. 43.

Prawo do pensji sieroczej może być również nabyte po matce. Jeżeli sierota nabyła prawo do pensji po ojcu i po matce, wypłaca się sierocie pensję wyższą.

Sierota nabywa prawo do pensji po matce za życia ojca w razie jego niezdolności do pracy i niemożności zapewnienia jej utrzymania. Pensja po matce wynosi $\frac{1}{6}$ część uposażenia emerytalnego.

Art. 44.

Łączna kwota pensyj sierocych bez względu na ilość dzieci nie może sama, ani łącznie z pen-

sją wdowią przekraczać wysokości uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonariusz śląski faktycznie pobierał, lub do którego miałby prawo w chwili śmierci.

Wrazie, jeżeli suma pensyj sierocych sierót, których matka żyje i sierót bez matki łącznie z pensją wdowią przekracza wysokość uposażenia emerytalnego, które zmarły funkcjonariusz śląski pobierał, lub do którego miałby prawo w chwili śmierci, należy zmniejszyć proporcjonalnie pensje sieroce.

Art. 45.

Postanowienia art. 25 i 30 mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierót po funkcjonariuszach śląskich.

Art. 46.

Żony i dzieci funkcjonariuszów śląskich, powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji, którzy zaginęli na terenie działań wojennych, otrzymują od dnia pierwszego miesiąca, następującego po wstrzymaniu uposażenia w myśl art. 13 ustawy o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) w brzmieniu ustawy Sejmu Śląskiego z dnia 8 lipca 1925 r. w przedmiocie uposażeń funkcjonariuszów Województwa Śląskiego tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 28) tymczasowe uposażenie emerytalne w wysokości należnego im ewentualnie stałego zaopatrzenia

według zasad ust. 1 art. 40 względnie 41 niniejszej ustawy.

W razie stwierdzonej dezercji postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania.

Art. 47.

W razie odnalezienia się zaginionego potrąca się przy wypłacie zaległego uposażenia kwotę, wypłaconą jego żonie i dzieciom tytułem tymczasowego zaopatrzenia.

W razie nieodnalezienia się zaginionego w ciągu dwóch i pół lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym podpisano preliminarja pokojowe, żona, względnie dzieci powinny przed końcem tego terminu przedłożyć orzeczenie sądowe, uznając zaginionego za zmarłego, wzgl. orzeczenie sądowe, że dowód śmierci należy uważać za ustalony, w przeciwnym bowiem wypadku tymczasowe zaopatrzenia zostaną wstrzymane.

Orzeczenie to służy za podstawę przy rozpatrywaniu przyznania stałego zaopatrzenia.

Art. 48.

Wdowa nie ma prawa do pensji:

- a) jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta;
- b) jeżeli wspólność małżeńska została sądownie rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony.

Dzieci pozostałe z małżeństwa zawartego przez emeryta nie mają prawa do pensyj sierocych.

Art. 49.

Prawo do otrzymywania pensji wdowiej i sierocej rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca następującego po tym miesiącu, za który zmarły funkcjonariusz śląski (emeryt) pobrał ostatnio należne mu uposażenie w służbie czynnej (uposażenie emerytalne).

Dla sierót, które przyszły na świat po tym terminie, prawo do pensji rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca po urodzeniu.

Jeżeli żądanie przyznania pensji wdowiej lub sierocej nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci męża, względnie ojca lub matki, należy przyznać pensję wdowie lub sierocie od pierwszego dnia miesiąca po dniu zgłoszenia.

Śląska Rada Wojewódzka może przyznać pensję wdowią i sierocą od terminu ustalonego w ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli osoby uprawnione wykazały, iż zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie się o zaopatrzenie.

Art. 50.

Pensje wdowie i sieroce są płatne miesięcznie z góry.

Art. 51.

Prawo do pensji wdowiej, względnie sierocej nie służy:

- a) w razie śmierci wdowy lub sieroty, z końcem tego miesiąca, w którym śmierć nastąpiła;

- b) w razie ukończenia przez sierotę 18-go roku życia lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego.

Sierotom, odbywającym studia w zakładach naukowych, przyznaje się pensję sierocą z powyższymi zastrzeżeniami, aż do ukończenia studiów, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 24-go roku życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach może Śląska Rada Wojewódzka zezwolić na dalsze pobieranie pensji sierocej także po ukończeniu 18-go wzgl. 24-go roku życia.

W wypadkach wymienionych w ust. 2 może Rada Wojewódzka w wyjątkowych okolicznościach przedłużyć termin do ukończenia 27-go roku życia.

Art. 52.

Prawo do pobierania pensji wdowiej lub sierocej nie służy:

- a) na czas przebywania przez czas dłuższy, niż pół roku poza granicami Państwa, względnie Wolnego miasta Gdańska, bez zezwolenia Śląskiej Rady Wojewódzkiej, udzielonego w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu;
- b) w razie utraty obywatelstwa polskiego;
- c) na czas pobierania zaopatrzenia z tytułu śmierci męża (ojca) na zasadzie innych ustaw, o ile świadczenia płyną ze Skarbu Śląskiego;

- d) na czas zajmowania przez wdowę lub sierotę jakiegokolwiek stanowiska w służbie państwowej, śląskiej lub samorządowej, do którego przywiązane jest stałe uposażenie;
- e) na czas piastowania przez wdowy mandatu poselskiego lub senatorskiego do Sejmu, względnie do Senatu Rzeczypospolitej lub mandatu poselskiego do Sejmu Śląskiego, lub do Śląskiej Rady Wojewódzkiej;
- f) na czas uwzględnienia sierót przy wymiarze uposażenia funkcjonariusza śląskiego (ojczyma, matki, macochy);
- g) w razie wstąpienia do klasztoru.

W wypadkach przewidzianych w niniejszym artykule, wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia pierwszego miesiąca następującego po usunięciu przyczyn wymienionych w tym artykule, nie wcześniej jednak, niż od dnia pierwszego miesiąca, następującego po zgłoszeniu się o zaopatrzenie.

Art. 53.

Wdowa po funkcjonariuszu śląskim, która weszła ponownie w związek małżeński, otrzymuje na prośbę albo jednorazową odprawę w zamian za pobieraną pensję wdowią, albo zachowuje prawo do pensji wdowiej na wypadek ponownego owdowienia.

Zgłoszenie się o odprawę winno nastąpić w ciągu trzech miesięcy od dnia zawarcia ponownego małżeństwa.

Odprawa wynosi dla wdów w wieku do 45 lat życia dwuletnią, powyżej zaś tego wieku jednoroczną kwotę pensji wdowiej.

Wdowa, która wyszła za mąż za obywatela państwa obcego, otrzymuje odprawę tylko wtenczas, jeżeli ustawodawstwo państwa, którego jej mąż jest obywatelem, udziela wdowom odprawę, jeżeli wychodzą za mąż za obywatela Państwa Polskiego.

Art. 54.

Wdowa po funkcjonariuszu śląskim, która z tytułu zajmowania stanowiska w służbie śląskiej nabyła własne prawa emerytalne, może otrzymać tylko jedno zaopatrzenie według swego wyboru.

Art. 55.

Wdowa po funkcjonariuszu śląskim, który zmarł w czynnej służbie przed uzyskaniem prawa do emerytury, otrzymuje, o ile sama nie jest funkcjonariuszem śląskim, względnie nie pobiera emerytury z tytułu własnej służby, jednorazową odprawę w wysokości połowy rocznego uposażenia, służącego za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego zmarłego.

W tej samej wysokości otrzymują odprawę sieroty bez ojca i matki w wieku poniżej 18 roku życia po ojcu, względnie po matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury z tem ograniczeniem, że równocześnie można otrzymać tylko jedną odprawę.

Taką samą odprawę należy przyznać sierotom bez ojca i matki w przypadku określonym w ustępie przedostatnim art. 51, przyczem postanowienia ostatniego ustępu tegoż artykułu niniejszej ustawy mają również zastosowanie.

Sierotom wypłaca się odprawę niepodzielnie.

Sierotom pochodzącym z różnych małżeństw tego samego funkcjonariusza, wypłaca się odprawę tylko wtedy, jeżeli pozostała po nim wdowa nie skorzystała z tego prawa albo zrezygnowała na rzecz sierót.

Art. 56.

Wdowa i sieroty po funkcjonariuszu śląskim, zmarłym w służbie czynnej, mają prawo do zwrotu udowodnionych kosztów jednorazowego przesiedlenia się z miejsca służbowego męża, względnie ojca, do przyszłego miejsca zamieszkania, do wysokości ryczałtu, przysługującego funkcjonariuszom śląskim przy przesiedleniach z urzędu.

Uwzględnia się tylko przesiedlenia wewnątrz Państwa, a w razie przesiedlenia się zagranicę, koszty poniesione do granicy Rzeczypospolitej.

Z prawa tego może wdowa, względnie sierota, korzystać w ciągu trzech lat od dnia śmierci męża, względnie ojca.

Art. 57.

W razie śmierci funkcjonariusza w stanie spoczynku należy się wdowie, która pozostawała z nim w wspólności małżeńskiej niezależnie od

zaopatrzenia, względnie odprawy (art. 39, wzgl. 55), pośmiertne w wysokości trzymiesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

Pod temi samemi warunkami, w tej samej wysokości należy się pośmiertne w razie śmierci funkcjonariuszki w stanie spoczynku wdowcowi.

W braku wdowy (wdowca) uprawnionej (nego) do pośmiertnego, należy się pośmiertne w tej samej wysokości niepodzielnie dzieciom ślubnym, uprawnionym i pasierbom zmarłego, o ile zmarły je utrzymywał. W braku wyżej wymienionych członków rodziny można zwrócić udowodnione koszty leczenia i pogrzebu do wysokości pośmiertnego innym krewnym lub osobom postronnym, jeżeli zmarły nie pozostawił majątku ruchomego lub nieruchomego, wystarczającego na pokrycie tych kosztów.

T y t u ł IV.

Przepisy przejściowe.

Art. 58.

Funkcjonariuszom, którzy przed wstąpieniem do służby śląskiej pozostawali na służbie jednego z byłych państw zaborczych, jakoteż w służbie b. Związku Prowincjonalnego Śląska, względnie Wydziału Krajowego w Opawie, wlicza się do wysługi emerytalnej pełną ilość lat służby w b. państwie zaborczem, podlegającą zaliczeniu według przepisów emerytalnych odnośnego państwa zaborczego z zastrzeżeniem, że sposób zaliczania czasu tego do wysługi emerytalnej nie może być

korzystniejszy, aniżeli w służbie śląskiej polskiej na mocy niniejszej ustawy, tudzież lata służby śląskiej.

Funkcjonariuszom śląskim, którzy przed wejściem w życie niniejszej ustawy pozostawali w służbie państwowej polskiej, liczy się do wysługi emerytalnej pełny okres czasu, spędzonego w tej służbie.

Czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego przed wejściem w życie niniejszej ustawy, zalicza się przytem do emerytury.

Funkcjonariuszom śląskim, którzy służyli czynnie w czasie trwania mocy obowiązującej ustawy z dnia 23 stycznia 1924 r. w przedmiocie tymczasowego uposażenia emerytalnego funkcjonariuszów wojewódzkich i związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11), a którzy przed wstąpieniem do służby śląskiej pełnili służbę samorządową w Państwie Polskiem lub jednym z byłych państw zaborczych, zaliczalną do wysługi emerytalnej w myśl pkt. d) art. 15 ustawy z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. nr. 70, poz. 466) w brzmieniu ustawy Sejmu Śląskiego z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11), zalicza się do wysługi emerytalnej czas tej służby samorządowej pod warunkami określonymi w wymienionej ustawie.

Takie same prawa do zaopatrzenia emerytalnego przysługują tym funkcjonariuszom samorządowym, którzy zostali przyjęci do służby śląskiej, a przeszli w stan spoczynku przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Art. 59.

Emerytowani funkcjonariusze śląscy, przeniesieni w stan spoczynku przed zmianą suwerenności, jeżeli są obywatelami polskimi w myśl art. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. nr. 7, poz. 44), jak również, jeżeli uznani zostali w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, otrzymują uposażenie emerytalne do wysokości 100% uposażenia, które należałoby im się według norm art. 18 od podstawy wymiaru, określonej w art. 16 niniejszej ustawy według pierwszego szczebla danej grupy.

Art. 60.

Zaszeregowanie emerytów do poszczególnych grup nastąpi na zasadzie przewidzianej art. 5 ustawy z dnia 23 stycznia 1924 r. w przedmiocie tymczasowego uposażenia emerytalnego funkcjonariuszów wojewódzkich i związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11).

Art. 61.

Funkcjonariusze śląscy, jakoteż emeryci (wdowy i sieroty), którzy byli członkami kas emerytalnych lub innych kas zaopatrzenia, albo opłacali składki emerytalne do kas w b. państwach zaborczych, jeżeli udowodnią, że praw z tego artykułu im przysługujących nie zrealizowali, w b. państwach zaborczych, będą mogli korzystać z uprawnień, wynikających z niniejszej ustawy, jedynie pod warunkiem poprzedniego

ustąpienia na rzecz Skarbu Śląskiego wszelkich praw, przysługujących im z tytułu uczestnictwa w tych kasach, względnie opłacania składek emerytalnych.

Funkcjonariuszom, którzy w całości lub w części zrealizowali swe prawa do powyższych kas i przeszli do służby śląskiej, dolicza się do wysługi emerytalnej czas służby, za który podjęli składki, pod warunkiem wpłacenia do Skarbu Śląskiego kwot pobranych z tych źródeł, wedle kursu, który ustali rozporządzenie Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

W przeciwnym razie lata służby za okres podniesionych składek będą mogły być doliczone do wysługi emerytalnej jedynie jako praca zawodowa (art. 7).

Postanowienia ustępu 1 niniejszego artykułu mają analogiczne zastosowanie do wdów i sierót po tych funkcjonariuszach, którzy podnieśli swoje osobiste składki emerytalne, lecz pozostawili składki na rachunku żon i dzieci.

Art. 62.

Przerwy w służbie (art. 9) zaszłe przed wejściem w życie niniejszej ustawy, nie stoją na przeszkodzie zaliczeniu poprzedniego czasu służby. Postanowienie to nie narusza jednak przepisów b. państw zaborczych o zaliczalności lat do wysługi emerytalnej.

Art. 63.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy emerytowanym funkcjonariuszom śląskim, tu-

dzież pozostałym po nich wdowom i sierotom, którzy przeszli w stan spoczynku w czasie trwania mocy obowiązującej ustawy z dnia 3 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11) wymierza się zaopatrzenie emerytalne w myśl art. 16 i 17 wzgl. 39, 41 ust. 1 i 42 niniejszej ustawy przy zastosowaniu art. 60 niniejszej ustawy.

Postanowienia art. 33 niniejszej ustawy mają do tych osób analogiczne zastosowanie.

Art. 64.

Wdowy i sieroty po emerytowanych funkcjonariuszach śląskich, którzy przeszli w stan spoczynku przed zmianą suwerenności, jeżeli posiadają obywatelstwo polskie w myśl art. 2 ustawy z 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. nr. 7, poz. 44), jak również, jeżeli uznane zostały w myśl art. 3 tejże ustawy za obywateli Państwa Polskiego, otrzymują pensję wdowie, względnie sierocą, w wysokości określonej w ust. 1 art. 41 względnie 42 od zaopatrzenia emerytalnego, określonego w art. 59 przy zastosowaniu postanowień art. 60 niniejszej ustawy.

Oдноśnie przyznania i wymiaru pensyj wdowich, jakoteż środków prawnych przeciw przyznaniu i wymiarowi, mają analogiczne zastosowanie postanowienia art. 69 niniejszej ustawy.

Art. 65.

Postanowienia artykułów 2, 3, 4, 5, 16 ustępów 1 i 3 art. 18, art. 19 i ust. 2 art. 21, art. 23,

24, 25 i art. 30, tudzież art. 35 i 61, mają analogiczne zastosowanie do emerytowanych funkcjonariuszów śląskich.

Art. 39 i ust. 1 art. 41, art. 42, 43, 44, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 57 jak również postanowienia artykułów wymienionych w ust. 1 z wyjątkiem przepisów art. 19 i 24 stosują się analogicznie do wdów i sierót po osobach wymienionych w pierwszym ustępie.

Art. 66.

Funkcjonariusze związków samorządowych, którzy nabyli prawo do emerytury w służbie samorządowej, a przyjęci zostali przez władze wojewódzkie do służby śląskiej i stali się niezdolni do służby przed uzyskaniem praw do emerytury, otrzymają zaopatrzenie emerytalne ze Skarbu Śląskiego bez względu na ilość lat spędzonych w służbie śląskiej według zasad art. 69 niniejszej ustawy.

Art. 67.

Wszyscy emerytowani funkcjonariusze ślascy, którzy przeszli w stan spoczynku przed zmianą suwerenności, jako też wdowy i sieroty po nich, jeżeli nie zgłosili jeszcze swych praw emerytalnych, powinni w celu uzyskania zaopatrzenia emerytalnego według postanowień niniejszej ustawy wnieść pisemne zgłoszenie w terminie, który ustali Śląska Rada Wojewódzka. W tym wypadku wypłaca się zaopatrzenie emerytalne od dnia pierwszego miesiąca po zgłoszeniu się;

późniejsze zgłoszenia o zaopatrzenie mogą być uwzględnione jedynie na podstawie art. 7 niniejszej ustawy.

Art. 68.

Postanowienia art. 31 niniejszej ustawy nie mają zastosowania do funkcjonariuszów śląskich, którzy przeszli w stan spoczynku przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Postanowienia art. 14, 31 pkt. b), 46 i 47 mają odnośnie do funkcjonariuszów śląskich, względnie ich żon i dzieci, zastosowanie od 15 czerwca 1922 roku.

Art. 69.

Byłym funkcjonariuszom śląskim, którym nie przyznano dotychczas emerytury, wzgl. emerytom, którzy przeszli w stan spoczynku przed zmianą suwerenności, przyznają i wymierzają uposażenie emerytalne w myśl art. 59 niniejszej ustawy Rada Wojewódzka, względnie Wojewoda.

Przyznane już uposażenie emerytalne prerachują te same władze.

Odnosnie do środków prawnych przeciw wymiarowi uposażenia emerytalnego mają analogiczne zastosowanie postanowienia art. 30 niniejszej ustawy.

Art. 70.

Funkcjonariuszom śląskim, pozostającym w służbie w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, dolicza się przy wymiarze uposażenia emerytalnego czas studiów wyższych w myśl 3 ust. art. 31 niniejszej ustawy.

Art. 71.

Emerytowanych funkcjonariuszów śląskich, którzy przeszli w stan spoczynku przed zmianą suwerenności, jeżeli nie wysłużyli pełnych lat służby i nie przekroczyli 50 lat życia, a pobierają emeryturę ze Skarbu Śląskiego, może wezwać Śląska Rada Wojewódzka do poddaniu się badaniu lekarza urzędowego w celu stwierdzenia ich zdolności, celem powołania ich do służby śląskiej. Jeżeli emeryt wezwania tak do poddania się badaniu lekarskiemu, jak do objęcia służby zadość nie uczyni, traci prawo do emerytury.

Art. 72.

Funkcjonariuszom śląskim (art. 2), którzy przed wstąpieniem do służby śląskiej pozostawali w jednym z b. państw zaborczych w służbie samorządowej albo oddawali się pracy zawodowej i którym na zasadzie obowiązujących przepisów zaliczono czas tej służby lub pracy do dodatku za wysługę lat, dodatku starszeństwa, dodatku za trzechlecie, jeśli wykażą, że w czasie tej służby lub pracy zawodowej nabyli kwalifikacje i doświadczenie, uzdalniające ich do obecnie spełnianej służby śląskiej, dolicza się do wysługi emerytalnej czas służby samorządowej lub pracy zawodowej w całości lub w części, jednakże w ilości nieprzekraczającej lat 20.

Za służbę samorządową w rozumieniu niniejszego artykułu nie uważa się służby, pełnionej w b. Związku Prowincjonalnym Śląska, jakoteż służby, pełnionej w Wydziale Krajowym w Opawie.

Doliczenie skutecznia Śląska Rada Wojewódzkawódzka, oceniając dostarczone dowody o nabyciu wymaganych wkalifikacji i doświadczenia wedle ich faktycznej wartości i doniosłości, ustalonych w kwalifikacji służbowej.

Doliczenie winno być skutecznione i podane do wiadomości zainteresowanych funkcjonariuszów w ciągu roku, licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 73.

Wszędzie, gdzie w niniejszej ustawie mowa jest o Radzie Wojewódzkiej lub Wojewodzie, rozumie się, o ile chodzi o funkcjonariuszów Sejmu Śląskiego, Marszałka Sejmu Śląskiego.

T y t u ł V.

Postanowienia końcowe.

Art. 74.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie.

Art. 75.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1925 r. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy, tracą moc obowiązującą dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy, wydane w przedmiotach unormowanych tą ustawą.

USTAWA

z dnia 12 grudnia 1922 r.

**w przedmiocie kwartału pośmiertnego dla wdowy
po pierwszym Wojewodzie Śląskim Józefie
Rymerze.**

(Dz. U. Śl. nr. 1 z r. 1923, poz. 6).

USTAWA*)

z dnia 15 lutego 1923 r.

**w sprawie pensji wdowiej i sierocej dla wdowy
i sierót po śp. Józefie Rymerze, Wojewodzie
Śląskim.**

(Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 66).

*) Patrz art. 1 następującej ustawy.

USTAWA

z dnia 13 lipca 1923 r.

**w sprawie pensji wdowiej i sierocej dla wdowy
i sierót po śp. Józefie Rymerze, Wojewodzie
Śląskim.**

(Dz. U. Śl. nr. 30, poz. 165).

Art. 1.

Znosi się ustawę z dnia 15 lutego 1923 r. (Dz. U. Śl. nr. 10, poz. 66) w sprawie pensji wdowiej i sierocej dla wdowy i sierót po ś. p. Józefie Rymerze, Wojewodzie Śląskim.

Art. 2.

Wdowie i sierotom po św. pamięci Józefie Rymerze, Wojewodzie Śląskim, przyznaje się ze

Skarbu Śląskiego tytułem zasiłki kwotę w wysokości takiej, aby łączna suma zasiłku z zaopatrzeniem wdowiem i sierocem na podstawie przepisów ustawy emerytalnej funkcjonariuszów państwowych, nie przekraczała dwóch trzecich każdorazowych czynnych poborów z dodatkami śp. Rymera przy uwzględnieniu 20 lat wysługi z wyłączeniem dodatku reprezentacyjnego.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 maja 1923 r.

Art. 4.

Wykonanie ustawy porucza się Wojewodzie.

Funkcjonariusze komunalni.

USTAWA

z dnia 5 maja 1926 r.

zawierająca niektóre zmiany ustawy o ustanawianiu i zaopatrzeniu urzędników komunalnych z dnia 31 lipca 1899 r. (Zb. U. Pr. str. 141).

(Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 23).

Art. 3 brzmi: Upoważnia się Wojewodę do ogłoszenia tekstu ustawy z dnia 31 lipca 1899 r. (Zb. U. Pr. str. 141) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych niniejszą ustawą.

ROZPORZĄDZENIE

Wojewody Śląskiego

z dnia 5-go sierpnia 1926 r.

w sprawie ogłoszenia tekstu ustawy z dnia 30 lipca 1899 r. o mianowaniu i zaopatrzeniu urzędników komunalnych (Zb. U. Pr. str. 141) w brzmieniu ustawy z dn. 5 maja 1926 r. (Dz. U. Śl. nr. 14, poz. 23).

(Dz. U. Śl. nr. 20, poz. 35).

Na mocy art. 3 ustawy z dnia 5 maja 1926 r., zawierającej niektóre zmiany ustawy o ustanowieniu i zaopatrzeniu urzędników komunalnych z dnia 30 lipca 1899 r. (Zb. U. Pr. str. 141) oglašam dołączony do niniejszego rozporządzenia tekst ustawy z dnia 30 lipca 1899 r. (Zb. U. Pr. str. 141) w brzmieniu obecnie obowiązującym.

USTAWA*)

**o mianowaniu i zaopatrzeniu urzędników
komunalnych z dnia 30 lipca 1899 r. (Zb.**

U. Pr. str. 141).

*) Postanowienia §§ 3, 4, 12, 13 ust. 1, 14, 15, 22 i 23 są podane wedle ustawy z dnia 5 maja 1926 r., reszta zaś postanowień pochodzi z pruskiej ustawy.

Postanowienia ogólne.**§ 1.**

Za urzędnika komunalnego uważa się w myśl niniejszej ustawy tego, kto w służbie pewnego związku komunalnego (§§ 8—22) został mianowany urzędnikiem za uposażeniem. Mianowanie następuje przez wręczenie dekretu nominacyjnego.

§ 2.

Stosunki prawne urzędników komunalnych przyjętych na próbę, do przemijających świadczeń służbowych lub do służby przygotowawczej podlegają przepisom tej ustawy tylko o tyle, o ile to jest wyraźnie przewidziane. Mianowanie także i tych urzędników następuje w myśl zdania 2 § 1.

Ustawa ta nie dotyczy osób, które sprawują urząd komunalny tylko jako urząd uboczny lub jako zajęcie uboczne albo piastują taki urząd komunalny, który ze względu na jego rodzaj lub zakres należy uważać tylko za zajęcie uboczne.

§ 3.

Uposażenie wypłaca się urzędnikom miesięcznie z góry w pierwszym dniu każdego miesiąca.

O ile termin płatności uposażenia przypada na niedzielę lub dzień wolny od zajęć służbowych, wypłata uposażenia następuje w dniu poprzednim.

§ 4.

W razie śmierci urzędnika komunalnego należy się wdowie (wdowcowi), która pozostawała z nim (z nią) w spółności małżeńskiej, pośmiertne w wysokości 3-miesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego. W braku wdowy (wdowca) uprawnionej do pośmiertnego, należy się pośmiertne w tej samej wysokości dzieciom ślubnym, uprawnionym i pasierbom zmarłego, jeżeli zmarły(a) otrzymywał na nie dodatek ekonomiczny.

W braku wyżej wymienionych członków rodziny można zwrócić udowodnione koszty lecznicze i pogrzebu do wysokości pośmiertnego innym krewnym lub osobom postronnym, jeżeli zmarły nie pozostawił majątku ruchomego lub nieruchomego wystarczającego na pokrycie tych kosztów.

§ 5.

W braku innych postanowień należy pozostałej rodzinie zezwolić na używanie mieszkania służbowego, zajmowanego przez zmarłego urzędnika przez dalsze trzy miesiące, licząc od upływu miesiąca, w którym urzędnik zmarł. O ile urzędnik nie pozostawi żadnej rodziny, w takim razie należy użyczyć tym, na których przechodzi spadek po nim, pod temi samemi warunkami,

jednomiesięcznego terminu na opróżnienie mieszkania służbowego, licząc od dnia jego śmierci.

Pokoje do pracy oraz sale posiedzeń jak i inne pomieszczenia przeznaczone do użytku służbowego, winny być w każdym razie natychmiast opróżnione.

§ 6.

Związki komunalne mogą wydać przepisy o rodzaju i wysokości odszkodowania za podróże służbowe, które przyznać należy urzędnikom komunalnym łącznie z wymienionymi w ustępie 1 § 2. O ile przepisy te w wypadkach, wymagających takiego uregulowania nie zostaną wydane, w takim razie może władza nadzorcza wydać odpowiednie przepisy, które będą obowiązywać tak długo, dopóki związki komunalne nie wydadzą innych postanowień.

§ 7.

Śląska Rada Wojewódzka uchwała w sprawie spornych prawno-majątkowych roszczeń urzędników komunalnych łącznie z urzędnikami, wymienionymi w ustępie 1 § 2, które wynikają z ich stosunku służbowego, a w szczególności w sprawie roszczeń o uposażenie, o odszkodowanie za koszty podróży, o emeryturę, oraz w sprawie spornych roszczeń osób pozostałych po urzędnikach o pośmiertne lub o pensję wdowią i sierocą. O ile chodzi o pytanie, którą część dochodów służbowych należy przy ustaleniu roszczeń o emeryturę uważać za uposażenie, uchwała o tem

Wojewódzki Sąd Administracyjny z zastrzeżeniem służącej wzajemnie stronom skargi w postępowaniu sporno-administracyjnym do tegoż sądu w przeciągu 2 tygodni. Pozatem służy stronom przeciw uchwale Śląskiej Rady Wojewódzkiej wydanej w I. instancji lub na zażalenie w II. instancji w terminie zawitym sześciu miesięcy po doręczeniu uchwały, skarga w zwyczajnej drodze prawa. Uchwały są tymczasowo wykonalne.

Odnośnie do wiejskich związków komunalnych, wymienionych w § 17*) Wydział Powiatowy wchodzi w miejsce Śląskiej Rady Wojewódzkiej względnie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w postępowaniu uchwałowym jak i w administracyjnym postępowaniu spornem.

*) Patrz sprostowanie Dz. U. Śl. nr. 21 1926 r.

Urzednicy gmin miejskich.

§ 8.

Urzedników miejskich mianuje się dozywotnio, nie naruszając przepisów §§ 9—10.

Odnośnie do urzedników zarządów zakładów miejskich ma zastosowanie ustęp 1 tylko o tyle, o ile gminy miejskie to uchwalą. Statut miejscowy może ustalić, które gałęzie administracji należy zaliczyć do zarządów zakładów miejskich.

§ 9.

Odchylenia od zasady mianowania urzedników dozywotnio (ustęp 1 § 8) można ustanowić w statucie miejscowym lub w poszczególnych wypadkach za zezwoleniem władzy nadzorczej.

O ile stosownie do tego mianowanie za wypowiedzeniem jest dopuszczalne, w takim razie wypowiedzenie może nastąpić tylko na podstawie uchwały kolegialnego zarządu gminy (magistratu) lub, o ile takiego niema, na podstawie uchwały kolegium, złożonego z burmistrza i ławników (ławników i radców miejskich).

§ 10.

Mianowanie może poprzedzać zatrudnienie na próbę. Nie może ono w zasadzie trwać dłużej jak 2 lata. Przedłużenie próbnego zatrudnienia jest dopuszczalne tylko za zezwoleniem władzy nadzorczej.

Pozatem odnośnie do urzędników, którzy mają być zajęci na próbę, przejściowo lub w służbie przygotowawczej, uregulowanie warunków przyjęcia winno nastąpić przed wstąpieniem do służby.

§ 11.

W wypadkach rażącej niestosunkowości między uposażeniem a zadaniami urzędowymi, związanymi ze stanowiskiem urzędowym, może władza nadzorcza zażądać, aby przyznano urzędnikom miejskim uposażenie odpowiadające celowemu zarządowi i zdolności finansowej gminy miejskiej, o ile uposażenie danego stanowiska nie zostało uregulowane statutem miejscowym. W razie sprzeciwu gminy miejskiej ustala uposażenie Śląska Rada Wojewódzka w drodze uchwały.

Odnośnie do urzędników policyjnych pozostają w mocy postanowienia zdania pierwszego,

ustępu 1, § 4 ustawy o zarządzie policji z dnia 11 marca 1850 r. (Zb. U. str. 265), § 4 ust. 1 rozporządzenia z dnia 20 września 1867 r. (Zb. U. str. 1529).

§ 12.

Urzednicy miejscy niezdolni do służby otrzymują, jeżeli za zatwierdzeniem Rady Wojewódzkiej nie postanowiono czego innego, emeryturę wedle zasad ustawy z dnia 20 kwietnia 1926 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów śląskich (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 19).*)

*) Wedle ustawy z dnia 5 maja 1926 r. ma ustęp 1 § 13 być ustępem 2 § 12.

§ 13.

Jako czas zaliczalny do służby liczy się w braku innych postanowień czas, który urzędnik komunalny spędził w służbie*) danej gminy.

Prawo do pobierania uposażenia emerytalnego (§ 12) spoczywa, jeśli i dopóki emeryt w służbie państwowej lub komunalnej pobiera uposażenie służbowe lub nowe uposażenie emerytalne a to, o ile kwota nowego dochodu z doliczeniem poprzednio wysłużonego uposażenia emerytalnego przekracza kwotę uposażenia służbowego, pobieranego przez urzędnika przed przeniesieniem go w stan spoczynku.

*) W tekście ustawy „służbę“.

§ 14.

Co do ustanawiania i uposażenia członków kolegiálnego zarządu gminy (Magistratu), jako też w miastach bez kolegiálnego zarządu, burmistrzów i ich zastępców (drugiego burmistrza,

zastępcy burmistrza), obowiązują dotychczasowe przepisy.

Co do emerytury tych osób może być za zatwierdzeniem Rady Wojewódzkiej zawarta umowa.

O ile to nie nastąpiło, osoby te w razie niezdolności do służby są traktowane jak inni urzędnicy gminni, w razie zaś niewybrania ich ponownego po upływie okresu wyborczego otrzymują oni tytułem uposażenia emerytalnego po ukończeniu 12 lat służby 44,8%, a po 12 latach za każdy następny rok służby 2,4% uposażenia służby czynnej, służącego wedle przepisów art. 16 ustawy z dnia 20 kwietnia 1926 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów śląskich (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 19) za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego.

§ 15.

Wdowy i sieroty po urzędnikach gmin miejskich, uprawnionych do emerytury, włącznie urzędników wymienionych w § 14, otrzymują zaopatrzenie emerytalne wedle zasad ustawy z dnia 20 kwietnia 1926 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów śląskich (Dz. U. Śl. nr. 11, poz. 19), przyczem za podstawę do obliczenia uposażenia emerytalnego wdowy i sierót bierze się wysokość uposażenia emerytalnego, jakie dany urzędnik w chwili śmierci wysłużył.

§ 16.

Gminami miejskimi są w myśl tej ustawy te miasta, które rządzą się ordynacją miejską z dnia 30 maja 1853 r. (Zb. U. str. 261).

Urzednicy gmin wiejskich, związków celowych oraz urzędów okręgowych.

§ 17.

Stosunki prawne dotyczące mianowania, uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego urzędników gmin wiejskich oraz roszczenia pozostałych po tych urzędnikach o pensję wdową lub sierocą, mogą regulować statuty miejscowe.

O ile większe gminy wiejskie, dla których istnieje potrzeba statutu miejscowego, a to ze względu na ich szczególne stosunki miejscowe zwłaszcza zaś miejscowości podmiejskie, przemysłowe, kąpielowe itp. statutu takiego nie posiadają, w takim razie może Wydział Powiatowy uchwalić na wniosek władzy nadzorczej, czy i w jakiej mierze mają mieć odpowiednie zastosowanie do urzędników lub poszczególnych kategorii urzędników tych gmin postanowienia §§ 8 do 10 i 12 do 15 niniejszej ustawy. Przy zastosowaniu tych postanowień wchodzi w miejsce Śląskiej Rady Wojewódzkiej Wydział Powiatowy. Uchwała Wydziału Powiatowego obowiązuje tak długo, dopóki statut miejscowy (ustęp 1) inaczej tej sprawy nie ureguje.

Wydział Powiatowy uchwała na wniosek interesowanych lub władzy nadzorczej w przedmiocie ustalenia uposażenia i innych dodatków służbowych urzędników gmin wiejskich.

Powyżej wymienione postanowienia odnoszą się także do urzędników urzędów okręgowych,

oraz związków celowych, utworzonych na podstawie § 128 i nast. ordynacji dla gmin wiejskich siedmiu prowincji wschodnich z dnia 3 lipca 1891 (Zb. U. str. 233).

Urzednicy związków powiatowych i wojewódzkiego związku samorządowego. *)

*) Patrz not. do § 49.

§ 18.

Do stosunków prawnych powiatowych urzędników komunalnych mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 8—15; zamiast statutów miejscowych wchodzi uchwała Sejmiku Powiatowego, wymagająca zezwolenia Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

§ 19. *)

Do urzędników śląskich mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawne, o ile nie naruszają ogólnych postanowień niniejszej ustawy.

*) W nagłówku przed § 18 przetłumaczono z pruskiej ustawy „Beamte der Provinzialverbände“ na „urzednicy wojewódzkiego związku samorządowego“, a w § 19, który jest w pruskiej ustawie § 22, słowo „Provinzialbeamte“ na „urzednicy śląscy“. Kto jest „urzednikiem śląskim“ wynika z art. 2 i art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 1926 r.; § 22 pruskiej ustawy przyjęto niesłusznie jako obowiązujący. Ustawy śląskie odróżniają stale od urzędników związków komunalnych urzędników wojewódzkich, lub funkcjonariuszów śląskich itp. Ustawy śląskie nie znają urzędników wojewódzkiego związku samorządowego ani też urzędników prowincjonalnych, a pojęcie „funkcjonariusz śląski“ nie jest identyczne z pojęciem „Provinzialbeamter“. Cała ustawa z dnia 20 kwietnia 1926 r. i ustawa z dnia 5 maja 1926 r. przemawiają za tem, że niniejsza ustawa nie może w niczem zmieniać ustawy z dnia 20-go

kwietnia 1926 r. Dowodem tego jest też, że wedle §§ 12 i 15 w pewnych wypadkach ma mieć zastosowanie ustawa z dnia 20 kwietnia 1926 r. do urzędników komunalnych. Projekt ustawy z dnia 5 maja 1926 r. uzasadnia Rada Województwa: „Biorąc na uwagę, że analogiczne zastosowanie nowej ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. do urzędników komunalnych jest trudno do przeprowadzenia ze względu na normy prawne, które mogą mieć zastosowanie jedynie do urzędników państwowych, projekt usiłuje omiąć te trudności przez powołanie się nie na ustawę państwową, lecz na mającą być uchwaloną przez Sejm Śląski ustawę o zaopatrzeniu funkcjonariuszów śląskich. Ta ostatnia pokrywa się merytorycznie w zupełności z ustawą państwową, różni się zaś jedynie od niej w sprawach natury formalnej.“ (Uzasadnienie Rady Woj. druk 653 i sprawozdanie Komisji Prawniczej i Socjalnej Sejmu Śląskiego, druk 694). „Mającą być uchwaloną ustawa“ jest ustawa z dnia 20 kwietnia 1926 r. — Patrz też not. do ustawy z dnia 23 stycznia 1924 r. (Dz. U. Śl. nr. 3, poz. 11).

§ 20.

Stosunki prawne gminnych urzędników lasowych normuje niniejsza ustawa z tem ograniczeniem, że §§ 8—10 nie mają zastosowania.

P o s t a n o w i e n i a

k o ń c o w e i p r z e j ś c i o w e.

§ 21.

Postanowienia sprzeczne z niniejszą ustawą tracą moc obowiązującą.*)

*) § 21 odpowiada § 25 pruskiej ustawy, którego jest dosłownem tłumaczeniem. Przepis ten może mieć tylko to znaczenie, że znosi on sprzeczne z pruską ustawą (z dnia 30 lipca 1899 r.) dawniejsze postanowienia pruskie, gdyż do ustaw śląskich odnosi się art. 2 ustawy z dnia 5 maja 1926 r., który został opuszczony w sporządzanym przez Wojewodę tekście ustawy: „Postanowienia artykułu 4 ustawy z dnia 23 stycznia 1924 r. w przedmiocie uposażenia emerytalnego funkcjonariuszów wojewódzkich i związków komunalnych (Dz. U. Śl. nr. 3 ex 1924 r., poz. 11) tracą moc

obowiązującą w odniesieniu do urzędników, objętych niniejszą ustawą". Zniesiony artykuł 4 stanowił, że ustawa z dnia 23 stycznia 1924 r. ma zastosowanie do urzędników komunalnych.

§ 22.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1926 r.

§ 23.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Radzie Wojewódzkiej.

Skorowidz alfabetyczny

A.

Administracja ogólna i samorządowa . . .	117
Administracyjne sądownictwo	91
Apro wizacja	653
Apteki	411—420

B.

Badanie zwierząt rzeźnych i mięsa	423
Banki	641, 642
Bezpieczeństwo i higiena pracy	637
Bezpieczeństwo publiczne	385—408
Biel ołowiana (zakaz przywozu, produkcji) .	636
Bobrek	197, 198
Brzezcie	199
Brzeziny	200
Budowa domów mieszkalnych — patrz domy	797, 798—801
Budowa kolei — patrz koleje	477—480
Budżety	680—686
Bursy	841—845

C.

Choroby zawodowe	422
----------------------------	-----

D.

Departament techniczny (Cieszyn)	122
Diety członków Śląskiej Rady Wojewódzkiej	88

Dodatek mieszkaniowy	108—111
Dom pracy przymusowej	631, 632
Domy składowe	641, 642
Domy urzędnicze w Katowicach	797
Domy w Katowicach	757, 758
Domy w Rybniku	757
Drogi publiczne	406—408
Drogowy fundusz — patrz Fundusz	
Drogowy	707—718
Drogowe dla księży, nauczycieli	1 031
Duchowieństwo (dodatek drożyzniany)	1 001
Dziennik Ustaw Śląskich	75—81

E.

Emerytury	1 033
---------------------	-------

F.

Finanse komunalne	315—366
Fundusz dla inwalidów	606
Fundusz drogowy — patrz Śląski Fun-	
dusz Drogowy	707—718
Fundusz gospodarczy — patrz Śląski	
Fundusz Gospodarczy	803—812
Fundusz komunalny — patrz Śląski	
Fundusz Komunalny	356—360

G.

Generalna Prokuratorja R. P.	105—109
Gieldy	641, 642

Gierałtowiec	194
Gimnazja: w Lublińcu	832
w Mikołowie	831
w Siemianowicach	830
w Szarleju	829
w Tarnowskich Górach	833
w Żorach	829
Goczałkowice Zdrój	202
Grunt miejski w Lublińcu	760, 761
Grunty miejskie w Rybniku	759, 760

H.

Handel, finanse, przemysł	639—652
-------------------------------------	---------

I.

Inspekcja pracy	635
Inspekcje przemysłowe	635
Inwalidzi pracy, wdowy, sieroty	591—602
Inwalidzi wojenni i powstańcy	603—608
Izba Rolnicza	427—444

J.

Język urzędowy	111—115
Język wykładowy w szkołach publicznych	816

K.

Karty myśliwskie	463—466
Katowice Wielkie	191
Koleje: Chybie—Skoczów	478
Cieszyn—Zebrzydowice—Moszcze- nica	479

	Strona
Strzebiń—Woźniki	480
Ustroń—Wisła—Głębiec	477
Kolonje wakacyjne	421
Komisja do badania cen	650
Komisarze dla spraw mieszkaniowych	767
Komunalny fundusz pożyczkowo - zapo- mogowy — patrz Śląski Fundusz	
Komunalny	356—360
Komunalne Kasy Oszczędności	361—383
Komunalni urzędnicy	1 075—1 086
Konkurencja nieuczciwa	649, 650
Kooperatywy — patrz pożyczki	749—753
Koszty podróży księży, nauczycieli	1 031
Księża — patrz duchowieństwo, Urzęd- nicze ustawodawstwo	853—1 086
Kultura krajowa	425—470
Kurja biskupia	742

L.

Lasy	461
Lekarstwa dla ubogich	416—420
Lichwa wojenna	647—649
Lichwa i spekulacja mieszkaniowa	765, 766, 767, 768
Lignoza	761, 762
Loterja	755
Łowiectwo	463—468

M.

Miary	650, 651
Mieszkaniowe ustawodawstwo	763—812
Meljoracje rolne	448—458
Muzeum Śląskie	847—851

N.

Należytości za oględziny zwłok	421
Nauczyciele	917—999
Nieruchomości Skarbu Śląskiego	757—762
Niewiadom	201
Nowy Bytom	195—197

O.

Obszary dworskie	202—208
Ochaby	194
Ochrona lokatorów	765—796
Ochrona pracy	633
Ochrona roślin	446—448
Ochronki i bursy	843—845
Opieka położowa	611—628
Opieka społeczna	589—632
Opłaty od kart myśliwskich	463—466
Opłaty od uprawnień górniczych	652
Opłaty od zapasów wina (patrz podatki spo- żywcze).	
Opłaty manipulacyjne	644—646
Opłaty stemplowe	705
Ordynacja łowiecka — patrz łowiectwo	466—468
Ordynacja ubezpieczeń (zmiany)	507—558
Ordynacja wyborcza do Sejmu Śląskiego .	35—73
Ordynacja wyborcza dla gmin na Cie- szyńskiej części Wojew. Śląskiego .	266—313
Ordynacja wyborcza dla gmin na Gór- nośląskiej części Wojew. Śląskiego	221—266
Ordynacje miejskie i wiejskie	209—219

Organizacja Władz i Urzędów Skarbo- wych	659—679
Oświata — dział ogólny	815—817
Oświata pozaszkolna	823—824
Oświecenie publiczne	813—851

P.

Plan inwestycyjny	722—737
Podatek dochodowy	697, 698
Podatek gruntowy	701, 702
Podatek obrotowy	701
Podatek od bibulek cyg.	689—690
Podatek od drożdży	691
Podatek od kapitałów i rent	702—704
Podatek od nabycia nieruchomości	699, 700
Podatek od piwa	691, 692
Podatek od pojazdów mechanicznych	695, 696
Podatek od przyrostu wartości	316, 698
Podatek od spirytusu	694
Podatek od środków oświetlenia	688, 689
Podatek od wina	691
Podatek od wódki	690, 692
Podatek od wód mineralnych	687
Podatek spadkowy	697
Podatek stemplowy	697
Podatek węglowy	692
Podatki bezpośrednie	697—704
Podatki pośrednie	687—696
Podatki spożywcze	693, 694
Policja	387—406

Powiat rudzki	190
Powiaty i gminy	125—383
Powstańcy — renty wojskowe	603—608
Pożyczka dla kooperatyw spożywczych, mieszkaniowych i urzędniczych	749—753
Pożyczka dla Spółki Brackiej	745
Pożyczka inwestycyjna (amerykańska)	719—740
Pożyczka na wydanie mapy Śląska . . .	817
Pożyczka (gwarancja) dla parafii Janów-Giszowiec	742
Pożyczka (gwarancja) dla parafii Wielkie Piekary	743
Pożyczki dla miast	746—749
Pożyczki dla Zakładu Ubezpieczeń . . .	744
Pożyczki i subwencje dla kooperatyw .	749—753
Pożyczki i subwencje ze Skarbu Śląskiego	741—753
Pożyczki i zaliczki na cele Kościoła .	741—744
Prokuratorja Generalna — patrz Generalna Prokuratorja	105—109
Protesty wyborcze (Sejm Śląski) . . .	73, 74
Pruchna	194
Przedsiębiorstwo osadnicze „Ślązak“ .	458—460
Przemysł (gosp. szynk.)	652

R.

Rada Wojewódzka — patrz Śląska Rada Wojewódzka	83—89
Regulacja rzek i potoków	473—476
Renty wojskowe i powstańcze	603—608

Rezerwy zbożowe	460
Roboty publiczne	471—480
Rolnictwo	427—460
Ruda — patrz powiat rudzki	190
Rydułtowy	200
Rymer (pensja wdowia i sieroca)	1 072

S.

Sanitarne ustawodawstwo	409—423
Sądownictwo administracyjne	91—99
Seminarja nauczycielskie: w Mysłowicach, Pszczynie i w Nowej Wsi	825—828
Sejm Śląski	33—74
Siemianowice Śląskie	199
Skarbowość	657—705
Służba cywilna	855—862, 863—865, 867—916
Spis powiatów, gmin, obszarów dworskich	131—189
Statut organiczny Województwa Śląskiego	9—32
Stosunki służbowe nauczycieli	917
Strzelnica w Katowicach	824
Stypendja	839—842
Szkolnictwo średnie	829—833
Szkolnictwo zawodowe	835—837
Szkoła mechaniczna	835
Szkoły rolnicze i gospodarstwa wiejsk.	445, 446
Szkoły powszechne:	
szkoła w Brzeźcu	821
szkoła w Istebnej	819

szkoła SS. de Notre Dame	820
szkoła w Zarzeczu	819
Sztuczne środki słodzące	646

Ś.

Śląska Izba Rolnicza	427—444
Śląska Rada Wojewódzka	83—89
Śląski Fundusz Gospodarczy	803—812
Śląski Fundusz Komunalny — Pożycz- kowo-Zapomogowy	356—360
Śląski Urząd Wojewódzki i Starostwa . . .	119
Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe .	835—837

T.

Taksa aptekarska — patrz Apteki . .	413—416
Techniczne Zakłady Naukowe	835—837

U.

Ubezpieczenia socjalne	481
Ubezpieczenie pracowników umysł- owych (funkcjonariuszów prywat- nych)	587, 588
Ubezpieczenie od wypadków	567—586
Ubezpieczenie na wypadek choroby . .	559—566
Ubody	646
Uchodźcy	609, 610
Urząd budowlany (Cieszyn)	122
Urząd Kontroli Państwowej	101

Urząd Wojewódzki — patrz Śląski Urząd	
Wojewódzki	119
Urzędy Skarbowe:	
w Bielsku	678
w Katowicach	661
w Królewskiej Hucie	662
w Rybniku	660
w Tarnowskich Górach	664
Urzednicy Biura Sejmu Śląskiego	863—916
Urzednicze ustawodawstwo	853—1086
Urzędy Ubezpieczeń	483—496
Ustawa wodna — patrz woda	469, 470
Ustrój władz administracyjnych i samo- rządowych	119—122
Ustrój powiatowy	127—130

W.

Woda	469
Wojewoda — uposażenie	1006
Wojewódzki Fundusz Drogowy — patrz	
Fundusz Drogowy	707—718
Wojew. Urząd Ubezpieczeń	483-485, 489, 492-496
Wojewódzkie Zakłady Humanitarne	631, 632
Wybory do Rady Wojewódzkiej	85
Wybory do Sejmu Śląskiego	35—73
Wybory do Urzędów i do Zakładu Ubez- pieczeń — patrz Zakład Ubezpieczeń	490, 491
Wydziały Dróg Powiatowych	193
Wywóz artykułów pierwszej potrzeby	643, 644
Wyższy Urząd Ubezpieczeń	485—487, 490—495

Z.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych —	
patrz Ubezpieczenia	497—506
Zakłady Humanitarne — patrz Woje-	
wódzkie Zakłady Humanitarne . . .	631, 632
Zaliczki dla administracji kościelnej . .	741—744
Zapomoga dla ofiar katastrofy kopalni Hei-	
nitz i Knoff	601
Zawada Rybnicka	201
Ziemioplody (obrót)	646
Ziemniaki dla ubogich	656
Zmiany obszarów i nazw (gmin i po-	
wiatów)	127—208
Zwierzęta rzeźne — patrz Badanie	423

Ż.

Żłóbki dla niemowląt	629
--------------------------------	-----

